

T O M I I.
P A R S III.
A U B E R T I M I R Æ I
O R I G I N E S
B E N E D I C T I N Æ .

AMPLISSIMO ET REVERENDO ADMODUM
P R Æ S U L I

D. PHILIPPO CAVERELLIO,

Illustrissimi Monasterii Vedastini, in urbe Atrebatensi, apud Artesios,
ABBATI MERITISSIMO.

Religiosæ vitæ Statum, ab ipso CHRISTO Salvatore nostro, atque in ipsis primum Apostolis, institutum fuisse, nemo antiquitatum Ecclesiasticarum vel mediocriter peritus ignorat. Eam vivendi formulam à Christo acceptam *Apostoli* primævæ mox Ecclesiæ imprefserunt. De qua, in Actis Apostolorum sic scriptum legimus:

Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una, neque quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. Quotquot enim possessiones agrorum, aut domorum erant, vendentes adferebant pretia eorum, quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autem singulis, prout cuique opus erat.
Act. cap. 4.

Rectè igitur de primo illo Christianismi sæculo Hieronymus: *Talis primò credentium fuit Ecclesia qualis nunc monachi esse nituntur & cupiunt. Ut nihil usquam proprium sit, nullus inter eos dives, nullus pauper, patrimonia egentibus dividantur, orationi vacetur & psalmis, doctrinaque & continentia; quales & Lucas refert primum Hierosolymis fuisse credentes.* Ipsi modi instituti & Alexandria in Ægypto princeps atque antesignanus fuit *Marcus* Evangelista, ut *Cassianus* lib. 2. cap. 5. & Hieronymus in *Marci* vita commemorant.

Neque tamen Hierosolymis tantum, aut Alexandria, perfectior, atque à tumultu populari seductior illa vivendi ratio constitit, sed iisdem ipsis temporibus, per alias quoque terrarum partes est propagata. Sic in Ethiopia Regis filiam à *Matthæo*; in Græcia *Theclam* Protomartyrem à *Paulo* gentium Doctore; Romæ *Domitillam* à *Clemente* Papa legimus Deo fuisse consecratam. Sic in Gallia tradunt *Martham* Christi Salvatoris hospitam agro in Massiliensi loco solitario sibi & aliis aliquot honestissimis feminis Deo dicatis, cœnobium construxisse.

Religiosum porro istud vitæ genus, anno ferè salutis trecentesimo, quinquagesimo, mirificè crevit ac floruit, aureo nimirum Constantini gloriosissimi Imperatoris ævo, cum Dei Ecclesia hæctenus à tyrannis oppressa, caput primum extulit. Hujus tanti incrementi magnus ille *Antonius* auctor, duxque exstitit; qui Armeniam, Scythiam, Nitriam, utramque Thebaidem, totam denique Ægyptum monasteriis implevit. Antonii discipulus *Hilarion*, primus in Palesti-

D E D I C A T I O.

na, teste Hieronymo cœnobia fundavit, cum antea in Syria tota numquam monachus fuisset.

Eodem ferè tempore *Basilius* Cæsareæ Episcopus, in Græcia floruit; qui monasteriis per Orientem passim exstructis, ita monachorum institutum legibus ac disciplina temperavit, ut solitariae atque actuosæ vitæ utilitates, præclare simul conjungeret. Adeo quidem, ut non modò Græciæ sed universi Orientis monachi, hodièque vivant ex unius Basilii præscripto ac regulis.

Transeamus in Occidentem, ne quis fortasse nobilissimam eam orbis partem ista laude caruisse existimet. Augustinus certè scribit Mediolani, vidisse se monasterium *Ambrosio*, ut ait, *nutritore*; & ipse Augustinus in Africa, ut Possidonius narrat, virorum ac virginum monasteria fundavit.

In Breviario Romano disertè legitur, *Augustinum, cum à Valerio Episcopo Hipponensi presbyter factus esset, familiam Religiosorum instituisse; quibuscum victu communi, eodémque cultu utens, eos ad Apostolicæ vitæ doctrinæque disciplinam diligentissimè erudiebat.*

His initiis fundatus Religiosæ vitæ status, per S. Benedictum natione Italum, patriâ Nursinum, in immensum, qua Occidentalis patet Ecclesia, auctus est ac propagatus: ut jure meritissimo, Benedictus monachorum in Occidente Pater ac Patriarcha nuncupetur. Cum namque circa annum Christi quingentesimum vigesimum in monte Cassino, Ordinis sui monastici fundamenta jecisset, multis ad eum quotidie discipulis confluentibus, duodecim monasteria, momento ferè temporis, excitavit; & per *S. Maurum* in Galliam, per *S. Placidum* in Siciliam, & aliò per alios, varias colonias deduxit. Adhæc regulam scripsit, quæ hodièque viget, tanta Sapientia, ut Gregorius Magnus, eam dixerit esse *discretionem præcipuam, sermone luculentam.*

Itaque ut *S. Basilium* Orientalis Ecclesia, sic nostra Occidentalis *S. Benedictum* tanquam monastici instituti auctorem ac parentem meritò veneratur. Ex hac autem una quasi radice variæ postea variarum familiarum propagines profluxerunt; quæ *S. Benedicti* regulam sunt amplexæ; ut Ordo *Cluniacensis, Camaldulensis, Vallis Umbrosæ, Cisterciensis, Montis Virginis, Cælestinorum, Montis Oliveti, Claremontensis, Fontis Ebraldi, Sylvestrinorum,* & alii Ordines Religiosi. De singulis dicere, longum esset atque immensum: Suffecerit de illustrioribus per orbem Christianum Abbatibus nigrorum, ut vocant Ordinis *S. Benedicti* monachorum, deque earundem Originibus nunc differere. Quod opus, ex omnium penè gentium historiis, ex publicis cœnobiorum tabulariis, privatisque amicorum Bibliothecis studiosè à me collectum, Tibi, **AMPLISSIME PRÆSUL** libens, meritò, do, dico, confesco. Tibi, inquam, qui nobilissimæ inter Belgicas Abbatia summa cum laude præsides, & eruditos homines tanto favore ac liberalitate prosequeris, ut **BELGICI MOECAENATIS** nomen ac titulum apud posteros haut dubiè sis obtenturus. Plura nunc addo: unum opto ac voueo, ut similes Antistites plures Belgica nostra videat, utque in aliorum exemplum Deus Optim. Max. Te quàm diutissimè sospitet ac servet: Antverpiæ pridie Idus Martias, M. DC. XIV.

Rdæ. Admodum Amplitu. Vestrae Studiosissimus

AUB. MIRÆUS.

ORIGI-

* * * * *

O R I G I N E S

O R D I N E S R E L I G I O S I S U B R E G U L A S . B E N E -
D I C T I M I L I T A N T E S .

ORdo nigrorum ut vocant, monachorum, toto terrarum orbe diffusus, à S. BENEDICTO circa annum 520. institutus.

Ordo Cluniacensis in Gallia, per S. ODonem Abbatem Cluniacensem circa annum 900. inchoatus.

Ordo Camaldulensis in Italia per S. ROMUALDUM anno 940. excitatus.

Ordo Vallis Umbrosæ, per S. JOANNEM GUALBERTUM Florentinum anno 1060.

Ordo Cisterciensis, anno 1098. à S. ROBERTO Abbate Molismensi fundatus, & postea mirificè auctus ac propagatus à S. BERNARDO Abbate Claravallensi.

Ordo Montis Virginis in Apulia per S. GUILIELMUM Vercellensem, circa annum 1120. excitatus.

Ordo Fontis Ebraldi in Gallia per ROBERTUM Parisiensem, (qui anno 1117. obiit) institutus.

Ordo Humiliatorum in Insubria seu Lombardia, Italiæ provincia, circa an. 1090. inchoatus, & per S. JOANNEM MEDAM, patria Comensem, regulæ Benedictinæ aggregatus, perque Innocentium III. Papam anno 1200. demum approbatus.

Ordo Cælestinorum, anno 1274. per S. PETRUM MUCONEM (qui postea Cælestinus Papa eo nomine Quintus fuit) excitatus, & an. 1297. per Bonifacium VIII. approbatus.

Ordo Grandimontensis in diœcesi Lemonicensi, apud Gallos circa annum 1080. per S. STEPHANUM Abbatem (qui anno 1126. obiit) institutus.

Ordo Montis Oliveti in Etruria seu Tuscia, per S. BERNARDUM PTOLOMÆUM, patriâ Senensem, circa an. 1320. inceptus, & per Gregorium XII. Papam, circa an. 1372. confirmatus.

Ordo Silvestrinorum, circa an. 1232. per SILVESTRUM GOZOLIUM in Monte Fano, tertio lapide ab urbe Roma inchoatus.

Congregatio monachorum S. Justinæ de Padua nunc Cassinensis dicta, per LUDOVICUM BARBUM. an. 1410. instituta.

Congregatio Busfeldensis in Germania superiore & inferiore.

Congregatio Vallisoletana in Hispania.

Ordo Fulienfis sive S. Bernardi de Pœnitentia, instituti Cisterciensis, in Gallia institutus per Joannem Barrerium, qui Romæ anno 1600. obiit.

Ordo Equitum Calawavæ, in Regno Castellæ an. 1158.

Ordo Equitum Alcantaræ, in regno Legionensi anno 1167.

Ordo Equitum Montesiæ in regno Valentia, per Joannem II. Regem Arragoniæ anno 1316.

Ordo Christi in Lusitania, anno 1318.

Ordo Avifiorum in Lusitania anno 1147.

Ordo S. Stephani in Etruria, per Cosmum Etruriæ Ducem anno 1561. institutus.

Ordo SS. Mauriti & Lazari in Sabaudia.

O R I G I N E S

B E N E D I C T I N Æ

C A P U T I .

Cassinense seu Casinense monasterium, à S. Benedicto fundatum, in monte Casino, apud Beneventum in Italia.

S. BENEDICTUS Nursiæ nobili genere ortus, Romæ liberalibus disciplinis eruditus, ut totum se Jesu Christo daret, ad eum locum, qui *Sublacus* dicitur, in altissimam speluncam penetravit: in qua sic per triennium delituit, ut unus id sciret *Romanus* Monachus, quo ad vitæ necessitatem ministro utebatur. Dum igitur ei quodam die ardentibus ad libidinem faeces à diabolo subjicerentur, se in vepris tamdiu volutavit, dum lacerato corpore, voluptatis sensus dolore opprimeretur. Sed jam erumpente ex illis latebris fama ejus sanctitatis, quidam monachi se illi instituendos tradiderunt; quorum vivendi licentia cum ejus ob-

jurgationes ferre non posset, venenum in potione dare constituunt. Verum poculum ei præbentibus, Crucis signo vas confregit, ac relicto monasterio in solitudinem se recepit. Sed cum multi eum quotidie discipuli convenirent, duodecim monasteria ædificavit, eaque sanctissimis legibus communivit. Postea Cassinum migravit, ubi simulacrum Apollinis, qui adhuc ibi colebatur, comminuit, aram evertit, & lucos succendit: ibique Sancti Martini sacellum, & Sancti Joannis ædiculam exstruxit: oppidanos autem & incolas Christianis præceptis imbuit. Quare augebatur in dies magis divina gratia *Benedictus*, ut etiam prophetico spiritu ventura prædiceret. Quod ubi accepit *Totila* Gothorum Rex, exploraturus an re ita esset, spatharium tuum regio ornata & comitatu, præmittit, qui se Regem simularet. Quem ut ille vidit, *Depone* inquit, *fili, depone quod geris; nam tuum non est.* Totilæ vero prædixit adventum ejus in urbem, maris transmissionem, & post novem annos mortem.

Qui aliquot mensibus antequam à vita migraret, præmonuit discipulos quo die esset moriturus: ac sepulchrum, in quo suum corpus condi vellet, sex diebus antequam eo inferretur, aperiri jussit: sextoque die deferri voluit in Ecclesiam: ubi sumpta Eucharistia, sublatis in cælum oculis orans, inter manus discipulorum efflavit animam: quam duo monachi eundem in cælum viderunt pallio ornatam pretiosissimo, circum eam fulgentibus lampadibus, & clarissima & gravissima specie virum stantem supra caput ipsius dicentem audierunt: *Hæc est via, qua dilectus Domini Benedictus in cælum ascendit.*

Obiit autem S. Benedictus anno Christi 543. juxta Leonem Ostiensem, aut circiter. Qua de re vide *Annales Baronii*, ad annum 542. Ceterum Cassinense monasterium, haud longe à Benevento situm, anno 528. S. Benedictus construxit, neque possessionum solum multitudine ornatum, sed etiam S. *Scholasticae* sororis suæ corpore & fuomet ibi sepulto venerandum reliquit: ut tradit *Sigonius* lib. 1. de Regno Italiae. Catalogus Abbatum Cassinensium, eorumque res gestæ exstant apud *Arnoldum Uvionum* lib. 1. Ligni vitæ. Cassinenses hodie Abbates non perpetui, sed tantummodo quinquennales sunt: ex quo nimirum hoc monasterium est reformatum per *Julium 11. Papam*, & aggregatum Congregationi S. *Justinae* de Padua quæ nunc Cassinensis dicitur. Vide infra cap. 92.

Ceterum pars reliquiarum S. Benedicti adservatur in *Floriacensi* monasterio, in diœcesi Aurelianensi; ut & pars reliquiarum S. *Scholasticae*, in urbe *Cenomanensi*, in monasterio olim monialium, nunc collegiata *Canonicorum* basilica, titulo S. Petri.

Joannes Trithemius, qui inter alia scripsit librum de *Viris illustribus* ac scriptoribus Ordinis S. Benedicti, inter alia refert quindecim amplius millia *Abbatiarum* hujus Ordinis fuisse numerata. Addunt insuper numerari *Sanctorum*, ut vocant, *canonizatorum* quindecim millia, quingentos & quinquaginta novem.

CAPUT II.

S. Joannis Baptistæ olim, nunc S. Placidi monasterium, apud Messanam Siciliae urbem.

S. PLACIDUS Romæ, Tertullo patre in primis nobili natus, puer Deo oblatus, & sancto Benedicto traditus, tantum ejus disciplina & monastica vitæ institutis profecit, ut inter præcipuos illius discipulos numeraretur. Ab eo in Siciliam missus, monasterium & Ecclesiam in honorem S. Joannis Baptistæ prope *Messanæ* portum construxit; ubi cum monachis admirabili sanctitate vixit. Ejus visendi causa, cum eo venissent *Eutycius* & *Victorinus* illius fratres, & *Flavia* virgo soror, eodem tempore illuc appulit immanis quidam pirata, *Manucha* nomine: qui capto monasterio, cum Placidum & ceteros nullo modo adducere potuisset ut Christum negarent, ipsum fratresque illius ac sororem crudeliter necari jussit. Cum quibus etiam *Donatus*, *Firmatus* Diaconus, *Faustus*, aliique triginta monachi, martyrii agonem feliciter consummarunt tertio nonas Octobris, anno salutis quingentesimo trigesimo nono.

Monasterium istud hodie S. *Placidi* nomen habet, ab ipso nimirum fundatore, estque aggregatum Congregationi Cassinensi an. 1506. ut infra cap. 92. dicemus.

Desiderius Longobardorum Rex cœnobium S. Benedicto exædificavit in *Leno* agri Brixiani vico, filiam vero *Ansilbergam* divino cultui virginem consecravit, in monasterio à se constructo ad urbem Brixiam quod Christo Salvatore & S. *Juliae* martyri anno 671. dedicavit. Pium hoc opus approbavit *Paulus Papa* anno 762. ut narrat *Sigonius* lib. 3. de regno Italiae.

CAPUT III.

Monasterium S. Petri de Cardena, secundo lapide à Burgerfi urbe, in Castella veteri situm.

EST istud monasterium inter Hispanica omnium antiquissimum, utpote an. Christi 540. fundatum per monachos à S. Benedicto in Hispaniam missos. Fundatrix fuit *Sanctia* mater *Severiani* Ducis provincie Carthaginensis, qui fuit pater Sanctorum *Leandri*, *Isidori*, *Fulgentii* & *Florentie*. Hoc monasterium reedificandum curavit *Rodericus Diaz*, vulgo *Cid Ruy Diaz de Vivar* dux belli contra Mauros famosissimus, qui & ibidem voluit sepeliri. Tumulus ejus hodieque magna cum admiratione spectatur. Obiit autem Valentie anno Christi 1099. Sic tradit Prudentius Sandovallius, Prior perpetuus monasterii S. Joannis Regalis de Naranco, & Chronographus Regius, nunc Episcopus Pompelonensis, in prima parte de foundationibus monasteriorum Ordinis S. Benedicti in Hispania, ab an. Christi 540. usque ad annum 714. quo Mauri Africani in Hispaniam irruerunt. Exstat is liber Hispanice in folio editus Madridi anno 1601.

Monasterium S. Toribii de Lievana, in Hispania.

SITUM est hoc monasterium in montibus Sancte Julianæ, primo lapide ob opido *Potes* nuncupato, & creditur fundatum temporibus S. Benedicti. Nomen habet à S. *Toribio* monacho, fundatore: qui est alius à S. *Toribio* Episcopo Asturicensi. Nam *Toribius* Episcopus vixit circa annum Christi 450. temporibus Leonis Papæ: *Toribius* autem monachus floruit circa annum 544. temporibus Montani Archiepiscopi Toletani. Monachi meminit *Ildefonsus* lib. de Scriptoribus ecclesiasticis, ubi de *Montano* agit. Uterque *Toribius* fidem Palentie propagavit, & contra *Priscillianistarum* hæreses depugnavit, Utriusque sacrum corpus hoc in monasterio adservatur in facello subterraneo. In eodem monasterio asservatur magna pars *Crucis Dominice*; & magno hominum pie peregrinantium concursu frequentatur, Ita Prudentius Sandovallius, in Parte Prima foundationum monasteriorum Benedictinorum in Hispania.

Monasterium S. Claudii, ad muros urbis Legionensis, & alia in Hispania.

HOC monasterium fundatum est in honorem SS. martyrum *Claudii*, *Eupercii* & *Victorici*, quorum corpora ibidem adservantur. Putatur autem fundatum temporibus Sancti Benedicti, juxta traditionem à majoribus acceptam. Hujus monasterii quondam Abbas fuit *Sanctus Vincentius* martyr, cujus sacrum corpus adservatur in basilica cathedrali Ovetensi, arce argenteæ inclusum. In eodem monasterio, ob loci sanctitatem, olim vixit S. *Leander* Archiepiscopus Hispalensis. Fuit hoc monasterium olim Congregationis Cluniacensis, nunc autem Vallisoletanæ, ab anno Christi 1500. Ita Sandovallius in prima parte Foundationum monasteriorum Benedictinorum.

Est & illustre monasterium de *Ona* dictum, haud procul situm à *Medina del Pumar* de miranda, per *Sanctium* Castiliæ Comitem anno 1010. fundatum, ad expiandum parricidium matri à se illatum. Prima hujus loci Abbatisa fuit *Tingidia* Sanctii fundatoris filia. Fuit enim hoc cœnobium primo monialium, sed hodie est monachorum Benedictinorum.

In regno Navarræ in d. Pompelonensi est Abbatia S. Salvatoris de *Leyra*, fundata per Regem *Inicum Ximenium Aristan*, anno 840.

Est illustris pariter Abbatia in Navarræ opido *Najara*, quæ vulgo dicitur, *El Real de Najara*, in qua 37. Reges sepulti sunt.

Sunt insuper in Hispaniarum regnis alia multa cœnobia Abbatiali titulo clara, ut cella nova in d. Auriensi, in regno Galiciæ, fundata per *Rosefundum* Archiepiscopum compostellanum. In eodem cœnobio quiescit corpus S. *Torquati* Episcopi Gaditani.

Abbatia S. Stephani, dicta, in *Riba de Sil*, quod ad fluvium nominis ejusdem sita fit in Regno Galiciæ.

Abbatia S. Joannis de *la Penia*, in confinibus Aragoniæ & Navarræ.

Abbatia S. Martini, in urbe Mantua Carpetanorum, seu Madrito.

Abbatia S. Petri de *Arlanca*, ad fl. de *Arlanca*, fundata per Comitem *Fernandum Gonzales* Castellæ Administratorem, eodem in monasterio sepultum.

Abbatia S. *Dominici de Silos*, in d. Calagurritana, quæ nomen ab eodem Sancto habet.

Abbatia de *Hipoll*, in Principatu Catalauniæ, tumulis antiquorum Comitum *Barcinensium* insignis.

Abbatia, vulgo *El Real de Yrache*, in urbe *Stella*, in regno Navarræ.

Abbatia nostræ *Dominæ*, *Sopetram* dicta, prope opidum *Hita*, ad fl. *Henares*.

Abbatia S. *Victoriani*, in d. *Oscensi*, in regno Aragoniæ.

Abbatia S. Cucuphæ, vulgo de S. *Colgat* octavo lapide ab urbe Barcinonensi, ab eisdem provinciæ Comitibus fundata.

Abbatia S. Petri de Roda, in Ampuriis ad mare sita.

Abbatia S. Martini in urbe compostellana, quæ vulgo S. *Jacobi* dicitur in regno Galiciæ.

CAPUT IV.

S. Matthiæ cænobium, apud Treveros, in Germania.

S. Matthiæ præpotens ac magnificentum hodie extra muros Treverenses cænobium, reformationis Bursfeldensis, dictum est antiquitus *S. Eucharii Cella*, à S. *Eucharario* primo Treverorum Doctore & Episcopo, qui ex septuaginta duobus discipulis unus, à S. Petro cum aliis duobus *Materno* & *Valerio* Treverim missus dicitur. Cumque ibi concionatus, ad Christum Treveros duceret, Albanæ fenatricis cujusdam filium defunctum à mortuis resuscitavit; pro quo beneficio, cum dedisset femina domum suam sancto Dei viro; ipsemet ex illa domo privata, publicum eorum, qui jam Christo inferti erant, templum fecit. In hac domo & in hoc ipso templo S. *Euchararius* habitavit: in hac domo mortuus, mox ab auditoribus in subterranea templi crypta positus, ibique humatus est; in quo loco omnes postea ejus successores Episcopi Treverenses usque ad Valentinum vicesimum sextum Antistitem collocati & decenter humati sunt, tumulis & mausoleis quindecim amplissimis parieti cryptæ eleganter insertis, quæ nonnisi cum multa admiratione videri possunt.

Cæmeterium vero S. *Euchararii* duas habet subterraneas cryptas, in quibus plurima veterum heroum & sanctorum Dei amicorum cernuntur mausolea & magnifica sepulcra; unum vero præcipue cum liliis saxo incisus, quæ Regem Galliæ aut de regia familia aliquem ibi cubare testantur. Perijt incendio hæc Cella S. *Euchararii* circa annum Domini 330. sed restituitur paulo post à S. *Agritio* Archiepiscopo Treverorum vicesimo septimo, qui corpus S. *Matthiæ* Apostoli Treverim afferens, in eam cellam transtulit, quam deinceps S. *Matthiæ monasterium* appellandum censuit. Eversa vero ab Attila Hunnorum Rege (qui se metum orbis & flagellum Dei dicere non erubuit) tota fere Treveri, Cella hæc S. *Matthiæ* etiam solo æquata est. Quam mox tamen *Cyrillus* tricesimus septimus Trevirorum Antistes non solum reparavit, sed etiam auxit atque ampliavit, sibi que tumulum illic prope antecessores suos constituit. Monastica vero congregatio cepit illic paulo post hujus *Cyrilli* tempora: & fuisse in ea multos eximie doctos admodumque diligentes monachos testatur hodie adhuc incomparabilis hujus monasterii bibliotheca. Post modum Galliæ Regum & Episcoporum Treverensium accessit liberalitas ac munificentia, qua & ditatum & egregie illustratum est monasterium S. *Matthiæ*. Habet autem præ ceteris plurimis ornamentis, 28. fontes optimos ac limpidissimos, omnes ex una scaturigine ortum & initium fumentes. Sic fere Caspar *Bruschius* in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

CAPUT V.

S. Vedasti Abbatia, in urbe Atrebatensi, apud Belgas.

Illustrissimum S. *VEDASTI* cænobium, ut nomen sic & originem repetit à S. *Vedasto* Atrebatensi Episcopo: adeoque commune cum aliis plurimis habet exordium, quæ à cellulis anachoretarum & oratoriis Sanctorum originem duxerunt. Cæterum *Vedastus*, Romano collabente Imperio, Religioni Christianæ propagandæ in Leucis operam dabat, cum Rex Galliæ Clodoveus primus adversus Germanos illo in tractu bellum gereret. A quibus parum abfuit quin funderetur ac deleretur: sed precibus ac votis impetrata victoria, Regi *Vedastus* catechista opportunus adfuit, eumque ad Christiana sacra amplectenda, & baptismum suscipiendum, S. *Remigio* Remensi Archiepiscopo collaborante anno salutis 500. pertraxit.

Atrebatum surgebat è ruinis eo tempore & populus jam frequentior, sed rudis & omnis pietatis expers, diligenti ac pio pastore indigebat. *Remigius* itaque, ut aliis plerisque urbibus, alios atque alios, sic Atrebatibus, sub annum 350. *Vedastum* dedit Episcopum. Is provinciam ingressus, verbo & exemplo verum pastorem se exhibet, orationibus & meditationibus animum frequenter excolit, cellula anachoretica, cum sacello seu oratorio, non ita procul ab urbe prope ripam fluvioli *Crientionis* levi opere composita: in quam secedens cum *Martha*, opere fatigatus, *Mariæ* silentium & otium sanctum amplectitur, animumque reficit, ut seipso melior ad opus redeat.

Secessum hunc sanctus *Præful*, quamdiu vixit, diligenter excoluit, & non raro insinuavit, optare se, in eo ut conderetur, cum mortalitatem exuisset. Piis tamen cleri populi que votis, qui dictam cellulam adeo humilem tanti viri meritis imparem censebat, datum fuit, ut in cathedrali virginis *Deiparæ* templo conderetur. Voluit nihilominus Divina bonitas, ut aliquando sanctus *Antistes* voti compos fieret: atque ita immisit in mentem S. *Auberti*,

Auberti, post aliquot intermedios illius in cathedra Episcopali successores, ut sacras reliquias, in alium transferret locum. Cumque ambigeret, anxiusque secum versaret, quoniam loco eas recondere, post nocturnas preces & meditationes, è mœnibus, ceu pergulo & loco celsiori, prospicienti sub auroram eminus ad ripam Crientienis offertur imago architectorum & operariorum, ædificium insigne designantium: subiitque illi in mentem (quod & Deo revelante percepit) illum esse locum in quem transferri & deponi sacrum corpus deberet.

Quando autem vetus cellula, ipsiusmet *Auberti* iudicio ad id non sufficiebat, nec solitudo aut paucorum fratrum societas, à quibus colebatur, idonea videretur ad asservendum nobilem hunc thesaurum, sic eum locum excoluit, ut justum monasterium conderet, & sanctioris vitæ cultores complures monachos ibidem colligeret. Et post aliquot annos, invitatis sanctis Præfulibus, *Audonaro Tervanensi*, & *Lamberto Trajectensi ad Mosam*, aliisque primariæ notæ viris ad translationis celebritatem, sanctas reliquias, è basilica Episcopali, transfert in monasterium, ad ripam dicti fluminis excitatum in clivo montis; qui sensim ad orientem surgit, cui jam insidet maxima pars urbis Atrebatensis, cupitæque S. Vedastum redit cellulæ, anno Domini 658. ut tradunt *Sigebertus* & *Massæus Chronologi*.

Felicia hæc initia ac progressus postea promovit *S. Vindicianus* Episcopus, *S. Auberti* successor: qui ad expiandam cædem, *S. Leodegario Augustodunensi* Episcopo ab Ebroino majore palatii Regis *Theoderici* in agro Atrebatensi illatam, procuravit; ut dictus Rex *Theodericus* monasterium Vedastinum liberalissime dotaret. Sed & ipse *Vindicianus* jurisdictionem Pontificiam remisit, voluitque monasterium immediate à sede Apostolica dependere. Res breviter antiquis hisce versibus expressa est in dicti *Theoderici* Francorum Regis epitaphio, quod hodieque in Vedastino monasterio visitur ac legitur.

Rex Theodericus ditans ut verus amicus
Nos ope multimoda, jacet hic cum conjuge Doda,
Regis larga manus & præsul Vindicianus
Nobis Regale dant, & jus Pontificale.
In decies nono, cum quinquagies duodeno
Anno, defunctum sciât hinc qui quattuor addat.
Qui legis, hac hora Dominum pro Regibus ora,
Muneribus quorum stat vita Dei famulorum.

Hos progressus ac successus Vedastinum habuit cœnobium, fuitque initio anachoretica, ut dixit, *S. Vedasti* cellula, piorum deinde secessus, ac monasterium *S. Auberti* studio excitatum, & regia *Theoderici* liberalitate, demum mirifice auctum. Ac primum quidem per annos multos, à paucis monachis sub Priore agentibus locus incolebatur, sed temporibus *Vindiciani* Episcopi, & duodecimo anno *Theoderici* Regis, creatus est primus Abbas *Hatta* vir inprimis religiosus ac prudens, qui post annum decimum quintum regiminis, præfectura monasterii Sancti Petri ad muros urbis Gandensis auctus est.

Ad tam sanctas origines dicti monasterii accessit fama miraculorum *S. Vedasti*: unde natum ipsi nomen *Nobiliaci*. Additum & nomen *Castri*, sive ob ædes, quas in eo *Theodericus* aliique Reges ac Principes habuerunt, sive ob munitiones ac propugnacula quibus cœnobium olim cœptum fuit, adversus Hunnorum, Danorum, Normannorum & aliorum barbarorum incurfiones.

Præposituræ à Vedastina Abbatia dependentes.

A Vedastina Abbatia dependent octo Præposituræ, quæ per monachos illius loci administrantur. Prima est *Angicurtiensis* sive *Agilcurii*, sita in diœcesi Silvanectensi septimo plus minus lapide à Lutetia Parisiorum, quæ Vedastinis accessit beneficio *Glotildis* viduæ Regis *Clodovæi*.

Secunda est *Maniliensis*, altero à *Perona* lapide sita, & altero à *Papomis* intra terminos regni Franciæ, ut & *Angicurtiensis*.

Tertia *Salliensis* sive de *Salliaco* dicitur, in confinibus Artesiæ & Flandriæ.

Quarta est *S. Michaelis*, in suburbio urbis Atrebatensis *Henrico* primo Abbate Vedastino excitata.

Quinta est *S. Petri de Gorvea*, quæ distat uno lapide à *Bethunia* Artesiæ opido.

Sexta *S. Salvatoris* ceu *S. Trinitatis Bercloensis* medio milliari à *Bassea*, tribus vero miliaribus à *Lenfio* Artesiæ opido sita. Monasterio accessit liberalitate *Leduini*, qui postea factus est monachus ac demum Abbas Vedastinus. De quo ita chronographus *Cameracensis* in chronico nondum typis edito. *Est vicus ex rebus sancti Vedasti, nomine Berclaus, in paludibus quidem situs, pascuis tamen aptus, omninoque etiam monachorum usui oportunus.* Illic ergo *Leduinus* Abbas *S. Vedasti*, considerata rei oportunitate, monasterium fundare disposuit, si quidem ei Episcopalis auctoritas adspiraret: quippe duplici usu satis competenter proviso, quod inibi videlicet partem ex monachis, qui ad cœnobium *S. Vedasti* frequentiores confluerant, delegaret, & bona Ecclesiæ circumjacentia tutius possiderentur. Itaque Dominum *Gerardum*

dum I. Episcopum in conventu Synodali conveniendum existimavit, suæque deliberationis effectum coram omni Synodo postulavit. Cujus auctoritate nec difficile impetratu fuit. Monasterium ergo ædificare festinat, consummatumque ab ipso Domino Episcopo consecrari obtinuit. Loci autem vocabulum Episcopus immutavit, & Cellam Sancti Salvatoris statuit nominari. *Rom. Hactenus ille.*

Septima est Præpositura *Hasprens*, SS. Hugonis & Aicadri honori dedicata, medio itinere inter Valencanas & Cameracum, ad falem vulgo *Sel* fluviolum, qui ibidem in Scaldium sese exonerat, amæno loco sita.

Accessit ea quoque Vedastinis, studio ejusdem *Lebuini* Abbatis, cum antea à Gemetico diœcesis Rotomagensis monasterio dependeret. Rem totam sic exprimit Jacobus Guifianus.

Pipinus Major domus Austrasiorum, victo Theoderico Gallia Rege, fundavit, cœnobitis Benedictinis, Gemetico celebri diœcesis Rotomagensis monasterio, evocatis. Porro anno Christi millesimo vicesimo quarto, Gerardo, eo nomine primo, Cameracensi Episcopo, procurante, facta est permutatio inter Vedastinum ac Gemeticense monasteria, Vedastinis Anglicuriam, in diœcesi Bellovacensi sitam, in usum Gemeticensium; Gemeticensibus vero Haspram in usum Vedastinorum cedentibus. *Ita Jacobus Guifianus in manuscriptis Harmonia Chronicis. De his rebus fusius Chronographus Cameracensis. Libr. 2.* Quo tempore (inquit) Normanni, maxime quidem Rolt tyranno incentore, per hoc regnum, ut per alia, desævierunt, & culpis Christianorum exigentibus Ecclesias sanctorum passim combusserunt, tantæ formidinis tempestate, corpora sanctorum, Aicadri videlicet atque Hugonis, de Gemegio cœnobia, quod super fluvium Sequanam, non procul ab urbe Rotomago situm est, ad villam Haspram, quæ ab urbe nostra non plusquam decem millibus disparatur, allata sunt. Quam villam utrum ab antea possessam subjacuisse prælibato monasterio, an tunc temporis aut à Rege, aut à quolibet Principe pro remedio animæ receptioni sanctorum traditam fuisse dicamus, incertum est. Ex his certe beatus Aicadrus à sancto Philiberto ejusdem cœnobii Abbate probatissimo, Abbas etiam constitutus, regimen sacrum agebat, vitæque moribus, & virtutum conversatione fulgebat. Ad cujus piam conversationem sanctus vir Domini Hugo Rotomagensis Episcopus, Carlomanni Regis filius, divina inspiratione succensus, relictis siquidem Episcopatus habenis, curisque secularibus abdicatis, disciplinam monachorum, & habitum ex toto desiderio appetivit, sacrisque magistri moribus informatus, omni virtutum genere perfectus, emicuit. Ambo autem qui & quales exstiterint, eorum vitas legentibus evidenter occurrit. His nimirum apud hanc villam post hac remeantibus, forte remanentibus, monasterio factò monachis delegatis, ad laudem eorum pius & misericors Deus multa, imo & creberrima virtutum prodigia dignatus est operari, in tantum sane, ut nemo ex vicinis potentibus, aut in expeditionem aliquando transeuntibus, ullam præsumptionem ante hac audeat irrogare. Sed quia monachorum Abbas longe aberat, eosque rarissime pro difficultate longinquitatis visitare solebat, in libertate soluti seculum sectabantur, irregulariterque viventes, usque ad tempus Gerardi Episcopi, utpote absque rectore, periclitabantur. Quod videns Episcopus, Abbatem, ut hoc corrigeret, sæpe commonuit: sed quia, ut diximus, longe aberat correctionem morabatur. Contigit autem Episcopum, pro Ecclesiastica sollicitudine, forte per hanc villam transitum facere, & Abbati Leduino (comes enim erat itineris) obscenam monachorum conversationem indicare. Salubri etiam, imo competenti consilio hortatus, ut si quas res sancti Vedasti in vicinia prælibati monasterii haberet, eas siquidem pro hoc monasterio, quod sibi esset contiguum, commutaret, huncque locum pro compendio æternæ remunerationis meliorare satageret. Qui inter hujusmodi colloquia incerto hæsit, & tamen, ac si difficile, recusavit. Nec multo post temporis intervallo, Abbas salubriter consultus, bene & diligenter considerata oportunitate, notum fecit Episcopo, se executorem fore monitionis, si ab ipso Abbate Theoderico commutationem impetrare valeret. Unde lætus Episcopus continuo directæ legatione Abbatem Theodericum adorsus est, monstrans animæ periculum, si non in tempore sibi consuleret. Cum longe esset positus locum commutare deberet; quod si nollet, adjuncto sibi Balduino Marchione, falsos monachos expelleret, locumque emendare cum omni auctoritate satageret. Super quod Abbas competenti consilio usus, mandatis Episcopi satisfacere æstimavit, rebusque sancti Vedasti, quæ in sua vicinia circumjacent, susceptis, villam Haspram Leduino Abbati contradidit. Hæc autem commutatio coram Rotberto Regem Francorum, coramque Comitibus, Balduino videlicet Flandrensium, & Richardo Rotomagensium facta est, & ab eisdem coroborata. Abbas itaque Leduinus, ut ædificator videlicet idoneus, locum cum summo studio ad laudem & venerationem sanctorum, qui ibidem quiescunt, emendavit, novisque ædificiis & claustro regulari insignire exercuit. *Hactenus ex Chronica Cameracensi.*

Octava est præpositura *S. Christine de Beveria*, qui pagus est uno milliari à Bethunia Arthesiæ opido distans. Fuit ea olim annexa monasterio S. Salvatoris Caroffensis in diœcesi Putaviensi; quam inito contractu cum Caroffensibus & à sede Apostolica approbato *Joannes Sara-*

Saracenus tunc Abbas Vedaftinus & poftea Archiepifcopus Cameracenfis, anno Chrifti 1587. cum Abbatia Vedaftina univit & amplis ædificiis inftituendam curavit.

Atque hæc quidem, quæ de Vedaftina Abbátia hætenus diximus, ad nos transmittenda curavit Reverendus admodum atque Ampliffimus D. Philippus Caverellus Abbas Vedaftinus anno 1611. menfe Aprili.

Chronographi Cameracenfis, qui anno 1040. floruit, testimonium de S. Vedafto.

DUm tyrannica rabies in Chrifti Ecclefiam defeciret, fuit civitas Atrebatum fine Principe sacerdotii, ufque ad tempus fancti Vedafti, Ecclefia destructa, locus in folitudinem redactus ferarum habitatio factus. Hic fanctus Domini Confessor, & egregius prædicator, temporibus fortiffimi Regis tunc temporis Francorum Clodonei, in has divina dirigente gratia ob multorum falutem pervenit regiones. Cujus rei ordinem, & cauffam, quantum brevitatis patitur, ftilo profequamur. Porro memoratus Princeps fanaticis adhuc tenebatur erroribus involutus, fed erat ei uxor religiofa, baptifmi sacramentis initiata Crotbildis nomine, filia Chilperici Regis, quem Gundebaldus Rex frater ejus ortis simultatibus interfecerat. Hæc Chriftianiffima Regina Regi quotidie blandiebatur, fuadens ab idolatriæ cultura, ad unius veri Dei cultum converti, ut per mulierem fidelem, falvaretur Rex infidelis. Sed Rex Reginæ confilium minus audiebat, quia Deorum fuorum auxilio fieri putabat in omnibus, quæ sibi prospere accidiffe videbantur. Anxia de Regis potius falute, quam de regni potentia Regina, ubi falutis confilium Regem contempiffisse videt, dari ab excelfo poftulat opportunitatis eventum, quo ut fit Rex compulfus, falutis fuæ fumeret occasionem. Bellum itaque Rex Alemannis indicit, fed imparatos, ut voluit, non offendit. Nam hi, collecta manu valida, circa ripas Rheni fluminis, Regi occurrere, bellicaque virtute patriam fuam defendere tentant. Invocatis ad auxilium Regis diis fuos Franci in ipfo congregationis apparatu, cæperunt mente deficere, & languentibus dextris terreri, fimul & formidine diffoluti, vitæ potius desperatione, quam victoriæ difpendio agitari. Videns Rex palantem exercitum, fupra vim terris, virtutem anima gerens, prohibet trepidare milites, magisque in prælium accendit, ne tanti æftimarent mortis periculum, quam gloriæ triumphum. Ipfe itaque fignifer revocans acies, primus equum in hoftem egit, & clamore magno fecuti ceteri acriter dimicabant. Alemanni è contra viribus & numero præstantiores, quibus pro patria, & vitæ libertate res erat, cæperunt fortiter Francos urgere, alii fagittis alii telis, alii baliftis, credentes confodere. Rex autem ubi multorum amiffione videt dilabentem non poffe fubfiftere exercitum, nec vocatos Deos instanti periculo fubi subveniffe, rebus desperatis fortiffimum Dominum Chriftianorum, quem Regina colendum ei fuaferrat, invocavit, toto fe obligans fe cum fuo exercitu facro fonte diluendum, fi converfis rebus victor ab hoftibus remeaffet. Nec mora recreatis viribus, & reparatis agminibus cum auxilio Trinitatis hoftes invadunt, & omnes pene ad internecionem devincunt, nifi quibus fuga aut deditio fuit ad vitam. Intelligens Rex non tam fuâ virtute, quam Dei munere hoftes fuperatos, cui fe fidei voto conftinxerat, Tullum mox opidum adiit, audito ubi beatum Vedaftum laudabili religione Deo fervire, cui cum adventus fuî cauffam exponeret, & pugna eventum, qui ex Deorum invocatione in adverfum cefferat, ad Chrifti nomen fecundo fucceffu proveniffe notificaret, vir Domini gratias agens Deo, qui gentibus regnum fuum aperire dignatus eft, cæpit Catholicæ fidei ministerium Regi annuntiare, & Evangelicis afectionibus inftitutum duxit ad venerabilem virum Dei Remigium, qui tunc temporis Remenfis Ecclefie arcem tenebat, vir ex fapientia, virtutibusque factus, cujus fpiritualium virtutum infignia teftatur gens Gallica per eum ad Chriftianam converfa, cui etiam Hormifda Papa vires fuas quondam in Galliis agendas commiferat. Vedaftus igitur feftinantem ad vitæ fontem deducebat Regem, quo in itinere cuidam cæco ad fe clamanti vir Dei lumen reddidit oculorum non fine admiratione palatinorum procerum, immo etiam Regis, quem præfentis exhibitio miraculi Chriftianæ fidei fervore accendit. Cernitur ufque in hodiernum Ecclefia in teftimonium virtutis hujus conflruéta, in qua orantibus, & credentibus beneficia præftantur divina. Hætenus Chronographus Cameracenfis, typis nondum editus.

Ceterum Vedaftus à fancto Remigio Archiepifcopo Remenfi datus Epifcopus Cameracenfis.

Albini Flacci Alcuini teftimonium de S. Vedafto, Clodonei primi Gallie Regis doctore ac catechifta.

His appofite à nobis adjungentur ea, quæ de S. Vedafto, primo Clodonei Regis catechifta, poft Atrebatenfi Epifcopo, Albinus Flaccus Alcuinus, fanctiffimi Præfulis res geftas profequens, commemorat, poft dictam victoriam de Alemannis feliciter obtentam. Hæc (inquit) arrepta victoria, de qua ante diximus, Regi populoque fuo cauffa fuit falutis æternæ, & ne lucerna (S. Vedaftus videlicet) fub modio lateret abfconditus, fed fupra candelabrum poftus exemplis vel prædicationibus in domo Dei lucens, ab errore idololatriæ & caligine ignorantie ad viam plurimos educeret veritatis. Igitur fuperatis hoftibus, & rebus in pace compofitis, & Alemannis fuæ fubjectis ditioni, Rex ovans cum laude triumphi ad patriam rediit. Et ut fidelis tantæ fibi gloriæ largitori fponsor appareret, feftinavit fervoriam Chrifti fæcra imbui prædicatione, & fancti baptifmatis ablui Sacramentis. Venit autem ad Tullum opidum, ubi fanctum agnovit Vedaftum laudabili religione foli Deo fervire, & dulciffimos

contemplativæ vitæ carpere fructus. Hunc vero ad sanctum Remigium Christi carissimum sacerdotem, ad Rhemorum properans civitatem, sibi socium assumpsit, quatenus per singulos itineris sui gressus saluberrimis ab eo imbueretur doctrinis, & Catholice fidei firmis initiaretur fundamentis: ut paratus fide & virtutum scientia à tanto Pontifice (Reimgio scilicet) spirituali ablueretur lavacro, & ab illo donis celestibus confirmaretur, quod ab isto divina prius proveniens gratia, Evangelicis captum fuerat prædicationibus.

Hic ad fontem vitæ festinantem deducebat Regem: ille in fonte salutis æternæ venientem abluerebat: ambo propemodum pari pietate patres, hic doctrina fidei, ille baptismatis unda. Utiq; æterno Regi Regem temporalem munus obtulerunt acceptabile. Hi sunt duæ obliuæ & duo candelabra lucentia, à quibus Rex præfatus in via Dei eruditus, miserante Deo portam æternæ lucis ingressus, cum fortissima gente Francorum credidit Christo, & facta est gens sancta populus acquisitionis, ut annuncientur in eo virtutes illius, qui eos de tenebris vocavit in admirabile lumen suum. Sacra igitur Evangelicæ auctoritatis narrat historia Dominum Jesum Jericho pergentem, ad confirmanda fide sue majestatis corda populi præsentis, cuidam cæco ad se clamanti lumen reddidisse oculorum, ut per corporale unius cæci lumen, spiritualiter multorum illuminarentur pectora. Ita & Sanctus Vedastus, Deo Christo donante, per ejusdem illuminationem cæci fidem quam verbo prædicavit, in corde Regis miraculo confirmavit: ut Rex ipse intelligeret, tam sibi esse necessarium cordis lumen, quam cæco oculorum illustrationem: & quod divina operata est gratia per preces famuli sui in cæca nocte castigatis, hoc per sermones ejusdem famuli, eadem operante potentia; per spiritualis intelligentiam lucis in suo pectore perficeretur.

Nam regia excellentia condigno comitatu cum multitudine maxima populi, iter agentibus illis, venerunt in quendam pagum, qui incolarum terræ illius consuetudine Ungise pagus dicitur, prope Reguliam villam, quæ sita est super florigeras Axonæ fluminis ripas. Et ecce ejusdem fluminis fontem Rege transeunte cum multitudine populi, obviavit illi cæcus quidam hujus diutissime solaris expers luminis, forte nec sua cæcatus culpa, sed ut manifestarentur opera Dei in illo, & per illius illuminationem præsentem plurimorum illuminarentur corda spiritualiter. Qui cum intellexisset a prætereuntibus Sanctum Vedastum Christi servum in eodem iter agere comitatu, clamavit: Sancte & electe Deo Vedaste, miserere mei, & supernam pio pectore diligentius deprecor potentiam, ut mee subveniat miseriam. Non aurum posco, nec argentum, sed ut mihi lumen per sanctitatis tuæ preces restituas oculorum. Sensit itaque vir Dei virtutem sibi adesse supernam, non ad illius cæci tantummodo curationem, sed plus propter præsentis populi salutem, totum se in sacras effudit preces, in divina fidens pietate: & dexteram cum signo Cruis posuit super oculos cæci dicens: Domine Jesu, qui es lumen verum, qui aperuisti oculos cæci ad te clamantis, aperi oculos istius: ut intelligat populus iste præsens, quia tu es Deus solus, faciens mirabilia in cælo & in terra. Mox ille cæcus, lumine recepto, gaudens perrexit viam suam. In quo loco tempore sequenti, à religioso viris ædificata est Ecclesiâ in testimonium miraculi istius; in qua orantibus & credentibus usque hodie beneficia præstantur divina.

Igitur Rex à viro Dei Evangelicis apprime imbutus disciplinis, & hoc præsentis miraculo in fide firmiter confortatus, nihil moratus in via, nihil dubitans in fide, sed magna alacritate animi, festinatione magna mentis sanctissimum Pontificem Remigium videre properavit, ut illius sacratissimo ministerio Spiritu Sancto operante in remissionem peccatorum, & spem vitæ æternæ, Catholici baptismatis vivo ablueretur fonte. Cum quo aliquantis moratus est diebus, ut Ecclesiasticis satisfaceret sanctionibus, & penitentiæ (secundum Apostolicum præceptum) prius ablueretur lacrymis, dicente beato Petro Principe Apostolorum. Act. 2. Penitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi, & in nomine SS. Trinitatis, celestis mysterii baptismata susciperet. Sciens vero beatus Pontifex Apostolum dicere Paulum: 1. Cor. 14. Omnia vestra honesto cum ordine fiant: statuit diem, quo Rex intraret, ad suscipienda divinæ pietatis Sacramenta. Quale fuit tunc Sanctis Dei gaudium, qualis in Ecclesia Christi letitia, cum viderent Regem Ninive ad prædicationem Jonæ de folio majestatis suæ descendisse, & in cinere sedisse penitentiæ: & sub pia Dei sacerdotis dextera suæ excellentiæ caput humiliare. Hactenus Alcuinus, in vita S. Vedasti, apud Laur. Surium.

CAPUT VI.

Abbatia S. Germani de Pratis ad muros urbis Parisiensis.

Illustris hujus monasterii fundator fuit Childebertus Rex Francorum, filius Clodonei primi Regis Christiani, qui cum ex Hispania adtulisset stolam S. Vincentii Levitæ & martyris, cum aliis plurimis sanctorum reliquiis, juxta ordinationem S. Hermanni tunc Parisiensis Episcopi, templum in honorem ejusdem S. Vincentii, quod nunc S. Hermanni de Pratis dicitur, excitandum curavit. Rei fidem facit Aymoinus monachus lib. 2. cap. 20. his verbis. Verum Childebertus acceptam S. Vincentii stolam, Parisias desert, ædificatamque solotenus, secundum beatissimi Germani dispositionem basilicam, nomini ejusdem S. Levitæ ac Martyris dedicari fecit. In qua non minimam vasorum partem, quæ eam à Toletis asportasse supra memoravimus, cum capsis Evangeliorum, cruces quoque mirifici operis, aliaque devotus excellentissima contulit munera.

Diploma

Diploma Childeberti Regis.

Childebertus Rex Francorum, vir illustris. Recolendum nobis est, & perpensandum utilius, quod hi qui templa Domini Jesu Christi reedificaverint, & pro requie animarum ibidem tribuerint, vel in alimoniam pauperum aliquid dederint, & voluntatem Dei adimpleverint, in eterna requie sine dubio, apud Dominum mercedem recipere meruerint. Ego Childebertus Rex una cum consensu & voluntate Francorum & Neustrasiorum, & exhortatione sanctissimi Germani Parisiorum urbis Pontificis, vel consensu Episcoporum, cœpi construere templum in urbe Parisiaca prope muros civitatis, in terra quæ aspicit ad fiscum Isciacensem, in loco qui appellatur Locotitie: in honore S. Vincentii Martyris, cujus reliquias de Spania apportavimus, seu & sanctæ Crucis, vel Sancti Stephani, & Sancti Fetreæi, & Sancti Juliani, & beatissimi Sancti Gregorii, & Sancti Gervasii, Prothasii, Nazarii, & Celsi pueri, quorum reliquie ibi sunt consecratæ. Propterea in honore Dominorum Sanctorum, cedimus nos fiscum largitatis nostræ, qui vocatur Isciacus, qui est in pagis Parisiorum prope alveum Sequane; una cum omnibus quæ ibi sunt aspecta, cum mansis, commanentibus, agris, territoriis, vineis, silvis, pratis, servis, inquilinis, libertis, ministerialibus (præter illos quos nos ingenuos esse præcipimus) cum omnibus appenditiis suis quæ ibi aspicuntur, cum omnibus adjacentiis quæ ibi adagunt, cum omnibus quæ nos deserviunt tam in aquis vel insulis, cum molendinis inter portam civitatis & turrim positis, cum insulis quæ ad ipsum fiscum adjacent, cum piscatoria quæ appellatur Vannæ, cum piscatoriis omnibus quæ sunt in ipso alveo Sequane, sumuntque initium à ponte civitatis, & sortiuntur finem ubi alveolus veniens Sanara præcipitat in se flumen. Has omnes piscationes quæ fiunt & fieri possunt in utraque parte fluminis, sicut nos tenemus & nostra forestis est, tradimus ad ipsum locum, ut habeant ibidem Deo servientes victum quotidianum per succedentia tempora.

Damus autem hanc potestatem, ut cujuscumque potestatis littora fuerint, utriusque partis fluminis teneant unam pecticam terre legalem, sicut mos est, ad ducendas naves & reducendas, ad mittenda retia & retrahenda, absque ulla refragatione. De argumentis vero per quæ aves passunt capi super aquam, præcipimus ut nulla potens persona inquietare audeat fumulos Dei, sed omnia secure teneant, possideant per inimitas temporum successiones.

Et cum arvis & casis in Parisiis civitate, cum terra & vinea & oratorio in honore Sancti Andeoli Martyris, quæ de Heario & Cecaunio, dato pretio comparavimus: omnia & ex omnibus, quidquid ea nos deservierint, in quomodum pro requie animæ meæ, quando Deus de hac clarissima luce dederit discessum, ipse fiscus qui vocatur Isciacus, cum omnibus quæ ibi sunt aspecta, ipso die ad ipsum templum Domini quod nos ædificamus deserviat, & omnia quæ ibi sunt opus, tam ad lumen quam in Dei nomine ad stipendia servis Dei quos ibi instituimus, seu ad ipsos rectores qui ipsos regere habent: omnia & ex omnibus ibi transolvant, ejusque temporibus, & per longa annorum spatia, ad ipsum templum Domini absque contradictione, vel refragatione, aut judiciaria contentione, inspecta ipsa præceptio, omni tempore proficiat in augmentum.

Et ut hæc præceptio cessionis nostræ futuris temporibus Deo auxiliante firmior habeatur, vel per tempora inviolabiliter conservetur, manibus propriis vel nostris signaculis, subter infra decrevimus roborare. Datum quod fecit mensis Decembris die sexto, anno 48. postquam Childebertus Rex regnare cœpit. Ego Valentianus, Notarius & Ananuenfis recognovi.

Obiit autem Chilpericus Rex anno 559. teste Sigiberto, in hoc suo monasterio conditur.

CAPUT VII.

Lerinense S. Honorati monasterium, vulgo Lerius, in diœcesi Grassensi, regni Gallie.

Est illustris hæc Abbatia sita in insula Lerina seu Lerino, quam Plinius & Strabo Leronem vocant, in diœcesi Grassensi.

Ex hoc monasterio prodierunt viri quamplurimi sanctitate ac scriptis illustres ut S. Hilarius Archiepiscopus Arelatensis: S. Honoratus; Vincentius Lerinensis; libello adversus hæreses scripto notissimus; Faustus Rhegiensis Episcopus & alii.

Accessit hoc monasterium, congregationi Cassinensi, anno Christi 1515. ut constat ex diplomate Leonis X. Plura vide apud Chopinum lib. I. Monasticon tit. 1. & infra cap. 92.

Fontanellensis Abbatia.

Fontanellense monasterium anno 645. ædificare cœpit S. Uvandregifilus; qui in Viridunensi regione, Nualchiso patre, ex nobilissima familia natus primum sub Dagoberto, Francorum Rege Comes palatii fuit. Ducta postmodum conjuge, cum ea virginitatem servavit: mutuo demum consensu, ipsa sanctimonalis, Uvandregifilus vero factus est clericus. Cumque in monasteriis aliquot, piis sese operibus egregie exercuisset, Rotomagum venit ad S. Andoem ejus urbis Episcopum; à quo Subdiaconus primum, post Diaconus, ac demum sacerdos à beato Andomaro Tarvanensi Episcopo est ordinatus. Contigit autem postea, Lar-
giente

giente *Erchinoaldo*, qui *Dagoberti Regis*, filiique ejus *Clodonæi*, Major domus fuit, agrum quendam, ad monasterium exstruendum, acciperet, quem *Fontanellam*, ob rivum eo loco fluentem, nuncupabant. Hunc ergo locum *Uvandregifilus*, cum nepote suo venerabili *Godone*, cœpit excolere; multisque faventibus insigne ibidem monasterium construxit. Ad quod mox tantus factus est concursus, ut monachorum numerus ad trecentos excreverit.

Cœptum est autem hoc opus ab anno Dominicæ incarnationis sexcentesimo quadragesimo quinto, sub die Calendarum Martiarum, Indictione tertia, qui erat annus Clodonæi Regis undecimus. Est autem hoc cœnobium situm in territorio Rotomagensi, distans à memorata urbe millibus ferme decem & octo; porro à fluvio magno Sequana, spatio passuum circiter octingentorum.

Adjutor vero hujus operis, ac cooperatores insignis fuit *Uvaningus* vir illustris, qui monasteria varia, in his & *Fiscamam* construxit.

Porro *S. Uvandregifilus*, in Caletani tractus populis, qui id temporis rapaces ac belluinam fere vitam agebant, mitigandis, & Christianæ disciplinæ subdendis, admodum laboravit, multaque alia pietatis opera edidit.

Hæc ex actis illius, à quodam ejus pene æquali conscriptis, atque à *Surio to. 4. Induct. 22.* editis, excerptimus.

S. Walerici monasterium, apud Caletes, in Gallia.

S. Walericus, B. Columbanus Hiberni, qui *Luxoviense* in Burgundia, & *Bobienè* in Italia condidit monasteria, discipulus, *Clotario Francorum Regi* gratissimus exstitit. Eo adjuvante istud ipse monasterium ædificavit, in quo hodieque corpore quiescit.

Plura vide in Actis ejus à *Surio* evulgatis. de *S. Columbano* vide infra cap. 13.

Centula, hodie S. Richarii monasterium in opido ejusdem nominis, apud Caletum regni Franciæ opidum.

S. Richarius Abbas & fundator monasterii Centulensis in agro *Pontivo*, fuit *Dagoberto Galliæ Regi* admodum gratus. Vitam ejus scripsit *Alcuinus Flaccus* ad *Carolus Magnus Imp.* quæ exstat apud *Surium* tomo 2. Meminitque ejusdem *Hucbaldus* in vita *S. Richarii*; *Natus est Richarius in villa Centula, provincia, Pontiva in qua per pietatis opera; & prædicationis lumina clarus effulsit: sed & in ultra marinas Britannia regiones lumen veritatis suo sparsit adventu. Reversus vero ad patriam, quodam tempore visitavit equitando Deo devotam feminam Richardem, & cum juxta morem, ipsa ad propria ascenso equo, remeanti, filiolum Maurontum, quem ante sacro baptismo regeneraverat, benedicendum daret, immisit antiquus hostis equo ferocitatem. sed orante famulo Dei, puer, qui ceciderat sanus redditus est matri, & equus redditus est mansuetudinis suæ. Cum autem ab omnibus honoraretur, monasticam vitam petens, regimen Ecclesiæ quam in Centula viro fundaverat, alteri tradidit. Porro Giffemarus, vir illustris & Christianæ religionis amator & Maurontus, terrarum vel silvarum ad Regem pertinentium servator, præbuerunt ei locum manendi in silva Tristiacensi, qui & ipse Maurontus, postea seculari habitu deposito, monachus factus est in eodem loco. Cunque vir Dei mansionem solitariam preparasset, Christo monasterium construere inchoavit. At inibi tanta: se mortificatione carnis castigavit, ut vix ossa arenitiæ dissipatis juncturis sibi adhaerent, illum quotidie vincens in eremo, à quo Adam olim victus est in paradiso. nec tamen in eremi angustia, lucis columna latere potuit, multis ad eum consulentibus infirmis, quos sanctarum medicinis orationum sanavit. Prescius tandem diei evocationis suæ Christi viatico suum iter munivit, & inter gratiarum actiones, & verba orationis, spiritum emisit: conditus à *Sigobardo* commilitone, ubi suo Regi maxime militaverat. Sed non multo post fratres Centulenses cum sua Abbate *Ocialdo* corpus tulerunt posueruntque eo in loco, in quo etiamnum cum magna meritorum gloria requiescit.*

Ex his autem Alcuini verbis colligitur eum Deo militasse multo tempore, deinde etiam obiisse, & quiescisse in Belgio. Nam Maurontus, ut infra ex Hucbaldo dicemus, monasterium suum Broili inter Flandros construxit.

Huc etiam referendum est ex Bertinensis monasterii Chronicis, propter Normannorum persecutiones, Flandriæ Comitem corpus ejus & corpus Walerici ad S. Betini monasterium transtulisse. In quo utrumque remansit usque ad tempora Arnulfi secundæ, qui Hugoni Capeto, postea Francorum Regi, ea multum reposcanti, tandem restituit.

Hactenus *Molanus*, Vocatur autem *Centula* hodie *S. Richarii monasterium*, opido ejusdem nominis in *Picardiæ* finibus iuclusum.

C A P U T VIII.

S. Martini Treverense monasterium.

S. Martini Treverense cœnobium, extra & intra, hoc est, ad ipsos muros urbis infra fauceum pontem vetustissimum in dextra *Mosellæ* fluminis situm, ex *Tetradii Consularis viri*

viri privata domo in scholasticæ congregationis habitationem, inque domum Dei & oratorium commutatum est, anno Christi circiter 406. imperantibus Arcadio & Honorio, ab ipso S. Martino Turonensi Episcopo. Cum enim Treverin is venisset, & Tetradii Consulis fervum ibi malo spiritu correptum à dæmonio liberasset, Consul ut esset pro præstito sibi beneficio gratus, S. Martino domum suam dono dedit, hac lege, ut vir Dei ex ea oratorium & domum precationum S. Cruci dedicatam faceret.

Postea vero hanc ipsam precationum & disciplinæ domum, Barbarorum crebris in Galliam, Belgicam & Germaniam irruptionibus desolatam & plane collapsam instauravit circa annum Christi 526. & monachis Benedictinæ professionis attribuit quinquagesimus Treverorum Episcopus *Magnericus*, qui abolito S. Crucis prisco nomine S. Martini cœnobium novo titulo appellari iussit. Ejus Antistitis in hoc ipso cœnobio ostenditur tumulus, in subterranea videlicet templi crypta post D. Virginis aram. Tandem post multorum annorum curriculum, cum à Normannis vastaretur tota fere Gallia, & in Treverim quoque misere sævitum esset; iterum periit istud S. Martini cœnobium: sed mox ab Episcopo Treverorum sexagesimo octavo *Rathbodone* vel *Rachabodo*, circa annum Domini 880. præclare est reædificatum. Tertio vero ab Hungaris incensum, rursus à Theoderico septuagesimo, secundo Treverorum Antistite instauratum est circa annum Christi 960. Ita fere Caspar Bruschius, in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

CAPUT IX.

Benchorense monasterium, in Hibernia.

FUNDatum est hoc monasterium à S. *Lomogello* Abbate circa annum Christi 570. multorum postea monasteriorum mater ac caput futurum: utpote à quo Congregatio Benchorensis, per Angliam, Scotiam, & Hiberniam olim diffusa nomen sumpsit. Ex hujus congregationis monachis fuit S. *Columbanus*, qui Luxoviense in Burgundia monasterium circa annum Christi 600. construxit, itemque Bobiense in Italia.

CAPUT X.

Monasterium Regium S. Æmiliani de Cuculla, vulgo de S. Millan de la Cogolla, alias de San Millan de Suso.

S. *Æmilianus*, Patronus ac defensor Hispaniæ vivere desit an. Christi 574. die duodecima Novembris. Vitam ejus scripsit Braulio, sive Braulius Cæsarangustanæ Ecclesiæ Episcopus, exstatque apud Prudentium Sandovallium Parte 1. foundationum monasteriorum in Hispania. S. Æmiliani magister fuit S. *Felix* presbyter, cujus translationem descripsit Grimaldus, exstatque citato loco apud Sandovallium. Est hoc monasterium longe antiquissimum, quod numquam vel à Mauris vel ab Arrianis hæreticis fuit violatum.

Huic cœnobio tamquam matri, originem suam debent monasteria virorum varia: ut S. *Martini de Ferran*, S. *Martini de Thama*, S. *Romani de Doniscla*, S. *Martini de Mena*, S. *Felicis de Auca*, S. *Joannis de Orbananos*, S. *Vincentii de Ocizta*, S. *Stephani de Salzedo*, S. *Martini de Mameto*, S. *Mariæ de Casiera*, itemque monasterium unum monialium, videlicet S. *Michaelis de Peditoso*.

De S. Æmiliano hæc legitur inscriptio in veteri tumulo.

Purgatissimi Apostolicique viri Æmiliani corpus hic humatum jacet, qui postquam eremiticam vitam multis annis egit & clericalem, tandem monasticam professus, sub regula Benedicti curam gerens Abbatialem, obiit in Domino clarus miraculis & prophetiæ spiritu, Hera. DC. XII.

In hoc monasterio de Suso spectantur octo arcæ lapideæ, in quibus quiescunt famosissimi illi septem *Infantes de Lara*, cum suo Ayo, ut Hispanice vocant seu magistro. Ita Sandovallius in dicta parte prima foundationum monasteriorum Benedictinorum in Hispania.

Est autem hoc monasterium situm in D. Calagurritana & sancti Dominici de la Calcada.

CAPUT XI.

Salisburgense sancti Petri monasterium.

CEleberrimum istud monasterium, ex quo multi egregii viri ad gubernandos varios Germaniæ Episcopatus atque Abbatias prodierunt, construitur atque instituitur per sanctum *Rupertum* una cum Episcopatu Salisburgensi, auxilio & munificentia inclyti *Theodorici Ducis* Bavarici, quem sanctus Rupertus in fide Christiana Ratisbonæ instituit, & una cum suis optimatibus, sacræ regenerationis lavacro abluit, circa annum 580. In hoc monasterio ipse S. *Rupertus*, & septem

ptem ejus successores sedem Episcopalem habuerunt, adeoque tam Episcopatu quam Abbatia laudabiliter praefuerunt, ibidemque humati sunt; usque ad *S. Virgilium*, qui crescente multitudine Christianorum relinquens Abbatia gubernationem *Gertrico* pio ac docto monacho, aliam sedem Episcopalem erexit, & insignem basilicam pronom in honorem *S. Ruperti* primi Salisburgensis Episcopi ac Doctoris construxit; quam absolutam anno 774. ipsemet consecravit, eoque *S. Rupertum* cum duobus ejus facellanis, viris sanctis, ex aede *S. Petri* transtulit. De qua re ceterisque Abbatibus hujus monasterii latius *Caspar Bruschius* in sua Centuria monasteriorum Germaniae.

Weltenburgense monasterium, in Bavaria, ad Danubium.

DE fundatione hujus monasterii sic fere scribit *Joannes Aventinus* libr. tertio *Tempore Theodonis Ducis Bavariae*, qui cum filio *Theodoperto* a sancto *Ruperto* *Reginoburgii* aqua caelesti illustratus est, post extructa templa tam *Reginoburgii*, quam *Urini*, Christo Deo atque ejus Genitrici dicata, atque a sancto *Ruperto* consecrata (utrumque adhuc aedacula seu Capella vetus vocatur) per omnes *Ubiorum* regiones sacra aedes passim aedificate sunt, eademque a sancto *Ruperto* & sociis consecrata, ut *Welteburgii*, quod ipse *Valentiam* vocat, & extra moenia *Reginoburgensia*, sancto *Georgio*, tutelari Christianorum militum, quaedam sancto *Martino* *Maximiliano*que templa dicata, quae adhuc monstrantur.

Alibi idem *Aventinus* libr. sexto scribit. Eodem tempore *Hardonicus* Episcopus *Reginoburgensis* *Valentiam*, hoc est, *Weltenburg*, templum *D. Georgio* dicatum, pulsus monachis *Benedictinis* tradit *Canonis Regularibus* *D. Augustini*, accito *Hardonico* ejus ordinis, ex monasterio sancti *Floriani* in *Austria*, supra *Anassum*. *Conradus* itidem Episcopus *Reginoburgensis*, quinque post annos monachos *Benedictinos* rursus restituit, ipsisque *Fridericum* praefecit. Monasterium hoc *Danubio* septum est, quinque millibus passuum infra *Abensperg*, ubi cineres *Artobrigae*, quae, teste *Ptolemaeo*, caput olim *Vindelicorum* fuit, monstrantur. De qua *Adventinus* 2. & 3. libro *Annalium* latius scripsit.

Ita *Hundius* in *Metropoli Salisburgensi*.

Mauri monasterium, vulgo Maursmunster, quarto ob Argentina milliari.

SITUM est opidum & caenobium, *Maursmunster* nuncupatum, quarto lapide ab *Argentorato* Germaniae urbe celebri. Eo loci *Seobaldus* vir pius ac sanctus oratorium construxit anno Domini 583. favente ac dotante *Childeberto*. Rege *Austrasiae*, qui fuit filius *Clodonæ* I. Christiani Gallorum Regis. Primus Abbas fuit *B. Leobardus* *S. Benedicti* Abbatis in *Cassinen*si monasterio discipulus. Secundus fuit *Maurus*, *S. Pirminii* *Meldensis* Episcopi discipulus, a quo caenobium istud, *Mauri* monasterium est appellatum. Ita *Bruschius*, lib. cit.

C A P U T XII.

S. Medardi monasterium, ad muros urbis Sueffionensis, in Gallia.

VISITUM in prospectu urbis *Sueffionensis* *B. Medardi* monasterium, cujus ut celebritas & praestantia aliqua ex parte noscatur, placuit nonnulla cum ex *Archivis* accepta, tum ex antiquitatis vestigiis ac rudibus observata convertere. Primum ut ad ipsius templi a *Carolo Calvo* jam eum extructi partem summe orientalem veniamus, duorum illic Regem *Franciae*, *Clotharii* videlicet ac *Sigeberti* filii ejus monumenta, loco veluti subterraneo, visuntur. Non procul inde cernitur *B. Medardi* lapideum sepulcrum, (*Meminit illius* *Greg. Turonens.* lib. de *glor. Confes.* §. 95.) duabus columnis pariter lapideis suffultum, Septemtrionali parte Ecclesiae, habetur lapis durissimus, humani capitis mensuram quater excedens, quem ex loco *Dominae Ascensionis* in *Galliam* allatum tradunt monachi, monstrantque Domini nostri impressum lapidi vestigium. Ab eo olim cancellis ligneis, reverentiae ergo, populus arcebatur, in ejusque honorem piam societatem multi injerant. A meridionali parte exstant claustrum, dormitorium, refectorium & hospitale a *Carolo Magno* sumptuosissime ac vere regio opere destructa: quibus itidem ad *Austrum* versus nuper occurrebat haud ignobile aliud templum *S. Sophiae* cum alio parvo facello, inter omnia totius *Galliae* loca sacra, longe antiquissimo: cui sua vel antiquitas vel parvitas ad hoc profuit ne dirueretur, sicut proximum *S. Sophiae* eversum est (hæc dolor,) ad colligendos lapides in reparationem murorum urbis. Quo etiam tempore non minus sevitum est in monasterii ambitum; qui ex lapidibus quadris & sectis constructis, octo circiter pedum latitudine tenebatur. Dedito ambitu in quodam privilegio *Odonis* Regis anno 893. apud *Compendium palatii* concessio, anno 5. regni ejus scriptum legitur in hæc verba: *Ad thesaurum Sanctorum reparandum, ad sustentandam totius fabricam templi, & ad reintegrandum decorem domus Dei, qua nuper a Marcomannis igne combusta esse videtur, munitionem quoque muratam & muro cinctam in circuitu ipsius monasterii fieri decrevimus propter insurgentium Danorum insolentiam & memoriam Caroli Imp. qui eandem munitionem jamdiu fecerat, ad petitionem*

tionem *Berthæ Sororis Ludovici Imp. in memoriam B. memoriæ Gregorii summi Pontificis*, &c. In illius diruta nunc murorum partis angulo, urbem respiciente, fuit turris illa, in qua olim detentus fuit Ludovicus pius Imperator. Postremo constat ibi fuisse Regiam *Clodonei* primi Regis Franciæ Christiani, & apparent hodieque triplicium fossatorum amplissima vestigia.

Haud abs re fuerit his subnectere privilegium *Joannis* Papæ, huic monasterio circa annum 562. concessum, cujus & Baronius meminit ad Martyrologium Romanum VIII. Junii & Choppinus lib. I. Monasticon. tit. I.

Totius orbis Principibus machinam mundi sub Christo Principe regentibus, presentibus atque futuris, Joannes meritorum qualitate infimus, sed Dei gratia S. Romane sedi Prælatum. Summum esse, quos divine fidei & apostolicæ majestatis nobilitat religio, constat, ut fructu operum & effecta verum certa demonstrent obsequia. Ob hoc divina inspirante gratia, & præcellentissimi Clotharii suadente clementia, monasterio B. Mariæ, & B. Petri, quod est extra Suefforum civitatem situm, ubi Dominus Medardus requiescere & Daniel Abbas præesse videtur, hoc privilegium omnimodis indulgemus, ut terras quas filius noster Clotharius ob salutem anime suæ dedit, Croniacum scilicet, Attipiacum, & Alunit, possessionem suam in pago Metensi cum Salina, quæ vulgo dicitur patella salis, cum omni integritate teneant atque possideant, cum terris, domibus, ædificiis, mancipiis, silvis, pratis, pascuis, salinis, Ecclesiis & altaribus, habeant atque possideant, & teneant. Hoc quoque auctoritate S. Trinitatis, & inseparabilis unitatis, vitæ B. Petri Apostoli, coram Rege Clotario, & omnibus plebejis Francorum, scilicet Archiepiscoporum, Episcoporum, Judicum, & omni populo Christianorum, Romanorum Principum decernimus, ut nullus Regum, Antistitum, Judicum, terras S. Mariæ, & Domini Medardi, sive Ecclesias vel altaria, thelonea, decimas, nonas, banna vel freda exigat, &c. Datum in Ecclesia S. Silvestri quinto Idus Martii anno Dominicæ Incarnationis D. LXII. Edict. X.

Insignem profecto antiquitatem præfert hoc privilegium, sed dubito an numerus annorum Christi non fit adjectus per recentiorem manum.

CAPUT XIII.

Agaunense & Luxoviense monasteria.

AGaunense S. *Mauritii* monasterium Abbatiale, apud Sabaulos ex *Chablais*, fundavit B. Sigismundus Burgundiæ Rex circa annum 600. ibidem sepultus. Est id situm ad radices montis D. Bernardi.

Est autem S. *Mauritius* hodie Patronus ac tutor Sabaudia: à quo & ordo apud Sabaudos Equestris nomen induit. Fuit is martyrio coronatus circa annum 298. sub Imp. Maximiano, cum esset Thebææ legionis caput ac præfectus.

Luxovium, in Comitatu Burgundiæ.

Sanctum Columbanum Abbatem anno 602. ex Hibernia in Burgundiam venisse, ibique Theoderico Rege permittente, Lugoniense monasterium inchoasse, tradit Sigebertus in Chronico.

Pulso postmodum, per Theodericum Regem, è Francia Columbano, B. Eustasius ejus discipulus Luxoviensi cœnobio summa cum laude præfuit.

Est autem Lugonium hodieque illustre monasterium, ejusdem nominis opido, in Burgundiæ Comitatu inclusum, quod *Lugeul* vulgo nuncupant. Fuit hoc olim monasterium quoddam quasi Apostolicorum, per Galliam virorum seminarium, ex quo summi illi viri *Andomarus* Morinentis, *Aicharius* Noviomenis ac Tornacensis, *Chagnoaldus* Lugdunensis, *Ragnarius* Augustodunensis Episcopi, *Bertinus* Abbas Sithiensis, aliique plurimi prodierunt.

Ab eodem monasterio olim congregatio reformata Luxoviensis nomen habuit.

Bobiense monasterium, in Italia.

Hujus auctor fuit S. Columbanus, patria Hibernus, qui & Luxoviense in Burgundia, ut dixi, cœnobium excitavit. De quo sic Sigebertus in Chronico.

Sanctus Columbanus à Theoderico, Rege, instinctu Brunichildis aviæ, expellitur Francia; qui post, relicto Gallo discipulo suo in Alemannia, cœnobium Bobium construxit in Italia.

Ceterum B. Columbanus paulo post Eustasium, monachum & discipulum suum, ex Italia in Galliam remisit, qui una eum S. *Uvalerico*, B. Columbani pariter discipulo, Luxoviense monasterium laicis ademittit, & monasticam ibi disciplinam instauravit. Consule Jonam in Vita S. Columbani, & Acta S. *Uvalerici* apud Surium.

S. Columbano Anno 622. juxta Sigebertum in Chronico, aut anno 615. juxta Baronium, defuncto, successit in regimine Bobiensis monasterii Attila.

S. Maximini monasterium, extra muros urbis Treverensis.

S. Maximini potentissima vetustissimaque Abbatia, extra urbis Trevericæ Nigram vel Martiam portam, in ipso campo Martio, à regione cœnobii S. Mariæ ad Martyres, prope S. Paulini olim cœnobium, nunc vero Canonicorum sæcularium collegium sita, ex regio D. Helenæ palatio templum Dei domicilium factum, fundatur circa annum Domini 333. ab ipso Christianissimo Imperatore Constantino Magno, ad petitionem matris ipsius S. Helenæ, quæ sanctam Crucem Dominicam invenisse legitur. Eo ipso nimirum tempore, quo Agritium Patriarcham Antiochenum Treverim accersitum, ejusdem urbis Episcopatu præfecerat. Et hanc istius cœnobii originem veram ac certam esse, Dagoberti Galliarum Regis subsequens diploma, Memiliano decimo tertio ejus loci Abbati, anno 643. datum abunde & luculenter testatur.

In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Omnium Christianorum noverit industria, qualiter ego Dagobertus Rex potentissimus, cum convenienti consilio Episcoporum meorum Comitumque Legatos de mea parte ad Abbatem Memilianum direxi, mandans ei ut diligenter inquireret, indeque per seipsum indicaret quibus auctoribus illud monasterium, S. Maximini constructum, vel cujus imperio à pristinis temporibus esset subjectum. Hanc rogationem Abbas cum fratribus sollicitè percipiens, perlectisque in eodem loco quibusdam vetustissimis chartulis inventum est, id ipsum monasterium Constantini Imperatoris fuisse regale templum, atque jussu ejus dedicatum in honorem S. Joannis Evangelistæ à S. Agritio venerabili Archiepiscopo, in quo videlicet templo (ut idem pater monasterii nostræ Regalitati patefecit certa relatione) Helena sacra Dei famula potente & favente supradictus Imperator pauperes Christi congregavit, eisque virum Dei Joannem præposuit, ut in servitio Dei semper vacarent, & pro se orationibus insisterent; & insuper illius loci habitationem aliæ personæ nolint subdere, nec suæ successorumque Imperatorum potestati. His rebus ita esse firmiter intellectis; regio more constituta atque firmissima jussione præcipio, ut nullus unquam proterve illud monasterium, in quo Abbas supradictus præesse videtur, audeat inire vel ullam inhumanitatem illi violenter inferre. Igitur ut assidua recordatio mei meorumque præsentium maneret in prædicto monasterio: ipsorum S. Maximini præbendariorum victualia sub præmemorato Imperatore constituta, meis ex parte prædiis augere curavi, quorum nomina hæc sunt. Kannis, Craffiicum, Luncuvich, Regiodola, Vallis, Polich, Budeliacum, Talevanic, Loania; hæc loca ad regiam curtem, quæ dicitur decima, pertinent, quam curtem cum omnibus rebus ad eam pertinentibus, hoc est, quidquid prædii visus sum habere à fluvio qui nuncupatur Rubera, usque ad silvam quæ dicitur Idec, S. Maximino Praesuli in perpetuam hæreditatem contradidi.

Insuper etiam cum consilio & rogatu meorum Principum, catervis ibi Deo deservituris, hanc legem firmiter & perpetualiter in posterum habendam decrevi, scilicet ut centenorum ibidem monachorum semper integra maneat & inconvulsa congregatio; excepto, si Imperatorum Principumve per sæcula succedentium benevolentia prædiis augmentetur vel thesauris. Et si propter paganorum vel infidelium Christianorum devastationem eisdem Christi servitoribus penuria ultra modum ingruerit, & per thesauri effusionem expelli nequiverit; Dei omnipotentis & mei meorumque successorum habeant licentiam, allodium cum familia à fidelibus illo contradicentibus dandi & vendendi, antequam Dei destruantur servitia. Et ut istius chartulae confirmatio firma in ævum permaneat, describi eam præcepi, & nostro sigillo eam inde firmavi. Actum pridie Nonarum Aprilis, anno regni nostri duodecimo, Moguntiae feliciter, Amen. Signum Dagoberti Regis.

Monasterium hoc, ordinis primum S. Basilii, & regulæ Orientalium monachorum, ab omni Archiepiscopali & Episcopali jugo exemptum, in temporalibus soli Imperatori Romani, & dignitatibus ac singularibus prærogativis sic insignitus est, ut Decanus plerumque septem præcipuarum Ecclesiarum Treverensium & Imperatricis Archifacellanus esse solet. Devastatum est aliquoties à Barbaris, post tempora Regis Dagoberti, in Germaniam & Gallias excursions facientibus; sed ab imis fundamentis renovatum, ac præclare restitutum legitur, & denuo consecratum, Benedictinæque professionis monachis traditum ab Hildulpho Archiepiscopo Treverorum, anno Christi circiter 764. Quo anno & Treverorum Archiepiscopi Agricius, Maximinus, Nicetius, ac Basinus de prioribus tumulis levati, & una cum trecentis Thebææ legionis Martyribus, honorificentius in recens instauratæ S. Maximini basilicæ minore crypta, quæ est sub summo altari, humati sunt. Sub Arnulpho etiam Imperatore à Normannis vastatum, ac solotenus deletum, mox ab Ogone Abbate præclare reedificatum est. Sic fere Bruschius.

CAPUT XV.

West monasterium, apud Londinum Angliæ metropolim.

IN prima enascentis Ecclesiæ apud Britannos infantia, imperante Antonino Pio, templum Apollinis, ad occidentalem urbem Londini partem, ubi hodie cernitur *West monasterium*, terræ motu

motu corrui. Ex ejus ruinis *Lucius* Rex Britannorum, qui Romanorum permisso hic regnavit, ad Christi cultum anno salutis 170. Ecclesiam erexit, quæ postea, cum persecutionis tempestas sub Diocletiano Britanniam pervasisset, penitus subversa est. Locus jam inde diu neglectus, & spinis oblitus jacuit, unde ab Anglosaxonibus *Thonnes* & *Yborne* dictus erat: donec *Sebertus* Rex Orientalium Saxonum sive Essexiæ, & Middlesexiæ, qui primus inter eos Christo nomen dedit, eo loci monasterium Christo & B. Petro, anno Christi 605. posuit: unde ab occiduo situ & monasterio, *Westminster* nominari cæpit. Sed cum Danico ardente bello, prostratum esset, *Dunstauris* Cantuariensis Archiepiscopus, favente *Eadgario* Rege id renovavit, & pauculis monachis concessit. Postea *Eduardus* Rex, cognomento Confessor, sibi in sepulturam, & Benedictinis monachis in monasterium, ex decimis omnium suorum reddituum, magnifice construxit, & patrimoniis tota Anglia dispensis ditavit. Jam inde hoc monasterium, cum Regum Angliæ inauguratione, & Coronatione tum etiam sepultura & Regalium repositione longe fuit celeberrimum. Verum post 160. annos, hanc *Eduardi* fabricam subvertit *Henricus* III. novamque Ecclesiam speciosa structura multiplici marmorearum columniarum ordine tecto laminis plumbeis conveffito, quinquaginta annorum opere, ipse primum ponens lapidem anno 1220. exædificavit. Quam Abbates ad occasum plurimum auxerunt: *Henricus* autem VII. anno 1502. in suam suorumque sepulturam ad ortum, sacrarium admirandæ elegantiæ (Orbis miraculum vocat *Selandus*, omnem enim elegantiam in illo acervatam dicas) impensis 14000. librarum Anglicarum adjecit: in quo sepulcrum ejus splendidissimum & maximum ex ære solido hodieque cernitur.

Expulsis postea monachis per *Henricum* VIII. Angliæ Regem, cum ab Ecclesia Romana descivisset Canonici sunt substituti, sed à sacris Ecclesiæ Romanæ alieni, qui conjugati & ritu Anglicano viventes, etiamnum Westmonasteriense cænobium incolunt, cum scholasticis quadraginta, quos *Alumnos Regios* vocant.

Ceterum ut in Francia ad *Sidonysium* tumuli Regum Franciæ, sic in Anglia Westmonasterii omnium pene Regum Angliæ sepulcra admodum sumptuosa spectantur. Haud procul à dicto monasterio videtur Palatium Regium, quod Reges Britannicæ plerumque incolunt.

Fuerunt autem quam plurima olim in Anglia Benedictinorum monasteria, quorum origines ac progressus *Guil. Malmesburiensis* & alii rerum Anglicarum scriptores fuscè commemorant.

Canutus Angliæ Daniæque Rex, qui anno 1030. obiit, duo exstruxit cænobia ordinis Benedictini, unum eorum apud Anglos, in *Nortfolchia* intra paludes quod *S. Behedicti* vocatur, septimo lapide à *Nordovico* *Nortfolchia* Comitatus opido: alterum vero in *Norvegia*. Ita tradit *Polydorus Vergilius* lib. 7. historiæ Anglicanæ sub finem.

CAPUT XVI.

Regni Gallie monasteria varia.

Athanacensis seu Athanatis Abbacia fundata est Lugduni in Gallia anno 612. sedente *Aetherio* Archiepiscopo Lugdunensi. Alii volunt *Athanacum* diu antea à *Salonio* Archiepiscopo exstructum.

Brantholinæam Abbaciam in diocesi *Petracoviensi* vulgo *Brantholine en Perigort* ad *Dronam* fl. anno 769. *Carolus Magnus* Imperator condidit. Eam ipsam *Petrus Marolius* *Vaurenensis* in *Aquitania* Episcopus Societati *Casalis Benedicti* an. 154. annectendam curavit.

Sic *Georgius Amboisius* Legatus Apostolicus cænobia *S. Menulphi*, *Larentonii* *S. Laurentii* & *Hidori* an. 1567. eidem sodaliti copulavit. Ex quibus quidem tria priora in *Bitunicensi* tractu sita sunt; Prioratus vero *Hidori*, *Gallice d'ysseure*, *Molyrus* *Bojorum* opido proximus, est in d. *Augustodimensi*.

In urbe *Remensi* est archimonasterium *S. Remigii* titulo nobile, quod *Hercambaldus* Abbas *S. Benedicti Floreacensis* ad *Lugerim* circa an. Christi 947. reformavit teste *Frodoardo* lib. 4. historiæ *Remensis* cap. 23. & 33. In hoc monasterio *Christina celeste* sedulo adservatur, Gallorum Gallie Regum unctioni destinatum, ut testatur *Nicolaus Aegidius* in *Annalibus Franciæ*: de quo sacro *Remensi* simbolo fuscè *Renatus Chopinus*, ex *Aimoino*, *Frodoardo*, aliisque scriptoribus, lib. 3. *Domanii Francorum* & in *Panegyrico*, quem *Henrico* IV. Regi an. 1594. dicavit. Istud *S. Remigii* monasterium hodie unitum est cum Archiepiscopatu *Venensi*.

Vizeliacense monasterium, in d. *Autifiodrensi*, vulgo *l'Abbaye de la Magdelaine de vegelay en Auxerrois*, fundatum fuit à *Gerardo* Comite *Niveruensi* ejusque conjunge *Bertha* pro virginibus Benedictinis, quod deinde jussu Pontificio translatum est ad monachos ejusdem ordinis. Horum Abbati *Martinus* V. anno 1417. jus minorum infularum, aliaque multa erogavit. Fuit hoc monasterium olim *Congregationis Cluniacensis*: sed postea secularisatum est, ut loquitur *Choppinus*, hoc est pro monachis, Canonici sunt substituti, per Romanum Pontificem.

Ufarchiae monasterium S. Petro sacrum in diœcesi Lemovicensi condidit *Hildegarius* Lemovicensis Episcopus, paterno *Geraldi* jussu Procomitis Lemovicensis.

S. *Suplitii* monasterium Bituricense reformatum, fuit à *Guilielmo* Cambrajo Archiepiscopo Bituricensi sub annum 1496 ut *Casolis* Benedicti cœnobium reformatum fuit an. 1488. auctore *Petro* Cadoeto Archiepiscopo Bituricensi.

Abbatia d' *Aisnay* Lugduni fundata fuit à *Brunechilde* Sigeberti Austrasiæ Regis conjugè anno 612. Sed eadem destructa fuit à Wandalis tempore *Eucherii* Archiepiscopi Lugdunensis.

Abbatia S. *Audoëny* in urbe Rotomagensi, nomen habet à S. *Audoëno*, olim *Dagoberti* Regis Galliae Cancellario, post Archiepiscopo Rotomagensi.

Abbatiam S. *Cypriani* in *Siburbiis* Protavienfibus exædificata est à *Froterio* Protovimo Episcopo qui ibidem sepultus est circa anno 928. Ita *Chopinus* lib. 1. monasticon tit. 1.

Abbatia *Quincei* vulgo de *Quincey* est apud *Pictones* sita.

Jotrense virginum monasterium in d. *Meldensi*, vulgo *Joverre*, fundavit S. *Audoënus* Archiepiscopus Rotomagensis circa an. 639. ut testatur *Aimonus*, historiae Francorum lib. 4. cap. 41. & *Guil. Nangiacus* in *Chronographia*.

Cormeriacum Abbatiam, *Commercii*, fundavit in d. *Turonensi* *Itherius*, monachus antea S. *Martini* *Turonensis*; approbante *Carolo* Magno Imperatore: ut scribit *Choppinus* lib. 2. de *Politia* sacra, tit. 6.

Abbatiam S. *Nicolai*, prope muros urbis *Andeganensis*, *Falco* Comes *Andeganensis* excitavit: Abbatiam de *Oratorio*, vernacule *du Lauroux*, *Richardus* Angliæ Rex, *Andiumque* Comes prædiis auxit: teste *Choppino* lib. 3. tit. 1.

Tironensis Abbatia in *Pertico*, *Tiron au Perche* est caput Congregationis *Tironensis*, habens sub se XIV. Abbatias, inter quas sunt *Pelisse*, *Afvieres*, *Ferrieres*, *Guedemay*, *Foudieu* apud *Lugdunum*, & *Charisii*: ut testatur *Choppinus* in *Monasticis*. De monachis *Tironensibus* fufe *Jacobus* *Vitriacus* cap. 20. *Historiæ* *Occidentalis*.

Majus monasterium, *Mairemonstier*, haud procul ab urbe *Turonensi* situm, non sine voluptate anno 1610. iustravimus.

S. *Geremari* Abbatia, in diœcesi *Bellonageni* sita est.

Ferrariensis Abbatia, de *ferrieres*, alias B. *Mariæ de Bethlehem*, in *Senonibus*. Hujus loci Abbas quondam fuit *Lupus* *Caroli* *Cani* *Corcliaris*, cujus exstant *Epistolæ*.

S. *Acheoli* Abbatia, S. *Acheul*, in d. *Ambianensi*.

S. *Fusciani* in nemore, S. *Fusian au vois*, in diœcesi eadem.

Vindocinensis S. *Trinitatis* Abbatia exempta, de *Vendosure*, in d. *Carnotensi*.

S. *Mariæ de Silva majori* cœnobium in ora maritima *Burdigalensi*.

S. *Columbæ* juxta urbem *Senonensem* Abbatia accessit congregationi *Casalis* *Benedicti* anno 1581.

S. *Vincentii* Abbatia juxta urbem *Cenomanensem*, vulgo *Maus*.

S. *Benedicti* *Flovacensis* Abbatia ad *Lugerim* in d. *Avielanensi*: *Fleurei sur Loire*.

Rhotonensis Abbatia in d. *Venetensi*, apud *Britones*, *Rbodon de Vennes*.

S. *Cornelii* Abbatia in opido *Compendio* d. *Sueffionensis*, *Compeigne*.

In Galliam porro *Benedictinum* institutum primus intulit S. *Maurus* Abbas S. *Benedicti* discipulus ex Italia per Episcopum *Cenomanensem* *Bertigrammum* evocatus, quem *Theodebertus* *Francorum* Rex, in monasteriis fundandis profusa quadam liberalitate, mirifice adjuvit. De S. *Mauro* sic legitur in *Breviario Romano*. *Maurus* nobilis Romanus, puer à patre *Eutychio* Deo & S. *Benedicto* oblatus, brevi tantum divina gratia profecit, ut ipsi magistro admirationi esset: qui illum sæpe, veluti regulis observantiæ & virtutum omnium specimen, ceteris discipulis ad imitandum proponebat. Cujus adhuc adolescentis, illud admirabilis obedientiæ exemplum à S. *Gregorio* Papa commemoratur. Nam cum *Placidus* monachus in lacum prolapsus, aquarum impetu raperetur S. *Patris* jussu accurrens *Maurus*, & super aquas incedens, focium capillis apprehensum, ad terram attraxit. Missus in Galliam ab eodem S. *Benedicto*, celebri monasterio exstructo, cui annos quadraginta præbuit, monasticam disciplinam mirifice propagavit. Denique sanctitate & miraculis clarus, septuagenario major migravit in cælum, anno salutis 565. Ita *Breviarium Romanum* 15. *Januarii*.

CAPUT XVII.

Galliæ Belgicæ Typus, & Benedictinorum in ea cœnobiorum Elenchus.

Gallia nostra Belgica, seu Germania inferior, provinciis hodie (nam de antiquis ejus terminis nihil hic attinet dicere) septemdecim continetur. Sunt in his, ut vulgo loquimur,

Brabantia,
Limburgi,

DUCATUS

Luceburgi,
Geldria.

Co-

COMITATUS

Flandriæ,
Artesia,
Hannonia,
Hollandia,
Zelandia,
Namurci,
Sutrania.

MARCHIONATUS S. IMPERII.

DOMINIA

Frisia Occidentalis,
Machlinia,
Ultrajecti,
Transfalaneque ditionis,
Groningæ.

Sunt autem monachorum ex instituto S. Benedicti viventium cœnobia,

IN BRABANTIA.

GEmblacensis Abbatia, in diœcesi Namurcensi. Vulgo *Gemblours*.
Affligemium, Abbatia diœcesis Machliniensis *Affligem*.
Fluderbeca, Abbatia diœcesis ejusdem, *Vlierbeke*.
Capellensis Præpositura, in urbe Bruxellensi, diœcesis ejusdem. *Capelle*.
Monialium cœnobium.

Corteberga, diœcesis Machliniensis Abbatia. *Cortenbergh*.
Forestum, Abbatia diœcesis ejusdem. *Vorst*.
Bigardia Major, Abbatia diœcesis ejusdem. *Grooten Bygarden*.
Bigardia minor, Prioratus diœcesis ejusdem. *Kleinen Bigarden*.

IN DUCATU LUCEBURGENSI.

Epternacense S. Willibrordi monasterium, Abbatia monachorum, in diœcesi Treverensi, *Echternach*.

Munsteriensis B. Mariæ Abbatia, itidem monachorum, eadem in diœcesi. *Munster*.

IN DUCATU GELDRIÆ.

Hulsbergensis olim monachorum fuit Abbatia, apud Hattemum opidum. *Hulsberghen*.
Clara Aqua, Virginum cœnobium, apud idem opidum. *Claer Water*.

IN FLANDRIÆ COMITATU.

Blandiniense S. Petri cœnobium, Abbatia diœcesis Gandensis. *S. Peeters op den Blandinberch*.
S. Bavonis Gandensis Abbatia. *S. Baefs*. Nunc est cathedrale Canonicorum collegium in urbe Gandensi.

S. Amandi Elnonensis Abbatia, diœcesis Tornacensis. *l' Abbaye de S. Amand*.

Marchiana, Abbatia diœcesis Atrebatensis. *Marchiene*.

S. Martini Tornacensis Abbatia, diœcesis Tornacensis.

S. Winocbergenensis Abbatia, diœcesis Iprensis. *S. Winocx Berghen*.

Aldeburgenensis S. Petri Abbatia, in diœcesi Brugensi. *Oudenborch*.

Einhamum, Abbatia diœcesis Machliniensis. *Einham*.

S. Hadriani Gerardi montensis Abbatia, diœcesis ejusdem. *Geersberghen*.

S. Andreae Brugensis Abbatia, diœcesis Brugensis.

Cœnobium *S. Joannis in Monte*, Abbatia olim apud Tervanam Morinorum, nunc in diœcesi & urbe Iprensi sita. *S. Jean au Mont*.

Hamaticum, Prioratus *Hamay*.

Virginum cœnobium.

Messinensis Abbatia, in diœcesi Iprensi. *Meesenen*.

S. Codeleva cœnobium Gistellense, diœcesis ejusdem.

Borburgenensis Abbatia, in diœcesi Audomaropolitana *Borburch*.

Merchemensis Abbatia, in diœcesi Iprensi, ætate nostra desit. *Merckem*.

Silva monialium, diœcesis ejusdem cœnobium, ante turbas istas civiles in agro, nunc in urbe Iprensi ædificatum. *Nonnen Bossche*.

IN ARTESIA.

S. Vedasti Abbatia, in diœcesi & urbe Atrebatensi, *l' Abbaye de S. Vast en Arras*.

S. Bertini Abbatia, in diœcesi & urbe Audomaropolitana, *l' Abbaye de S. Bertin en la ville de S. Omer*.

Blangiacum, Abbatia diœcesis Atrebatensis. *Blangy*.

Alciacum, Abbatia diœcesis ejusdem.

Hammenensis Abbatia, in diœcesi eadem. *Ham*.

Arquensis Præpositura, primo lapide ab Audamaropoli. *Arques*.

Berclausensis Præpositura, apud Bassejam Flandriæ opidum, ad Deulam fl. sita. *Berclau*.

Monialium cœnobium.

Strunensis Abbatia, in diœcesi Atrebatensi. *Estrun*.

Avennensis Abbatia, diœcesis ejusdem *Avesnes*.

IN HANNONIA.

- S. Gisleini* Abbatia, in diœcesi Cameracensi, l' *Abbaye de S. Gislain*.
Altus Mons, Abbatia diœcesis ejusdem *Haultmont*.
Crispinium, Abbatia diœcesis ejusdem *Crespin*.
Maricolenfis Abbatia, in eadem Diœcesi *Maroille*.
Hannonium, Abbatia diœcesis ejusdem *Hannon*.
Latia, Abbatia diœcesis ejusdem *Lieffy*.
Aquicinctum, Abbatia in diœcesi Atrebatensi. *Anchyn*.
S. Dionysii Abbatia in *Boqueroia*, diœcesis Cameracensis, l' *Abbaye de S. Denis pres de Mons en Haynault*.
S. Salvii cœnobium, Prioratus instituti Cluniacensis, in diœcesi Cameracensi. *S. Salvè, pres de Valenciennes*.
Hasprensis Præpositura, diœcesis ejusdem *Haspre*.
Virginum monasteria.
Dononitum, Abbatia nobilis in diœcesi Atrebatensi, *Denaim*.
Bethlemiticum S. Mariæ cœnobium, apud Montes Hannoniæ, in diœcesi Cameracensi, *Bethlehem*.
Gislengienfè, monasterium inter Athum & Angianum Hannoniæ opida *Ghislengbien*.

IN HOLLANDIA.

- Egmundana* Abbatia, monachorum, in diœcesi Harlemerfi. *Egmont*.
Rhenoburgensis Abbatia, nobilium olim virginum eadem in diœcesi *Rhynburch*.

IN COMITATU NAMURCENSI.

- S. Gerardi Broniensis* Abbatia monachorum. l' *Abbaye de S. Gerard*.
Walciodorensis Abbatia, itidem monachorum, in eadem diœcesi *Waffors*.
Hasleriensis Prioratus, itidem monachorum. *Hasliers*.

IN FRISIA OCCIDENTALI.

- S. Odulphi Stauriensis* Abbatia monachorum, in diœcesi Leovardenfi: *Sinte Odulphus klooster tot Stavereen*.
Foswerdensis Abbatia, itidem monachorum, eadem in diœcesi. *Foswerdt*.
S. Joannis Evangelistæ cœnobium virginum, in *Smalenede*, apud vicum *Beets* ut audio.
Hemelense S. Nicolai monasterium.

IN PROVINCIA AC DIOECESI ULTRAJECTINA.

- S. Pauli* Abbatia in urbe *Ultrajectina*.
Ostbroucana Abbatia. *Oostbroeck*.
Monialium cœnobia.
Monasterium Dominarum, Abbatia. *Urowenklooster*.
Aldevicensis Abbatia. *Aldewijck*.

IN TRANSISALANA PROVINCIA.

- Fuit olim monialium cœnobium, *Nigra Aqua* nuncupatum. *Swart Water*.
 Item *Werselense*, ut ajunt, virginum pariter monasterium, S. Remigio sacrum. *Werseloo*.

IN DITIONE GRONINGENSI.

- Fuit olim *Rottomense* monachorum, ut audio, cœnobium. *Rottum*.
Virginum Monasteria.
 Fuerunt ista, ut audio *Manasterium vetus*, vulgo *Olde klooster*.
Tefigna vulgo *Tysingheim*.
 Monasterium *S. Catharinæ in Syon*, vulgo in *Selwert*, in suburbano Groningensi.

IN DITIONE AC DIOECESI CAMERACENSI.

- S. Andreae* Abbatia, in castello Cameracensi l' *Abbaye de S. Andrieu au Chastea en Chambresis*.
S. Sepulcri Dominici Abbatia. *S. Sepulchre*.
Fidemiun, Abbatia. *Femy*.
Hunonis curia, sive *Hunocurtensis* Abbatia, in diœcesi quidem Cameracensi, sed in ditione regni Gallia sita. *Houncourt*.

IN DITIONE LEODICENSI.

- Laubium*, Abbatia diœcesis Cameracensis. *Lobe*.
Stabuletum, Abbatia diœcesis Leodicensis. *Stavelo*.
Malmundarium, diœcesis ejusdem. *Malmedy*.
S. Trudonis Abbatia, eadem in diœcesi, l' *Abbaye de S. Tron*.
S. Huberti Abbatia, in eadem diœcesi. l' *Abbaye de S. Hubert en Ardenne*.
S. Jacobi Leodicensis Abbatia.
S. Laurentii Abbatia, ad muros urbis Leodicensis.
Florinensis Abbatia, diœcesis Leodicensis. *Florennes*.
S. Catharinæ cœnobium, virginum, eadem in diœcesi, apud *Trudonopolim*, & alia.

C A P U T XVIII.

Album castrum vel Weissenburgium in d. Spirensi.

Quatuor sunt S. R. I. Abbatia ducali ignitate conspicua, *Fuldensis, Campidonensis, Murba-*
centis, & Weissenburgensis, Fundatum est autem Weissenburgense monasterium anno 623.
 Auctum vero ac dotatum anno 664. à Dagoberto Galliarum Rege: cujus filia *Irmina* funda-
 trix & Abbatissa horrei Treverensis in templo Weissenburgensi est condita. Diploma pri-
 mae foundationis exstat apud Joannem Trithemium, libro de Regum Galliae origine, ac re-
 bus gestis, & apud Munsterum in Cosmographia. Dedicatum est autem S. Petro Apostolo-
 rum & S. Stephano martyrum principibus. Ceterum an. 1526. monasterium Weissenbur-
 gense, in Praposituram est commutatum, quae an. 1546. Episcopatu Spirensi est annexa,
 Paulo III. Romano Pontifice & Carolo V. Imp. consentientibus. Ita Bruschius in Chro-
 nologia monasteriorum Germaniae.

C A P U T XIX.

S. Galli monasterium, apud Helvetios.

S. Galli five Sangallensis Abbatia longe potentissima, quae est sita intra muros urbis San-
 gallensis, & totam fere Turgoniam, Comitatumque Dockhenburgensem sub sua pote-
 state habet, aedificari coepta est, non Dagoberti Magni Galliarum Regis, ut aliqui nugantur,
 sed *Sigiberti* Austrasiae Regis, & *Fridbergae*, conjugis ejus, *Conzonis* vel *Gunzonis* Svevorum
 Ducis, Uberlingae tunc temporis ad lacum Acronium residentis filiae (quam S. Gallus à dæ-
 monio liberarat) impensis ac donationibus, anno circiter 630. ad S. Galli Scoti, Aleman-
 norum Apostoli petitionem, Templum, quod hodie adhuc conspicitur pulcherrimum atque
 amplissimum, exstructum est anno 830. consecratum anno 836. ab Hunnis vastatum ac spo-
 liatum anno Christi 937. Hæc Abbatia postea ab Imperatoribus Regibus, Principibus, Co-
 mitibus ac Baronibus multis, in primis vero ab *Hedovvige* Comitissa de *Eberstein*, Imperatoris
 Henrici Aucupis filia, ita est locupletata & aucta, ut aluerit olim Canonicos 150. & Abbas
 Sangallensis legatur mille equitum comitatu Argentinam esse ingressus anno Christi 1361.
 cum Walterus Baro à Gerolzeck in Episcopum Argentinensem electus introduceretur. De-
 dit hoc monasterium toti Germaniae multos eruditos homines, multosque Episcopos Con-
 stantienfes, ac variis Germaniae monasteriis Abbates: & dicitur habere nobilissimam (studio
 & industria monachorum) optimorumque codicum multitudine refertissimam bibliothecam.
 Oppidum ipsum Sangallense annos ante quingentos fossis & mœnibus muniri coepit: estque
 nunc Rhætorum five Helvetiorum ortopagenium societati & confederationi conjunctum,
 fuit autem S. Gallus, natione Scotus, S. Columbani discipulus, Brigantinorum & Arbo-
 nensium Apostolus, obiitque anno 640. Arbonæ (quod præclarum hodie est opidum ad la-
 cum Acronium è regione Morfenburgi in littore Helvetico situm) sepultus. Ita fere Bru-
 schius in Chronologia monasteriorum Germaniae.

In S. Galli monasterio vixerunt quamplurimi Abbates ac monachi, sanctitatis opinione
 illustres, quorum corpora hodieque ibidem observantur.

C A P U T XX.

*S. Bertini cœnobium Sithiense intra muros urbis Audomaropolitanae
in Artesia.*

Lotharius Rex & filius ejus Dagobertus, videntes fidem Catholicam per bella valde debi-
 litatam, & messem Domini multam, viros Catholicam & legem Dei bene dictos mise-
 runt in messem Domini laborare. Procefferunt igitur (secundum quod diversimode necessi-
 tas exigebat) Adoenus & Philibertus Rotomagum, Lupus & Amatus Senones, Pharo Mel-
 dos, Acharius & Eligius Noviomum, Audomarus Tarvanam, Aubertus Cameracum, Aman-
 dus Flandros & Menapos, Remaclus Trajectum, Richarius & Judocus Pontium, Agilus
 Briam, Gislenuus & Landelinus Hannoniam, Walaricus Vimiacum & alii plures loca, qui-
 bus dati sunt, sua sancta prædicatione & piis moribus illustrarunt. Ex quibus Amandus
 Blandiniense, Elnonense, S. Bavonis & Marchianense, Agilus Resbacense, Landelinus Cri-
 spinum, Gislenuus Cellam, Richarius Centulam, Walaricus & Judocus sua singuli monaste-
 ria construxerunt. Specialiter sancti Bertinus, Momolinus, & Ebertramnus, tres veri cul-
 tores sanctæ Trinitatis, talentum Domini nolentes abscondere, vel sine lucro reportare,
 de Luxovio Burgundiae monasterio venerunt in Franciam verbum vitæ seminantes, & à
 Rege Lothario sunt honorifice recepti, ac inter Regis palatium cum summa diligentia sub-
 rogati.

rogati. Post longum temporis intervallum, sanctum Audomarum tunc Morinensem Episcopum, cujus compatriota atque consanguineus erat beatus Bertinus, adierunt, tam amore ipsius sancti, quam quod patriæ linguam, utpote Teutonici, bene sciebant. Quos sanctus Audomarus læte suscipiens, suos in prædicatione statuit esse consortes. Subibant ergo officium legationis suæ, labore prædicationis continuæ. Istitis quoque temporibus, beatus pater Columbanus migravit ad Dominum. Cum autem sanctus Audomarus, cum suis tribus comitibus antea dictis, sanctæ Trinitatis fidem incredulorum cordibus sua prædicatione frequenter imprimeret, terræ populus ad eos catervatim confluebat, suavi jugo Domini colla devote subdentes. Interea quidam prædives opum, vir illustris Adroaldus nomine, nullum habens filium, cum beato Audomaro tractare cœpit, qualiter possessionum suarum Ecclesiam heredem faceret, villam quæ Sithin vocatur, cum suis appendiciis, beato obtulit Audomaro, ut ibi xenodochium construat. Jussu igitur B. Audomari, tres viri sancti prædicti Bertinus, Momolinus & Ebertramnus Ecclesiam construxerunt, & cellam, in territorio ejusdem villæ in loco, qui adhuc & propter hoc vetus vocatur monasterium, super fluvium Agniona, anno Domini sexcentesimo vicefimo sexto.

Et paulo infra ad an. 626. Principante Dagoberto vir illustris Adroaldus supra memoratus, B. Audomarum alloquitur, ut Sithin villam cum suis appendiciis, & ceteras possessiones recipiat, & xenodochium suum construat. Sed B. Audomarus ejus propositum mutavit, consulens, ut Deo & B. Petro bona prædicta conferat, quatenus ibi per viros Dei Bertinum, Momolinum, & Ebertramnum, qui sibi in opus Dei collaborabant, monasterium construi debeat ad habitandum monachis, ubi laudes Deo & orationes pro vivis & mortuis perpetuo decantentur, & Christi pauperibus hospitia præparentur, & necessaria ministrentur. Quod Adroaldus præsentem B. Audomaro, cunctisque proceribus urbis Tarvañæ, magna cordis cum alacritate complevit, tradens villam Sithin cum appendiciis.

Interea decedente Achario Episcopo urbis Noviomi, ad Episcopatum ejusdem urbis Momolinus provehitur, & Ebertramnus cœnobio S. Quintini à Momolino præfertur. Sanctus vero Bertinus, cum in veteri monasterio resedisset annis quatuordecim, quia locus illi permodicus erat, ut aptiorem locum quæreret, spem ponens in Domino, navem conscendit cum aliquibus sociis suis. Et ecce statim contra fluentem præcipitem fluvium, angelico ministerio navis impellitur, donec Bertinus ex ordine decantati Pfalterii, versiculum illum pronuntiaret, *Hæc requies mea in seculum seculi, &c.* Lecto versiculo navis stetit immobilis circa medium, ubi nunc est monasterium. Cognoscens igitur illum sibi à Deo electum locum, ibi monasterium ædificavit, in honorem Dei, sanctique Petri Apostolorum principis, anno Domini sexcentesimo quadragesimo, in quo brevi tempore centum quinquaginta monachos adunavit. *Ita Joannes Iperius in Chronico manuscripto Bertinensi.*

Ceterum qua ratione apud Bertinenses, à Lamberto ejus loci Abbate XL. institutum seu reformatio Cluniacensis, consilio Joannis Episcopi Morinensis, & Roberti Frisii Flandriæ Comitis, sit introducta, narrat idem Iperius. An. cxc. Joannes Episcopus Morinensis Romam ad Papam tendit: cum quo Lambertus noster Abbas se proficisci simulans, iter arripuit, & monachum, quem secum assumferat, sub custodia recludit in quadam cella Cluniacensi, idem vero Lambertus Cluniaci remansis professionem fecit, & eorum ordinem didicit. Tandem Episcopo Roma sine Abbate reverso, monachi nostri semel, iterum ac tertio Abbati Lamberto mandant, ut veniat. Redeunti quidam obediunt, sed major pars obedire recusat. Tunc ipse clam vocatis militibus suis, rebelles cepit, & in diversis Ecclesiis dispersos inclusit. Regebat tunc Cluniacum vir sanctæ memoriæ Hugo Abbas, per cujus licentiam Lambertus de diversis Cluniacensium monasteriis religiosos viros huc adduxit, & hic ordinem introduxit, an. Domini millesimo centesimo primo. Quibus stricte & religiose viventibus residui Sithienses, metu rigoris disciplinæ, fuga lapsi per diversa sparguntur. Nec ob hoc cessavit hic opus Dei. Nam novo religionis fervore, plures huc affluerunt, ita ut in brevi plusquam centum viginti fratres adessent.

Porro jus mitra & ceteris Pontificalibus ornamentis utendi Gillebertus XLIX. Abbas Bertinensis impetravit ab Alexandro Papa quarto, Pontificatus ejus anno primo, teste eodem Iperio.

Arquensis Propositura, à S. Bertini Abbatia dependens, milliari fere uno ab Audomaropoli Artesiorum.

Nobilissimæ hujus cellæ institutio ac dotatio debetur beato Walberto, Pontivenfi & Arquensi Comiti. Idoneum ejus rei testem habeo Iperium, Bertiniani cœnobii Historiographum: Haugericus, alias, Hangericus vir illustris, major Domus Theoderici Regis Burgundorum, filii Hildeberti, filii Sigeberti ex Brunehilde, uxorem habuit Leodegondam, de qua genuit sanctos Pharonem, Walbertum, & Anoldum, alias Canoaldum, & S. Pharam. Sanctus Pharo primo miles, inde clericus, deinde monachus in Resbaco, sub beato Agilo Abbate cognato suo, filio Agnoaldi, fratris Haugericus prædicti, deinde Episcopus Meldensis est effectus.

Sanctus Canoaldus frater ejus à puero monachus in Luxovio sub patre Columbano, postea fit Episcopus in Lugduno clavato.

Sancta Phara ab infantia virginitatem Deo vovit, in manu sancti Eustathii Luxoviensis Abbatis. Hæc in Sombris, prope Wissantum, monasteriolum ædificaverat, ubi aliquantisper Domino serviens morabatur, sed inde ad Calam monasterium transiit, ubi sub habitu regulari Domino finetenus infervivit.

Sanctus autem Walbertus successione paterna Pontivenfis, Ternensis, forte Tervensis seu Tervanensis, & Arckenfis Comes, uxorem habuit sanctam Regentrudam: de qua filium genuit, quem beatus Pater Bertinus de sacro fonte levans, Bertinum nominavit. Ex utrisque pater confessionum, verbum vitæ sæpius proponebat. Quare Walbertus ad beatum Bertinum sæpe veniebat audire verbum Dei, & benedictionem de ejus manu suscipere.

Quadam vero die Walbertus ad basilicam sanctæ Dei genetricis oraturus accessit; sed insalutato beato Bertino recedens de equo lapsus, fracto crure, membrisque collisis à beato Bertino aliquid sua manu benedictum, per celerem nuncium exposcit. Sanctus autem Bertinus direxit ei signatum sua manu vinum: quo gustato sospes gratias referens, magnam hæreditatis suæ partem Deo & beato obtulit Bertino, Arckensem scilicet villam & comitatum, cum omnibus appendiciis ejus. Et sæculo renuntians hic primum sub beato Bertino, dein in Luxovio, (*opidum est Comitatus Burgundiæ in quo hodieque exstat Cœnobium monachorum Ord. Bened.*) monachus est effectus, sub beato Eustathio. Post quem ipse Walbertus immediate est in Abbatem assumptus, & demum, ut aliqui referunt, post beatum Pharonem fratrem suum est Meldensis Episcopus sublimatus.

Filius vero ejus sanctus Bertinus, hic in Sithin monasterio, sub beato patre Bertino professus, religiosam vitam sancto fine concludens, ad Dominum gloriose migravit. Cujus corpus cum corpore beati Erkenbodoni & aliorum Sanctorum, supra majus altare, in Ecclesia Canonicorum S. Audomari, repositum veneratur. *Hactenus Iperius.*

De sanctitate illustribus cœnobii Sithiensis Abbatibus ac monachis, Bertino primo Abbate ac fundatore, Momolino Episcopo Noviomensi, Ebertramno Abbate, Walberto Comite & Abbate Luxoviensi, Winoco item Abbate, ejusque tribus fratribus, Kadanoco, Ingenoco, Madoco, Erkenbodone & Hunfrido Morinorum Episcopis, Fulcone Remensi Archiepiscopo, Grimbaldo Abbate Wintoniensi, Jossione Roseo; Bernardo Pœnitente aliisque, præter Iperium, fuse tractat Molanus in Natalibus Sanctorum Belgii.

S. Petri Gandense, seu Bavonicum, & S. Petri Blandiniense cœnobia.

Sanctus Amandus, Trajecti ad Mosam Episcopus, illustris per Galliam Belgicam doctrinæ Evangelicæ præco exstitit. Huic initia debent sua Gandense seu Bavonicum, Blandiniense, Elnonense & Marchianense cœnobia, cum opulenta, tum perantiqua. De prioris utriusque institutione Philippus ab Eleemosyna, Abbas II. cœnobii Bonæ Spei, Ord. Præmonstratensis, apud Brinchiæ Hamoniæ opidum, vir longe eruditissimus, & S. Bernardo Abbati Clarevallensi olim familiaris, sic scribit in historia vitæ S. Amandi, qua MS. exstat Elnone & alibi. Viam universæ carnis ingrediente Lothario Rege, successor ei constituitur Dagobertus, sicut regiminis, sic virtutis & pietatis paternæ strenuus imitator. Quo regnante beatus Amandus, ab urbe Roma regrediens, ministerium verbi, sicut assueverat, cœpit diligentius exercere, & animarum lucra profectu divini muneris operari. Hujus rei gratia, Gandavum progreditur, & sterilitatem gentis incredulæ fecunditate divini germinis satagit adimplere. Hic ut liberius securiusque possit in Evangelicæ sationis opus assurgere, interveniente sanctæ recordationis Aichario Noviomensi Pontifice, à præfato Rege suscepit epistolas, ut nullus verbum vitæ, jugum fidei, sacramenta gratiæ de tractaret, sicque Regi cœlesti, Rege militante terreno, velociter curreret fermo sanctus, & in exitium mortis, jugulumque diaboli, duo gladii convenirent; quia felix & jucunda est communio, cum ad classicum militiæ spiritualis erigitur terrenæ fællitium dignitatis.

Populus autem ille sicut ubere glebæ, sic ubertate gratiæ sterilis, & jejunos, fanatici erroris cultibus, & idolorum sacrificiis insistebat. Sicque instigante salutis adversario, dura fronte, & indomabili corde, pacis æternæ consilium respuebat, & salutaribus monitis cervicoso reluctabatur adnifu. Satagebat nihilominus vir Domini studio pertinaci & jugi opera, ut in diversoria mortis inductos, in regnum vitæ, per gratiam sanctificationis educeret. Renitebatur impietas pietatis obsequiis, & ministrum vitæ frequentibus ad mortem trahere moliebatur insidiis. Ille sprete sui corporis morte, sæpe numero cæsus, affectus contumeliis, pulsatus injuriis, opprobriis laceffitus, frequenter præcipitatus in flumen, ab ipsis etiam mulierculis persecutionis injuriam sustinebat. Fratres itaque, qui eum nimia devicta caritate secuti fuerant, & in opere Dei præstabant familiare contubernium, timore mortis & inediæ squasore compulsi, fracti animo recesserunt, relicto eo ad propria remcantes. Ille

ne quem gravaret, & ut sine sumtu poneret Evangelium, propriis manibus laborabat, unde viveret, & ut pro facultate ministraret necessitatem patientibus.

Nihil est tam arduum, tamque difficile, quod non expugnet opera pertinax, & frequens lima complanet: maxime cum diligentiae comes gratia suffragatur. Aperitur tandem laboribus sanctis ostium grande, & magnatibus, ad fidem cum populo confluentibus, vir sanctus in virtute Dei confringit idola, templa destruit, altaria demolitur, cultum misere superstitionis excludit, & abdicat deceptae gentilitatis errores. Ad laudem igitur & gloriam nominis Dei, vivificae crucis erigitur triumphale vexillum, & mutato rito pro fidelibus offeruntur hostiae salutares. Aedificatur in eodem loco fidelium sumptibus fabrica celebris, quae in fidei domicilium solemnibus edita sacramentis, sub Apostolorum principis honore & nomine, beati Amandi ministerio, consecratum. Construitur item altera cultibus divinis Ecclesia in loco, quem Blandinium vocare consueverat voluptatum sectatrix pisca gentilitas, eo quod blanditiis lenis, & amoenitate praecipuus videretur. Ubi Deo ferventium probata constituens officia clericorum, curae pastoralis officium discipulo suo, viro venerabili tradidit Floreberto. Sub illius felici magisterio sanctus Bavo secretum votivae reclusionis intravit, postquam a vanitate seculi, beati Amandi praedicatione, conversus est, & Ecclesiastico ritu benedictionis gratia tonsuratus. In qua vigiliis, jejuniis, orationibus convenienter intentus, seipsum Deo Patri hostiam vivam, sanctam, beneplacentem juxta institutionem viri Dei, satagebat fideliter exhibere.

Haecenus Philippus ab Eleemosina; ex cujus verbis illud effici videtur, in Blandiniensi, ut & in aliis plerisque nostratibus caenobiis vetustioribus, a prima institutione, non monachos, sed clericos regulariter in communi vixisse. Idem in Natal. SS. Belgii 1. Octob. de Gandensi seu Bavonico caenobio jampridem Molanus, vir sacrae nostratis historiae peritissimus adnotavit, utut sit, certo constat B. Gerardum Abbatem Broniensis, anno nongentesimo quadragesimo primo, pulsus clericis, monasticam apud Blandinienses disciplinam instituisse.

Est autem Blandiniense S. Petri caenobium intra muros hodie urbis Gandensis in monte Blandinio situm, Flandriae Comitum olim Mausoleum, quorum tumulos marmoreos ibi spectari solitos impii Calvinistae, una cum basilica amplissima, anno superioris seculi octavo & septuagesimo, funditus exciderunt.

Gandenfe porro seu Bavonicum caenobium, a S. Bavone, viro nobilissimo, cujus opibus illud S. Amandus extruxit, sic nuncupatum, loco plano, ad Scaldis & Lise fluminum confluentem, olim situm fuit. Cujus quidem loci monachi, Paulo III. Pontifice Maximo indulgente, anno salutis millesimo quingentesimo tricesimo septimo, Kalendis Augusti, Canonicorum, ut loquuntur, secularium vitam sunt amplexi. Qua de re versus hic chronographicus.

VInCVLa sVnt petro, MonaCho qVæ VInCVLa toLLVnt.

ANNO autem post tertio, hoc est Anno 1540. ipsum caenobium Bavonicum Carolus V. Imp. primo fundamenti saxo per funem inter obequitandum demisso, tutandae urbi, in arcem convertit, & Canonici ad S. Joannis Basilicam tunc parocialem, nunc cathedralem, commigrarunt, R. D. Carolo Crojo, Tornacensi Episcopo ipsos deducente, & Divorum corpora eodem solemniter transferente.

Hujus Bavonici caenobii (non autem Blandiniensis, ut Meyerus existimavit) Abbas VIII. fuit Hildebertus, qui pro tuendo sacrarum imaginum cultu, a fautoribus Constantini Copronymi Imp. iconomachi, est interfectus. Abbas porro XV. fuit Eginbartus seu Einardus, Caroli Magni Imp. Cancellarius, vir scriptis editis clarissimus, qui SS. Marcellini & Petri martyrum reliquias Roma Gandavum transferendas curavit, & an. Christi octingentesimo quadragesimo quarto obiit.

S. Amandi Caenobium Elnonense in Pabula, tertio milliari à Tornaco Nerviorum.

ANNO incarnati verbi 1033. Dominus Amandus Trajectensis Episcop. à Dagoberto Clotharii II. Filio, Francorum Rege Christianissimo, pro monasterio construendo, locum, vulgo ad circumfluente fluvio Elnone vocitatum supplex petiit, & cum silva, aquis circumjacentibus & pacuis munificentiae regiae beneficio obtinuit. Donatio ipsa Parisiis civitate facta est Kalendis Maji, an. XI. Domini Dagoberti, cujus tenor in archivis nostris usque in praesentem diem conservatur. Loco igitur praenominato, inter duos fluvios Scarp & Elnonensito, obtento, mox pater sanctus monasterium inchoavit. Ecclesiam igitur, licet parvam, ad honorem Divi Andreae Apost. erexit & consecravit, in qua ante altare Divae Virginis post plura lustra idem vir Dei Christo spiritum reddidit. Primus igitur Abbas fuit ipse Amandus genere Aquitanus, Traject. ad Mosam Episc. vir sanctissimus, gemina scientia, divina & humana praeditus, elegantia plusquam Tulliana, Deo & hominibus dilectus.

Inchoato ergo à B. Amando Elnonensi caenobio, de grege sibi commisso sollicitus Trajectensem suam diocesim visitare disposuit: antea tamen Elnone vices gerentem suam in Abbatem suum ordinavit discipulum, nomine Urfum; qui annis aliquot laudabiliter rexit, ac tandem

tandem beato fine quievit. Cui à B. Amando ordinatus successor S. Jonatus, vir modestissimus, ipsius monasterii monachus, quem pridem Marchianis instituerat idem B. Amandus primum Abbatem. Verum cum Episcopalem curam renunciasset, & limina Apostolorum pro tertia vice, adjunctis sibi SS. Huberto de Maricolis, & Nicasio Elnonensi monacho & discipulo, petere decrevisset, prædicto Jonato Marchianensi Elnonense cœnobium similiter duxit commendandum. Deinde Amando, liminibus Apostolorum visitatis, Elnonensem repetente locum, Marchianas Jonatum repetisse reperimus; ubi post mortem etiam B. Amandi, aliquot lustris regulariter vivens, diversos utriusque sexus ad religionem induxit & castitatem. Ejus festivitas agitur Kalendis Augusti.

Jonato successit beatus Andreas. Beatus namque Amandus cum Roma tertio redisset, & aliquot annis Elnone curam Abbatialem gessisset, sentiens corporis sui defectus, evocatum ad se B. Andream, quem in cella Apostolorum Barisiaci primum Abbatem instituerat, ut Elnonem repedaret, imperat, eumque ad se venientem constituit super familiam suam, quam Elnone collegerat, successorem. Revocare tamen decrevit in jus monasterii Elnonensis, in possessionem perpetuam, quidquid Barisiaci antea possederat, munificentia Regis Hilderici: quod usque in hodiernum diem, juxta viri Dei dispensationem, irrefragabiliter observatur.

Anno eodem, quo idem Andreas Elnonensis Abbas est effectus, scilicet sexcentesimo sexagesimo primo, idem Beatus Amandus sub Vitaliano Papa, post multiplices atque fœces certaminum cursus, sciens sibi imminere obitus sui diem, ad dedicandam Ecclesiam Apostolorum Petri & Pauli, quam construxerat, convocatis Episcopis in Elnone, sanctis Reolo Remensi Archiepiscopo, Mommoleno Noviomeni, & Vindiciano Cameracensi, Abbatibus etiam sanctis Bertino Siteni, Adelberto S. Bavonis, & Joanne Blandinensi testamentum de corpore suo, ne ab aliqua Ecclesiastica secularive persona ab eodem monasterio unquam auferretur, attestantibus & subscribentibus eisdem, anathemate confirmavit. Et post nonagesimo ætatis suæ anno, in Ecclesiam D. Andree, ante altare gloriolæ Virginis Mariæ VIII. Idus Februarii, spiritum Deo reddidit, & in Ecclesia BB. Apostolorum, quam recenter dedicaverat, ab obitu die quarto, honorifice sepelitur, in qua annis fere XVI. incorruptus & incontaminatus quievit. Post cujus felicem obitum B. Andreas ejus successor & filius, duobus fere lustris in humanis agens, miraculis coruscus terram linquens altra petiit, sepultus juxta patris sui vestigia, anno sexcentesimo septuagesimo. Post aliquot tamen annos, cum corpore B. Amandi, inde translatus est ad grandiolem Ecclesiam Divo martyri Stephano dedicatam. Ad cujus sepulcrum divina clementia, meritis ejus, languoribus plurimorum salutem contulit.

Huic successit B. Joannes à B. Amando Blandinii Abbas constitutus. Hujus temporibus constructa est Ecclesia B. Stephani major, propter crebra beati Amandi miracula, & B. Amandi corpus in eam transfertur per B. Eligium anno ab obitu ejus XV. Qui cum aliquot annis laudabiliter rexisset Ecclesiam, bonorum studiorum ac piorum actuum finem faciens, sanctum Domino spiritum reddidit. *Hæc ex manuscripto Chronico Elnonensi fideliter desumptum.*

Hujus cœnobii monachi fuere Milo & Huchaldus Elnonenses. Huchaldus, præter vitas Sanctorum varias, de laude Calvorum ad Carolum Calvum Imp. centum triginta sex versus elegantissime conscripsit: quorum versuum dictio quelibet à littera C. incipit, exstantque typis editi. De Milonis, aliorumque hujus loci monachorum scriptis, vide Bibliothecam nostram Belgicam, brevi, ut spero, typis edendam.

Marchianense Monasterium in Flandria, ad Scarpum fl. tertio fere milliari à Duaco.

Hujus cœnobii à S. Rictrude, matrona nobilissima, S. Amandi consilio, instituti exordia habet ex manuscripto Chronico Marchianensi, à quodam ejus loci monacho, hortatu Simonis Abb. XX. olim conscripto.

Anno ab incarnatione Domini quingentesimo septuagesimo primo, S. Amandus ex nobilissimis parentibus in Aquitania natus est. Is anno à nativitate sua quadragesimo, anno vero Lotharii Regis vicesimo quarto, Ecclesiam S. Petri in Blandinio, & post Marchianensem in honorem ejusdem Apostoli, in Adalbaldi Ducis allodio construxit. Nam vir iste generosus, multis locupletabatur possessionibus in pago Flandrensi, Legienfi, Adartenfi, Austrebatensi & Pabulensi.

Lotharius Rex Bertrude Regina mortua, secundam duxit uxorem Sichildem, de qua genuit Hairbertum, anno regni sui quadragesimo quinto Lotharius autem diem clausit ultimum anno Domini sexcentesimo tricesimo; cui successit Dagobertus filius, universam obtinens monarchiam, qui Hairberto fratri non uterino dedit partem regni, animo spontaneo, à flumine Ligeri, Aquitaniam scilicet, & Provinciam, & quidquid ulterius usque ad proximos montes, armis ac virtute posset acquirere. At juvenis egregius, laudis ac virtutis cupidus, Vuafconiam beatæ Rictrudis genuinam patriam, acquisivit suis viribus. Habitabant

tunc in ea Gethæ, qui alio nomine Gothi dicuntur, gens bellicosissima, & militari exercitatione egregia. De hac gente plenius scripsit Jordanus Episcopus Ravennæ. Hairberto igitur & filio ejus mortuo, omnia quæ acquisierant, ad Dagoberti imperium redigunt: à quo tempore usque in præsens Vvasconia & Francia, duo scilicet regna, unum sunt facta. Dux igitur Adalbaldus in Vvasconiam profectus, beatam Rictrudem alto sanguine ortam vidit, dilexit, legitimam uxorem duxit, tum ad hos ultimos Galliæ fines adduxit. Fuit autem filia Hirnoldi clarissimi & fortissimi viri, cognomento Nobilis, de Gente Getharum, cujus gesta militaria rithmice composita, & ejus fratrum adhuc decantantur in palatiis Regum, & theatris populorum.

Eo tempore Adalbaldus Dux, & Erchenaldus frater ejus major natu, reedificaverunt Duacum castrum, & infra castrum ædificaverunt Ecclesiam beatæ Dei genetricis Mariæ, quæ nunc dicitur S. Amati. Igitur Adalbaldus ex Rictrude genuit filium, nomine Maurontum, & tres virgines sanctissimas Clotendem, Eusebiam, & Adalsendem, Mauronto S. Richarius Pontinenis, pater spiritualis exstitit, Clotendi S. Amandus Elnonensis, Eusebiæ Regina Machtildis, uxor Dagoberti Regis. Anno igitur Domini sexcentesimo quadragesimo sexto, Dagobertus Rex an. imperii sui decimo sexto, profluvio ventris exstinctus, delatus est ad basilicam S. Dionysii, quam exstruxerat, magnisque muneribus donaverat, pretiosisque ornamentis decoraverat, cujus animam de funib. diabolicis eripuit S. Dionysius. Successit ei in regno Clodoneus, fuitque princeps & patricius Erchenaldus, frater ducis Adalbaldi, de genere Dagoberti. In regno autem Sigeberti, alterius filii Dagoberti, floruit Pipinus Saxo, pater sanctæ Gertrudis virginis Nivalensis, cognatus præfati principis; qui primus scilicet *Erchenaldus*, exstruxit cœnobium Latiniacum, & Peronam.

Dux igitur Adalbaldus, necessitate urgente, à pago Austrebatensi, quem vulgari nomine Austrevannum vocant, in Vvasconiam proficiscitur; cumque per Aquitaniam iter perageret, & ad Petragoricum solum pervenisset, insidiis malignorum & uxoris suæ consanguineorum (qui indigne ferebant suam neptem matrimonio junctam Francigenæ, quod genus utpote Gothi oderant) peremptus est, & capite truncatus: quod ipse divino auxilio fultus dicitur inde ad Ecclesiam, in tumulandus erat, ambabus manibus deportasse; ad cujus sepulcrum multa illo tempore miracula edita sunt. At corpus ejus postea inde sublatum est ad Ecclesiam sancti Amandi Elnonensis. Cumque Rex Galliæ Rictrudem vellet ad secundum matrimonium cogere, ut haberet qui genus suum propagaret, illa consilio sancti Amandi, liberos suos tradidit Christo, aureo peplo capitis in sacrum velamen mutato. Bona autem sua sacris construendis applicuit, consilio S. Amandi, & cum auctoritate Præfulis Cameraensis Authberti. Itaque patrimonii sui substantiam, ac mancipiorum suorum regimen speciale commisit S. Amando, ut variis Ecclesiis applicarentur, & utriusque sexus fidelibus personis ea distribuarentur. Suis vero locis, in quibus piæ exercitio actionis Deo militatura erat, usque in finem, ut paupertatis sanctæ amatrix, pauca resignavit.

Porro Marchianensis locus circumfluentibus aquis, & palustri arundine circumdatur, habetque versus Aquilonem silvam grandem, ad Australem partem fluvium Scarpe, qui labitur ad Orientem, ex cujus utraque parte adjacent prata, herbis palustribus strata. Ad Orientem Marchianensis villæ, cœnobio rite composito, & à duobus Reverendissimis Episcopis, Autherto videlicet & Amando, monasterio in honorem Apostolorum Petri & Pauli, VI. Kalen. Novemb. solemniter dedicato, nobilis matrona Rictrudis voti compos effecta, universa, quæ sibi residua videbantur esse, testamentum legitimum faciens, perpetuo jure possidenda, liberaliter Sanctis Dei, & eidem contulit monasterio obtulit quoque tres filias suas virgines infantulas, Regi Christo sponso carissimas futuras.

In eodem cœnobio primum monachis ad serviendum Deo à beato Amando de legatis, pastor vigilantissimus, ac procurator interius, exteriusque fidelis, & simplex Jonatus donatus est eis, qui beati Amandi Pontificis discipulorum unus, ejus sacra eruditione admodum informatus, ad hoc officium idoneus inventus est. Verum postmodum rationi consentaneum visum est (quoniam sua bona beata Rictrudis huic loco consecravit, ibique Deo deservire statuerat) ut ibidem sanctimoniales, inter servos Dei collocarent, quæ primatus ordinem obtinerent. Itaque modico superstitie conventiculo eorum, cum pace mutua nobiles matronæ illuc certatim confluunt, religiosæ viduæ, ac virgines rasæ; quibus tamen ob humilitatem dominari renuebat S. Rictrudis. Quæ decurso vitæ suæ termino in omni virtutum exercitatione, ætatis suæ an septuagesimo quarto, IV. Idus Maji, diem clausit extremum.

Post S. Rictrudis dormitionem, Marchianensis cœnobii Abbattissa fuit Clotfendis filia ejus, cui successerunt aliæ, rexeruntque hanc Ecclesiam sanctimoniales per annos trecentos triginta tres, vel circiter.

Cum autem Marchianense monasterium, & alia multa rabies Normannica destruxisset, & sanctimoniales pæne ad nihilum possessiones redeissent, Balduino Comiti Flandriarum, avo Balduini qui apud Hafnonium est sepultus, Deus bonum pro restaurandis Ecclesiis spiritum est largitus. Accivit igitur Comes Lietuinum S. Vedasti Abbatem, virum vere sanctum, & tunc temporis singularis sapientiæ & virtutis. Nec mora præcepto Comitum moniales

les abscedunt, & de suis aliquot boni testimonii monachos eligens Lietuinus, Marchianas transmittit. Tunc ibi cœnobialis disciplinæ rigor renovatur, & de novo ipsius monasterii fabrica instauratur. Denique intra novem annos, quibus Marchianensi cœnobio pater iste venerabilis præfuit, res monasterii in bonum statum revocatae sunt. Decursis igitur novem annis Lietuinus missionem petiit, & uni de monachis suis Alberico scilicet monacho S. Vedasti, hoc onus suscipere injunxit, qui annos quindecim, temporibus Henrici Regis, præfuit, & obiit IV. Non. Januarii.

Alberico mortuo anno millesimo quadregesimo octavo, Balduinus Insulanus Flandriæ Comes, filius Balduini supra memorati, Popponem Abbatem S. Remacli Stabulensis, & S. Vedasti Atrebatensis, huic præposuit cœnobio, præfuitque huic Ecclesiæ mensē uno, & obiit VIII. Kal. Februarii. Post hunc Vuido monachus S. Vedasti fit Abbas Marchianensis Nonis Julii, & præfuit annis XX. obiitque XIII. Kal. Octob. anno 1068. & sic ex ordine ceteri. *Hactenus ex manuscripto Chronico Marchianensi.*

His consonat, quæ Chronographus Cameracensis lib. 2. recenset: Apud villam, inquit, Marceñas, Dei Gloriosa Rictrudis ex propriis opibus & prædiis, consilio S. Amandi, qui tunc temporis insignis habebatur monasterium struxit, ubi sanctimonialibus ad serviendum delegatis, ipsa etiam Abbatissa habenas regiminis moderata est. In cujus vita plurimum, & post vitam aliquantulum religio crevit, ususque Ecclesiasticus regulariter adolevit. Seculo autem semper in deterius vitiatum, ipsarum etiam puellarum ordo vitari & depravari cœperat. Jamque magis & magis depravatus mos, in degeneri posteritate usque in præsens duraverat. Nuper vero Abbas Leduvinus, Gerardo Episcopo, & Marchione Balduino satagentibus, feminas turpiter viventes, mundato loco, exturbavit, ac monachos, qui melius & religiosius, Deo & S. Rictrudi, quæ ibidem quiescit, deserviant, constituit. *Hactenus ille.*

Ceterum haud procul Marchianis, in Hamatico, sive, ut Chronographus Cameracensis loquitur, in villa Hamatgia, beata Christi famula Eusebia, prædictæ S. Rictrudis filia, ex rebus suis hereditariis pariter monasterium construxit, in quo sanctimonialibus constitutis & ipsa Abbatissa præfuit; quod lapsu temporis vix paucos Canonicos habuit. Est hodie Prioratus, ut vocant, Marchianensi Abbatia annexus, vulgo Hamay nuncupatus, quem monachus unus alterve obtinet. Porro à Marchianis nomen habet illustre ac magnificentissimum istud Academia Duacensæ Collegium Marchianense, quod Arnoldus Gantofius, Abbas Marchianensis, patrum memoria à fundamentis extruendum curavit, obiit is an. 1582.

CAPUT XXI.

S. Naboris monasterium apud Lotaringos.

EST istud in ejusdem nominis præclaro apud Lotaringos oppido situm, *Hilariacum* antiquitus, vel nova S. Hilarii cella, à primi oratorii conditore S. Fridelino Scoti Hilarii discipulo sic dictum. Fundatum est autem & solerti studio constructum à Sigisboldo tricesimo sexto Mediomatricum urbis Episcopo; dedicatumque in honorem D. Pauli gentium Doctoris, anno Domini 714. Donatum est corpore S. Naboris martyris anno Domini 765. à Cradegando tricesimo septimo Metensis Ecclesiæ Antistite, qui Romam petens, à Paulo Pontifice tria obtinuit sanctorum Martyrum corpora, S. Gorgonii quod in Gorzia monasterio, S. Naboris, quod in nova hac cella, & S. Nazarii, quod in monasterio *Horsheim* venerabiliter condidit. Sic fere Bruschius.

S. Mauritii Tholegiense monasterium, in Lotbaringia, ut d. Treverensi.

FUIT id antiquitas *Schola & Ecclesia Theologorum* dictum, prope S. Wendelinum (quod oppidum Lotaringiæ est, à S. Wendelino Scotorum Regis filio, ac Theologiensi monacho cognominatum) sub veteri Schaumburgo Lotaringiæ Ducum præclaro castro situm; Olim insigne ac celebre gymnasium, in quo vigeant & sacrae & profanae litterae; nunc Benedictinorum monachorum amplissimum monasterium Trevericæ diœcesis fundatum ac munificentissime donatum legitur anno Domini 627. à Dagoberto Galliarum & Austrasiæ Rege, consilio & auxiliis B. Modoaldi Treverorum Archiepiscopi, absolutum vero à filio Dagoberti Sigiberto Austrasiæ Rege, ac tandem à S. Pirminio Episcopo & monacho præclare decoratum. Cubat in hujus cœnobii basilica D. Chuno, alibi *Chunradus* dictus, Archiepiscopus Treverensis, patria & natione Suevus, qui aliquamdiu incarceratus, tandem anno Domini 1066. in Urzeck à tyrannis quibusdam plebejis, subditis suis, trucidatus & securi percussus est. Sic fere Bruschius.

C A P U T XXII.

*Maricolense Monasterium, vulgo Maroilles, milliari uno à Landresio
Hannoniæ opido situm.*

Temporibus Hildrici, qui inter Francos regni monarchiam tenebat, S. Humbertus, sacerdos Dei egregius, & confessor claruit emeritus, qui Maceris ad Mosam fl. ditissimis parentibus natus, & Lauduni sacris disciplinis institutus, tandem Romam, cum S. Amando, Trajectensi Episcopo, piæ peregrinationis ergo, se contulit, indeque secundum reversus, cæpit crebris meditationibus æstuarè, quidnam de reliquiis Sanctorum, quas secum devexerat, facere deberet, cum forte causis intervenientibus quædam juris sui loca lustraret. Contemplatus itaque aptum sacris ædificiis locum secus alveum Sambrae, quem priores rusticolæ Maricolas dixerunt, impetrata à Cameracensis sedis Episcopo licentia, oratorium construxit, in quo juxta rerum stipendiariam facultatem, viros sub habitu monasticæ conversationis constituit, qui per aliquod temporis spatium ibi deservisse feruntur. Sed nostris quibusdam incertum, qua incumbente difficultate, an loci sterilitate, an circummanentium inquietudine, locus ille aliquo tempore, absque cultus monastici observantia vacavit. Verum illo relicto, haud procul extruxit cœnobium, quod ad nostra usque tempora superfuit, in quo clericos utriusque conditionis & gradus triginta constituit.

Et infra: Multo denique tempore post, Abbatia tanto rerum suarum facultatibus est imminuta, quanto secularis potestatis nutibus est mancipata. Nam & hi, qui Ecclesiastici cultus officii præesse videbantur, negotiis secularibus tanto liberius inhærebant, quanto nullo rectoris fræno coërcebantur. Porro si quid pro sui absolute viri religiosi, ad communem famulantium usum contulerant, hi in usus proprios retorquentes, subditorum indigentiam non adeo curabant. Quæ autem ad solennem templi ornatum servabantur, vili mercatur ex impendiis distrahebant. Unde factum est, ut Othone Imperatore, Henrici quondam Regis filio, ut narrat Chronographus Cameracensis lib. 1. dum Fulbertus Cameracensis sedis illustris Episcopus, super hujusmodi querelam deferret, ille Princeps Catholicus Abbatiam de manu Isaac, qui tunc temporis Comitatus dignitatem administrabat, receptam, sanctæ Mariæ Cameraci subjectam faceret, & Episcopali regimine moderandam delinaret, quæ usque in hodiernum, ad eandem matris Ecclesiæ sedem spectare videtur. Verum res Ecclesiæ, quæ male ab externis tenebantur, & aut violentis invasionibus, aut infastis (ut diximus) clericorum conventionibus fuerant alienatæ, nondum usque ad tempus Gerardi Episcopi dirimi potuerunt. Hic quarto decimo Henrici Imperatoris anno, Pontificale sceptrum adeptus, dum lustratis diœcesis suæ finibus, per singulas Ecclesias, qualiter divina ministeria tractabantur, perquireret, & ad hunc locum, forte transitum faciens, diventeret, reperit deformi horrentem specie semiruta ædificia, omnia dissipata, ut hac hostilem exercitum transisse putares. Tantæ igitur desolationis causam percunctatus, cum didicisset maxime ex insolentia clericorum, tantam rerum ruinam obortam, & ipse universos eorum mores, tum privatis, tum publicis correptionibus increpitans, nequaquam ab errore pravæ consuetudinis posset revocare; desperata correptione, ejecit illos à loco, substituens pro his ordinem monachorum, consultius eos arbitratus regularis disciplinæ normam tenere, & si quid oriretur insolentiæ, facilius eos ad rectum duci. Renovato itaque, & ampliato monasterio, cæpit possessiones Ecclesiæ, sicubi fuerant, restaurare. *Hæc ex historia vitæ S. Humberti, quæ apud Maricolenses & alibi exstat manuscripta fideliter desumpsimus.*

De Marecolis seu Marecliis, ut nuncupat, eadem narrat Chronographus Cameracensis; quæ in gratiam Lectoris subjungam: Sanctus vir Dei Humbertus, sanctitate conspicuus, & non modice prædiatus, ex patria Laudunensi decedens in villam Marecliis, locum suæ sanctæ conversationis elegit, ibique de rebus propriis, & prædiis monasterium in veneratione sanctæ Dei genetricis, & sanctorum Apostolorum Petri & Pauli Apostolica auctoritate construxit. Illicque fratribus ad deserviendum statutis, ipse etiam Domino serviens, virtutum signis & doctrinæ, vitæque meritis satis clarus emicuit, ibique laborem hujus vitæ consummans sepultus in pace Episcopi habendam tradidit sanctæ Dei matris Ecclesiæ Cameracensium.

C A P U T XXIII.

S. Dionysii Abbatia Regalis, secundo lapide à Lutetia Parisiorum.

Nobilissimi hujus monasterii, in opido ejusdem nominis hodie siti, fundator fuit Dagobertus Rex Francorum XI. qui ab anno 632. usque ad annum 642. regnavit. Conditum est autem in honorem S. Dionysii, primi Parisiorum Episcopi, quem Dionysium Areopagitarum fuisse volunt. Hujus sacræ reliquiæ, ut & S. Ludovici Gallia Regis, ibidem spectantur, pretiosissimis theris inclusæ, cum aliis plurimis. Visuntur ibidem tumuli marmorei omnium pæne

pæne Regum Galliæ, quos non semel magna cum admiratione ipsi spectavimus, cum Luteitiæ negotiorum causa anno 1610. versaremur.

Dagoberti Regis diploma.

DAgobertus Rex Francorum, vir illuster omnibus Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Ducibus, Vicariis, Centenariis, Actoribus, Judicibus, & cunctis in universo regno Francorum principatum agentibus. Si ea quæ ad reverentiam locorum sanctorum Dei, & tutamentum mancipiorum ad ea pertinentium attinere videntur regia censura decernimus, juste quidem agere videmur: ac proinde nos habituros aternæ remunerationis apud Deum mercedem sine dubio speramus. Quapropter presentium atque futurorum sagacitas noverit, quod ad petitionem Domini Chivaldi venerabilis Abbatis & fratrum monachorum monasterii sancti ac beatissime peculiaris patroni nostri Domini Dionysii Martyris, ubi ipse Dominus in corpore requiescit una cum suis præclaris sociis Rustico & Eleutherio Martyribus, de copulationibus mancipiorum, servorum & ancillarum, & eorundem sanctorum venerabilium Martyrum, & aliorum omnium universaliter hominum in toto regno à Deo nobis commissio consistentium, seu etiam nostrorum, seu quorumlibet hominum cujuscunque dignitatis, ordinis, & potestatis exstiterint, hanc per hoc nostræ dignitatis præceptum constituentes, sancimus, ut à modo per omnia sæculi presentis futura tempora quicumque mancipiorum sive servorum, & ancillarum, præfatorum Martyrum, sive masculus sive femina qualicumque pacto seu legitimo seu furtivo complexu prolem genuerit, addiderit atque propagaverit, ex tunc & semper absque particeps vel divisore quolibet irrefragabiliter ad suprascriptorum sanctorum Martyrum potestatem, cum omni prole sua revocentur atque subdantur, & lege mancipiorum ecclesiasticorum sub præfati Abbatis & successorum illius monachorum in jam dicto monasterio Deo servientium ditionem perpetualiter mancipentur. Si quis vero contra hoc nostræ majestatis decretum præsumperit, & quod amore justitiæ decernimus infringent, & quoque pacto violaverit; legibus arctatus, auri purissimi decem libras ac argenti probatissimi pondus viginti ad pensum nostri palatii solvere cogatur, & eorundem mancipiorum, si liber est, teneatur; si vero servus idem solvat, & centum quinquaginta ictibus in publico coram iudicibus feriatur. Ut vero hoc nostræ præceptionis decretum inconcussim permaneat, atque pleniorum vigorem accipiens inviolabiliter per futura tempora conservetur, nostræ dignitatis anulo insigniri præcepimus. Datum anno decimo regni Domini nostri Dagoberti gloriosissimi Francorum Regis. Dado regie dignitatis Cancellarius recognovit, legit & relegit.

Ceterum Dado iste idem est qui S. Andoënis Polamagenfis Archiepiscopus, Dagoberti olim Regis Cancellarius.

De hujus monasterii primis initiis ita legitur apud Sigebertum in Chronico.

ANno 629. Dagobertus iram patris sui Lotæarii Regis meritis, quia consiliarium ejus casum & detorsionem debonestaverat; Parisiis ad Ecclesiam S. Dionysii confugit, & quia inde nullo modo extrahi potuit, locum illum semper cordi habuit. Ita Sigebertus. Et hac de causa sancto Dionysio devotus, monasterium illi fundavit solemnissimum, sanctorum Martyrum memorias auro, & gemmis pretiosissimis adorando. Ita Chronicon Bertinenfe manuscriptum.

CAPUT XXIV.

S. Haimerani monasterium, in urbe Ratisbonensi.

Circa annum Christi 640. Haimeranus Pictorum in Gallia fuit Episcopus: qui relicto Pictaviensi Episcopatu, tempore Constantini tertii, Ratisbonam venit, ut ibi populum in Catholica fide, nuper à S. Ruperto institutum confirmaret, ac magis instrueret, sub Theodone quinto, Bavariæ Duce, qui eum benigne suscepit, & Episcopum Ratisbonensem constituit. Huic Theodoni filia fuit Huta quam Sigibaldus vir nobilis compresserat: intumescente vero utero, hujus flagitii culpam in S. Haimeramum (qui tum in itinere erat, Romam versus) absentem transfecti Laudebertus autem frater puellæ, rei indignitate commotus, sanctum Haimeranum insequitur, & comprehensum in pago Helfendorf, in superiori Bavaria circa monachium, in frustra articulatim disseccari jubet. Membra vero dissecta naviculæ imposta, adverso Danubio sunt Ratisbonam translata, ibidem sepeliuntur in facello S. Georgii extra urbis mœnia, præsentem Theodone Duce, anno 652. Theodo igitur, ut mors tanti Pontificis, cujus innocentia miraculo patefacta est, expiaretur, Hutam filiam in Italiam relegat, Landobertus fit profugus, & in exilio perit, Iste Theodo monasterii S. Haimerani primus fundator anno 696. exstitit.

Sequenti anno, scilicet 697. Appollonius primus hujus monasterii Abbas præficitur. Erat tum idem monasterium vix Capella monachorum, sed postea per Simpertum Episcopum Ratisbonensem, jussu Caroli magni, fuit magnifice inchoatum & perfectum. De licentia Tafilonis, Ducis Bavariæ, aliique prædiorum traditiones casæ constructæ, in honorem S. Petri

& Haimerani sunt factæ; inter alias una, anno Ducatus ejus XIII. Ex quo constat Ecclesiam fuisse ante Carolum Magnum Imp. constructam.

Anno Domini 732. Bonifacius Moguntinus Archiepiscopus *Gaubaldum* Episcopum Ratisbonensem constituit, qui primus in ordine fuit eorum, qui istam cathedram & ordinariam Episcoporum successionem inchoarunt. Nam ante hunc fuere Episcopi tantum adventitii. Sub hoc Gaubaldo S. Haimeranus est translatus.

Anno 752. Simpertus Ratisbonensis Episcopus monasterium S. Haimerani, jussu & sumptibus Caroli Magni Imperatoris, magnifice (ut dictum est) ædificare incepit; sequenti anno S. Bonifacius martyrium subiit apud Frisones.

In hoc S. Haimerani monasterio sepulti sunt quam plures sancti & celebres viri, inter quos est S. *Haimeranus*, deinde S. *Dionysius*, ut volunt, *Araopagita*, qui una cum Rustico & Eleutherio, confortibus suis, sub Domitiano & Sisinnio Felcennino, Præfeto apud urbem Parisiorum Galliæ clarissimam, Martyrio coronatus est. Hujus sanctissimi Martyris reliquiæ per Arnolphum Imperatorem ex Gallia, una cum pretiosissimo Evangeliorum codice, quem Carolus Rex Franciæ, postea Imperator dictus Calvus, fieri jusserat, ad monasterium S. Haimerani translatae sunt anno 900. pridie Decembris. *Pars altera reliquiarum quiescit in S. Dionysii monasterio, in Francia.*

Sanctus denique *Wolfgangus*, Ratisbonensis Episcopus, in monasterio S. Haimerani corporaliter requiescit.

Arnulphus item Imperator, Carolomanni Regis Baviariæ apud Otingam sepulti, ex illustri femina filius, non tamen legitimus, in hoc monasterio humatus est in choro; pariterque hujus filius *Ludovicus* Rex Romanorum. *Hemma* præterea Regina, Ludovici Regis Baviariæ filii Ludovici Pii uxor in Ecclesia S. Haimerani post altare S. Achatii requiescit. De qua re magna est contentio inter Haimeranos & momales Superioris Monasterii, quæ asserunt fundatricem in suo templo sepultam, ejusque mausæolum ostendunt, & nituntur diplomate Caroli Imperatoris Crassi, filii fundatricis. Econtra *Hermannus Contractus* vetus Historicus sic loquitur: *Anno Domini 876. Hemma Regina Ratisbonæ obiit, & in Basilica S. Emerani sepulta est.* Sed utrumque potest verum esse, ut primo apud S. Emeranum sepulta, postea ad Monasterium Superius, locum novæ suæ plantationis sit translata: quod sæpe contingit. Et putat *Aventinus* lib. 4. mausæolum, quod apud S. Emeranum ostenditur, non esse *Hemmæ*, sed potius *Hutæ* Augustæ, uxoris Arnolphi Imperatoris.

Henricus primus Baviariæ Dux, ex gente Saxonum, frater *Otonis* magni Imperatoris, dicitur quoque in hoc monasterio humatus, sed quo loco, non constat, *Aventinus* in Annalibus, *Hujus filius Henricus Baviariæ Dux secundus, cognomento Rixofus, in monasterio S. Haimerani, in sinistro latere, prope chorum humatus est.* E regione hujus *Henrici*, Ducis Baviariæ, patris *Henrici* sancti Imperatoris, hodie cernitur sepulchrum *Arnoldi*, Ducis Baviariæ, cognomento *Mali*.

In hoc monasterio sepultus est etiam B. *Rainoldus*, ejusdem monasterii Abbas, S. *Wolfgangi* patruelis, quem S. *Wolfgangus* è Treverensi vocavit cænobio, & S. *Emerani* primo Præpositum, deinde Abbatem constituit anno 975.

Ædificavit hic *Rainoldus* cryptam sui nominis, in qua sibi sepulchrum designavit, quam S. *Wolfgangus* dedicavit. In qua crypta juxta aram S. *Gregorii*, & omnium Confessorum, humatus est cum hoc disticho:

*Signis clarescit pius hic Rainoldus humatus,
Cælo fulgescit cælestibus associatus.*

Obiit anno M. I. XV. Kalendas Julii.

Claruit miraculis quam plurimis, ut patet ipsius historiam legenti. Hujus *Rainoldi* temporibus puella quædam, filia Regis Franciæ, *Aurelia* nomine, ad vitandum mariti commercium profuga, venit ad monasterium S. Haimerani: quam S. *Wolfgangus* collocavit in solitudine, quæ nunc vocatur Sacellum S. *Andree*, juxta urbis Ratisbonensis mœnia ubi in vigiliis & orationibus 52. annis devotissime vixit, & anno 1027. Idibus Octobris obiit, & in ambitu monasterii S. Haimerani sepulta jacet, ad partem Australem, habens in superiori marmore hoc distichon:

*Hic pia florescit Aurelia virgo sepulta,
Quæ penas nescit, cæli dulcedine sulca.*

In Australi ambitu plaga beatæ memoriæ *Adalbertus*, hujus monasterii Abbas sepultus, requiescit intra cancellos ferreos, cujus mausæolo inscripta hæc carmina:

*Floruit hic signis Abbas Albertus opimis,
Illius precibus Jesu Rex parce redemptis.*

Obiit anno 1177.

Vixit sub *Friderico* primo, Imperatore Romano. Inventum est corpus *Hemmæ* Reginæ, uxoris *Ludovici*, Regis Baviariæ, inter ruinas murorum ex incendio anno Domini 1163. collapsorum. Præter has celebres personas, in monasterio S. Haimerani requiescunt 18. Episcopi Ratisbonenses. Sic fere *Viguleus Hundius* in Metropoli sua *Salisburgenſi*.

CAPUT

CAPUT XXV.

Regni Franciæ cœnobia varia.

Mollispeci cœnobium Abbatiale apud Bituriges, vulgo *Meobec en Berri*, Dagobertus I. Galliæ Rex excitavit: exstatque diploma apud Renatum Choppinum lib. 2. Monasticon, tit. 2. *Ego Dagobertus filius Clotharii Regis, filii Chilperici, filii Clotharii &c.* Datum anno Salutis 642.

Insula Barbaræ Abbatiam apud Lugdunum si non fundavit, certe instauravit omnino ruinofam Carolus Magnus Imperator: ut in Historia Lugdunensi lib. 2. cap. 106. legitur.

Monasterium S. *Michaelis ad Erenum* instauravit Guilielmus Aquitaniæ Dux, Caput stuprum nuncupatus.

Cormeriacum in D. Turonensi fundavit Carolus Magnus ac dotavit ex templi Martiniani prædiis, agente in primis Iterio primo illius loci Abbate.

In urbe Senonensi Chilpericus Rex ædificavit monasterium SS. *Petri & Pauli*, temporibus S. Remigii Remensis Archiepiscopi: ut testatur Odoramnus in Chronico Senonensi, quod, memini, usque ad annum 1121. exstat in monasterio S. Petri vivi Senonensis.

S. *Luciani* primi Bellonocarum Episcopi & Martyris cœnobium Abbatiale, in suburbano Bellonacensi, idem Rex instauravit. Ita Choppinus loc. cit.

S. Wandregifilus construxit *Fiscanum & Fontanellum*, in finibus Neustriæ: ut in Chronico Sigeberti ad annum 692. legitur. Glaber Rodolphus dicit illud ædificatum à Guilielmo duce Normanniæ, ubi & sepultus est.

Altum Villare exstruxit Nivardus Archiepiscopus Remensis, idemque S. Baslei monasterium vanis immunitatibus donavit, teste Frodoardo.

Abbatiam SS. *Sergii & Bacchi*, juxta urbem Andeganensem excitavit Clodoneus I. Rex Galliæ, itemque Abbatiam *Jucundæ vallis*, vulgo *Joyenual*, in agro Parisiensi.

Childebertus Rex fundavit Abbatiam S. *Germani de pratis*, in suburbiis Parisiorum, ut supra diximus, & Abbatiam *Montis S. Michaelis*, quæ est in periculo maris, in maritima Normanniæ ora. Alii volunt hanc posteriorem à Richardo Normanniæ Principe, conditam fuisse.

B. Rieulius Archiepif. Remensis *Orbestum* monasterium exstruxit in fundo, quem Theodericus Rex ipsi donarat teste Frodoardo.

S. *Medardi* cœnobium apud Sueffiones Clotharius; S. Germani cœnobium, quod nunc est S. Albini, apud Andes Theodebertus excitavit. Cœnobium S. Joannis Angeliaci in Sanctonibus, de S. *Jean d' Angeli, en Xaintonge*, anno 761. Pipinus rex in honorem S. Joannis Bapt. erexit, in opido quod propterea S. *Joannis Angeliaci* vulgo nuncupatur.

Abbatiam S. *Florentii* veteris, apud Andes, & Abbatiam S. *Judoci* ad mare, juxta Monstrolium opidum, Carolus Magnus; Abbatiam de Nobiliaco, de *Nouaille*, in Pictonibus, Ferrariensem, de *Ferrieres*, in Senonibus, Carroffi, de *Ccharroux*, S. Maxentii, S. Savini, in Pictonibus, Ludovicus Pius; S. Martini de campis cœnobium apud Parisios anno 1060. Henricus; Tyri Abbatiam, de *Tyron au perche*, in d. Carnutensi sub annum 1110. Ludovicus Crassus; Fiscanense monasterium, *Fescamp*, Guilielmus Bastardus Normanniæ Dux; Abbatiam S. Gildæ & Burgi Dolensis, *du Bourgdieux* apud Bituriges, Ebbo Dolensis Rhulus; Auriliacense monasterium, de S. *Gerault d' Aurillac*, in Arvernia, D. Geraldus; Latiniacum, *Laignii*, S. Furfeus Hibernus fundarunt. Ita Choppinus lib. 1. de sacra Politia tit. 4.

Monasteria exempta Regni Galliæ.

Sunt in Gallia ordines S. Benedicti cœnobia quam plurima exempta ab omni jurisdictione Episcopali, atque à Romana sede immediate dependentia: quæ sese in piam societatem seu congregationem redegerunt, juxta decretum Consilii Lateranensis anno 1215. sub Innocentio III. celebrati. Quæ quidem Congregatio condidit Statua regularis disciplinæ in Turonensi, Senonensi ac Bituricensi provinciis: ut tradit Choppinus lib. 2. Ecclesiasticæ Politia, & lib. 2. Monasticon tit. 3. §. 13.

Inter monasteria exempta sunt ista:

S. *Gildasti*, monasterium, in diœcesi Venetica apud Britones.

Rivense monasterium ibidem.

S. *Salvatoris* de Carnusio, apud Pictones.

S. *Joannis* Angeliaci in D. Santonenfi.

S. *Severi* in Vastonia, & D. Adurenfi Monasterium *de Sorde*, in D. Aquensi,

Blauimontis, in D. Vafatenfi.

B. *Mariæ de Carignotes*, in D. Adurenfi.

S. *Martini Athanatenfis*, apud Lugdunum Gallice *d' Aisnay à Lyon*.

S. *Andrææ* monasterium Viennense, Monasterium S. *Mariæ & S. Marcellini de la Chaune*, à Rothono Britannia Abbatia dependens.

h

S. Tri-

S. Trinitatis Vindocinensis Abbatia exempta per Honorium III.

Majus Monasterium, haud procul ab urbe Turonensi, *Maire moustierlez Tours*, per Eugenium III.

Rotbonensis Abbatia, de *Rhedon*, in Britannia minore per Nicolaum V.

S. Benedicti *Floriacensis*, Gallice S. *Benoit le Fleury sur Soire*, per Alexand. III. & Clementem IV.

Burgidolensis Abbatia, de *Bourgdiem in Berrii* per Innocentium IV.

S. Crucis Abbatia *Burdigalensis*.

Casa Dei, in *Arvernia*, suae Congregationis caput.

S. *Germanis de Pratis*, in suburbio *Parisiensi*.

Sunt & nonnullae abbatiae Virginum Benedictinarum Exemptae in regno Galliae, ut Abbatia *Nostre Domine Sueffionensis*, fundata per *Drosium* Episcopum *Sueffionensem* & munifice dotata per *Carolus Magnum*: & aliae.

C A P U T XXVI.

Cellensis Abbatia, in d. Trecensi, in Campania regni Francia provincia.

COenobium *Cellae* seu *Cellense* ordinis S. Benedicti, quod etiam coenobium S. *Petri Insulae Germanicae*, sive S. *Petri de Cella*, vel *Cella S. Bobini* nominatur (non *Bononi*, ut mendose alicubi scriptum legitur,) non longe ab urbe *Tricassina* situm est, & celebritate nominis semper conspicuum existit; tum quod ante complura saecula prima ejus fundamenta jacta sunt, tum quod maximo coenobitarum numero, divinis officiis & sacrarum litterarum studiis toto pectore incumbentium olim floruerit. Quorum quidem nonnulli ob insignem eruditionem cum pari pietate & sanctimonia copulatam, ad ecclesiastica munera & sacrarum dignitatum apices provecti sunt, ut manifestum est ex historia S. *Frodoberti*, qui coenobii illius incunabula, Gallici imperii clavum tenente *Clodoneo II.* circiter annum 650. excitavit. Idem autem Princeps S. *Frodoberto* solum concessit, in quo memoratum coenobium conditum fuit, quod noto vocabulo *Insula Germanica* nuncupabatur: cujus fundi circuitus ad decem terrae jugera porrigebatur, sicut disertis verbis conceptum est, & expressum in approbationis confirmationibusque diplomate, dicto S. *Frodoberto* à *Clotario III.* Laudati *Clodonæi* filio, circiter annum 663. concessio, verum non otiosum fore arbitror eas litteras, quo posteris integræ & illibatae relinquuntur, hic adscribere. Hæc est igitur earum series ex *Chartario* dicti monasterii bona fide excepta.

Clotarius Rex Francorum vir illuster, regia consuetudine, sinistris petitionibus sacerdotum, in quo nostris auribus fuerint prolatae perducimus ad effectum. Igitur Frodobertus monachus ad nostram accessit presentiam, clementiae regni nostri suggessit, eo quod bonae memoriae Dominus & genitor noster Clodoneus quondam Rex per suam auctoritatem sua manu subscriptam, locello nuncupato insulae Germanica, qui paludis esse videtur in suburbano Trecassum civitatis ipsius, Frodoberto monacho, ubi monachuli sub S. regula ad cellulam, quam suo opere inibi construxit, bono crea decem de ipsa Insula (quod pars fisci esse videtur) eidem concessisset: unde & cessionem ipsius Principis sua manu subscriptam, se prae manibus habere affirmat, & rem isto tempore presente, quieto ordine adserit possidere vel dominari. Sed pro totius rei firmitate petiit consuetudinem nostram, ut hoc nostrum præceptum in idipsam plenius confirmare deberemus: cujus petitionem pro reverentia sanctorum Domnorum prompto animo præstitisse vel confirmasse cognoscite. Præcipientes enim ut sicut ab ipso Domino & genitore nostro jam dicto Frodoberto, ipsa Bono crea de terra in subscripto loco legaliter ad ipsam cellam ubi constructa esse videtur, fuerunt concessa, & hoc presente tempore subscripti monachi inibi possidere vel dominari videntur, inspecta ipsa cessione superius scripti Principis, per nostrum præceptum plenius confirmatum, ad ipsam Sanctum locum, vel ad monachulos suos, qui ibidem deservire videntur, perenniter proficiat ad augmentum. Et ut hæc præceptio firmiter habeatur, nos & præcelsa Donna & genitrix nostra Batildis Regina manus nostrae signaculis subter eam decrevimus adfirmare. Signum præcelsae Domnae Batildis Reginae. Rado. Obto.

Monasterium S. Arnulphi, in Ducatu Valesiae, apud Crispeium opidum.

ESt Prioratus Congregationis *Cluniacensis*, sic dictus à S. *Arnulpho* Turonensi Archiepiscopo & Martyre. Cujus quidem sacrum corpus ut & Sponsa ipsius S. *Scaribergae*, adservatur in dicto monasterio S. *Arnulphi* apud *Crispeium*: quod licet exiguum sit opidum, in ditione *Sueffionensi* situm, est tamen caput Regii Ducatus *Valesiani* in *Francia*. Vixit autem S. *Arnulphus* sub *Clodoveo* primo Rege *Franciae* circa annum 513. ut in quibusdam exemplaribus *Sigeberti* chronographi legitur. Vita ejusdem exstat manuscripta in dicto monasterio, & typis edita in *Bibliotheca Floriacensi*, *Parisiis* an. 1605. publicata.

Mona-

Monasterium S. Dionysii de Nogento Rotrodi.

EST id à *Gaufrido* Vicecomite *Castrodunenſi* fundatum anno 1. regni *Henrici I.* Galliæ Regis, bonisque auctum à *Rotroco* nepote, *Pertici* Comite anno 1190. teste *Choppino* lib. 2. monasticorum tit. 7. art. 6.

CAPUT XXVII.

S. Gisleni Cœnobium, in Hammonia, quod olim Cella est nuncupatum, in quo S. Gislenus quiescit, qui floruit An. 651.

*G*Islenopolis *Hammonia* opidum est, palustri loco, inter *Valentianas*, & *Montes Hammonia* situm: cujus muris illustre vetusque cœnobium includitur, quod à *S. Gisleno* conditore nomen induit. De quo *Fulbertum*, Doctorem clarissimum, *S. Auberti Cameracensis*. Episcopi res gestas narrantem audi: Athenis urbe Græcorum nobilissima adolescens quidam inelytis ortus natalibus, studiisque literalibus propemodum exercitatus, sed & fidei moribus adornatus, ex inspiratione superni amoris patriam, parentesque deserere, cursumque longæ peregrinationis meditabatur adsumere, quatenus impensione temporalis exilii mercaretur æternæ portionem hereditatis. Igitur Romam adveniens, oratoria Apostolorum, orationis gratia lustrando, aliquantulum temporis explevit. Qui nocte quadam lassescens ex itinere artubus, in somnum resolutus divinæ jussionis voce monetur occiduos Galliarum fines expetere, pagumque *Hagnov* penetrans, congruum suæ habitationis locum quærere, ubi constructo oratorio vocationis suæ tempus exspectaret, sciensque divinam providentiam sibi semper adfuturam, laboriosi cursus non paveret injuriam, donec ad locum perveniret, ibique inveniret, qui sibi peregrinationis portum indulgeret, & rerum adjumenta præstaret. Qua voce divina beatum portendi *Aubertum* sequentia indicant. Sed jussionem Domini explere desiderans vir Dei *Gislenus*, sic enim erat nomen illi, regionibus diversis, insulis & urbibus peragratis, prospero cursu tandem pervenit ad locum, qui tunc temporis *Ursidungus* ab incolis dicebatur, ex consuetudine videlicet urfæ parturientis, nunc vero *Cella* vocatur. Qui locus distat trigenis fere miliibus ab urbe *Cameracensi*, in qua ipse ex divino oraculo sanctum Pontificem supra gregem Christi cura pervigili audierat infudare. At ille, noxiis avulsis arboribus, basilicam in honore beatorum Apostolorum cœpit ædificare, studiisque bonorum excitare. Dissemillante ergo diabolo zelum invidiæ per corda malorum, auditum est aliquos, ut est mos adulantium, sancto Episcopo suavis, non debuisse pati pseudodoctorem in finibus suis ad invidiam sui honoris, manere; sane qui ad seducendas mentes simplicium, urbana sapientium conventicula vitans, in has solitudines devenisset. Sed vir Domini advertens suggestionem invidia potius, quam ratione compositam: Non est, inquit, nostrum hominem indiscussum judicare, neque omni spiritui credere, donec probetur, si ex Deo sit. Mittitur itaque nuntius, qui hominem ad conspectum Pontificis accersire debeat: hoc interim proposito, ne vir Dei ex conventu quovis injuriæ motu contristaretur. Evocatus autem beatus *Gislenus*, cœpit Deo gratias agere, quod se per summum Pontificem superna gratia visitasset. Perveniens itaque ad urbem sancto præsentatur Episcopo, quem ille, ut flagrabat caritatis dulcedine, sic affatus: Dic nobis, inquit, frater carissime, cujus civitatis es, cujusve dignitatis. Cui ille respondens: Græcus, inquit, sum natione, Christianus vero dignitate, Athenis ortus, baptisate renatus, ita Romam adiens per Dei præceptum hanc perveni in patriam, super flumen *Hagnam* in loco, qui dicitur *Ursidungus*, operor manibus, ædificare gestiens Deo oratorium. Desiderabam equidem tuam expetere sanctitatem, petiturus licentiam agendi, quæ sunt cœpta; sed prævenit gratia tua, quæ me accersivit. Intuitus autem almus Episcopus viri sermones, nihilque in eis reprehensionis deprehendens, dilexit eum, sicque per aliquot dies gratia hospitalitatis retentum, & corporalis alimonie subsidio, & sacro spiritualis vitæ colloquio satiavit. Dehinc benedictionis suæ munere donatum, acceptaque regrediendi licentia, cum venerabilis pater hortatur perficere studio, quæ cœperat: sicque peractis, quæ congruerent, oratorium suæ auctoritatis benedictione consecraturum promisit. Qua Episcopi promissione lætus, operi ardentius instabat, animadvertens jam sibi ex rerum eventu illum invenisse, quem ad ministerium socialis laboris, divinitus audierat sibi promissum. Expletis vero pro modulo suo, quæ monasticis usibus congruebant, vir Dei venerandum talibus verbis interpellat Episcopum: Tempus adest pater, quo fervo tuo Dominus Pontifex promissæ benedictionis munus exsolvere debeat. Gaudens igitur venerabilis pater bonis viri studiis, accersito secum beato ac venerabili Dei cultore *Amando*, cum magna circumfusæ plebis exultatione, monasterium prædictum ad laudem Domini, & honorem Apostolorum *Petri* & *Pauli* consecravit. *Hactenus Fulbertus.*

Eadem fere sed brevius *Chronographus Cameracensis* commemorat: Beatus *Gislenus* ab Athenis digressus, dum ortis simultatibus apud *B. Aubertum* accusaretur, ille advertens simulta-

tionis causas, non solum non condemnandum æstimavit, sed cum magna veneratione suscepit, Ecclesiamque, quam idem S. Gislenus construxerat, adsumpto secum B. Amando, in honore Apostolorum consecravit.

Et infra: Nec procul à monte Castri loco, in loco quem dicunt Cellam, monasterium est monachorum S. Gisleni. Ilte nimirum visione angelica admonitus, ab Athenis digressus, cursum suæ peregrinationis in istam partem direxit, illudque monasterium auctoritate sancti quoque Autberti, sed & sancta Waldetrude, cui tunc temporis familiari dilectione inhæserat, opitulante, fundavit. Qui quantus vel qualis vixerit, liber qui de vita ejus inscribitur, plenius exprimit. *Hactenus ille.*

Quomodo autem circa An. 930. S. Gerardus Abbas Broniensis, à Gisleberto Lotharingæ Duce evocatus, Canonicis hic monachos substituerit, fuse narratur in historia vitæ ejusdem S. Gerardi, à quodam monacho Broniensi ad Gonterum Abbatem scripta; Gisleberto Lotharingæ Duci Christi confessor Gislenus, nocte intempesta per visum apparuit, & querelis miscens preces, sic ei apud Surium Tom. 5. Oct. 3. locutus est: Noveris me diutius ferre non posse quotidianas contumelias, quibus afficiunt me Ursidungi Cellenses clerici, in meo enim cænobio, quod mihi Christi donavit, nulla omnino religio servatur. Omnes, quæ sua sunt quærunt, quæ autem Dei sunt, ea nihili pendunt. Sed quia Lotharingia tibi paret, obsecro te, per Christi nomen, ne differas idoneum mihi pastorem inquirere. Quod quidem ut obtinere queas, à me paucis accipe. Est in pago Lomacensi locus, quem Bronium vocant, in quo quidam Gerardus degit, verus Christi servus, eum mihi assume, & cænobii mei curam illi demanda: siquidem ad id muneris nemo in hac regione mihi illo magis idoneus videtur. His dictis visio disparuit.

Porro Gislebertus non immemor visionis, eam ad effectum perducere volens, accersit Cameracensem Episcopum Tietdonem, & Raginerum Hainoensem Comitem, iisque quidquid ea visione acceperat, exacte commemorat. Et cum ab eis peteret consilium, illi ajunt se nihil audere consulere aliud, quam quod divinitus facere jussus esset. Tum Gislebertus ad eos: Ocyus ergo, inquit, ad virum Dei abite cum virga postorali, eumque curam hujus Ecclesiæ suscipere compellite. Illi mox accinguntur ad iter, & perveniunt ad locum optatum. Quem secum abducentes non absque incredibili Broniensis Ecclesiæ luctu, celeriter Ursidungum repetunt, & Abbatem eum constituunt. At ille clericorum illic degentium non bona vita accuratius investigata, consultum existimavit, ut ab illa Ecclesia excluderentur. In eorum autem locum substituit dignam Deo monachorum sodalitem. *Hactenus ex vita S. Gerardi Broniensis.*

Beatum porro Gislenum in Græcia monachum ordinis S. Basilii fuisse, testatur Philippus ab Eleemosyna, in vitæ ejus historia. Nam ut in Occidente S. Benedictus; sic in Oriente S. Basilii Magnus monachorum pater ac princeps existit, ut qui primus duriorum veterum monachorum ritum ad meliorem normam, magisque religioni congruentem, redegit.

Altimontense & Sonegiense Monasteria in Hannonia.

Illustra hæc cænobia S. Vincentius, qui floruit An. 651. cognomento Madelgarius, Dux nobilissimus, & S. Waldetrudis Electæ maritus exstruxit. De iis fuse Chronographus Cameracensis: Nec præteream, inquit, vicum, quem Altum Montem dicunt, nec immerito sic nominatum, cum beatus Vincentius, cum multis viris religiosis, qui cum eo fuerant, sua conversatione reddiderit sublimatum. Porro iste Vincentius Comes egregius, sanctæ Waldetrudis maritus, juxta quidem secularem eminentiam, & rebus & genere potentissimus, eruditione tamen & crebris monitionibus beati Autberti Pontificis Cameracensis informatus, secularis militiæ pompam procul abhorruit, Dei que obsequiis mancipare se potius æstimavit. Igitur cum de loco suæ conversationis expetendo sollicitus curam gereret, non defuit divina pietas, sancti viri desiderium completura. Nam quadam nocte pluit Dominus nivem, & omnem regionem, circum & circa niveo rore resperfit, excepto paullulo loci, quod in suprascripto vico, in modum videlicet crucis, respergendum reservavit. Quod vir Dei suo desiderio cælitus contigisse altiore consilio intellexit, divinoque indicio certior factus, mox eodem loco monasterium ex proprio sumptu fundavit. Quod etiam suus magister Autbertus viris secum religiosis adhibitis, in honore Apostolorum Petri & Pauli dedicavit, ibique vir sanctus feliciter conversatus, laudabilis vitæ sanctitatem ducere adstuduit. Ad cujus piam conversationem multi viri religiosi confluerant, traditisque prædiis & propriis rebus cum sacro viro degentes, ad vitæ regularis normam sese construxerant. Cum autem locus à Regibus & Principibus augmentari, & frequentia fratrum populosus cæpisset haberi, ut liberius Deo vacaret, ad secretiorem locum secessit, quem etiam locum paullo posterius dicam. Hujus vero forma, & exemplo religio monachorum postea multo tempore adolevit, sed per incursum gentilium, imo per crebras seditiones domesticorum, subripiente inopia, ordo monachalis ad canonicalem redactus, sic ad tempus Domini Gerardi Episcopi usque mansit: Quod vero cernens Episcopus, præcepto Henrici Imperatoris, consilioque Herimanni Comitis, ac volun-

luntate sui fratris Godefridi, fratris videlicet Episcopi, qui ex parte Herimanni Comitis ipsum locum in fisco tenebat, emelioravit, & facto Abbate Fulcuino in pristinum ordinis statum reformavit. Hic autem vir bonæ memoriæ Abbas, cum summo studio & labore nominis sui officium librans, & usum regulæ interius docuit, & locum omnem pro modico temporis, utpote adhuc novitium, pulchris ædificiis, & usui monachorum necessariis, exterius insignivit.

Et infra lib. 2. Repetamus locum, quem relicto quidem in Alto monte fratribus, expetiisse B. Vincentium prædiximus. Hic ab incolis Sungejas nuncupatur, ubi ipse vir Dei à frequentia populari remotus, fratribus sociatus monasterium struxit, ibique exactis hujus vitæ curriculis, feliciter sepultus, cum filio suo Landrico, Meldensi Episcopo, in pace quiescit. *Demochares meminit illius lib. de Sacrificio Missæ in tabulis Episcoporum Meldensium. Errant itaque qui eum Metensem Episcopum nuncupant.*

Et iterum lib. 3. Est monasterium in pago Hainov, in villa quæ dicitur Altus Mons, quod S. Vincentius B. Autberti prædicatione de laico monachus factus, & rebus sui juris, sub monachorum religione construxit, ac sub regia manu per multos annos non mediocriter floruit. Supervenientibus autem causis diversarum tempestatum, Comitibus in beneficium traditum est, & ad tantum casum paulatim devolutum, ut monachis quidem egestate coactis, paucorum clericorum custodiæ mandaretur. Procedente vero tempore contigit Arnulfo patri Domini Gerardi I. Episcopi Cameracensis à Comite Herimanno in beneficio compensari. Hic audito de antiquitate & summa veneratione loci, sicuti vir sanctus, ad pristinum gradum voluit reformare, sed subripientibus causis bellorum non potuit. Post cujus excessum is Arnulfo filio hereditarie cessit. Hujus nimirum meliorare volentis desiderium divina clementia secundavit. Ipso enim tempore frater suus Gerardus ad Pontificium sublevatur, cujus tam consilio quam auxilio pulsus quidem Canonicis, Domino Abbate Richardo monachorum religio revocatur. Qui Richardus postea Fulcuinum Abbatem sibi substituere æstimavit. Hunc ergo Dominus Gerardus Episcopus, unaque Abbas Richardus Imperatori præsentarunt Abbatia donandum. Subrogatus itaque Fulcuinus, multo labore monasterium, quod desertum invenerat, Domino Episcopo adjuvante, tam claustrum & ceteris ædificiis, quam regulari fratrum servitute munivit. Quod ita innovatum Kalendis Maji in honore SS. Apostolorum Petri & Pauli, ut ante fuerat, Dominus Episcopus consecravit. *Hætenus ex Chronographo Cameracensi.*

Porro Altimontense cœnobium, vulgo, Haulmont, milliari uno à Melbodio Hannoniæ opido distans, hodieque monachi Benedictini possident, Sonegiæ autem, vulgo Soigny, paulatim in opidum muris cinctum (ut & alia Belgii cœnobia plurima) excreverunt; eoque in loco B. Bruno Archiepiscopus Coloniensis & Dux Lotharingiæ, insigne Canonicorum secularium collegium ordinavit, & basilica claustrumque reparatis, constitutiones juxta regulam S. Augustini eis præscripsit; ut in manuscriptis Hannoniæ Chronicis Jacobus Gæstianus commemorat.

Laubiense Monasterium, ad Sabim fl. secundo milliari à Binchio Hannoniæ opido, in ditione quidem Leodicensi, sed in diœcesi Cameracensi situm.

EST locus intra terminos pagi, quem veteres à loco, ubi superstitionosa gentilitas Marti facraverat, fanum Martinense dixerunt, juniores à nomine profluentis fluvii Hainou vocaverunt, in pago Sambrino, ubi Sambra fluens blanda & amœna ripa decurrit; quem hinc inde prominentibus collibus planities quædam, & nemorum opacitas, & oportunitas loci gratissimum reddit. In quo loco rivulus delabitur in Sambram, quem Laubacum vocant, eundemque putant nomen loco dedisse. Licet sint aliqui, qui dictum putent, quod pro oportunitate capiendarum ferarum (undique enim saltu cingitur, vicinaque erant Liptinæ, (a) regium olim palatium) Rex pergens venatum ibi sibi fieri jusserat obumbraculum, ad temperandum solis æstum, quod Lobiam vocant. Inde putant locum dictum nomine permanente, rivulumque à loco, non locum à rivolo nomen traxisse, quod videtur magis verisimile esse. Teutones hoc astipulare videntur: nam locus ille eorum lingua *Lobach* dicitur. Et *Lo* quidem vocant obumbrationem nemorum, *Bach* autem, rivum; quæ duo si componantur, faciunt obumbraculi rivum. Erat autem locus parandis insidiis, & latrocinantibus aptus. Nam sicut dictum est, cinctus est silvis, & exasperatus scopulis; unde & perpetrato scelere non inveniebatur hostis. Tali ergo oportunitate captata Morosus quidam, vir hujus artis & operis, tali in loco latrociniis insistebat, tempore quo à Clodoveo septimus Lotharius agebat in sceptris. Qui cum minimis sceleribus non usquequaque contentus, grandiora quæque moliretur & ageret, tandem miserante Domino, per sanctum Autbertum Cameracensem Episcopum (nam parœcia est ipsius Ecclesiæ terminus, licet huc usque & Leodiensis protenditur) de Moroso in Landelinum conversus, secundus de Saulo factus est Paulus, & finem vitii dedit, & locum sacris studiis immutavit, ut quem commacula-

(a) *Ad Liptinas seu Listinas Synodum celebravit. S. Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus, presente Carlomanno. Hodie Pagus est, Lestines, milliari uno à Binchio Hannoniæ opido situs.*

laverat vitiis, virtutibus dedicaret, ut ubi superabundaret peccatum, superabundaret gratia, ut ait Apostolus. In quo loco Ecclesiam sibi pro tempore constituens, defuebat quibus antea delectabatur, manu & labore victum quærens, lasciviamque carnis jejuniis, & vigiliis domans, & exercebatur summo mentis conamine in his, quæ sunt Dei, ut omnes mirarentur videntes commutationem dextræ excelsi. Talibus igitur exercitiis, pluribus ad id studii confluentibus speculum factus est. Sicque Lobiensis cænobii fundator exstitit primus. Sed præordinatio, de qua proposuimus, Dei, qui non omnia judicia sua manifestat (*judicia enim tua*, ait Psalmus, *abyssus multa*) voluit beatum Landelinum Lobii demigrare, ut alteri quandoque subsecuturo locus vacaret, ne utique super alterius fundamentum ædificia strueret, & detrimentum pateretur, & ne merita tanta duorum unius loci angustia arctarentur. Horum forte præcius beatus Landelinus, Lobii demigrans, Crispinium petiit. Nec defuerunt adutores & cooperatores, in supradicti loci augmentatione, quamplures, licet nomina eorum exciderunt, temporibus Lotharii filii Clodovei, qui regnavit annis VIII. sed & fratrum ejus Hilderici Secundi Regis Austrasiorum, & Theoderici, quem Pipinus debellavit, sub seque regnum finire permisit, post annum regni ipsius Theoderici decimum octavum, Clodovei quoque filii Theoderici, qui regnavit annis duobus, sed & fratris ejus Hildeberti, cognomento Justi, qui omnes regnaverunt sub præfato Principe, regni tum eis nomine permanente. Quo in tempore, secundum quod in Actis Apostolorum legitur, in Asiam volentes ire discipuli prohibiti sunt à Spiritu Domini, quoniam servabatur Joanni; B. Ursmarus virtutum exercitiis clarus, cui Lobias Apostolatus locum delegaverat Dominus, à Pipino jam dicto Principe evocatus, idem monasterium regendum suscepit per Hidulphi interventum, qui erat unus de proceribus regni majoribus. Cujus indicia meritorum fuerunt, puer ille & panis matri in uremate præmonstratus, & scansio illa beata scalæ à terra cælotenus; quæ omnia quantum beato viro congruunt, ex actibus ejus cognoscimus.

Et paulo infra: Quare autem Ursmarum Episcopum fuisse dicimus sæpe à nobis quæsitum est. Nam textus descriptionis vitæ ejus Episcopum eum fuisse docet, locum autem vel tempus ordinationis ipsius, vel à quibus ordinatus sit, omnino fileat. Sed in chartis sub ejus tempore factis, ac perantiquis membranarum peciolis, (*id est particulis phrasi Gallica*) quæ continentur in Ecclesia nostra, inscriptum eum invenimus sub nomine Episcopi & Pontificis. Varia de hoc est seniorum nostrorum relatio, dicentibus quibusdam, quod prædicandi gratia, ut competebat tunc rudimentis novellæ fidei, ad compescendos superfluos ritus gentis barbaræ, Episcopus fuerit ordinatus; quod factum quoque de sancto Amando legimus. Quibusdam hanc dignitatem tribuentibus, rationemque tuentibus, quod videlicet locus regius, regia munificentia constructus, regio palatio contiguus, scilicet Liptinis, nulli committeretur, nisi prius ordinatus esset Episcopus. (a) Quam dignitatem in plerisque successorum ejus durasse in subsequenti dicemus. Quid horum verius sit, lectorum arbitrio committimus. Igitur in exordio regiminis sui, Ecclesiam, quæ ante id temporis erat inconsecrata, consecravit, dedicans illam Domino in honore Principis Apostolorum Petri, summique Doctoris gentium Pauli, & omnium Apostolorum Christi, cumulans templum donis, & altare multiplicibus Sanctorum patrocinis. Facta est hæc dedicatio anno qui est sexcentessimus nonagesimus septimus Dominicæ incarnationis, VII. Kalendas Septembris, Domino in perpetuum regnante, Pipino Francis principante. Quam Ecclesiam nequaquam passus pollui cadaveribus mortuorum, fecit aliam in honore sanctæ Mariæ, in montis vertice cui subjacet prædictum monasterium, ubi cæmeterium constituit esse fidelium, & ad quam conflueret populus. Nam illicitus, ut nunc quoque, nisi certo tempore, apud aliam erat feminarum accessus. Monasterium quoque in Alna (b) ipse construxit, & Lobii subjecit. Monasterium quoque Waslare dictum, versus Theoraciæ saltum, in finibus Faniæ ædificavit, cui & Dodonem præfecit, virum admodum sanctum, utpote à se instructum, qui paullisper inibi moratus eremum concupivit exstructaque in eodem Faniæ saltu cellula, cum permisso pii Patriæ & licentia, vita vixit theorica, ubi postes multis virtutibus clarus migravit ad Dominum. Corpus autem ejus translatum est ad monasterium Waslare, ubi nunc requiescit debita veneratione. Sanctus autem Ursmarus, ut erat semper lucrands animabus intentus, prædicandi gratia se Flandriæ intulit, versus Menapum fines, qui ritu gentis adhuc detinebantur vanis superstitionibus. Cujus doctrina ad fidem Christi conversi, non minimæ partis prædiorum suorum illum faciebant heredem, & eam quæ est in Lobii, Ecclesiam Christi. Beatus igitur Ursmarus, virtutum omnium commerciis plenus officio sibi credito fideliter administrato, solvitur carnis ergastulo, & cælesti introfertur paradiso, ubi nunc & semper nostri petimus memor feliciter fruatur Deo. Obiit autem anno septingentesimo decimo tertio Dominicæ incarnationis, & nobis in perpetuum Domino Deo regnante, & Pipino agente in sceptris. Qui antequam decederet, fractus longa molestia, se vivo sanctum Erminum suc-

(a) Præter S. Ursinarum Episcopi & Abbates Laubienses fuere SS. Erminus, Vulgisus, & Theodulphus quorum corpora Binchii quiescunt. An. 1697. Hujus loci Collegium Canonicorum, nunc residet Binchii in Hanonia, an. 1408. Laubiis eo translatum.

(b) Alaa est hodie cænobium Ord. Cisterciensis, ad Sabim fl. milliari uno à Laubiis situm.

successorem sibi substituerat. Ita Fulcuinus Abbas Laubiensis in manuscripto Chronico Laubiensi qui obiit anno 990. Similia, itemque alia quedam de monasterio SS. Ursuari & Ermini scitu dignissima, Chronographus Cameracensis fideliter narrat: Transeundum est (inquit lib. 2.) ad Laubientē cœnobium, quod sacris initiis sancti Landelini, ad tanti honoris, qui nunc est, paulatim pervenit titulum. Hunc nimirum Landelinum, in primæva quidem ætate à beato Auberto Pontifice litteris & moribus sacris imbutum, postea vero fallente diabolo, pii magistri profugum, spreto clericatu, manui prædatorie in libro vitæ ipsius legimus sociatum. Hunc, inquam, postquam magister benignissimus diurna lamentatione & jugi prece ab errore revocatum, quasi pater filium suscepisset, ac faucium dulci correctione, & benevola consolatione recreasset, in prælibato loco tunc temporis solitario secedere monuit, ut disciplinatus videlicet errata corrigeret, & emendatius viveret. Peracto itaque habitationis ædificio, & in veneratione Apostolorum Petri & Pauli consecrato, paucis siquidem viris nitidæ vitæ secum receptis, monitiones & mandata magistri, æqua lance moris & operis adimplevit, & de die in diem proficiens, ad vitæ sanctissimæ culmen transcendit. Ubi vero locus viri sancti pia conversatione florere cœpisset, & ex munificentis Regum, sive potentium quorumlibet, quanto rebus exterius, tanto etiam numero monachorum interius abundaret: mox inde remotus, siquidem ut Deo strictius manciparetur, secretiorem locum, quem paullo post dicemus, expetere existimavit. Secessurus autem eo loci (Sonegias intelligit. De quibus vide supra cap. 9.) præfecit beatum virum Dei Ursuarum, piis moribus præditum, in functoria tantum prædicatione sacratum Episcopum. Hic etiam vir de villa Fleon, quæ infra silvam Terasciam sita est, oriundus, formam innocentis vitæ fratribus exhibuit, diesque suos in bonis operibus egit. Hoc igitur doctore, & dein beato Ermino succedente, de quorum monasterio subsequenter narrabimus, effloruit locus, & ad Dei gloriam ut usque in præsens apparet, mos plene adolevit Ecclesiasticus.

Horum itaque beatorum Dei Confessorum dormitionis habitaculum subjungamus. Erat namque Ecclesia parochialis, subjacens prælibato cœnobio, quæ juxta scilicet in vertice montis sita est, ubi ipsi monachi, sed & omnes collimitanei circum & circa degentes, tumulandi ferebantur. Ad hanc etiam beatissimi viri Ursuarum atque Erminus, cum defuncti sunt, portantur humandi, quorum meritis declarandis, divina pietas multa miracula dignata est operari. Sed quia supra de sancto Ursuario parum tetigimus, non incongruum, si de sancto quoque Ermino aliquid explicemus. Hic nimirum vir vitæ laudabilis, & non parum prædiatus, de pago Laudunensi oriundus exstitit, & de die in diem in bonis operibus proficiens, omnium virtutum clarebat commerciis. Quem, quia odor bonæ opinionis illius longe lateque increbuit, beatus Ursuarum supradictum monasterium regens, sæpius accersivit, diemque suæ vocationis imminere intelligens, ipsum rectorem monasterii, officiique sui post se supparem, & ministrum Pontificemque delegit. In functione igitur vicaria subrogatus, totum se in divinis cultibus propensus mancipavit, sui que magisterii forma instructus, de creditis omnibus curam sollicitè gessit. Illud etiam prædium suum Ercli in usibus fratrum expendit. Postquam vero ambo ad remunerationem vocati, primo quidem beatus Ursuarum, dein vir Dei Erminus, in jam dicta parochiali Ecclesia tumulati fuissent, tot & tantis munificentis locus ille donatur, ut modernis temporibus monasterio facto Canonici mitterentur. Hactenus Chronographus Cameracensis. Monasterium S. Ursuari & Ermini est hodie Canoniorum Collegium Binchii residens.

Porro monasterium SS. Ursuari & Ermini est hodie collegium Canoniorum, quod olim in basilica parœciali, Laubiensi monasterio in montis vertice adsita, nunc Binchiensi in opido sedem habet. Exstat autem hodieque vetus ista parœcialis basilica, monti imposita, in qua coram aliquando sacros horum & aliorum Divorum tumulos venerati sumus. In eaque etiamnum, aut in cœmeterio adsito Abbates, monachi & incolæ omnes Laubienses terræ mandantur: adeo ut hæcenus mortalium nemo Laubiensi in monasterio sit conditus.

Ceterum bellis in agro Leodicensi sevientibus, anno Christi millesimo quadringentesimo octavo postridie Kal. Julii, Canoniorum S. Ursuari collegium Laubiis Binchium, quod vicinum est Hannoniæ opidum, sese transtulit. Quo factum est, ut Guilielmus Bavarus, Hannoniæ Comes, instanter peteret, ut sedem ibi fixam ac perpetuam vellent figere. Quod & fecerunt, Martino V. Papa consentiente & approbante, eodem ipso tempore ex Laubiensi Canoniorum basilica, sanctorum Ursuari, Ermini, Thodulphi, Vulgisi, Amoluini, Abelis, Episcoporum & Abbatum Laubiensium, Hildulphi Ducis, & Amelbergæ viduæ corpora Binchium sunt translata, quæ diversis octo feretris argenteis inclusa decenti cum veneratione non semel coram spectavimus. De his manuscriptum Fulcuini Chronicon Laubiense, & Molani Natales Sanctorum Belgii consule.

Crispinium, inter Valentianas & Gisenopolim, Hannoniæ opida.

BEatus Landelinus ex prædone ad Christum à S. Auberto Cameracensi Episcopo conversus cum Laubiense cœnobium à se constructum, beato Ursuario regendum commisisset, ut paullo ante diximus, ad locum silvis horridum, quem Crispinium mancipant, sese subduxit, ibique alterum exstruxit monasterium. De quo

quo sic breviter Chronographus Cameracensis: In vico Crispinio est monasterium Canonicorum, ubi sanctus vir Dei Landelinus, pro frequentia fratrum, relicto Laubiensi cœnobio, commendato viro Dei Ursmaro regimine, suisque rite ordinatis rebus, secessit, vitæque nitidioris perfectione exacta migravit ad Christum, atque in pace sepultus multis virtutibus coruscavit.

Ex quibus verbis patet olim Canonicorum regulariter viventium hoc in loco fuisse conventum.

DE Crispinii origine ac nomine Philippus ab Eleemosyna, Abbas cœnobii Bonæ Spei, in historia vitæ S. Landelini, ista scitu in primis digna commemat: Extat in MS. Crispinii, & in nostra bibliotheca. Landelinus comitibus Adeleno & Domitiano supra fluvium Hon veniens, illic voluit residere, ubi filva, quæ Amblifis dicta est, eidem fluvio videtur adjacere. Quem locum ei commendabilem non fertilis camporum planities, non vinearum florida fecit pulchritudo, sed filvarum profunda opacitas, & horrore dedita solitudo.

Et infra: Verum ad usus fratrum etsi gavissus est aquam fluvii non deesse, tamen loco illi novit & doluit fontem vividum non adesse: sciens quia etsi aqua fluminis necessitati succurrere non negatur, tamen.

Gratius ex ipso fonte bibuntur aquæ.

sicut ab Ethnicis prædicatur. Currens igitur ad solitum orationis præsidium, & humili fiducia præmunitus, intellecto quod à Deo esset adfectus ejus devotionis exauditus, solo ictu baculi terræ superficiem interruptit, & redigna miraculo, vivus subito fons erupit. Cujus aquas perspicuas vir sanctus considerans ab imo abundantius ebullire, crispantem superficiem undis tremulis scaturire, ipsum lapsum rivuli grato susurro murmurare, tanta sui gratia ad mirandum quoslibet invitare, alludens speciei, quam crispam & tremulam hilaris adnotavit, ipsum in quo resederat locum, statim Crispinium nominavit.

De sanctis Adeleno & Domitiano, qui cum B. Landelino magistro suo Crispinii quiescunt, Molanus in Natalibus Sanctorum Belgii, Crispinium à fonte Crispantis aqua dicitur.

Stabuletum vulgo Stavelo, & Malmundarium, vulgo Mamedy, in Arduenna.

ANno sexcentesimo quinquagesimo primo Rex Sigebertus de posteritate prolis desperans, duodecim monasteria hinc inde construxit Deo. In quibus Stabulaus & Malmundarium eminebant, cooperante sibi in his Majore domus Grimoaldo, & Trajectensium Episcopo Remaço. Qui Remaclus non multo post pertasus secularium tumultuum, in ipso Stabulaus monachicæ vitæ adsumsit habitum. Ita Sigebertus monachus Gemblacensis in Chronico.

Fuit autem Sigebertus iste Rex Galliæ & Austriæ, cujus vitæ historia existat apud Surium Tom. 7.

Porro tam Grimoaldo Majori domus regie (quem nostrates Historiographi secundum Brabantie Ducem nuntiant) quam Sigeberto Regi attribuendam hujus cœnobii fundationem, testis est ipse Rex Sigebertus, in diplomate, anno regni decimo quarto à se dato, quod recitat Notgerus Leodicensis Episcopus, S. Remacli res gestas apud Surium tom. 5. describens: Sancta ac venerabilia monasteria, Stabulaus, sive Malmundarium cognominata, ubi vir venerabilis Remaclus Episcopus & Abbas, Christo auspice præesse videtur, quæ vir illustris Grimoaldus Major domus, in honore sancti Petri ac sancti Pauli vel sancti Martini, seu ceterorum Sanctorum suo opere in vasta eremo Ardennensi construxit, quemadmodum nos loca ipsa, ad ipsa monasteria ædificanda pro nostra præceptione, ex foreste nostra concessimus; quæ licet gratia Christi sint ditata, mundanam tamen substantiam cernuntur parum per habere. Ideo divina inspiratione commoti, decrevimus aliquantulum de fisco nostro ad ipsa monasteria respicere & consolari: & cetera, quæ in eodem scripto (auctor vocat præceptum) sequuntur.

Porro Stabulense hoc cœnobium ad Amblevam fluvionem in profunda valle situm, distat tertio fere milliari à Spadanis fontibus acidis, tota pæne Europa nominatissimis. Abbas vero Stabulensis inter Romani Imperii proceres recensetur. Fuit hæc dignitas multo tempore in familia Comitum à Manderscheit: ex qua prognatus Guilielmus Abbas Stabulensis & Prumiensis (quod vetus atque opulentum itidem Benediclinorum in eadem Arduenna versus Treveros est cœnobium, Reginonis ejus loci Abbatis & Chronographi nomine illustre) arcem insignem ad ipsam montem è regione cœnobii hujus construxit, ut habet ejus epitaphium, quod in templi medio legitur. Obiit is anno millesimo quingentesimo quadragesimo sexto. In hac arce Acta publica, codices manuscripti, & sacra supellex pretiosior adservatur. In eadem monetæ officina visitur (ejus enim cudendæ jus habent) & ipsi ibidem Abbates olim, ut plurimum, commorari solent. Hodie Serenissimus Ernestus Bavarus, Elector & Archiepiscopus Colonienfis, itemque Leodicensis Episcopus, cœnobii hujus præfecturam, titulo Administratoris, obtinet.

Porro etsi in quibusdam manuscriptis Chronici Sigebertini exemplaribus, & in Actis S. Landelini à Surio Tom. 3. Junii 15. editis, (ab incerto tamen auctore conscriptis) quatuor monasteriorum, Laubiensis videlicet, Alvensis, Waslariensis & Crispinienfis fundatio B. Landelino attribuitur; Fulcuinus tamen Abbas Laubien. cui hac in parte credendum existimamus,

mus, in MS. Chronico suo Laubiensi, diferte adfirmat non nisi Lobienſe & Criſpinieneſe monaſteria ab ipſo eſſe fundata; Alvenſe autem & Waſlarieneſe à S. Ursmaro eſſe inſtituta.

C A P U T XXVIII.

Complutum monaſterium, vulgo de Compludo, in Hiſpania.

Situm eſt hoc monaſterium in montibus de Rabonal circa Molina Secam in loco quem *Complutum* vocant: eſtque fundatum à S. *Fructuoſo* Abbate S. Petri de monte, poſtea Archiepiſcopo Bracarenſi, in honorem SS. Juſti & Paſtoris: approbantibus *Cuidasvindo* Rege & *Reciberga* Regina. Quorum quidem diplomata exſtant in Eccleſia Aſturiceniſi in libro privilegiorum. Interfuit autem S. *Fructuoſus* tamquam Archiepiſcopus Bracarenſis Concilio X. Toletano quod celebratum eſt Era 694. id eſt an. Chriſti 656. Idem S. *Fructuoſus* ex hoc monaſterio aſſumptus eſt, primo ad Episcopatum Dumienſem & poſtea ad Archiepiſcopatum, ut dixi, Bracarenſem: cujus ſacrum corpus quieſcit in Eccleſia metropolitana Compoſtellana S. Jacobi in Galizia, magna cum veneratione.

Eſt in Hiſpania quoque illuſtre monaſterium Benedictinorum in *Monte Serrato*, Deiparae cultu, ac miraculis celeberrimo. Diſtat ſeptimo lapide à Barcinone, metropoli Catalauniæ, eſtque fundatum per *Godefridum Piſoſum*, primum Comitem Barcinonenſem (qui floruit anno 890.) pro monialibus primùm Benedictinis. Quæ cum in urbem Barcinonenſem migrare eſſent juſſæ, monaſterio S. Petri ipſis tradito, monachi mox ſunt ſubſtituti.

C A P U T XXIX.

S. Trudonis Cœnobium Sarchinieneſe, in opido Trudonopolitano, diœceſis & ditionis Leodicenſis.

B. Trudo nobiliſſimis parentibus Wilboldo & Adela, in Sarchinio apud Hasbanienſes natus, poſt à Clodulfo Metenſi Episcopō inſtitutus, Metisque in Hasbaniam reverſus, voto, quod puer voverat, ſatiſfacturus, in Sarchinio, ad fluvium Ciſindriam in ſua hæreditate, cœnobium an. 606. propriis expenſis fundavit: quod cum ad inhabitandum decenter aptatum, in altum perduxiffet, dedicari fecit à ſancto Theodardo Trajectenſi Episcopō in honore SS. Quintini & Remigii, anno Domini ſexcentefimo quinquageſimo ſeptimo. III. Idus Octobris. Hæc ex MS. Chronico *Trudonenſi deſunſimus*.

Quieſcunt autem hoc in cœnobio S. Trudo, qui obiit an. 693. fundator, S. *Eucherius* Episcopus *Aurelianenſis*, à *Carolo Martello* ſede ſua pulſus, & S. *Libertus* martyr; de quibus conſule *Molanum* in *Natalibus Sanctorum Belgii*, & *Surium*.

S. Huberti Cœnobium Andagineneſe, in Arduenna.

Cœnobii iſtius condendi auctor fuit S. *Beregifus*, qui in Sarchinieneſi cœnobio à S. *Trudone* recens exſtructo, regularibus diſciplinis informatus, locum hunc à *Pipino* Majore domus regie impetravit. De quo *Chronographus Trudonenſis*: *Beregifus*, inquit ex pago *Condroſio* ortus, & à parentibus intra monaſterium S. *Trudonis*, ſub habitu religionis, litterarum ſtudiis & lege divina imbuendus traditus, largiente *Pipino* Principe eidem lata prædia, monaſterium Andagineneſe in honore S. Petri conſtruxit, in quo clericis ordine Canonico militantibus, ipſe pater in eodem habitu eſt ſociatus, quod modo S. *Huberti* in *Arduenna* nuncupatur, ubi *Waſo* *Leodienſis* Episcopus, delato eodem (alii à *Leodico*) à *Trajecto* corpore dicti S. *Huberti*, pro Canonice regularibus monachos inſtituit.

Ex quibus *Trudonenſis Chronographi* verbis illud effici videtur, cum apud Sarchinieneſes, ſeu *Trudonenſes*, tum apud *Andagineneſes* ex primæva inſtitutione fuiſſe non monachos, ſed clericos, ſeu Canonicos, ut vocant, regulares. Quod ante nos & *Joannes Molanus*, vir antiquitatum Eccleſiaſticarum, præſertim noſtratium, peritiſſimus, obſervavit. In *Natal. SS. Belgii* 2. Octob.

Hoc porro cœnobium S. *Huberti* nomine vulgo innotefcit, cujus ſacrum corpus ibidem pie adſervatur; quod *Waſo* ſeu *Walcanus* *Leodicenſis* Episcopus, eodem *Leodico*, anno Chriſti octingenteſimo viceſimo quarto, tranſtulit. *Sigeb. in Chron. an. 824.*

Hasnonium, vulgo Hasnon, ad Scarpum ſc. tertio lapide à Valentianis Hannonicæ urbe.

Cœnobium Hasnoniense *Joannes* vir nobiliſſimus, illius tractus toparcha ſeu Dominus, & ſoror ejus *Eulalia*, anno Chriſti ſexcentefimo ſeptuageſimo, conſtruxerunt, & ſanctus *Vinditianus* *Cameracenſis* & *Atrebatenſis* Episcopus II. Kal. Maji, Deo & ſancto Petro Apolto

stolo dedicavit. Fuit autem à prima institutione cœnobium sexus utriusque: Ita *Jacobus Guisianus in manuscriptis Hammonia Chronicis. De fundatoribus hujus cœnobii exstant versus istius per antiqui.*

*Si cupis Hasnonii structores noscere templi,
Hæc metra pertracta, sic succedent tua vota.
Inclita progenies Eulalia, sicque Joannes,
Frater hic, illa soror, germani mente fideli,
Hujus præsentis statuunt fundamenta templi,
Tunc humanati Verbi dum volvitur annus,
Quæ sexcentenus quoque septuagenus habetur.
Cunctis expletis advenit Vinditianus,
Antistes Cameracensis, templumque dicavit,
Altithrono Domino, cujus nos lustrat imago,
Cæli clavigero, Doctore gentis amæno.
Desine mirari hic sexum duplicem famulari.
Namque Joannis & Eulaliæ præclara propago,
Cœnobium rexit, cetum super æthera vexit.
Hic locus enituit rigidi servator honesti,
Usque dies Carli durans cognomine Calvi
Induperatoris, Regis quoque Francigenarum.
Ipsius & conjux Ermentrudis vocitata,
Mundum despexit, regni fastumque reliquit,
Huic domui sese tradens, fit Martha Maria,
Otia sectando pia, divinisque vacando.
Semine Cæsareo produxerat æquivocatam
Formosam natam, meritis tamen univocatam,
Quam secum nutriit consortem religionis.
Sic spreto mundo tegitur velamine nigro.
Moribus ornata fuit Abbatissa creata,
Ast ejus genitor post Carolus Induperator,
Cœnobii, matris prece, dotes amplificavit.*

*De monasterio isto sic breviter Chronographus Cameracensis, qui anno salutis 1030. floruit: In vi-
co, quem dicunt Hasnum, Abbatia fuerat regalis olim atque ditissima, ubi ex maxima parte
requiescunt corpora SS. Marcellini & Petri. Nunc autem degeneris seculi moribus vitiatas,
uti nunc clerici pauci deserviunt, desolatam & inopem condolemus. Fuit autem cœnobium
istud, ut & cetera Belgica, à Normannis vastatum; quod quidem monachis Benedictinis quando sit tra-
ditum, Meyerus in Annalibus Flandriæ commemorat:*

Anno Christi millesimo septuagesimo collegium Canonicorum, apud Hasnonium in O-
strovandia, convertit Balduinus Flandriæ Comes in Benedictinum monasterium. Vetus
reparavit templum, idque ab Episcopis Lietberto Cameracensi, Ratbone Noviomeni,
Rainero Aurelianensi curavit dedicatum III. Nonas Junias. Ea in dedicatione interfuisse re-
perio corpora Sanctorum Marcelli, Piatonis, Salvii, Amati, Donatiani, Vedasti, Amandi,
Audomari, Gisleni, Vincentii, Bertini, Winoci, Wandregisili, Bavonis, Everardi, Euber-
ti, Landelini, Hugonis, Aichadri, Eusebiæ, Rictrudis, Aldegundis, Ragenfredis, Reginae,
& Waldetrudis.

*Hæc ipsa paullo aliter & fusius in Chronico suo Bertinensi narrat Iperius: Balduino Insulano
Flandriæ Comiti successit filius ejus Balduinus, à puero nutritus in aula Imperatoris Henrici.
Hic in adolescentiæ suæ tempore decidit in tantam infirmitatem, ut ei pater in manu can-
delam teneret, extremum spiritum expectans. Et ecce subito resumptis viribus, patri suo
dixit: Pater ab hac infirmitate evadam, si mihi dare volueris locum de Hanon, ut ibi mo-
nasterium ædificare possim. Hæc vera erunt, quia statim hoc mihi sancti Marcellinus & Pe-
trus promiserunt. Pater annuit, & filius sanus effectus est. Subverso igitur Hanon castro,
Petri & Pauli, & SS. Martyrum Marcellini & Petri & propter hoc vocatus est Balduinus Ha-
nonensis. Dicitur est etiam Balduinus Pius, quia totus erat deditus operibus pietatis, vidua-
rum, orphanorum, Ecclesiarum, pauperum, & oppressorum amator & defensor præci-
piuus. Hic adhuc vivente patre duxit uxorem Richildem viduam Hermannii Comitis Mon-
tensis, ex qua duos habuit filios, Arnoldum & Balduinum. Regnavit autem solus tribus
annis, & obiit anno Domini millesimo septuagesimo, & sepultus fuit in Hanon, quod ipse
fundaverat, monasterio. Hactenus Iperius.*

C A P U T XXX.

*Monasterium S. Romani de Hornisga, hodie S. Romani de Ornixa
in dicecesi Toletana.*

FUNDavit hoc monasterium ac dotavit Cindasvindus Rex & uxor ejus Reciberga, Era 684. in honorem S. Romani monachi circa opidum de Toro. Agit de hoc monasterio S. Ildefonsus, & S. Isidorus in chronico his verbis. *Cindasvinthus regnavit annos mitis, gloriosus vel insignis, orthodoxus, & vere pius, hic à Deo habuit regnum anno V. Imperii sui Toletæ Era de LXXXIII. Memoratus itaque Rex Gothorum regnavit annos VI. menses IX. dies XI. Extra Toletan pace obiit, in monasterioque S. Romani de Hornisga secus fluvium Dorii quod ipse à fundamento ædificavit, intus Ecclesiam ipsam in cornuto per quatuor partes, monumento magno sepultus fuit. Est hodie Prioratus annexus monasterio Regio Vallisoletano S. Benedicti. In facello quodam veteris hujus templi exstat marmor cum hac inscriptione. Hic sunt reliquæ S. Romani monachi, S. Martini Episcopi, S. Martine Virginis, S. Petri Apostoli, S. Joannis Baptiste, S. Aciscii, & aliorum numero Sanctorum.*

Ceterum Patronus hujus monasterii non est S. Romanus martyr Antiochenus an. Christi 313. passus, sed S. Romanus monachus ut ex dicta inscriptione liquet. Quis autem fuerit iste Sanctus Monachus in cujus honorem Rex Cindasvinthus, dictum monasterium fundaverit certo non constat. Ecclesia certe celebrat ac colit S. Romanum monachum, quo ad vitæ necessitatem ministro usus est S. Benedictus ut Romanum Breviarium loquitur 21. Martii. Cujus quidem corpus quiescit Altifiodori in Gallia. Fuit & alius S. Romanus Abbas apud Lugdunum Gallie, qui cum S. Lupicino vixit in deserto & floruit anno Christi 564 ejusque festum celebratur 28. Februarii.

Monasterium S. Petri de Monte in Hispania.

SITUM est hoc monasterium in Vergisco Hispaniæ provincia vulgo *El Vierzo* nuncupata, estque excitatum à S. Fructuoso, principis illius provinciæ filio, & Archiepiscopo Bracarenfi Era 684. Post S. Fructuosum successit S. Valerius qui illud circa Eram 700. mirifice auxit: quod & postea fecit S. Gennadius, Episcopus Asturicensis collapsum instauravit ac consecravat juxta veterem hanc inscriptionem.

Insigne meritis B. Fructuosus postquam Complutense condidit cœnobium, nomine S. Petri, brevi opere, in hoc loco fecit oratorium, postquam non impar meritis Valerius sanctus opere Ecclesiæ dilatavit. Novissime Gennadius presbyter cum duodecim fratribus restauravit. Era D. CCCCXXXIII. Pontifex effectus, à fundamentis mirifice, ut cernitur, denuo erexit: non oppressione vulgi, sed largitate pretii, & sudore fratrum hujus monasterii. Consecratum est hoc templum ab Episcopis quatuor, Gennadio, Asturicense, Sabarico Dumiense, Ferunio Leyconense, H. Dulcidio Salmanticense, sub Era novies centena decies quina terna, & quaterna VIII. Kalend. Novemb.

Ceterum vita S. Fructuosi, itemque S. Valerii Abbatis monasterii S. Petri de Monte, ut & testamentum S. Gennadii exstant apud Prudentium Sandovallum prima parte de Fundationibus monasteriorum Benedictinorum in Hispania. Ipsum originale testamentum exstat in Archivo monasterii S. Petri de monte, quod anno 1575. à se visum cum aliis plurimis libris manuscriptis, testatur Ambrosius Morales, Philippi II. Hispaniarum Regis Chronographus. Quiescit autem S. Gennadius in monasterio S. Jacobi de Pennalba à se fundato, quod vulgo *S. Genacio* nuncupant: estque hodie Ecclesia parochialis, cujus possessor Abbas vocatur & dignitatem in Ecclesia cathedrali Asturicensi obtinet. Ad tumulum S. Gennadii hodieque frequentissimus est piorum hominum concursus. Quiescit ibidem S. Fortis, S. Gennadii discipulus & Episcopus Asturicensis, itemque S. Urbanus illius monasterii Abbas.

Testamentum S. Gennadii Episcopi Asturicensis.

SANCTISSIMIS, gloriosissimis Dominis triumphatoribus, post Deum mihi fortissimis patronis, cœlorum claviculario in arce Apostolatus constituto electissimo Petro, æquali vocatione Andreæ almifico, Iberiæ terminos Jacobo clarissimo, atque hero Thomæ affeclis Christi & ejus Martyribus à constitutione mundi Deo notis Apostolis.

Cliens servus vester Gennadius, pauper meritis, abundans sceleribus, indignus Episcopi, certissime credo, firmissime teneo, & indubitanter scio, quod vos, ô piissimi & strenui patroni ad unam Domini vocantis vocem, statim omnia quæ mundi sunt, mundo reliquistis, indefesse adhærentes vestigiis Salvatoris, ut neque puncto quidem secederetis ab illo, etiam neque ad funus patris, septima divinæ sapientiæ haurientes prædicatores egregii effecti, universum mundum lumine veritatis illustratis: & quod ore docuistis, & per effusionem sacratissimi cruoris vestri roborastis. Quid igitur ego miserrimus agam? quod immeritus in hac vocatione aditus, neque opere, neque prædicatione sum idoneus? illam comminantis

Prophetæ, imo Domini vocem expavescō, dicentis: Peccatori dixit Deus: Quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? tu vero odisti disciplinam: nam Vas electionis, præceptor Gentium mirificus, qui supra cælorum visibilia raptus sidera, verbo Domini passus ac refectus, metuens nostri detrimentum, de seipso dicebat: Ne furtè aliis prædicans ipse reprobus efficiar, conscientia meæ testimonio perterritus, & piaculorum pondere gravatus, patrociniū vestrum exopto humillimus, umbraculum culminis vestri expecto obnixus, defendi ac tueri interventu vestro fide intrepidus, nihil hæsitans, nihil dubitans, ut quidquid petieritis à patre cælesti, fiet vobis, & ideo dum pastor pastorum apparuerit, dum in gloria majestatis advenerit, dum in conspectu ejus ignis præcesserit, cum in throno claritatis simul & formidinis ad judicium federit, & vos & omnes Sancti cum eo sessuri supra thronos judicantes, quæso, ut ad optimum regem pro me interpellatis, ut superemineat misericordia judicium & transferat à sinistrorum, & horum gregibus sum dexter agnus vellere indutus, & qui sessionis non mereor cathedram, astare conspectibus divinitatis absque pavore meritis vestris valeam. Cumque adhuc sub patre Apostoli, & ab batemeo Arandiselo, in Ageo monasterio degerem, vitam eremitarum delectatus cum duodenis fratribus & benedictione, scilicet ad sanctum Petrum, ad sanctam eremum perrexi, qui locus positus à beato Fructuoso, & institutus postquam sanctus Valerius eum obtinuit; quantæ autem vitæ sanctitatis fuerint, & quanta virtutum gratia, & miraculorum emolumenta enituerint, Historiæ & vitarium eorum scripta declarant: nam supra factum loculum in vetustatem reductum, pene oblivioni deditum, vepribus seu densissimis silvis opertum, & qui magnis arboribus ex immensitate annorum adumbratum auxiliante Domino, cum fratribus restauravi, ædificia instruxi, viridas & pomares plantavi terras de Ocalido ejeci, horta & omnia quæ ad usum monasterii pertinent imposui. Sed æmulus virtutum, vitam nostram invidens, quasi pro ædificatione multorum mentes plurimorum excitans, ad pontificatum Astoricæ, ad suburbia attractus sum, in qua multis annis involvens & magis in principium perdurans quam spontanea mente, sed neque plene corporis ibidem commoravi. Omnem solitudinem, omnemque industriam erga supradictam eremum exercens, Ecclesiam S. Petri, quam dudum restauraveram, miris ædificaminibus revolens ampliavi, & in melius, ut potui, erexi, deinde autem in montibus illis aulam nomine S. Andreae construxi; aliudque monasterium ad ordinem monasticum, inter vallum distendens in memoriam sancti Jacobi; tertium construxi, quod vocatur Pennalba; inter utrumque vero locum est qui dicitur ad Silentium: in honorem S. Thomæ quartum oratorium fabricavi, & unaquæque Ecclesiam, donaria, munuscula, vel libros unicuique nunc offero segregatim, & in nunc habeant per hoc testamentum disponere opto, & Præfulum, seu Principum præceptione adfirmare decerno, atque sæculis infinitis diu valitura persistere & permanere jubeo. In primis monasterium S. Petri, omnia quæ in circuitu ejus sunt, pomares, & terras, cunctaque per terminos suos.

Item in Oza, villa quæ dicitur S. Maria de Valle, de Scalius cum tota sua hereditate, seu etiam alia Ecclesia Sanctorum Justi & Pastoris, terras, vineas, pomares, horta, molina, ex integro validitatibus præstitis, & adjacentes per terminos suos ab integritate sint propria monasterii sancti Petri, & nihil communionis ibidem habeant. Sed per cetera Ecclesiæ, quæ in supradicta eremo constructæ sunt, nisi forte unanimatis gratia aliquid pro misericordia concessum fuerit. In thesauro denique memoratæ Ecclesiæ sancti Petri offero calicem cum patena, insuper Evangeliorum, & coronas argenteas, signum crucero, & lucernam ex ære, libros Ecclesiasticos, id est, psalterium Comicum, Antiphonarium, manuale orationum, ordinum, passionum & horarum; Ecclesiæ vero S. Andreae omnes terras quascunque habet per terminos suos, & pomares, vel quidquid ab hodierna die ibidem fratres augmentare valuerint; similiter libros Ecclesiasticos, id est, Psalterium, Antiphonarium orationum, comicum, manuale, ordinum, passionum, vasa autem altaris, calicem argenteum cum patena & coronam, signum, crucem, & lucernam æream: eidem monasterio Ecclesiæ S. Jacobi terras, pomares, quas per circuitum ejus & terminos habet; libros, psalterium comicum, antiphonarium, orationum manuale, ordinum, passionum, in thesauro Ecclesiæ, calicem, coronam, & super eglangeliare argenteum, lucernam, & signum æream. Item Ecclesiæ S. Thomæ terras, & pomares, per terminos suos libros, psalterium, in thesauro Ecclesiæ calicem, coronam, lucernam & signum æream; hæc omnia supra comprehensa unaquæque locum sigillatim & separatim proprium vindicent suum, neque unum cum altero communionem habeat, sed unaquæque Ecclesia sibi vindicet quod segregatim offero. Restat autem, quia non in solo pane vivit homo, sed omni verbo quod procedit de ore Dei, ut ceteros libros tam divinos, id est, bibliothecam totam, moralia Job, Pentateuchum cum historia Ruth liber unus, sive etiam & specialiter Docorum, id est, vitas patrum, item moralium, Ezechielum, item Ezechielum, Prosperum, genera officiorum; etymologiarum catha Ivanis, libros Trinitatis, liber Apringi, epistolæ Hieronymi. Item etymologiarum, glossomatum, liber comitis, liber regularum virorum illustrium; hos omnes libros jubeo ut omnibus fratribus in istis locis communes sint, nec quisquam eorum pro dominatione sibi vindicet, sed, sicut dixi, per partes & in commune possidentes videant legem Dei, & ad

supra-

suprascriptas Ecclesias percurrant, verbi gratia, ut quantoscumque fuerint & eis in S. Petro, alios tantos in S. Andrea, & alios tantos similiter in S. Jacobo, & multo eo disponentes istos quos quo legerint, in uno monasterio commutent eos cum alio ita per singula loca discurrerent, ut tutos eos communiter habeant, & totos per ordinem legant, ea dumtaxat ratione servata, ut nulli liceat ex his in eo loco transferre, donare, vendere, aut commutare, sed tantum in his locis permaneant, & in hac eremo fundata sint, seu etiam si adhuc alia oratoria infra istis montibus constructa fuerint, habeant participationem in his specialibus libris: si quis autem frater aut Abbas de his locis egressus aliud monasterium in alio loco ædificare voluerint, non habeat licentiam asportare, neque ejicere ex omnibus quæ in hoc testamento resonant, neque transferre de proprio loco ubi nunc illud confiro, sed tantum in his locis quæ fuerint de termino S. Petri, usque ad Pennabam semper ea ibi consistere decerno, instituo, & jubeo. Si quis præruptor Princeps vel Judex, Pontifex, Abbas, Presbyter, Monachus, Clericus seu Laicus, hoc votum meum infringere, aut immutare voluerit, aut secus quam hæc scriptura continet agere disposuerit, in primis orbatus hac careat luce, ulcere pessimo divinitus ultus à planta pedis usque ad verticem capitis rivos vulnerum percurrentes madefactus, scaturiens vermibus, terror & horror fiat omnibus visibus, & in futuro cum impiis & sceleratis obrutus, tradatur flammis ultricibus; insuper secularia damna mulctatus, coactus à iudice conferat ipsi Ecclesiæ quantum auferre conaverat per undecuplum; & hoc testamentum firmissimum vigorem retineat in perpetuum. Factum & confirmatum testamentum Era 953. Sub Christi gratia Gennadius Episcopus hoc testamentum quod fieri volui, manu mea roboravi, Ordonius Serenissimus princeps confir. Celoiria Regina confir. Ermigius Dei gratia Episcopus Didacus Dei Gratia Episcopus confir. Segere-dus confir. Dulcidius confir. Sarracinus, qui notarius.

CAPUT XXXI.

Blangiacum, tertio lapide ab Hesdino Artesiæ opido.

S. Berta nobilissimo genere nata cum Sigfrido illustri viro nupsisset, ex eo genuit filias quinque, Gertrudem, Deothilam, Emmam, Gesam, & Gestam. Defuncto postmodum marito, & Blangiacy in villa sua honorifice sepulto, B. Berta totam spem suam DEO committens, ad omnipotentis Dei servitium se contulit, pretiosissimos apparatus deposuit, ac sacro se sanctimonialis habitus velamine velare non destitit. Igitur divinitus admonita, sagaci animo cogitare cepit, qualiter in sua possessione potuisset construere Ecclesiam in honore Domini nostri Jesu Christi, ejusque genitricis beatissimæ semperque virginis Mariæ.

Anno itaque incarnationis Domini nostri Jesu Christi sexcentesimo octogesimo secundo, in Blangiaco piissima Berta monasterium ædificare cepit, in pago Tarvanorum, in propria possessione, quod Domino tribuente cum summo honore finetenus deductum est. *Et infra.*

Beatissima Berta augebatur in operibus bonis. Nam cepit ædificare claustra monasterii decentissima. Construxit nempe unam, extra portam, Ecclesiam sancti Audomari confessoris, ubi sacerdotes vel clerici ipsius cænobii divinum persolverent officium, aliam etiam ædificavit in honore S. Vedasti, tertiam vero in honore beati Martini confessoris atque Pontificis construxit. Alias itidem septem ædificavit in prædiis suis, quas omnes dedicare petiit in honore sancti Martini. *Hæc ex historia vitæ sanctæ Bertæ, quæ Blangiacy & apud nos exstat manuscripta, hausimus.*

Porro Sigefridus, beatæ Bertæ maritus, Comes fuit Pontivenfis (quem Picardie tractum vulgo Ponthieu nuncupant,) & frater Adalbaldi Ducis, mariti sanctæ Rictrudis Marchianensis, Iperio teste in Chronico suo Bertinensi: Adalbaldi, inquit, Ducis fratres fuerunt Sigefridus Comes Pontivenfis, maritus sanctæ Bertæ Blangiacyensis, & Erchenaldus Major domus Clodonei, filii Dagoberiti. Erchenaldus Adalbaldo defuncto, in ejus terra reædificavit Duacum castrum, & in eo construxit Ecclesiam beatæ Dei genitricis, quæ Ecclesia nunc dicitur beati Amati confessoris. Idem quoque Erchenaldus, consilio beati Fursei, cui valde familiaris fuit, suis propriis sumptibus construxit monasterium sancti Petri in Latiniaco; itemque in Perona, alodio suo proprio, monasterium sancti Fursei, in quo ipse sanctum Furseum sepelivit, & ipsemet Erchenaldus nunc sepultus requiescit. *Hactenus Iperius.*

Fuit itaque Blangiacyense cænobium principio sacrarum Virginum domicilium: quod quidem à Normannis vastatum monachi Benediicti Balduino Barbato comite Flandris imperante, sumptibus Herfendis pie ac divitis matronæ instaurarunt.

Monasterium S. Joannis in Monte, apud Tarvanam Morinorum urbem, olim situm, nunc in urbe Iprensi, in Comitatu Flandriæ.

Theodericus Galliæ Rex in expiationem cædis S. Leodegarii Episcopi Augustodunensis, anno Christi sexcentesimo octogesimo sexto, in monte, haud longe à muris urbis Morinensis

nenfis seu Tarvanensis sito, cœnobium istud in honorem S. Joannis Baptistæ construxit. Destructum vero est à milite Caroli V. Imperatoris obsidionem parante, anno millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio, uti & urbs ipsa post deditorem funditus est excisa. Monachi autem postea in Flandriam venere, ejusque Balliolanam Sancti Antonii, ut vocant, præceptoriam, seu monasterium, Philippus II. Hispaniarum Rex, & Belgarum Princeps, Pontifice Romano consentiente, assignavit. At vero ob hostiles Ostendanorum militum excursus, inde Ipras, anno millesimo quingentesimo nonagesimo, sese receperunt, ibique fixum ac perpetuum illis domicilium Albertus & Isabella Austriaci Belgarum Principes, annuerunt. Sicque B. Joannis Tarvanensis Abbatia, quæ olim Artesiæ fuit, in posterum inter Flandriæ Abbantias numerari poterit. *Hæc ab Huberto Dubrajo, cive & amico nostro, ejusdem cœnobii olim alumno, post Affligemensi Præposito, nuper defuncto, accepimus.*

S. Winoci cœnobium, intra muros Winocibergensis opidi, in Flandria.

Regnavis Clodoveus Rex annis duobus, cui successit Hildebertus frater ejus. Hoc tempore Heremarus vir nobilis, villam suam Wormhoul dictam in Flandria, supra fluvium Pena, beato tradidit Bertino. Sanctus vero Bertinus considerans viros Dei Winocum & tres fratres ejus in Dei servitio plus ceteris profecisse, eos illo misit monasteriolum construere, conventum congregare, Christieque pauperibus hospitia præparare. Quibus Heremarus jam dictus villam suam Wormhoul, cum appenditiis ejus, privilegii sui assertionem firmavit: quod sic incipit: Omnibus præsentibus & futuris, qui Christiana censentur &c. Actum in Sithiu monasterio, Kalendis Novembris, anno primo Hildeberti Regis. Illi conventiculo beatus pater Bertinus sanctum concessit præesse Winocum, ubi multis miraculis concomitantibus, Domino finetenus inservivit. *Sic Iperius in Chronico MS. Bertinensi, qui de S. Viacomo, ejusque tribus fratribus, hæc itidem commemorat: Circa annum Christi sexcentesimo sexagesimo primo, beatus Christi confessor Winocus, Judicail Britonum Regis filius, & S. Judoci frater spreto mundo, sceptrumque regale virga regularis disciplinæ commutans, sub beato patre Bertino in Sithiu monasterio, monachus efficitur, cum tribus fratribus suis Kadanoco scilicet, Ingenoco, & Modoco. Præerat tunc beatus pater Bertinus turbæ monachorum CL. inter quos Winocus, quasi stella matutina præ cæteris clarescebat.*

Obiit autem S. Winocus anno Christi septingentesimo decimo septimo, hoc ipso in cœnobio Wormholtensi conditus.

Hujus sancti viri meritis, & cœnobii dignitate illectus, Gerardus Comes Sperliacensis anno 852. Sperliacum prædium suum Wormholtensis cœnobitis assignavit, monasterio ibidem edificando. Utrumque porro cœnobium paullo post à Danis est eversum, corpusque S. Winoci Audomaropolim Artesiæ translatum.

Ceterum Balduinus, cognomento Calvus, Flandriæ Comes, cum adversus barbarorum incursum præsidii & vallo Bergas communicasset, an. nongentesimo vicesimo, obnitentibus Audomaropolitanis, S. Winoci corpus Bergenje ad opidiam transtulit, & in Canonicorum secularium Basilica, à se in honorem SS. Martini & Winoci constructa, collocavit. Post autem Canonicis divina officia negligenter peragentibus, Balduinus Barbatus, itidem Flandriæ Comes, anno millesimo vicesimo octavo, Bergis S. Winoco cœnobium construxit, eoque corpus sacrum ex Canonicorum Basilica transtulit. Monachis autem ex Bertinensi monasterio evocatis pulforum. Canonicorum possessiones, censusque Wormhoutanos attribuit. Hæc sere Meyerus in Annalibus Flandriæ.

De his ipsis rebus sic Iperius Chronographus Bertinensis. Sanctorum corpora, Bertini, Audomari, atque Winoci à B. Folquino Episcopo Morinensi, sub terra recondita fuerant propter metum Danorum. Post hoc Comes Flandriæ Balduinus Calvus à nobis corpus B. Winoci vi ablatum Bergis in Ecclesiam Canonicorum, quam ipse in honore SS. Martini & Winoci fundaverat, collocavit. Nunc vero Domini Roderici Abbatis anno secundo, Flandrensis Comes Balduinus Barbatus, apud Bergas in arce castellum ædificare cœperat; sed mutato consilio monasterium ibi prope ædificavit, in honore S. Winoci. Cujus causa fuit hæc: Canonici S. Martini Bergensis jam dicti, de sua religione minus solliciti, divina officia parvipendebant. Quod Comes experiri volens, quadam nocte dum custos ad pulsandum Matutinum Ecclesiam aperiret, habitu mutato quasi oraturus intravit. Custos pulsatis Matutinis, nulloque veniente claudere voluit Ecclesiam & Comitum, quem plebejum existimabat, compulsi exire. Quo dicente se velle audire matutinum, respondit totum esse completum, nec Canonicos ad matutinum surgere solitos. Sicque Comes certificatus de illorum irreligiositate, Canonicos omnes expulsi, prætermisso castro, quod incœperat, monasterium S. Winoci ædificavit. Corpus B. Winoci ab inferiori Ecclesia, id est, Canonicorum ad hoc noco collocavit, dans eis bona Canonicorum prædictorum, cum bonis de Wormhoul, addens & de suo. Istudque monasterium Domino Roderico Abbati modo & Ecclesiæ S. Bertini dedit perpetuo possidendum. Hoc est, quod nunc dicitur monasterium S. Winoci Bergensis. Quod ipse Rodericus septem annis per se rexit, & tandem eis Abbatem præfecit

Ger-

Germanum Sithiensem monachum, qui vix quadriennio vixit. Post quem Abbatem ibidem ordinavit Rumoldum monachum suum.

Quomodo autem Bergense hoc monasterium à Bertinensi fuerit separatum, propriumque acceperit Abbatem, ita narrat idem Chronographus Bertinensis: Durantibus bellis Roberti Frisii, Flandriæ Comitis, contra Richildem, & filium ejus Arnulfum, itemque Philippum Franciæ Regem, & Domino Heriberto Abbate nostro absente & apud Antiffiodorense monasterium suum moram trahente, regiminis sui anno quinto, Rumoldus Abbas S. Winoci Bergensis, nosterque monachus obiit. Quo defuncto, sicut assolent ablato capite membra dissolvi, monachi Bergenses, sprete obedientia Abbatis nostri S. Bertini, elegerunt Abbatem non de collegio S. Bertini, ut tenebantur, sed de suo Bergensi collegio sumptum. Quod tamen eidem in partem cessit contrariam. Nam propter hoc vitium, quod forte Dominus in eo punivit, dum monachos suos ad religionem compelleret, invidie murmurabant, & dedignabantur eidem obedire, quem dudum habuerant socium. Unde seditionibus & conspirationibus eum turbare non cessaverunt. Flandria etiam tota bellis & inquietudinibus agebatur. Quare monachos suos cohibere non poterat. Igitur Bergenses monachi, de quodam juvene nobili Ingelberto, filio filia Comitis Flandriæ Balduini Barbati, spem concipiunt, ut illum sibi præficerent, si Ermengerum deponere possent. Putabant enim juvenem eorum voluntatibus faciliter indulturum. Multis igitur & falsis Ermengerum culpantes, eum per Hugonem Diensem Papæ Legatum deponi fecerunt. Cum ergo innotuit Roberto Frisoni, qui tunc Flandris præerat, Ermengerum sic depositum, Ingelberto non consensit, sed quemdam cognatum suum, nomine Manassem, de monasterio Virdunensi, eis nolentibus & reclamantibus, quibusdam & de monasterio recedentibus, præfecit, anno millesimo septuagesimo octavo; qui prudenter res Ecclesiæ suæ disponens, à Papa Gregorio anulum, mitram & sandalia impetravit. Sed ab invidis accusatus, & à Comite de dilapidatione in causam tractus, respondit non Comitem, sed se esse Abbatem, & de suo non Comitem, sed se disponere posse & debere. Quo responso Comes indignans, ei Ecclesiæ Bergensem prohibuit. Manasses igitur assumptis sibi quæ poterat, cum privilegiis & insignibus suæ dignitatis abscessit: & sic utique hodie Bergensis Ecclesiæ Pontificalibus caret. Ab hac die Ingelbertus præfatus, communi consilio Abbas in Bergis efficitur. Et sic tumultuantibus Flandris, & duobus tantæ nobilitatis viris successively ibidem Abbatibus institutis, Bergenses ab obedientia Abbatis S. Bertini sunt abalienati; Abbate nostro Heriberto absente, impellenteque potenti manu Principis, nemineque contradicere præsumente seu audente. *Hactenus Iperius.*

Qua porro ratione apud Bergenses Cluniacensis reformatio sit instituta, ex eodem Iperio audiamus: Anno cix. cr. Ingelbertus Abbas S. Winoci Bergensis, postquam XXXI. annis, illam Ecclesiæ rexisset, positus in mortis articulo, palam confessus est Dominum Ermengerum Abbatem suum, à se regnandi cupiditate minus juste depulsum. Igitur eo defuncto anno cix. cr. Bergenses Ermengerum resumerunt Abbatem, qui per Papam & Episcopum Morinensem approbatus vix triennio supervixit. Tunc Bergenses de suis electionem fecerunt. Episcopus autem videns illam Ecclesiæ indigere correctione, Roberto Comiti Flandriæ indicavit illam Ecclesiæ per virum religiosum corrigi fore necesse. Comes hortatu suæ conjugis Clementiæ, per Lambertum Abbatem nostrum inductæ consensit. Igitur instinctu Abbatis nostri, Hermetem Priorem nostrum hic à puero nutritum, tunc Cluniaci commorantem, Abbatem in Bergis ordinavit. Die præfixo Comes Bruno Apostolicæ Sedis Legatus, Joannes Episcopus Morinensis cum clero, Abbas quoque noster cum Abbate novo & monachis nostris, quos illuc ad ordinem introducendum adduxerat, in Bergis adfunt. Bergensibus quaquaversum dispersis, Abbas Hermes inthronizatur, an. Domini millesimo centesimo quarto, qui diruta pœne reperit omnia, sed spem suam in DEO ponens opus aggreditur, sic ut in brevi, quoad spiritalia, multi confluerent ad conversionem, & quoad temporalia in ædificiis & possessionibus per eum retractis & acquisitis, Ecclesiæ suæ magnam sentiret emeliorationem.

Sic Lambertus Abbas in hac mutatione Bergensi duo magna fecit. Primo nos ad nostram Ecclesiæ, & quæ nostra fuerant, restituit. Secundo quia locum quasi ex toto lapsum in toto reparavit. *Hactenus Iperius.*

*Hunocurtense Monasterium in diœcesi quidem Cameracensi, sed in di-
ditione regni Gallie, ad Scaldim fl. tertio lapide à Cameraco situm.*

Quidam vir nobilis Amalfridus nomine, monasterium in sua proprietate construxerat, in pago Cameracensi, supra fluvium Scaldim, in loco vocato Hinilficurte (aut Hunulficurte) in quo monasterio filiam suam Aurianam fecerat Abbatissam. Hoc monasterium cum suis pertinentiis, ipse Amalfridus beato Bertino donaverat, eo tamen tenore, ut ipse & filia ejus Auriana, eumdem locum, quamdiu viverent, tenerent, sed post utriusque obitum sanctus Bertinus, ejusque successores hoc haberent, tenerent, & quemcunque vellent, eidem proponerent. Quam donationem Amalfridus privilegii sui traditione firmavit: quod sic incipit:

cipit: Quantum intellectus sensus humani &c. Actum Veromanduis, Februarii die octavo, anno XI. Regni Theoderici gloriosissimi Regis. Quod Amalfridus regali privilegio confirmari fecit, quod sic incipit. Quoties recta postulatio, &c. Datum Kalendis Aprilis, XIII. regni nostri in Parisiaco palatio. Deinde Amalfrido Aurianaque defunctis, moniales ibi succedere S. Bertini successores inhiuerunt, & monachos ibi statuerunt, Ecclesia itaque illa subiecta fuit Abbati S. Bertini. Quomodo vero sit abalienata, & ab hac obedientia nostra recesserit, scripta nostra non continent. *Sic Iperius in Chronico suo MS. Bertinensi.*

Fuit autem cœnobium Hunocurtense, à prima institutione, sexus utriusque, & à sancto Vinditiano Cameracensi Episcopo consecratum, adstante Sancto Lamberto Traiectensi Episcopo. Testatum id reliquit Lib. 1. his verbis Chronographus Cameracensis: Vinditianus Pontifex in vico, qui à sede Cameracensi fere VII. milliariibus distans, vocabulum Hunolcurth ab antiquis accepi, monasterium, accersitis secum non paucis Coepiscopis, unaque etiam beato Lamberto Leodicensi, martyre pretiosissimo, ad laudem Dei & venerationem S. Petri consecravit, ibique clericos & sanctimonialia constituit.

Idem Chronographus, libro secundo, de cœnobii bujus auctore ista refert: Transeamus ad monasterium sancti Petri in villa Hunulcurt, ubi sanctam Pollinam quiescere certo reperi. Hoc nimirum illustri vir Amalfridus, cum uxore Childebertana fundavit, deputatisque sanctimonialibus filiam suam Aureanam præfecit; fuitque olim religione florens & opibus. Nunc autem, postquam viris militaribus beneficiatum est, ad paucos Canonicos dirivatur.

Ex quibus verbis patet in Hunonis curia Canonicos aliquamdiu resedisse: quibus amotis Benedictini demum successerunt, qui hodieque locum istum possident.

De SS. Pollina & Valeria virginibus, itemque S. Liefardo, quorum reliquiæ hic olim quieverunt, vide Molanum in Natalibus Sanctorum Belgii.

C A P U T XXXII.

S. Mariæ ad Martyres monasterium, apud urbem Treverensem.

Habet id nomen à SS. Martyribus Thebæis, eo loci anno 291. trucidatis, fuitque olim Regum Gallia palatium, quod in basilicam Deiparæ convertum est anno circiter 380. à Felice Treverensi Episcopo. Idem postea conversum est in monasterium anno circiter 694. à S. Willibrordo Ultrajectensi Archiepiscopo Gallia Belgica Apostolo. In hoc monasterio adservatur altare portatile S. Willibrordi quod vir Dei circumferre solitum est, cum Bataviam ac Frisiam, Evangelium prædicans peragraret. Monasterium istud à Normannis anno circiter 696. vastatum, Theodericus & Egbertus Archiepiscopi Treverensis instaurarunt. Ita fere Brufchius.

Cella monachorum, hodie Ethonis monasterium.

ID situm est ad Nigram silvam prope Kentzgingum, non procul à Rheno, fundatumque anno circiter Christi 700. à Vigerio vel Wingerno monacho, postea Argentinensi Episcopo Anno 734. renovatum est auctumque ab Ethone Comite Haspurgico, qui ejusdem loci primus Abbas fuit, ac demum Argentinensis Episcopus: à quo Ethonis monasterium hodieque dicitur: unde & versus isti nati.

*Anno ter deno septingentesimo quarto,
Antistes claustrum renovando condidit Etho.*

C A P U T XXXIII.

Epternacense S. Willibrordi monasterium, in Ducatu Luceburgensi, tertio à Treveris milliari.

EPternacum apud Leucos (à quibus Luceburgenses, seu Leuceburgenses nomen traxisse videntur) vetustum est opidum, quod originem ac florem suum debet illustri huic cœnobio per B. Willibrordum Batavorum ac Frisorum Apostolum, à fundamentis excitato. Porro Epternacensis agri medietatem unam Pipinus Herstallius, Dux Francorum & Major domus regiae, ejusque conjux Blittrudis, Hugoberti filia, B. Willibrordo dono dederunt. Alteram vero medietatem, ab Irmina Abbaissa, Dagoberti Gallie Regis filia (quæ adjunctante patre, virginum apud Treveros monasterium, quod Horreum nuncupant, fundavit) idem vir sanctus impetravit, eoque loci insigne monasterium in honorem SS. Trinitatis, S. Joannis Baptistæ, & SS. Apostolorum Petri & Pauli exædificavit. Harum rerum testem idoneum habeo Theofridum Abbatem Epternacensem in historia vite S. Willibrordi, quæ Epternaci & apud nos exstat manuscripta: Dux, inquit, excellentissimæ generositatis Pipinus, cum Blittrude conthorali sua, æque generosis orta natalibus, tertio Idus Maji anno duodecimo Childeberti gloriosissimi Re-

mi Regis, dedit B. Willibrordo Epternacensis fisci medietatem integram, à Theodardo egregii Ducis Theotharii filio sibi traditam. Irmina vero, Dagoberti Regis filia, hereditario jure, possessam, cum omnibus appenditiis, & adjacentiis suis, cum villa montis sita in pago Tulbiacensi, in Kalendis Decembris addidit partem alteram. Idem munificus Princeps, sub chirographi conscriptione, anno quarto Regis Dagoberti, sexto Nonas Martii, tradidit illi villam in pago Mosariorum sitam, & à præterfluentis fluvii nomine Suestram nuncupatam, & egregiæ Blittrudis sagaci industria ab ingenuis viris pecuniæ impendiis comparatam. Et quia utriusque loci situs tam sapienti architecto visus est amœnus, & cœnobialis vitæ studiiis apprime aptus & dignus, in utroque jactis fundamentis exædificavit cœnobium, & in montibus Israel, in pascuis uberrimis pascendum aggregavit gregem dominicum. *Hactenus Theofridus, qui anno millesimo centesimo decimo obiit.*

Beatus autem Willibrordus anno Christi septingentesimo tricesimo nono in Domino obdormivit, cujus sacrum corpus Epternacensi in monasterio conditum, hodieque miraculis plurimis claret.

Quo quidem defuncto, Albertus, ejus discipulus monasterii regimen suscepit, præsiitque annis 37. & obiit an. septingentesimo septuagesimo quinto, temporibus Caroli Magni Imperatoris.

Huic à Carolo Magno in Abbatiali dignitate suffectus est Beonradus, Senonensis quondam Episcopus, cui historiam vitæ S. Willibrordi, versibus comprehensam, Alcuinus inscripsit.

De ceteris hujus monasterii Abbatibus, aliisque eodem spectantibus plura qui volet, R. V. Joannis Bertelii, Abbatis Epternacensis, amici nostri, Historiam Luceburgensem legat; quem virum aliqui eruditum, miror non Pipino Herstallio, sed ejus demum filio Carolo Martello, monasterii hujus exordia adscribere.

Fuit hoc monasterium olim à Canonicis infessum, quibus ob liberiores vitam amotis Ravengerus Abbas, cum quadraginta monachis Benedictinis successit. Is annis triginta tribus in præfectura exactis, obiit anno millesimo septimo.

C A P U T XXXIV.

Campidona seu Campidonense monasterium.

Situm est hoc monasterium in Rhetia, extra urbem Imperialem ejusdem nominis, fundatumque anno Christi 777. ab *Hildegarde*, Caroli Magni Imperatoris conjugē. Donatum est libertatibus maximis ab Adriano Pontifice Maximo, à quo & consecratum est ac dedicatum, cum is Imperatricem ex Italia in Germaniam secutus esset.

Ceterum Abbas Campidonensis, præter jurisdictionem sacram, habet & jus gladii: unde versus natus, quem Abbas ac Princeps loci hujus, cum Herbipolensi Episcopo, fere communem habet;

Campidona sola, judicat ense, Stola

In hoc monasterio à se fundato, quiescit S. *Hildegardis* Caroli Magni conjux, Ducissa Sveviæ & Bavariæ multisque claret miraculis ut tradit Joannes Pistorius Præpositus Vratislanienfis, in chronico suo Constantiensi edito cum Magno chronico Belgico, anno 1607. Francofurti.

C A P U T XXXV.

Monasterium S. Isidori de Duenas, in regno Legionensi, apud Hispanos.

Sunt qui putant hoc monasterium fundatum à *Garzia* Rege Legionensi. Ex vetustis monumentis constat illud antiquius esse temporibus dicti Regis & Alfonsi parentis ipsius, adeoque fundatum fuisse ante Maurorum in Hispaniam adventum, qui contigit anno 714. Alfonsus VI. Rex Legionensis, hoc monasterium cum reliquis sui regni, submisit Congregationi Cluniacensi: ut tradit Prudentius Sandovallius, in foundationibus monasteriorum Benedictinorum in Hispania. Floruit autem Alfonsus VI. Era 1118. id est an. Christi 1900.

C A P U T XXXVI.

S. Magni Fussenfense monasterium, in Svevia.

S. Magni Faucense cœnobium, in Alpestri Svevia ad Lycum amnem, in ejusdem nominis oppido situm, diœcesis Augustanæ, dictum olim *Faucensa*, nunc mutata parum voce *Fussenfense*, quod intra Sveviæ alpium fauces quasi lateat; id, inquam, fundatum est anno Domini 720. ad preces S. Magni, unius ex primis Germaniæ Apostolis à potentissimo Francorum Rege *Pipino*; postea auctum & locupletatum à *Carolo Magno* Rege, & à *Witerto* Episcopo Au.

po Augustano; dotatum vero à Leopoldo Austriae Marchione, & Guelphone Svevorum Duce. Ita fere Bruchius.

Murbachium in Superiore Alsatia.

EST hoc monasterium unum ex quatuor Germaniae potentissimis, quorum Abbates singulari dignitate ceteris Abbatibus praeminent, & ut Romani Imperii Principes, omnibus Imperii causis interesse solent. Fundatum legitur anno circiter 724. ab Eberhardo Sveviae & Alemanniae Duce, petente S. Pirminio Meldensi Episcopo, & approbante Theoderico Francorum Rege. Cujus diploma haud abs re fuerit hic adscribere.

Theodericus Rex Francorum, viris apostolicis, Patribus, Episcopis, nec non & illustribus viris, Ducibus, Patriciis, Comitibus, vel omnibus agentibus tam praesentibus quam futuris, &c. Igitur dum venerabilis vir Pirminius gratia Dei Episcopus, nostris temporibus cum monachis suis Deo inspirante pro Evangelio Christi peregrinatione suscepta, monasterium virorum in eremo vasta quae Vosagus appellatur, in pago Alsacensi, in loco qui vocatur Vivarius peregrinorum, qui ante appellatus est Mourbach, alodio fidelis nostri Ebrohardi Comitis, cum ipsius adjutorio, Deo cooperante, conatus est construere monasterium, vel cenobium sanctum ibidem instituire in honorem Dei & genitricis, D. nostri Jesu Christi, &c. Gundolfi villa in Dei nomine feliciter, Amen.

Fabarium, in D. Churiensi Germanice Pfeffers.

FUNDATUM id legitur suavis S. Pirminii Episcopi Meldensis, & Abbatis primi in Augia divite, sumptibus Caroli Martelli, sub Theoderico II. Galliarum Rege, eodemque Alemanniae, Rhetiae, & Helvetiae Domino anno Christi 734. Primus Abbas Fabariensis fuit dictus S. Pirminius, multorum cenobiorum pater atque instaurator. Sunt autem thermæ Fabarienses apud Germanos nobilissimæ utpote saluberrimæ. Ita fere Bruchius libro citato.

Manseense monasterium, vulgo Mansee, in Austria.

MONASTERIUM hoc Utilo Dux, instinctu S. Pirminii, Episcopi Metensis, prope Menen lacum Noricorum construxit, circa annum 739. Aventinus in Annalibus: *Mansee Noricorum adem, ab Episcopis Ratisbonensibus in paupertatem redactam, D. Benedicti imposto magistro reddit Imperator Henricus sanctus. Idem Aventinus; Baturicus Episcopus Ratisbonensis hoc monasterium ab Hemma Regina Bojorum impetravit an. 831. Ipsa ab eodem superius monasterium Ratisbonense receperat.*

Insertum est autem hoc monasterium ceteris Bavaricis, quod à Principibus Bavariae sit institutum: Et quia olim una cum ejusdem monasterii advocatia, castro ac dominio *Wildenek*, sub quo situm est, spectabat ad principes inferioris Bavariae; quæ post bellum Bavaricum Caesari Maximiliano I. cum multis aliis Dominiis nomine expensarum factarum, ab Alberto Duce Bavariae data sunt, incorporata Austriae super Anassum, Archiepiscopis Salisburgensibus pluribus annis oppignorata, demum à Statibus provincialibus super Anassum redempta, hodie Austriacos agnoscunt suos dominos. Sic Hundius in Metropoli sua Salisburgensi.

Burense monasterium, vulgo Beurn, prope Alpes, in diœcesi Frisingensi.

NOBILES ac pii viri, *Landfridus, Waldramus, Elilandus*, fratres, Comites ab Antorf & Loyfa dicti, filii Theodeberti ducis tertii, ex familia primorum Ducum & Regum Bavariae, anno 740. (quo tempore S. Bonifacius, Moguntinensis Archiepiscopus, in Francia Orientali, Frisia, Austrasia & Bavaria fidem Christi seminabat, & plura Monasteria ubique construebantur) octo Monasteria prope Alpes & Lycum aedificarunt & fundarunt, quinque pro maribus, nempe *Beurn, Schlechdorf, Sinerstat, Sandau, Wesienprum*, tria pro virginibus, *Polling, Staffelsee, Cocklsee*, quibus praefecta est *Gelovinda*, soror fundatorum. Hæc omnia monasteria S. Bonifacius Archiepiscopus Moguntinensis dicitur consecrassè iisque regulam S. Benedicti praescripssè. Quæ quidem monasteria per Ungaros devastantur; anno 973. *Cochelsee*, & *Staffelsee*, ad lacus ejusdem nominis; *Sinerstat* vero & *Sandau*, haud longe à Lyco sita, ab Ugris excisa delataque, penitus interjerunt: cetera vero restituta sunt. Hoc nostrum *Burense* monasterium reficitur per *Richoltzum* Praefulem, sub Ottone, secundo Imperatore, & S. Ulrico, Episcopo Augustano.

Rejectis Augustinianis monachis, opera *Adalberonis*, Comitis de Sempta, Advocati hujus monasterii, restituitur Benedictinis, per Henricum tertium Imperatorem, qui eo Helengeriorum, Abbatem Tigurinum, cum duodecim monachis transfudit.

Henricus quartus Abbatiam Burensem, dictam in pago *Sondergev*, in comitatu *Sigmari* Comitis sitam, *Elenbardo*, Episcopo Frisingensi, & illius Ecclesiae, tradidit; ita ut liberam pote-

potestatem habeat tenendi, construendi, & quidquid ad communem illius Ecclesiæ utilitatem voluerit faciendi, anno 1065. sic fere Hundius.

CAPUT XXXVII.

Altha inferior, sive Altaich inferius, in Bavaria inferiori, ad Danubium.

Amplicissimum ac ditissimum monasterium istud Benedictini Ordinis, in Bavaria inferiori ad Danubium est situm. Unde vero *Altaich inferius & superius* nomen atque originem habeant, nempe à duabus vetustissimis & prodigiosæ magnitudinis querebus in ripa Danubii, quo frequens populus gentilis coibat, & victimas immolabat (quæ loca Boji post receptam Christianam religionem in templa, ac deinde in cœnobîa commutaverunt) tradit Joannes Aventinus in Annalibus suis, libro tertio.

Fundatum est hoc monasterium, sicut & *Altaich superius*, ac pleraque alia, consilio S. Pirminii, Episcopi Metensis, ab *Utilone* Duce Baviaræ, in honorem S. Mauritii anno 741. sub Zacharia Pontifice Maximo, Bellis tamen postea atque incendiis vastatum fuit: instauratum vero per Imperatores & Reges Romanos qui illud maximis muneribus & privilegiis auxerunt, sicuti hoc ipsum testantur Annales ejusdem monasterii. *Tassilo*, filius *Utilonis*, plurima prædia huic monasterio dedit, quorum magnam partem per discordiam Principum amisit. *Carolus Magnus* tradidit huic monasterio privilegia immunitatis, & prædium in *Spitz* & in *Bachovia*, in Austria anno 812, Chronicon monasterii *Altaichensis* per *Georgium* Abbatem conscriptum, tradit *Carolus Magnus*, cum terram *Avarorum* sive *Pannoniam*, quæ nunc Austria est, octo annis perdomuisset, expulsis *Avaris*, totam inter Ecclesias Baviaræ, Pontifices, Abbates, Comites & Barones divisisse, & monasterio *Altaich* magnam partem tradidisse *Ludovicus* item, *Caroli Magni* nepos, *Orientalis Franciæ* Rex, tradidit Ecclesiæ *Altaichensi* quædam privilegia an. 843.

Huic monasterio *Altaichensi* incorporatum est monasterium de *Rinichnach* an. 1040. ut tradit *Hundius* in Metropoli *Salisburgenfi*.

Altha, sive Altaich Superius, ad Danubium, in Bavaria.

Utilo Dux Baviaræ, instinctu S. Pirminii, Episcopi Metensis, qui tunc apud ipsum erat, sex monasteria construxit, unum prope *Menem* lacum *Noricorum* (de quo supra diximus) quinque in inferiori Bavaria juxta Danubium, *Pataviæ Nidernburg*, pro sacris virginibus, *Osterboven*, *Pfaffenmunster*, *Altaich superius & inferius*, quæ S. Pirminius dedicavit. *Althæ superiori Etæo* Argentoratensis Episcopus dedit monachos S. Benedicti, circa annum Domini 739. Advocati *Althæ superioris* fuerunt Comites de *Pogen*, qui multa beneficia ei contulerunt. Nam *Afwinus & Fridericus*, Comites à *Pogen*, monasterium hoc ab *Ungaris* exustum anno 1102. instaurarunt; unde non solum pro Advocatis, verum etiam pro secundis fundatoribus illius monasterii habiti sunt. Sic idem *Hundius* in Metropoli *Salisburgenfi*.

CAPUT XXXVIII.

Fuldense monasterium in Silva Buchonia in Germania.

Annalium litteræ annum signant conditi *Euldensis* monasterii septingentesimum quadragesimum quartum ab ortu Christi. Testis *Rodulfus* historicus *Fuldensis*, his verbis: *Monasterium constituit S. Bonifacius monachorum anno ante passionem suam decimo, qui fuit ab Incarnatione dominica quartus & quadragesimus & septuagesimus annus*: quo nihil dici potuit rotundius. Passus est enim S. Bonifacius anno 755. in Junio; *Rudolfo* assentitur *Marianus Scotus*, & alii: Neque interest biennio citius à *Sigeberto* vel serius ab aliis originem hanc litteris comendare.

Consummando monasterio auctores exstiteret *Carolomannus* princeps, idem *Pipini* frater, *Caroli Martelli* filius & *Caroli magni* patruus, nec non *Zacharias* Pontifex Romanus. *Carolomannus* *Bonifacius* Christianis non modo vitæ præceptis imbuerat, sed philosophari jam tum quoque docuerat. Unde ipsum ad omnia inchoatæ Religionis opera promptum, & monasticæ in primis rei patronum excellentem habuit. Jam vero *Carolomanno* per *Turingos* & *Orientalis Francos*, ob motus *Saxonicos* frequens iter erat, ut ex facili, locum & sedem roganti *Bonifacio* apud *Fuldam* concederet. Qua de re vide lib. 2. *Othlonum Fuldensem* monachum, qui primus post S. *Wilibaldum* vitam S. *Bonifacii* accuratius exposuit.

Ceterum *Abbas Fuldensis* est *Primas* per *Germaniam* & *Galliam*, *Princeps Imperii* & *Imperatricis Archicancellarius*; Ex monasterio ac schola *Fuldensi* quam plurimi *Episcopi*, *Archiepiscopi* & *viri scriptis celebres* prodierunt: de quibus vide *Christophorum Brotlerum* Soc. *Jesu presbyterum*, qui libros 4. *Antiquitatum Fuldensium* conscripsit.

Tbierhaubtense monasterium, tertio lapide ab Augusta Vindelicorum.

EST id non procul à Lico ad rivum *Ach* situm, fundatum in honorem SS. Petri & Pauli Apostolorum, à potentissimo Duce Bavariae Theffalone, anno Domini 750. quo fere tempore idem Dux *Welfesproten* ejusdem ordinis Abbatiam, inter Amperam & Lycum fluvijs erexit; auctum vero & locupletatum à *Lothario* Imperatore, Ludovici Pii filio, anno Domini 846. teste Joanne Aventino lib. 4. Annal.

Tertio demum est auctum à *Gebhardo* Ratisbonensi Episcopo, Comite Dieffensi, & Hohenwartensi, secundum Joannem Aventinum in Annalibus, non Witlspacensi, ut *Bruschius* in sua Centuria opinatur, nec non à fratre dicti *Gebhardi* Episcopi Comite *Rapalbene*, fundatore Hohenwartensis monasterii, & *Hemma* ejus conjuge, quam *Bruschius* alibi *Ducissam* Austriae, alibi vero, Comitissam *Werdeae* vocat, quod verisimilius est, anno 1022. Contulerunt autem huic monasterio & Witlspacenses Comites multa bona *Matthaeus* *Marfcælæus* Canonicus Auguftensis, in libro suo de Palatinis, cap. 50. & 79. refert aliquas inscriptiones in hoc monasterio extantes, de Palatinis Witlspacensibus, & eorum donationibus.

Sub Joanne Abbate XIX. viro magni ingenii & consilii, Ludovici Bavariae Ducis Consiliario incendio periit monasterium, estque per eundem magnifice restauratum, anno Domini 1403.

In bello Bavarico hoc monasterium una cum pagis suis misere vastatum est. *Albertus* Dux Bavariae pro restauratione ipsius dedit *Teloneum* & *Ungeltum*, ut vocant, anno Domini 1506. *Petrus* Abbas ita restituit atque instauravit, ut ejus secundus fundator dici mererit, qui anno 1511. obiit; Ita *Hundius*.

CAPUT XXXIX.

Latienfe Monasterium, milliari uno ab Avenna Hannoniae opido, ad Helpram fl. situm.

ANNO ab incarnatione Domini septingentesimo quinquagesimo primo, gloriosissimus Princeps *Pipinus*, *Caroli Martelli* filius, singularem Francorum ac Germaniae monarchiam obtinuit. Inter cujus aulicos Francigenas enituit nobi illimus *Wibertus* Comes, pago *Pictavenfi* ex illustri ortus familia, ejusque conjux *Ada* nomine, claris natalibus non minus conspicua ex Francorum nobilioribus. Is igitur honorem cumulatissimum in aula Regis *Pipini* adeptus omnibus amabilis exstitit. Erat quippe vir supra modum & corporis viribus & animi magnitudine praestans. Hic post varias hostium strages, & crebras victorias, soli Deo servire quiete desiderans, cogitavit relicto natali solo, curisque bellicis valere jussis, secedere, si modo cum venia Regis & munificentia sibi permillum foret. Regem ergo adiens, quid animo gereret, aperuit. Rex ejus petitioni hilari vultu annuens, ei contulit, inter *Theoracense* & *Hannoniense* territorium, jure perpetuo possidendam totam terram à *Molhaimo* usque *Senvescum*, quae nunc *Vallis* dicitur. Comes de dono gratias egit, ac valedicens, paulo post uxorem ac liberos, totamque familiam ad locum sibi concessum advexit. Ubi commorans cum die quadam in venatibus aprum agigaret, contigit, ut eum comprehenderet super fluvium *Helpram*, in loco qui *latitia* dicebatur. Cumque luminibus late circumductis loci situm & commoditatem pervidisset, credo non fortuito, sed divino instinctu animo incidit, ut illum locum, qui prius fuerat ferarum, habitationem faceret hominum, ac monasterium in honorem Dei ac sancti *Lamberti* martyris construeret. Quod Deo opitulante ad effectum usque perduxit. Erant *Wiberto* filii ac filiae complures, inter quos erat *Guntardus* filius, vitae sanctitate conspicuus, qui soli Deo vacare cupiens sanctae religionis habitum adsumsit, ac primum hujus loci Abbas effectus est, nec non *Hiltrudis* & *Berta* filiae. Interea *Hugo* Dux Burgundiarum adamavit virginem *Hiltrudem*, quam ardenti amore quaesivit sibi matrimonio copulari. Ea quippe virgine nihil erat formosius, nihil amabilius, nihil modestius. Idcirco virginis tum pulchritudine, tum modestia Dux pellectus, nullum non movit lapidem, quo frueretur cupitis amplexibus. At virgo sacra Christum solum amans, Christum sitiens, cui soli desponderi optabat, assiduis precibus & lacrymis suam Domino virginitatem commendabat. Quid multa? Die constituto dum cum parentibus sacrae virginis collocuturi de matrimonii negotiis conveniunt, pertentatur à parentibus virginis animus. Quibus illa respondit: Si meam in hac re quaeritis sententiam, paucis audietis: Christum jamdiu esse, si me filiam habere vultis, si me à meo, qui me amavit, sponso non sejungitis, vos mihi patres, me vobis filiam & agnosco & profiteor. Sin alias, nec vestram magni pendo paternitatem, nec meam vobis impendam filiationem. Interim conquiescunt, puellaria verba, & nullius momenti esse dicunt, mutandam, utpote mobilis ingenii, puellarem sententiam putant, verbum in crastinum reservandum decernunt. Humilis interim virgo, quid ageret, quo se verteret, ignorabat. Parentibus resistere non poterat, nec non eis obedire nefas

nefas ducebat, sed & immortalis sponso nubere totis votis ardebat. Hoc tandem arripuit consilium. Intempesta nocte paucis admodum & fidis arbitris comitantibus, in proximam silvam confugit, ibique sibi latibulum quæsit, melius iudicans vitam omnem cum feris degere, quam corpus illecebris carnalibus inquinare. In crastinum piissimi genitores de fuga suæ sobolis certiores facti, non modice turbantur, non modo propter filiam, sed & propter auctoritatem & amicitiam tanti Principis læsam. Suis tum mandant, ut factum silentio tægant. In verbo iterum convenitur, excusationem parentes in medium afferunt, Hiltrudem in interiore conclavi residentem in pridiana sententia perseverare, ad emolliendum ejus animum se non prævalere, in id conversationis eam jamdiu animum induxisse, ex quotidiano usu vitæ ejus, qui nihil omnino levitatis habebat, & multorum attestazione id se accepisse, salvam posse manere priorem amicitiam, si alteram ex filiabus, nomine Bertam, æque nobilem, nec minus formosam illi in conjugium placeat assumere. His auditis Princeps Bertam suscepit conjugem, ac secum in Burgundiam abduxit. Post cujus abcessum revocatur è silvarum latebris virgo Hiltrudis, nuptura & ipsa, sed immortalis sponso. Accersitusque Theodericus Cameracensis Episcopus virginem Christi Hiltrudem consecrat, eique velamen sanctæ conversationis imponit. Moxque sanctitate fervens cellulam sibi fabricari fecit in Ecclesia, oratorio fratrum contigua, in qua decem & septem annis, velut altera Anna, mundo mortua, soli Deo vivens, reclusa permansit, non recedens de templo, die & nocte orationibus insistens, corpusculum assiduis vigiliis & jejuniis in sacco & cinere castigans. Post decem tandem & septem annos soluto corporis ergastulo feliciter ad Christum emigravit. Cujus corpus in dextra parte Altaris sancti Lamberti sepelitur, simulque in ejus tumba testamentum reconditur, quod ipsa Letiensi congregationi in donum perpetuum contulerat. Fracta igitur terrea corporis laguncula, lampadum fulgor emicare cœpit, quantique apud se sua virgo esset meriti multis miraculis (quibus enarrandis brevitati studens supersedeo) Dominus ostendit, ita etiam, ut intempesta nocte circa Divæ virginis sepulcrum Angelorum voces audirentur dulcem melodiam resonantium. Quo certius cognito, fama que miraculorum ubique volitante, Erluinus, Deo dignus Cameracensis Episcopus, Deo gratias agens, quod in sua diœcesi signorum virtus non deesset, venit ad locum, ac sacræ virginis ossa è tumulo reverenter, & solemniter, magno omnium tripudio levavit, & in locello novo composita, super altare sancti Lamberti collocavit, anno tertio imperii Henrici secundi. Ubi meritis sanctæ Virginis multa confluxerunt miracula. *Hæc ex manuscripta B. Hiltrudis historia, que Letiis exstat, depromimus.*

De qua sancta virgine, variisque Sanctorum reliquiis, ex Oriente Lætiam allatis, vide Molanum in Natalibus Sanctorum Belgii.

Hujus porro cœnobii Lætiensis Abbas patrum memoria fuit Ludovicus Blofius, cujus exstant scripta ascetica varia, quibus nihil ad homines à cura mortalium rerum abducendos, atque ad celestis patriæ amorem inflammandos, inveniri potest ardentius. Obiit vir pientissimus anno seculi superioris sexagesimo sexto.

C A P U T X L.

Wessesbrunnense monasterium in Bavaria.

Monasterium istud fundatur primo, cum septem aliis monasteriis, per *Landfridum*, *Elilandum* & *Waldramum* fratres, Comites ab Antorf & Loisa: ampliatur & instauratur postea, ut habent Chronica hujus monasterii anno 753. per *Tassilonem* filium *Utilonis*, Ducem *Bojorum*, qui in *Marchia Ducatus* tunc regni *Bojorum* in saltu foresti, qui *Nortwald* dicitur, inter duo flumina *Ampecam*, & *Lycum* venationi operam dabat aprorum. Cumque noctu juxta fluvium, à suo nomine *Tesselpach* dictum, sub tentorio dormiret, vidit in fornibus scalam cælum extremitatibus & terram attingentem, Angelos Dei ascendentes & descendentes, & *S. Apostolum Petrum* scalæ inpitentem & canentem ea, quæ communiter in dedicationis officio cantari solent, venatorum *Tassilonis* alter, qui *Wesso* dicebatur, invenit fontem in modum *Crucis* ebullientem, qui ab eo nomen obtinuit, & dicitur hodie *Fons Wessonis*.

Tassilo autem Dux monasterium ejusdem nominis, cooperante sibi *S. Bonifacio* Archiepiscopo *Moguntino*, in honorem *SS. Petri & Pauli* ædificavit, & possessionibus ampliavit, ubi primus Abbas *Ilfangus* *Altaichensis* monachus præfuit annis *XLI*.

Aventinus in *Annalibus* de hoc monasterio sic ponit: *Hactenus à popularibus, id est, secularibus sacerdotibus, postquam ab Ungaris exustum fuit occupatum, bis pulsus sacris D. Benedicti Henricus Imperator restituit, circa annum 1050.* Fuit olim ibi monialium quoque cœnobium.

Henrico Hohenkurcher de *Isdorf*, Abbati *Bonifacius Nonus* dedit privilegium Pontificalibus utendi, itemque infula & baculo, anno 1402. Rexit *XXX.* annis laudabiliter. Resignat anno 1414. Ita *Hundius* in *Metropoli Salisburgenfi*.

Elvvangense monasterium, in Franconia.

ELephanciacum alias Elefancense, hodie Eltbangense monasterium in Franconia fundatum est anno 764. ab Hariolfo Episcopo Hingonenfi, quem Pipinus & Carolus Magnus carissimum habuerunt.

Anno 1460. mutatum est hoc monasterium ex Abbatia in Præposituram, & ex monachis facti sunt Canonici seculares.

Utenburra seu Ottenbura.

UTenburra seu Ottenbura in Guntianavalle ad Guntium annem sita, olim oppidum & castrum Comitum Illergoviæ, nunc vero monasterium præpotens ac pulcherrimum ordinis D. Benedicti, fundatum est sub Honorio Pont. Max. pro XII. monachis in honorem Dei Opt. Max. Principisque Apostolorum Petri, invictissimique Martyris Alexandri, à Sylacho Francorum Duce, Alemanniæ Præfecto ac Illergoviæ Comite ejusque conjuge *Erminsvinda*, alibi *Ermentrude*, anno Christi 764. Diploma primæ foundationis tale habetur adhuc in eo ipso monasterio.

Anno incarnationis Dominicæ 764. regnante Carolo Magno glorioso Romanorum Imperatore, ego Sylachus ex Alemannia, vir nobilis ac præpotens, & uxor mea Erminsvinda cum filiis nostris Gosberto in sancta Viennensi Ecclesia Episcopo, Tottone clerico simul, & Dagoberto laico, in domate proprio, quod divisum ac separatim liberalissime à cunctis heredibus contraximus & possidemus in loco qui vocatur in Uttenburtha, secundum Ecclesiasticam institutionem & judicium leges in Dei nomine construimus atque fundamus. Omnia igitur prædia vel mancipia, totamque familiam nostram omnipotenti Deo & B. Apostolorum Principi, nec non invictissimo Martyri S. Alexandro ab hinc in legitimam ac perpetuam dotem pro incolunitate utriusque vitæ & pro remedio animarum, parentum nostrorum, præfato monasterio delegamus, eo pacto eaque videlicet conditione, ut nulli homini liceat hanc donationem aliquatenus infringere, aut umquam commutare: sed ad victum fratribus & vestitum summo & vero Regi DEO inibi militantibus perpetualiter deserviant. Si quis autem invasor (quod absit) aut tyrannus hanc nostræ donationis confirmationem irruperit, anathema sit à Deo, & mors super eum æterna veniat, vivensque in infernum per omnia secula cruciandus descendat. Amen.

CAPUT XLI.

Monasterium S. Martini de Ferran in regno Castellæ & Alterum S. Martini de Ihama.

Fundarunt id monasterium Paulus Abbas monasterii S. Aemiliani, Joannes presbyter & Munius clericus an. 772. in honorem S. Martini, S. Juliani & aliorum Sanctorum.

Anno sequenti fundatum est ab iisdem monasterium S. Martini de Ihama. Ut tradit Sandovallus lib. de Foundationibus monasteriorum Benedictinorum in Hispania.

Iidem fundarunt monasterium S. Romani de Donisfele anno 775. testibus iisdem.

CAPUT XLII.

Vinearum monasterium in D. Constantiensi.

Potentissimum istud cœnobium non procul à Ravenspurgo imperiali in Suevis civitate, in perveteri pago Altorff ad Schuffium annem, eo ipso, sed paululum editiore loco situm, in quo antiquitus patria, natale solum, & avita sedes Principum Altorffensium fuit, ac ex eorundem femine natorum Gwelphonum, potentissimorum olim Sueviæ Regulorum; id, inquam, ex arce Ducali in domum Dei conversum, pietatisque ac litterarum gymnasium esse cœpit anno Domini circiter 800. temporibus nimirum Caroli Magni, ex liberalitate ac munificentia dominæ Irmentrudis, illustris Comitissæ, quæ nobilissimam voraginem Cronissam & primos Gwelphones edidisse dicitur; de quorum origine talis narratur sive historia sive fabella, vidisse dominam Irmentrudim, quod paupercula quædam civis adjacentis oppiduli Altorffensis, uno & eodem partu tres filios ederet; quibus visis, dixisse eam, impossibile esse, ut sine adulterii macula tot filios ex uno marito femina simul excipere potuerit, vere esse adulteram, & adulterii pœna dignam. Ibi sequente anno etiam illam gravidam factam, simul edidisse absente marito duodecim infantes admodum parvulos; timore itaque & metu percussam, ne & ipsa jam adultera esse existimaretur, jussisse ut relicto uno tantum filio, reliqui in proximum fluvium deportati abjicerentur. Hos dum ancilla in præterfluentem rivum Scherchium portat, venit casu, aut Dei potius ordinatione accitus Princeps Altorffensis infantum

fantum verus pater, quærens quid ferat ancilla; quæ cum responderet catulos esse; Videmus quæso, inquit Princeps, videamus amabo, si qui nobis ex illis placerent, quos tolleremus. Ancilla ostensuram sese negans, ecquid istas sordes intueri velit Principem increpat. Is vero instat, puerosque undecim videns, parvulos quidem, sed egregia forma conspicuos, mox cujus sint inquirat. Audiens vero & discens ab Ancilla totam rei seriem, & (quare expositum traditi essent) causam, pueros sive catulos istos (quos nos Germani materna nostra lingua Welpen vocamus) molitori cuidam in ea ipsa vicinia habitanti alendos & educandos tradidit: ancillam ad heram cui abjectos infantes diceret, redire iussit. Postea elapso sexennio pulchre vestitos pueros in arcam suam afferri Princeps iubens; conjugem ecquid agnoscat hos quarit. Ibi ipsa deportatorum infantium memor, mox ad genua mariti procedens, veniam commissi petit: maritus ignoscit, & gratitudinis ergo pro divinitus servata tam numerosa prole in ipso Altorphenfi oppidulo cœnobium monialium initio in tantæ rei perpetuam memoriam construit. Hanc istius monastici loci originem, hoc verum exordium esse non ex ullis quidem veteribus scriptis. (Quid enim annotarunt? quid non potius neglexerunt somnolenti & ignavi illi superiorum temporum scriptores?) sed ex multorum senum (qui eadem sese à suis parentibus & majoribus audivisse narrabant) non falsa relatione comperit habemus.

CAPUT XLIII.

S. Salvii Cluniacensis ordinis, monasterium, Prioratus titulo illustre, ad Scaldim fl. apud Valentianas Hannoniæ urbem.

*H*abet id nomen à S. Salvio Episcopo & martyre, ibidem cum socio S. Superio quiescente; quorum sacra ossa, feretro argenteo decenter inclusa, coram aliquando venerati sumus. Ceterum nefarie uterque interemptus est, anno septingentesimo nonagesimo octavo in arce vicina, quæ Breviticum, vulgo Bruvaige dicitur, teste Sigeberto in Chron. Quorum corpora Carolus Magnus Imperator, anno post tertio, adstante clero elevavit, atque ex loco martyrii ad vicinam sancti Martini basilicam honorifice transtulit, quæ hodieque parœcialis ejus loci est basilica. Adjecit eidem mox alteram basilicam in honorem SS. Apostolorum Petri & Pauli & S. Salvii in eaque Canonicos seculares sex, sub unius Præpositi regimine, instituit, fisci Valentiani parte eisdem assignata, teste Jac. Guisiano in Chronicis Hannoniæ lib. 14. Porro beatus Bruno Coloniensis Archiepiscopus & Hannoniæ reformator, indulgit, ut emorientibus Canonicis, ad collegiatam S. Salvii basilicam Benedictini (quos in basilica S. Gaugerici, tunc extra muros urbis Valentianæ sita, Pipinus Major domus Austrasiorum & postea Francorum Rex collocarat & dotarat) paulatim commigrarent.

Hæc ex manuscripta ejus loci historia, à R. P. Theodorico Gisberto, Lovaniensi, cœnobii hujus Præfecto, conscripta, & Hannonicis Jacobi Guisiani Chronicis desumpsimus. Operæ pretium fuerit his adjungere, quæ Chronographus Cameracensis commemorat: Non procul à castro Valentianensi olim quidem sancti Martini Ecclesiola, nunc autem monasterium Canonicale in veneratione etiam S. Salvii Episcopi & martyris constat. Ipso namque tempore, sanctus Salvius totus supernæ patriæ inhians, causâ peregrinationis habenas reliquit Episcopii, profectusque peregre prædicationi operam dare æstimavit. Igitur de loco ad locum procedens verbum Dei populo suggererebat, & maxime celebrationibus Missarum instabat. Verum ubi ad ipsam viciniam deveniret ac quadam die de Valentianensi portu ad vicum Condatum transfret, à quodam pestifero, factis insidiis, captus, in custodia religatur, raptisque indumentis sacerdotalibus, & ornamentis Episcopalibus, quæ secum portaverat, obruncatur. Sepultusque à viris religiosus in suprascripta sancti Martini Ecclesia, tunc ad præsens & postea multis præconizantibus miraculis, quanti & qualis meriti exstitisset, apparuit, ut plenissime in libro suæ passionis reperitur. Unde attonitus Princeps regionis Carolo-Martellus, pro salute animæ de ipso fisco Valentianensi, & de aliis rebus locum augmentavit, sumptumque stipendiarium deputans, Canonicos constituit. Ita Chronographus Cameracensis; qui tanem memoria hic lapsus videtur, dum Carolo Martello attribuit quæ Carolo Magno erant assignanda, ut patet ex Sigeberto in Chronico, & iis quæ paullo ante diximus.

CAPUT XLIV.

Werdenense monasterium, Germanice Werden, in d. Coloniensi.

Werdena opidum est d. Coloniensis ad Ruram fluvium, in quo exstat illustris Abbatia monachorum Ordinis S. Benedicti à S. Hudgero primo Episcopo Monasteriensi, & Carolo Magno fundata: in qua, hodieque ejusdem S. Hudgeri sacrum corpus quiescit, de quo vide plura apud Joannem Molanum in Natalibus Sanctorum Belgii 26. Martii. Abbas est Princeps Imperii liber, atque Imperatori immediate subjectus; estque unus ex quatuor Imperii Abbatibus, ut nuncupant.

Cæsaris Werda est itidem d. Colonienſis opidum ad Rhenum fl. ſitum, in quo nobile eſt Collegium Canonicorum, quod Sancti Suitberti Epifcopi, qui Sancto Willibrordo in opere Apoſtólico coadjutor fuit ſacrum corpus adſervat. De S. Suitberto vide pariter Molanum libro citato. Hæc fere nobiſcum convivicavit Illuſtris ac Reverendus admodum Dominus Abbas Werdinenſis cum Antverpiæ anno 1613. nobiſcum verſaretur.

Schwarzachium monaſterium in Franconia ſeu Francia Orientali.

INſigne iſtud monaſterium, in ejuſdem nominis, apud Oſtrofrancos ad Mœnum amnem ſito oppido, fundatum & liberaliſſime dotatum eſt in honorem Chriſti Salvatoris, B. Virginis Mariæ, S. Sebaſtiani, ac Felicitatis Martyrum, ſub Epifcopo ſexto Herbipolenſi Wolfigero, anno Chriſti 815. imperante Ludovico Pio, à *Megnigau* Duce Oſtrofrancorum & Comite Ratemburgenſi ad Tubarum, & ab uxore ejuſdem, *Ima*, alibi *Imina* dicta, Genebaldi Regis Francorum filia: quorum amborum in ejuſdem cœnobii templo corpora humata ſunt. Dedit fundator ſtatim Abbati primo villam Schwarzachianam, & præterea multa alia loca expreſſa in litteris fundatoriis, quarum colophon talis eſt: *Tradimus vobis & concedimus tibi Benediſto & monachis tuis præſentibus & futuris, ſolius Dei & peregrinorum hunc locum cum omnibus ibidem contentis, ut orare debeat is pro ſelici ſtatu S. Matris Eccleſiæ, & pro incolumitate dominorum Regum imperantium, præſentium, & futurorum. Actum in Megnigaudenbauſen ſuper fluvio Leymbach. Data menſe Martio, anno 816. regnante Ludovico.*

Hirſaugienſe monaſterium, in Germania.

HUjus monaſterii fundatio facta eſt anno 830. per Erlafridum Comitem & filium ejuſ Nottingum. Conſecratio autem facta eſt in honorem S. Petri & S. Aurelii Epifcopi anno 838. per Otgarium Archiepiſcopum Moguntinum præſentibus Hildiboldo Archiepiſcopo Colonienſi, Rabano Mauro Abbate Fuldenſi, Hildevivo Abbate S. Dionyſii, aliisque plurimis cum ſacri tum politici ordinis proceribus. De eo plura qui volet Hirſaugienſis monaſterii Chronica per Joannem Trithemium edita conſulat.

C A P U T XLV.

Arremarenſis Abbatia, vulgo Monſtierameii, in D. Treceſi, in Gallia.

COenobium Arremarenſe ſive Adremarenſe Ordinis S. Benediſti, quatuor dumtaxat leucis à Tricaffina civitate ſubductum eſt, quod etiam Dervanſe nuncupatur; eo quod in Dervanſi ſilva prima ejuſ fuerint fundamenta collocata, auctorem fundatoremque habuit quemdam cui nomen erat Arremarus, cujuſ hodieque tamquam primi parentis nuncupationem retinet, ut ſecernatur à Dervenſi monaſterio, quod quidem aliquot ante annis exædificatum fuerat in eadem ſilva, quæ per id tempus longe lateque diffuſa, maxima terrarum ſpacia occupabat. Illa autem inſtitutio in vetuſtiſſimo dicti monaſterii codice continetur, hiſ paucis concepta verbis. *An. ab Incarnatione Domini 837. indiſt. II. fundatum eſt cœnobium in ſilva quæ vocatur Dervus, in loco qui dicitur Manſus Corbonis, poſtea nova cella in pago Tricaffino à præbytero quodam Adremaro, exiſtente tunc Tricaffino Antifſtite Adalberto, Comite Aledranno.*

Cum vero poſt paucos annos cœnobii ſtructura perfecta & abſoluta eſſet, memoratus Arremarus ad ſummum Pontificem perrexit, ab eo ſuppliciter & obnixè efflagitaturus, ut domicilium illud ad perpetuum Dei honorem cultumque, in religioſam monachorum ſedem dedicandum conſecrandumque mandaret: qui ipſius pietate concitatus, reſcripto ſuo (ut jam alibi dicere memini) Prudentium Tricaffinum Antifſtitem hortatus eſt, ut cum à dicto Arremaro rogaretur, conſecrationem inaugurationemque dicti cœnobii obiret, quod quidem reſcriptum illuſtriſſimus Cardinalis Baronius in annales ſuos inſuit, nos illud inde erutum ejuſ ſide proponemus hiſ verbis:

Leo Epifcopus ſervus ſervorum Dei, reverendiſſimo & ſanctiſſimo Prudentio Tricaffinæ Epifcopo ſalutem.

Cognoſcat prudentia ſanctitatis tuæ qualiter hic religioſus Adremarus monachus cum monachis ſuis cum ſumma devotione ad laudem & gloriam S. Trinitatis & remedium animæ ſuæ, ſuorumque omnium, in honorem B. Petri Apoſtolorum Principis, ſeu & S. Leonis ejuſdem vicarii Papæ monaſterium deſiderat conſecrare, & ſitum ac ſtructuram ejuſ S. cœnobii in rebus juris dicti B. Petri Apoſtoli, quæ ejuſ vere ſunt, fundare ac conſtruire. Quæ res prædictæ Guidani generoſiſſimo Comiti per præceptum pontificale donatæ ſunt. Quam ob cauſam jubemus ac hortamur ſanctitatem tuam, ut quando ab illius monaſterii prædictis monachis fueris cum humilitate poſtulatſ, illuc accedere debeas, & locum quem vobis ſignificaverit, ipſas illic reliquias ſupranominatorum ſanctorum, quas à nobis accepit, eo tenore

nore & conditione recondas atque consecres, ut semper ac perpetualiter sub jure ac potestate S. nostræ Romanæ Ecclesiæ jam fatum monasterium consistat atque permaneat. Sanctitatem tuam omnipotens Deus incolumem custodiat. Frater, Bene vale. Ita Nic. Camuzatius libro de Antiquitatibus Trecentibus.

Cænobia S. Petri de Nigella; S. Sereni de Cantumerula, & B. Mariæ de Bricolio, in diœcesi Trecenti.

Sperabam fore ut quædam documenta nanciscerer, ex quibus originem cænobii S. Petri de Nigella abscondita, Ordinis S. Benedicti deprehenderem, necnon & S. de Cantumerula Ordinis S. Augustini, quæ virilis sexus monasteria sunt ac B. Mariæ de Bricolio pariter Ordinis S. Benedicti, quod est puellare cænobium, sed frustra indagatio in hanc rem à me impensa, sola enim nudaque nomina mihi datur edere. Id unum dicam, civilibus motibus & aliis causis ipsa monasteria nunc pene deserta, nec eum numerum religiosorum & monialium in eis esse, qui divino officio persolvendo satis esse possit. Hinc vero rei pastorali cura R. Episcop. Trecent. mederi debet, in idque incumbere, ut Ecclesiæ & septa præfatorum cænobiorum collapsa restaurentur, quandoquidem ejus visitationi subjacent. Observandum insuper festum ejusdem S. Sereni Confessoris in dicto cænobio de Cantumerula 2. Octob. die celebrari, & ipsius reliquias in Prioratu de Cella Ordinis S. Benedicti semileuca tantum à præfato monasterio distante custodiri. Præterea F. Joannem Olivier dicti cænobii de Nigella quondam Abbatem, sibi & eis qui in abbatiali cathedra successuri essent à Georgio de Ambasia Cardinali in regno Franciæ S. Sedis Apostolicæ Legato jus facultatemque gerendæ mitræ ceterorumque Pontificalium insignium obtinuisse, in quem finem præscriptæ literæ apud Pontifaram Id. Sept. an. 1509.

CAPUT XLVI.

S. Petri consecrati monasterium, vulgo Weys S. Peter, Scotorum extra muros Ratisbonenses, & S. Jacobi intra muros.

Monasterium hoc dicitur tempore Caroli magni inceptum, & in colle victoriæ extra muros positum, ubi corpora interfectorum sepulta, consecratum miraculose per sanctum Petrum cœlitus, juxta chronicon illius monasterii apocryphum, &c. Sed cum iste locus arctior & angustior esset, quam ut tot fratres caperet, ædificatum est in agro quodam plano & lato Domini Alberti nobilis viri de Midersil in montanis, qui residebat in propriis possessionibus apud Phrandenhufen, monasterium Scotorum in honorem D. Jacobi; sub Dominico primo ejus loci Abbate, tempore Erckanfridi Episcopi Ratisbonensis, & Lotharii Imperatoris, circa annum 845. Ita habent Chronica Episcoporum Ratisbonensium.

Verum Aventinus libro 5. Annalium, ex diplomatibus quæ exstant longe aliter, nempe D. Marianum cum sociis, seu Henrico quarto Imperatore, ac Ottone Episcopo Ratisbonam venisse, ab Hemma Abbatissa superioris monasterii hospitio exceptum, postea à Willa Abbatissa, quæ Hemmæ successit, templum D. Petri extra urbem, quod Weicht vocant, consentiente Ottone Episcopo, impetrasse, Mathildam inferioris monasterii zitum ac cervisiam tribuisse, ibidem ope piorum domicilia contruxisse, in diem vixisse docendo ac interpretando sacras literas, scribendo victum, & magnam gloriam acquisivisse, ob eamque rem ab Imperatore Henrico quarto in tutelam receptos, & immunitati donatos esse, juxta diploma, cujus datum Kalend. Feb. anno 1088. indictione 12. ordinationis Regis XXXVI. Imperii V. Factum in Rognia civitate. Idem Avent. in Annalib. suis lib. 6. ita scribit: ubi Scoti Ratisbonæ propter multitudinem confluentium Scotorum, angustius habitare cœperunt, Fridericus Comes de Frontenhausen, Otto Comes Rietenburgenfis, Burggravius Ratisbonensis frater ejus Henricus, cum uxore Bertha, quæ filia fuit Leopoldi, Austriaci Ducis, Luitgarda, uxor Friderici Comitis de Pogen, Advocati Ratisbonensis Ecclesiæ, quam alibi Adelhaidam vocat, Gundackerus & Wernherus de Laber grande monasterium D. Jacobo & Gertrudæ, intra mœnia urbis, condunt, Comites de Laber & Rietenburg prædia apud Nariscos tribuunt, illorum ibi monumenta exstant. Berchta ibidem sepulta, vineas in Austria donavit, Hartvicus Episcopus Ratisbonensis templum dedicavit anno 1120. Primus Abbas fuit Mauritius, confirmatur per Calixtum Pontificem Maximum & Imperatorem Henricum quintum; Mauritio successit Christianus. Fabulæ igitur sunt, hoc monasterium à Carolo Magno conditum esse, qui ante trecentos annos objerat, &c. Duravit autem S. Petri Ecclesia extra urbem sub suo Priore. Super ejus electione & institutione aliquando lis fuit inter Abbatissam superioris monasterii, & Abbatem S. Jacobi, sopita & transacta per Conradum tertium, Ratisbonensem Episcopum. Extat diploma de anno 1216. usque ad annum Domini 1552. Quo in bello sociali, quod Principum vocant,

per

per Philippum Comitem ab Eberstain, qui Cæsaris nomine præsidio militari Ratisbonæ præjerat, prædicta Ecclesia S. Petri, quæ hostibus propugnaculi vice extra urbem esse poterat, cum omnibus suis ædificiis penitus dejecta & excisa est, constituto ibi publico cœmiterio, vulgariter ejus Hokater, &c.

De fundatoribus monasteriorum pro Scotis in Germania, præsertim Ratisbonæ, Vide eundem Aventinum lib. 6. De qua re etiam duo diplomata extant Henrici quarti, & filii ejus Henrici quinti, Imperatorum.

Einfidlense monasterium vulgo zum Eynfidlem in D. Canstantiensi.

Monasterium istud non procul à Tiguro originem habuit anno Christi 860. Sacellum ac cellulam sibi, ibidem ædificante S. Megimado Bertholdi Comitis à Sulgow filio.

CAPUT XLVII.

Foswerdense Monasterium, sesquimilliarî à Doccomio, Frisîæ Occidentalis opido, olim situm.

Anno octingentesimo sexagesimo sexto, Hajo Dominus Amalandiæ, ob votum Deo factum, in Amalandia monasterium fundavit, eo loco quo Fostæ templum conspiciebatur, ad quod anno insequenti Odilbaldus XII. Episcopus Ultrajectensis, petente Hajone, pios aliquot monachos Benedictinos transmisit. Fostam nonnulli *Festam Deam interpretantur*, stetit autem monasterium dicto in loco ducentis quadraginta tribus annis, indeque post in Frisiam, certas ob causas, à quadam Comitissa est translatum. *Andreas Cornelius in Frisîæ Chronicis.*

Porro Comitissa ista, nomine Anna, Domini Amalandiæ filia, & Adolphi Frenenburgii uxor exstitit, quæ Foswerdense monasterium, ob injurias piratarum quibus erat obnoxium, ex Amalandia in Frisiam, anno millesimo centesimo nono, Conrado Ultrajectino Episcopo consentiente, transposuit. Estque templum S. Joanni Baptistæ ab Episcopo consecratum, & cænobium istud à loco B. Joannis baptismate celebri, Bethabora (*alias Bethania*) nominatum. *Ista nobis vir eruditus, ac religiosus, ex vetusto quodam Frisîæ Chronico, transcripsit.*

Est autem Amalandia insula Frisîæ Occidentali opposita.

Hæcmandanum, vulgo Egmondanum, monasterium, sesquimilliarî ab Alcmaria Hollandiæ opido olim situm.

Theodericus senior ex magno devotionis adfectu construxit ligneum in Egmonda cænobium, in quo sanctimoniales locavit, quibus vitæ necessaria copiose tradidit. Ex eo vero collegio quædam puella divinitus inspirata Theodericum Comitem admonuit sarcophagum beati confessoris Adelberti quantocyus aperire, & sanctas reliquias ad monasterium puellarum transferre. Et ecce quamprimum clerus sepulcrum ejusdem almifici Patris aperuit, pallium sanctissimi corporis integrum ab omni labe incorruptum apparuit. Crux etiam aurea supra pectus ejus ibidem inventa est, quæ contra varias ægritudines medicina salutaris est. Fons insuper liquoris limpidi sub ipsius tumba confestim exsiliit, qui usque in præsentem diem copiosius emanavit.

Et infra: Theodericus, post obitum patris sui Theoderici, Frisonibus discordare cœpit, quos cum triumphali gladio ditioni suæ subegit. Quapropter idem Comes ædificavit lapideum in Egmonda monasterium, & amotis monialibus, plantavit ibidem de religione S. Benedicti monachorum collegium, qui continue Deo devotum obsequium impenderent, & cum opus esset diris Frisonum insultibus obfisterent. His ergo Comes, Egmondensem Ecclesiam largis dotando possessionibus, obtulit Historiam tripartitam, & textum quatuor Evangelistarum auro fulvo, pretiosisque lapidibus circumtectum. Nihilominus Hildegundis Comitissa consimiliter obtulit eidem Ecclesiæ de liberali munificentia super altare (*In MS. habetur tum forte tomum*) torquem aureum, cum multimodis gemmis incomparabilis pretii valde fulgidum, de cujus cacumine lapis, ut fertur, hostularius (*ostulanus, vel ostratus.*) furtive sublatus fuit, qui nocturnis temporibus totum sacrarium radiis emicantibus illustravit. *Ita Joannes Becanus in manuscripto Ultrajectinæ Ecclesiæ Chronico.*

Eadem tradit Joannes Leidenfis, in manuscripto suo Hollandiæ Chronico, additque Theodericum Juniolem Comitem collocasse sanctimoniales Egmondanas non longe ab opido Harlemensi, prope villam Hirmste, in loco qui dicitur Bonnenbroec, & prohibuisse, ne de cetero sanctimoniales adsumerentur aut investirentur, ut sic tandem, deficientibus personis, vita illarum ad finem deduceretur, & reditus ad monasterium Egmondense redirent.

CAPUT XLVIII.

Metense monasterium, vulgo Meten, in Bavaria.

Situm id est non procul à *Deckendorf* & Danubio, fundatum à Carolo Magno an. 882. ut vult Aventinus. Fuit primo Canonicorum, quos Henricus Pius, Dux Austriæ & Bavarie Amonst & *Pbassenmunster* apud Straubingum collocavit, Benedictinis monachis substitutis, anno 1155. vel 1156. Ita Hundius.

CAPUT XLIX.

Monasterium Regium S. Benedicti, prope opidum de Sabagun, vulgo de S. Benito & Real de Sagagun.

Dotatum atque instauratum est hoc monasterium Sagaguntinum veteribus Cenonense per Regem Alonsum cognomento Magnum ejusque uxorem Ximenam. Era 943. hoc est anno Christo 905. Postea vero instauratum per Alonsum VI. & Constantiam ejus conjugem, in honorem SS. Martyrum Facundi & Primitivi, quorum corpora ibidem quiescunt. Hoc monasterium Alonsus VI. Legionensis Rex submitit Abbatie Cluniacensi an. Domini 1090. Hugone Abbate Cluniacensi, cum ipso Rege in civitate *Durris* agente. Ut constat ex diplomate, quod Sandovallius recitat parte prima foundationum monasteriorum Benedictinorum in Hispania. Hujus Alonsi Regis meminit Petrus Cluniacensis: *Non parum imo maxime veritati hujus visionis attestatur, quod à mortuo dictum est, Alonsum Regem à Cluniacensibus monachis sublatum & à tormentis consimilium reorum ereptum. Nam quod omnibus pene Hispanis & Gallicis populis notum est, idem Rex Cluniacensis Ecclesie magnus amicus & benefactor extitit, ut enim innumera alia pietatis opera eidem monasterio ab eo impensa taceam, magnificentissimus & famosus Rex censuales, regnumque suum Christi pauperibus ejusdem Christi amore fecerat; & tam à se qui à patre suo Ferdinando, constitutum censum ducentas scilicet & quadraginta auri uncias singulis annis, Cluniacensi Ecclesie persolvebat. Præter hæc duo monasteria in Hispaniis, ex proprio construxit, alia à quibusdam aliis personis construï permisit, & ubi construerentur adjuvit; in quibus Cluniacenses monachos ponens & unde omnipotenti Deo regulariter servire possent, Regia liberalitate effluenter arguens, & pene emortuum monasticæ religionis fervorem ex parte in Hispaniis reportavit, & sibi, hoc studio, post regnum temporale, regnum etiam sempiternum, uti dignum est crepere, comparavit. Obtemperavit benignus Regis æterni præcepto, faciens sibi amicos de mamona iniquitatis, à quibus amicis, finita regni villificatione secundum jam dictum visionis tenorem, & à penis ereptus, & in æterna tabernacula susceptus est.*

In hoc suo monasterio conditus est Alonsus VI. Rex.

Ceterum illustre hoc Abbatiale monasterium fuit occasio, cur opidum de Sahagun fuerit mirifice auctum atque amplificatum.

S. Attilanus Numantie seu Zamoræ Episcopus, hujus loci olim Monachus, fuit ab Urbano II. anno 1080. in numerum Sanctorum relatus. Vitam ejus scripsit Lobera. Sunt qui dicant S. Froylanum Episcopum Legionensem ejusdem cœnobii olim monachum fuisse.

S. Alvitus five Aloitus Episcopus Legionensis & S. Ordonius Episcopus Asturicensis, monachi hoc in loco haud dubie fuerunt.

Huic illustri Abbatie annexi sunt Prioratus non pauci: Monasterium S. Mariæ de *Piasca*, fundatum à Comite Roderico Gongales; à quo Comite illustrissima familia Gironum genus suum ducit.

Monasterium S. Bartholomei de *Medina del Campo*: Cujus loci Prior gaudet titulo Abbatis. In eo loco visitur imago Christi crucifixi, & frequentatur magna cum devotione populi. Monasterium S. Mancii qui fuit discipulus Christi ut traditur, & ibidem quiescit.

Monasterium S. Salvatoris de *Nogal* olim Abbatia nunc Prioratus. Fundatrix fuit illustris matrona Elvira Sanchez Era 1001. Ex hoc monasterio Nogalensi assumpti sunt primi monachi ad fundandum monasterium Ordinis S. Benedicti in urbe Vallisoletana petente Joanne illius nominis primo Rege, & mittente Joanne Abbate de Sagagun. Vallisoletanum istud monasterium nunc est caput totius congregationis reformatæ in regno Castellæ. Ita Prudentius Sandovallius prima parte foundationum monasteriorum Benedictinorum in Hispania.

CAPUT L.

Cluniacensis ordo & monasterium, in d. Matisconensi.

DE Abbatie Cluniacensis origine sic legitur in Chronico Cluniacensi: *Monasterii Cluniacensis primus fundator fuit Guarinus alias Gerinus, Comes Cabilonensis & Matisconensis, regnante Ludovico Pio Caroli Magni filio circiter annum 820. quod postea ab Hungaris devastatum, à Guilielmo*
Aqui.

Aquitaniæ Duce restauratum fuit. Ajunt autem istam Guilielmi foundationem five instaurationem toto orbe celeberrimam, factam fuisse anno 610. ipsumque in illo suo monasterio Bernonem primum Cœnobiarcham locasse; postea Guilielmum obiisse anno 918. sepultumque in Basilica S. Juliani Biturigibus. Facillime vero quisque sibi persuasum habebit Guarinum illic commemoratum eundem esse qui Warinus à Genebrardo in Chronico dicitur: & is certe annis centum Ducem Aquitanicum præcessit. Addunt autem Petrum Venerabilem creatum Abbatem nonum an. 1122. ætatis suæ anno 28. & defunctum esse anno 1157. Ceterum veteres ordine Abbates; si numerantur. Primus legitur *Berno*, secundus *S. Odo*; ille sub annum 895. hic ab anno 913. tertius *Adamarus* ab anno 938. quartus *S. Majolus*, & quintus *S. Odilo* ad annum 993. per annos 56. sextus *S. Hugo* ex familia Principum Bellioensium anno 1109. septimus *Pontius*; octavus *Hugo* 11. nonus *Petrus Venerabilis*: decimus *Hugo* 111. &c.

Testamentum Guilielmi cognomento Pii, Arvernorum Comitis & Ducis Aquitanorum, quem monasterii Cluniacensis fundatorem, alii instaurationem fuisse volunt, anno 910.

Cunctis sane considerantibus liquet, quod ita Dei dispensatio quibusque divitibus consulit, ut ex rebus quæ transitorie possidentur; si eis bene utantur, semper mansura valeant præmia promereri. Quod videlicet divinus sermo possibile ostendens, atque ad hoc omnino suadens dicit: *Divitiæ viri, redemptio animæ ejus. Prov. 13.*

Quod ego *Willelmus* dono Dei Comes & Dux sollicitè perpendens, ac propriæ salutis, dum licitum est providere cupiens, ratum, immo pernecessarium duxi, ut ex rebus quæ mihi temporaliter collatæ sunt, ad emolumentum animæ meæ aliquantulum impartiar: quippe qui adeo in his videor excrevisse, ne fortassis totum ad curam corporis in supremo redarguar expendisse, quin potius cum suprema fors cuncta rapuerit, quiddam mihi gaudeam reservasse.

Quæ scilicet causa nulla specie vel modo congruentius posse fieri videtur, nisi ut juxta Domini præceptum, *Amicos mihi faciam pauperes ejus, Luca 16.* Utque hujusmodi actio non ad tempus, sed continuo peragatur, monastica professione congregatos ex propriis sumptibus sustentem; ea siquidem fide, ea spe, ut quamvis ipse cuncta contemnere nequeam, tamen dum mundi contemptores, quos justos credo, susceperim, *Justorum mercedem accipiam.*

Igitur omnibus in unitate fidei viventibus Christique misericordiam postulantibus, qui sibi successuri sunt, & usque ad sæculi consummationem victuri notum sit. Quod ob amorem Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi; res juris mei, SS. Apostolis Petro videlicet & Paulo de propria trado donatione, *Cluniacam*, scilicet villam, quæ sita est super fluvium qui *Granna* vocatur, cum cortile & manso indomincato, & Capella quæ est in honore Sanctæ Dei Genitricis Mariæ & S. Petri Apostolorum Principis, cum omnibus rebus ad ipsam villam pertinentibus, villis siquidem capellis, mancipiis utriusque sexus, vineis, pratis, campis, silvis, aquis, aquarumve decursibus, farmariis, exitibus, & regressibus, cultum & incultum cum omni integritate: quæ etiam res sunt sitæ in Comitatu Matisconensi, vel circa, suis unaquæque terminis conclusæ.

Dono autem hæc omnia jam dictis Apostolis ego *Willelmus* & uxor mea *Ingelberga*, primum pro amore Dei, deinde pro anima senioris mei Odonis progenitoris, ac genitricis meæ, pro me & uxore mea, salute scilicet animarum nostrarum & corporum: pro Avacæ nihilominus quæ mihi eisdem res testamentario jure concessit. Pro animabus quoque fratrum ac Sororum nostrarum, nepotumque, atque omnium utriusque sexus propinquorum, pro fidelibus nostris, qui nostro servitio adhærent; pro statu etiam ac integritate Catholicæ religionis. Postremo vero, sicut omnes Christiani unius compage charitatis ac fidei tenemur: ita pro cunctis, præteritorum scilicet, præsentium five futurorum temporum Orthodoxis, hæc donatio fiat.

Eo siquidem dono, tenore, ut in *Cluniaco*, in honore SS. Apostolorum Petri & Pauli monasterium Regulare construatur, ibique monachi juxta regulam beati *Benedicti* viventes congregentur, qui ipsas res perenni tempore possideant, teneant, habeant atque ordinent: ita duntaxat ubi venerabile orationis domicilium votis ac supplicationibus frequententur, conversatioque cælestis omni desiderio & ardore intimo perquiratur & expetatur, sedulæ quoque orationes, postulationes, atque obsecrationes Domino dirigantur tam pro me, quam pro omnibus, sicut eorum memoria superius digesta est. Præcipimus siquidem ut maxime illis sit hæc nostra donatio ad perpetuum refugium: qui pauperes de sæculo egressi, nihil secum præter bonam voluntatem attulerint, ut nostrum supplementum fiat abundantia illorum, sintque ipsi monachi cum omnibus præscriptis rebus sub potestate & dominatione Bernonis Abbatis, qui quamdiu vixerit, secundum suum scire & posse eis regulariter præsideat: Post discessum vero ejus, habeant iidem monachi potestatem & licentiam quamcumque sui ordinis, secundum placitum Dei atque regulam S. Benedicti promulgatam, eligere ma-

mauerint Abbatem atque Rectorem, ita ut nec nostra, nec alicujus potestatis contradictione contra religiosam duntaxat electionem impediatur.

Per quinquennium autem Romæ ad limina Apostolorum, ad luminaria ipsorum continuanda, decem solidos præfati monachi persolvant habeantque tuitionem ipsorum Apostolorum, atque Romani Pontificis defensionem, & ipsi monachi corde & animo pleno prælibatum locum pro posse & nosse suo ædificent.

Volumus etiam ut nostris successorumque nostrorum temporibus, pro ut opportunitas atque possibilitas ejusdem loci sese dederit: quotidie misericordiæ opera pauperibus, indigentibus, advenis, peregrinantibus, summa intentione exhibeantur.

Placuit etiam huic testamento inferi, ut ab hac die, nec nostro, nec parentum nostrorum, nec fastibus regniæ magnitudinis, nec cujuslibet terrenæ potestatis jugo subjiciantur iidem monachi ibi congregati: neque aliquis Principum sæcularium, non Comes quisquam, nec Episcopus quilibet, non Pontifex supradictæ sedis Romanæ, per Deum, & in Deum, omnesque sanctos ejus, & tremendi judicii diem contestor, deprecor, ne invadat res ipsorum Dei fervorum, non distrahat, non minuat, non procannet, non beneficiet alicui, non aliquem Prælatum super eos, contra eorum voluntatem constituat.

Et ut hoc nefas omnibus temerariis ac improbis arctius inhibeat, adhuc idem inculcans subjungo, & obsecro vos o sancti Apostoli, & gloriosi Principes terræ, Petre & Paulle, & te Pontifex Pontificum Apostolicæ Sedis, ut per auctoritatem canonicam & Apostolicam quam à Deo accepisti, alienes à consortio sanctæ Dei Ecclesiæ & sempiternæ vitæ prædones & invalores, atque distractores harum rerum, quas vobis hilari mente promptaque voluntate dono, Sitisque tutores ac defensores jam dicti loci Cluniacensis, & fervorum Dei ibi commemorantium ac commanentium.

Harum quoque omnium facultatum propter eleemosynam & clementiam, ac misericordiam piissimi Redemptoris nostri, si quis forte, quod absit, & quod per Dei misericordiam & patrocinia Apostolorum evenire non æstimo, vel ex propinquis aut extraneis, vel ex qualibet conditione sive potestate, qualicumque calliditate contra hoc testamentum, quod pro Dei amore omnipotentis, ac veneratione Principum Petri & Pauli fieri, fancivi, aliquam concussionem inferre tentaverit, primum quidem iram Dei omnipotentis incurrat, auferatque Deus *partem illius de terra viventium*, & deleat nomen *ejus de libro vitæ*, fiatque pars illius qui dixerunt Domino Deo, *Recede à nobis, & cum Dathan & Abiron*, quos terra aperto ore deglutivit & vivos infernus absorbit, perennem incurrat damnationem. Socius quoque Judæ Domini proditoris effectus, æternis cruciatibus retrusus teneatur. Et ne ei in præfenti sæculo humanis oculis impune transire videatur, in corpore quidem proprio futuræ damnationis tormenta experiatur, fortitus duplicem direptionem cum *Heliodoro & Antiocho*, quorum alter acris verberibus coercitus, vix semivivus evasit: alter vero nutu superno percussus, putrescentibus membris, & scatentibus vermibus, miserrime interit. Ceterisque sacrilegis qui ærarium domus Domini temerarie præsumferunt, particeps exultat, habeatque, nisi resipuerit Archiclavum totius Monarchiæ Ecclesiarum, juncto sibi S. Paulo, obtitorem, & amœni paradisi contradicentem; quos si vellet, habere poterat pro se piissimos intercessores. Secundum mundialem vero legem, his quibus intulerit calumniam, centum auri libras cogente judicaria potestate compulsus exsolvat, & congressio illius frustrata, nullum omnino obtineat effectum, sed hujus firmitas testamenti omni auctoritate suffulta, semper inviolata & inconcussa permaneat, cum stipulatione subnixâ. Actum Bituricæ civitatis, Publice. *Guilielmus*. Ego hanc auctoritatem fieri, & firmari rogavi, ac manu propria roboravi. Signum *Ingelbertæ* uxoris ejus. Madalbertus peccator, Bituricensis Archiepiscopus.

Anno undecimo regnante *Carolo* Rege, Indictione XIII. ego *Oddo* Levita, ad vicem Cancellarii scripsi & subscripsi.

Ceterum *Guilielmus Paradinus* Annal. Burgund. lib. I. negat hunc Aquitaniæ Ducem Cluniacensis conventus prima jecisse fundamenta, verum *Matisconensem* quemdam Comitem *Weranum* seu *Warinum*, qui an. 884. permutatis cum *Hildebaldo Matisconensi* Præsule toparchiis suis *de Corte*, & *de Genoillii*, à dicto Antistite, Cluniacensi villa reciproca compensatione recepta monasticoque cœnobio eo loci, SS. Petri & Pauli Apostolorum memoriæ constructo, dictus *Hildebaldu* consecrasset, anno imperii *Ludovici Pii*, 13. & reparatæ salutis 828. Ideoque hallucinari eos maxime qui *Bernonem* à *Burgundia Gigniensem* Abbatem, vel dictum *Willelmum* ipsius fundatores primos asserunt.

Catalogus Abbatiarum & Prioratum, congregationis Cluniacensis.

ABBATIÆ.

Abbatia Cluniacensis.

Abbatia Moyssiensis, apud Arvernos.

Abbatia Figiacensis, in Argonia, regni Galliæ provincia.

Abbatia Lozacensis, ibidem.

Abbatia Balmenfis, ibidem.
 Abbatia Monasterii novi, Auguftoriti Pictonum.
 Abbatia D. Benedicti ad Eritanum Italiae amnem.
 Abbatia Thierni apud Arvernos.
 Abbatia Belliloci in Argonia.
 Abbatia de Pasleto in Anglia.
 Abbatia de Cofraquel, in Scotia.
 Abbatia Paterniaci.
 Abbatia Varinenfis in Germania.
 Abbatia Amillani, forte S. Æmiliani, in Hispania.
 Abbatia Campi Rotundi.
 Abbatia S. Rigaldi, in d. Matifconenfi.

P R I O R A T U S .

Prioratus de Caritate.
 Prioratus S. Pancratii, in Anglia.
 Prioratus S. Martini de Campis, Parififis.
 Prioratus Salviniaci, apud Borbonios
 Prioratus Celfiniarum, vel Selceniarum, in Arvernia.
 Prioratus Marcigniaci.
 Prioratus de Gigniaco.
 Prioratus de Cariloco.
 Prioratus S. Saturnini de Portu.
 Prioratus B. Mariæ de Nazareto, in Hispania.
 Prioratus Mantuaci.
 Prioratus S. Marcelli Cabilonenfis.
 Decanatus de Vergeyo.
 Prioratus de Coinciaco.
 Decanatus de Lehuno vel Letzuno in fanguine terfo.
 Prioratus S. Petri, Abbatis-villæ, in Picardia.
 Prioratus S. Lupi de Afferento.
 Prioratus S. Arnulphi de Crefpeyo, in ducatu Valesiæ. Vide fupra cap. 26.
 Prioratus Valencenarum, forte designatur.
 Prioratus S. Salvii apud Valencenas feu Valentianas Hannoniæ urbem. De quo vide c. 43.
 Prioratus de Volta.
 Prioratus Romani monasterii.
 Prioratus S. Orientii.
 Prioratus B. Mariæ deaurata.
 Decanatus de Gaya.
 Prioratus de longo Ponte.
 Prioratus de Vallibus, fupra Polligniacum.
 Prioratus de Rivis.
 Prioratus S. Jacobi de Pontida, in Italia.
 Prioratus de Lentona, in Scotia, aliis de Lanthona, in Anglia.
 Prioratus Montis-acuti, in eadem infula.
 Prioratus de Longa villa.
 Prioratus de Rodolio.
 Prioratus de Gornayo.
 Prioratus S. Milburgis,
 Prioratus de Arantona,
 Prioratus de Ponte-fractò, } in Anglia.
 Prioratus de Catelereò. }
 Prioratus de Amberta.
 Prioratus de Nogento Rotrodi, vide cap. 26. fupra.
 Prioratus S. Margaretæ de Helincuria.
 Prioratus S. Stephani Nivernenfis.
 Prioratus S. Reneriani.
 Prioratus de Prato.
 Prioratus de Nantholio Baaduini,
 Prioratus Montis-defiderii.
 Prioratus Aregrandis.
 Prioratus de Rampone.
 Prioratus S. Marcelli Dienfis.

Prioratus Ganagobiæ.
 Prioratus de Jallifoco, unitus cum collegio Avenionensi.
 Prioratus de Tornaco.
 Prioratus de Contamina.
 Prioratus de Domena.
 Prioratus S. Butropii Sanctonenfis.
 Prioratus Insulæ Aquensis.
 Prioratus de Barbifolio, seu Barbifilio.
 Prioratus S. Albani Basiliensis.
 Prioratus de Alezaco.
 Decanatus de Paredo, mensæ Cluniacensis Abbatis connexus.
 Prioratus de Medicino.
 Prioratus S. Margaretae de Mergeriis, in Campania.
 Prioratus S. Marcelli de Sangeto.
 Decanatus de Roncenaco.
 Decanatus de Carnaco.
 Prioratus de Sezana.
 Prioratus S. Mariæ Senonenfis. } sub Caritatis monasterio.
 Prioratus S. Nicolai Silvanectensis. }
 Prioratus de Capy. } sub S. Martini monasterio.
 Prioratus de Encra sive Ancra. }

Prioratus S. Martini de Luperciaco Burgo, apud Niveodunum ad Ligerim.

De his vide plura in Historia Martiniana seu monasterii S. Martini de Campis, Parisiis an. 1600. edita, & apud Choppinum lib. 2. Monasticon, tit. 1. §. 6.

Sunt & Prioratus aliquot monialium congregationis Cluniacensis, ut Marcigniacus diocesis Matisconensis, Victorianus D. Leodientis, Sallesius d. Lugd. Croperius & S. Sepulchri d. Avernenfis. De Marigniaco expresse agit Petrus Venerabilis lib. 3. Epist. 2.

C A P U T L I.

S. Gerardi Broniense Cœnobium, tertio milliari à Namurco, opido ad Mosam fl. sito, in Belgio.

Plpinum secundum, cognomento Herstallium Broniensi in tractu oratorium, seu facellum ædificasse, illudque S. Lambertum Tungrensem Episcopum dedicasse, tradunt. Hoc prædium Broniense, cum adjacentibus, à majoribus acceptum, possidebat vir Dei Gerardus, nobilissima Aufrasiarum familia natus, An. 913. ut habet M. S. Chronici Sigeberti exemplar Lipsianum. Is iussu SS. Apostolorum Petri & Pauli, illo in loco cœnobium ædificavit, in quo clericorum sodalitatem instituit, qui more Canonico illic viverent.

*Talis religio præcessit tempore primo,
 Donec dante Deo, monachorum inducitur ordo,
 Rebus & officio longe præclarior illo.*

At postea Gerardus in Galliam profectus, in S. Dionysii cœnobio apud Parisios, monasticum vitæ genus est amplexus. Annis hic novem monasticis disciplinis egregie instructus cum parte reliquiarum S. Eugenii Toletani Episcopi & martyris Bronium rediit, & clericis amotis monachos substituit, eisdemque primus Abbas præfuit. Post ad S. Gisleni Cellense cœnobium reformandum, à Gisleberto Lotharingiæ Duce, evocatus, clericis ob vitam liberio rem amotis, monachos substituit. Inde in Flandriam ab Arnulfo Comite invitatus, Blandiniense, Bertinense, Marchianense, aliaque monasteria reformavit, ut octodecim in Flandria monasteriorum rector, ac reformator esse meruerit. Omnibus denique rite compositis, Bronium rediit, & pie in Christo obdormivit.

Hæc ex vita Sancti Gerardi fundatoris Broniensis, à monacho ejus loci ad Conterum Abbatem scripta, desumptum. Meyerus in Annal. Flandria ad an 940.

S. Gerardi obitum Sigebertus in Chronico refert ad annum nongentesimum quinquagesimum nonum: marmorei tamen sepulcri ejus inscriptio notat annum nongentesimum quinquagesimum octavum.

Broniense porro monasterium Pius IV. Pont. Max. & Philippus II. Hispaniarum Rex, Belgarumque Princeps, Episcopatus Namurcensi, recens tum instituto, annexerunt. Exstat apud Surium Tom. 5.

Diploma Stephani Papæ.

IN Nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis, & S. Mariæ semper virginis. Stephanus Sedis Apostolicæ summus Episcopus, servus servorum Dei, fratribus ac filiis nostris per universum orbem terrarum in fide Catholica degentibus. Notum cupimus esse omnibus tam præsentibus, quam futuris, qualiter filius ac frater noster, divina annuente clementia Gerardus,

dus, Abbas nobis innotuit de monasterio Bronienſi, quod in melius reformavit & reſtauravit in honore ſanctæ Dei genitricis ſemp̄ virginis Mariæ, ſanctorumque Apoſtolorum Petri & Pauli, & ſancti Joannis Baptiſtæ. Poſt vero multorum ſanctorum pignora, congregavit corpus etiam ſancti Eugenio martyris, Archiepiſcopi Toletanæ ſedis, (a) diſcipuli & ordinati ſancti Dionyſii Archiepiſcopi, cum magna reverentia & honore inibi attulit, hereditatem quoque propriam tam in agris, quam mancipiis, & in omnibus jure hereditario adjacentibus devote ac voluntarie ad præſatum dedit monaſterium. Poſtquam autem nobis hoc indicavit, proſolutus pedibus noſtris petiit, quatenus auctoritate Apoſtolorum Petri & Pauli malediceretur omnis, qui de eodem monaſterio aliquid conaretur, tam de reliquiis Sanctorum, quam de veſtimentis & libris & de territoriis auferre, atque de mancipiis, vel de aliis quibuſlibet rebus, quas nunc habet ſibi datas, vel ultra poſſit Dei miſericordia obtinere. Hoc quoque magnopere expetiit, ut eodem conſringatur anathemate, quicumque privilegium, quod de eodem loco & monaſterio jam regia magnificentia & imperialis ſanxerat auctoritas, aliquatenus præſumeret infringere: ſcilicet ut nullus Epiſcopus, nullus Comes, nullus Advocatus, nullus Judex publicus, nec quilibet ex judiciaria poteſtate, in Eccleſias aut loca, vel agros, ſeu reliquias poſſeſſiones memorati monaſterii præſumat ingredi, aut ad cauſas audiendas, aut precaturas faciendas, aut freda vel tributa aut obſonia quælibet exigenda, vel manſiones, aut ſilvas, vel paradas faciendas, aut fide juſſores tollendos, aut homines ejuſdem monaſterii, tam ingenuos, quam ſervos ſuper terram ipſius commanentes injuſte diſtringendos, nec ad ullas redhibitiones aut illicitas occaſiones requirendas noſtris & futuris temporibus. Sed liceat memorato Dei ſervo Gerardo, ſuiſque ſucceſſoribus res prædicti monaſterii, cum monachis ſuis, ſub immunitatis noſtræ deſenſione, quieto ordine poſſidere & ordinare abſque cujuſlibet arbitri communionem, niſi ipſo Abbate, & ſuis monachis id rationabiliter fieri petentibus. Hoc quoque firmare expetiit nihilominus, ut eadem damnetur maledictione, quicumque locum ipſum, & loci incolæ infra ſuos terminos hoſtili incendio vel cæde aut aliqua injuſta oppreſſione præſumerit aliquatenus depopulari, vel infringere. Adſtantibus igitur Epiſcopis, & confratribus hujus ſanctæ Romanæ Sedis, & conſentientibus, petitionem ſamuli Dei Gerardi Apoſtolica auctoritate firmari decrevimus. Igitur auctoritate Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, & ſanctæ Mariæ ſemper Virginis Dei genitricis, & omnium cœleſtium virtutum, & ſancti Joannis Baptiſtæ, & ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, quorum vices licet indigni tenemus, & ſancti Eugenio martyris, ejuſdem loci patroni & proviſoris, & Sanctorum, quorum reliquiæ inibi ſunt, ſimulque omnium Sanctorum, quorum nomina ſcripta ſunt in libro vitæ, excommunicamus, anathematizamus, damnamus omnes, qui horum quidpiam, quæ de immunitate & libertate Bronienſis Eccleſiæ & loci prælibata ſunt, irritum fecerint vel infregerint, niſi reſpuerint & penituerint, & ab Abbate & fratribus ejus veniam promeruerint, & de cetero emendaverint. At vero qui obſervator exiſtiterit hujus noſtræ præceptionis, & regiæ ſanctionis, gratiam & miſericordiam, vitamque æternam à miſericordiſſimo Domino Deo noſtro conſequi mereatur. Ego Caſtorius Notarius regionarius, Scriniarius ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, corroborante Apoſtolica auctoritate, & ſancto Papa Stephano ſuggerente; recognovi. Data V. Kal. Maji anno ab incarnatione D. CCCC. XIII. regnante Henrico in regno Lotharii, imperante in Italia Hugone, anno II. Indictione VI. Actum Romæ feliciter, Amen.

Gemblacense Monasterium, in Brabantia, inter Bruxellam & Namurcum.

Gemblacum, veteribus Gemmelacum, pervetustum est Brabantie opidum, olim Leodicenſis, hodie Namurcenſis diœceſis, Lovanio & Bruxella milliariſibus ſex, Namurco tribus diſſitum. Intra opidum nobiliſſimum eſt cœnobium, à ſancto Guiberto, (quem quarto Febr. Romani Martyrologii tabulæ Gilbertum nuncupant) extructum, ac dotatum. Fuit iſ ex antiqua Regum Auſtraſiæ proſapia, qui militiæ ſecularis cingulo depoſito, caſtrum ſuum Gemmelauſ, ſive Gemblacum, cum omnibus appendentibus, Erluino viro pio hortante, Deo & Apoſtolorum Principi B. Petro obtulit, in eoque cœnobium ſuo ære exædificavit, Erluino eodem primo Abbate conſtituto, Meminit hujus nobiliſſimæ foundationis Platina in Stephano VII. Annua vero erectionis indicat hoc diſtichon, quod hodieque in Gemblacenſis cœnobii baſilica, parieti inſcriptum legitur:

Unum D. ſcribis, C. quatuor X. bis & I. bis,
 Dum clauſtrum per te fit Gemblacenſe Guiberte.

Ceterum Guibertus, in Gorzienſi juxta Metas Lotharingiæ urbem cœnobio celeberrimo, X. Kal. Junii, anno nongentefimo ſexageſimo ſecundo in Domino obdormivit; inde mox Gemblacum translatus, atque è terra elevatus IX. Kal. Octobris, anno milleſimo centefimo decimo, procurante id Sigeberto Gemblacenſi Chronographo. Eſt autem Gemblacenſe monaſterium, hodieque cum ob antiquitatem, tum ob inſignem codicum omnis generis manuſcriptorum bibliothecam, admodum celebre: gaudetque Abbas ejus loci titulo Comitis

(a) In Bronio quieſcit pars corporis S. Eugenio Epiſcopi Toletani, Vide Molani Natales SS. Belgii.

mitis & merito primum inter proceres seculares, in comitiis Ordinum Brabantiae, locum obtinet. Hoc in cœnobio vixit, obiitque anno millesimo centesimo duodecimo, Sigebertus monachus, inde Gemblacensis dicitur, cujus Chronicon exstat nominatissimum: ex quolibet apponere quae de sui monasterii origine atque Abbatibus is refert: Anno nongentesimo vigesimo primo, clarebat inter nobiles Lotharingiae, sanctus Pater Guibertus, qui nostrum Gemmelacense cœnobium fundavit, qui divitiis, nobilitate, & potentia clarus, cingulum mundanae militiae deponens, cingulo sanctae religionis in monachico habitu se accinxit. An. nongentesimo quadragésimo octavo immunitas nostrae Gemmelacensis Ecclesiae imperiali Othonis confirmatur edicto, & anuli impressione corroboratur. Erluinus primus ejus loci Abbas, à Patre nostro Guiberto electus, in sanctitate & religionis fervore claret. Anno nongentesimo quinquagesimo quarto, immunitas nostrae Gemmelacensis Ecclesiae etiam Apostolica auctoritate à Benedicto Papa corroboratur, anno septimo Pontificii ejus. Anno nongentesimo quinquagesimo octavo Erluinus primus Abbas Gemmelacensis à quibusdam contrariis sanctae religioni lumine oculorum privatur. Anno nongentesimo sexagesimo secundo sanctus Pater noster Guibertus, fundator noster Gemmelacensis cœnobii, apud Gorziam, ubi Deo militabat, propter amorem ferventis ibi sanctae religionis, in Christo dormivit, & qui omnia reliquerat, centuplum & vitam aeternam recepit. Corpus vero ejus relatum est ad cœnobium Gemmelacense an. nongentesimo octuagesimo septimo, Erluinus primus longo in longa cæcitate martyrio cruciatus, moritur. Succedit Heriwardus. Anno nongentesimo nonagesimo primo obiit Heriwardus Abbas. Succedit Erluinus Junior. Anno millesimo duodecimo Abbas Erlvinus Junior obiit. Olbertus Gemmelacensis Ecclesiae ordinatur Abbas, vir moribus, religione, bonis doctisque viris aut conferendus aut praeferendus. Anno millesimo quadragésimo octavo, in Christo dormit Olbertus sanctae memoriae Abbas Gemmelacensis. Abbati Olberto succedit Miifac. Anno millesimo septuagesimo secundo obiit Abbas Miifac succedit Tietmarus: & sic ex ordine ceteri. Haecenus ex Sigeberti Gemblacensis Chronico. Ceterum praeter Olbertum & Sigebertum, fuere & scriptis illustres Lambertus & Guibertus Abbates Gemblacenses, quorum prior Appendicem ad Sigeberti Chronicon brevi à nobis edendam, alter multa de S. Martino Turonensi Episcopo, itidem inedita, conscripsit, obiitque anno salutis millesimo ducentesimo octavo.

Porro Gemblacenses olim Abbates cudendae monetae jus habuerunt: è quorum numero Arnulfus Abbas anno millesimo centesimo quinquagesimo tertio, opidum muris & fossa munivit: Arnoldus vero Abbas, anno millesimo quingentesimo tertio, cœnobium suum Capitulo ut vocant, Bursfeldensi submisit.

Gemblacian omnibus suspiciendum reddunt corpora SS. Martyrum Exuperii & Marii, S. Maclovi Episcopi, S. Guiberti fundatoris, aenius item virginis & martyris ex parthenio S. Ursulae sodalitis, & alterius martyris ex illustri S. Gereonis collegio. De quibus Molanum consule in Natalibus Sanctorum Belgii.

C A P U T LII.

Rassonis Comitum Dieffensis monasterium, vulgo zu S. Grafrath.

ANNO 904. Rasso Comes ex Andecensi familia, Dux Bojariæ regni limitis Orientalis, vir nobilis & strenuus, cœnobium in honore Salvatoris omnium Werdee, juxta Amperam construxit, in pede sui castri Razenberge, & illic monachos collocavit: quod etiam S. Udalricus Episcopus consecravit. In hac Ecclesia Comes iste functus vita sepultus requiescit, ad cujus tumulum signa fuerunt edita.

Hæc Ecclesia postea ab hostibus Ecclesiarum penitus devastata est. Defuncto Comite Rassone, successit Fridericus Comes, frater ipsius, armis strenuus, qui ad sanctam terram iter faciens obiit, ibique sepultus est, alius vero ac tertius Fridericus, dicitur Roch, apud S. Blasium, sepultus est in nigra silva, secundum Joannem Aventinum.

Eberspergense monasterium, vulgo Ebersperg.

Ebersperg castrum olim inter Oenum & Senonas, nunc Sempta amnes situm in silva, quam Joannes Aventinus lib. 4. Cornodunensem olim appellatam dicit, nunc Eberspergensis vocatur à Sighardo, Comite de Sempta, adversus Ungarorum irruptiones, admonentibus sacris vatibus, Conrado de Hewa ex Hegovia, & Gebhardo Argentinensi, sanctissimis ac facundissimis ejus temporis viris, conditur. Ab apro, quem ibi invenit, Ebersperg nomen accepit, circa annum 900. Eberhardus & Adalbero, Comites de Sempta, nepotes Sighardi ex Ratholdo filio, post bellum Ungaricum, cui anno Domini 955. interfuere cum sorore Wilpriga templum D. Sebastiano in arce sua Ebersperg construxerunt, anno Domini 970. Ipsi paucis post diebus mortui sunt, & hæc sunt principia hujus monasterii.

Ulricus, filius Adalberonis, cum conjugæ suæ Richarda, sorore Marquardi, Carinthiae Marchionis, Eberspergii collegium pro monachis Augustinianis instituerunt, ipsa obiit 1013. ipse 1019. ambo ibidem sepulti.

Adalbero tertius, filius Ulrici, cum conjuge Richildi, sorore Welphonis tertii, Ducis Carinthiæ, cum liberis carerent, Ebersperg, arcem in ædem D. Benedicti commutaverunt tradideruntque monachis inter alia Peffenhausen. Item in Austria Posenboig, & Ibs, quæ cum monasterio longius sita essent, longo post tempore, nempe anno 1180. Ducibus Austriae, pro commodioribus ac propinquieribus prædiis data & commutata sunt.

Foundationem seu institutionem hujus monasterii per Adalberonem tertium cum conjuge factam, Henricus tertius Imperator, & idem Dux Bojorum confirmavit anno 1040.

Idem quoque Adalbero comes monasterium Beurn ad radices Alpium, in superiori Bavaria situm, ab Ungaris vastatum, cujus curator seu Advocatus erat refecit, ac ejectis Augustinianis, Benedictinis monachis reddidit, ac duodecim monachos Tegernseenses eo transtulit. Obiere isti conjuges fundatores eodem anno, nempe 1045. atque in his defecit nobilissima hæc familia Comitum à Sempta & Ebersperg.

C A P U T LIII.

Walciodorensæ Monasterium, vulgo Wasor, ad Mosam fl. inter Dionantum & Givetum opida.

SANCTUS Eloquius Abbas & Confessor ex Hibernia in Galliam circa annum Christi sexcentisimum quinquagesimum veniens, cum S. Furseo Latiniacum struxit monasterium, ibidemque sanctissime vixit. Itaque B. Furseus ad Christum migraturus, monasterii curam B. Eloquio reliquit. At cum postea discipulorum suorum animos inique in se concitatos Eloquius intelligeret, cum paucis fratribus Grimacum ad Isaram secessit, vitam ducturus eremiticam. Cumque S. Eligio Noviomensi Episcopo sincera ejus religio innotesceret, ipsum presbyterum ordinavit, & per suam diœcesim prædicandi licentiam dedit. Pervenit autem ad multam senectutem, vitæ sanctitate ac miraculis longe lateque clarissimus. Corpus ejus religiose humatum est in monticulo juxta aggerem publicum, ubi Sommeron & Isara confluent. Estque basilica in ejus memoriam adificata, quæ magna fidelium devotione frequentata fuit, usque ad tempora Odonis Regis, sub quo Danorum sæviente crudelitate, cum aliis basilicis, cremata est; sic tamen ut divina clementia corpus salvum manserit in secreto sacrophago. Contigit autem postea sæpe eo in loco voces audiri psallentium, & luminaria videri. Quo præsignificabatur sanctum virum aliquando exaltandum. Quod circa annum nongentesimum sexagesimum præstitit religiosus Comes Eilbertus. Cum enim hujus sancti viri corpus sub dio in quadam solitudine relictum esset, pius Comes hoc pignus sacrum à Rodehardo Laudonensi Episcopo petiit & obtinuit. Sicque deportatum est, ad basilicam Walciodorensæ, à dicto Comite fundatam, & in ipsa translatione plurimi à variis linguoribus sunt curati. *Hæc ex S. Eloquii vitæ historia desumpsimus, quæ à S. Forannano Archiepiscopo eo tempore quo sacrum corpus ex Francia Walciodorum est translatum, scripta creditur. Ceterum de hac translatione plura habet liber foundationis cænobii Walciodorensis, ante trecentos annos à Roberto monacho Stabulensi, post Abbate Walciodorensi conscriptus. Ex illo itaque nonnulla libet hic subjungere.*

Regressus à summo Pontifice sanctus Forannanus, honoris incrementa suæ Ecclesiæ cœpit desiderare, sed & Comitem Eilbertum convenit, ut communi deliberatione & consilio, alicujus Sancti nominati reliquias obtinerent: futurum autem esse dicebant, ut ex præsentia alicujus Sancti, & recens basilica honorabilior haberetur, & populi caterva augeretur, & locus abundantiori benedictione sanctificaretur. Cui rei animum apponens Comes, conjugem suam participem fecit consilii, ut & meriti particeps esset. (a) Prius itaque Ecclesiæ S. Michaelis in Tharascia à se fundatæ acquisierat memorabile corpus beati Adalgisi: quod cum idem præitare vellet Walciodorensi, commode obtinuit corpus sancti Eloquii. Idque aliquot diebus deposuit in basilica B. Michaelis in Tharascia, ut in die, qua cælos petiit in Francia, transportaretur Walciodorum. Dum autem per Famennam deferretur, à portatoribus depositum in Morthusin, refumi non potuit, nisi fufis precibus, & Widerico duos Decembris, quo translationis, & depositionis & basilicæ consecrationis memoria festiva agitur. *Consule Molanum in Natalibus Sanctorum Belgii, III. Decembris.*

Huic cænobio Walciodorensi annexa est cella vicina, seu Prioratus, ut vocant, Hasteriensis. Hanc Basilicam Hasteriensem ab Alberone Metensi Episcopo constructam, in eaque primum moniales resedisse, ac demum, permutatione quadam inita, ad Walciodorenses devenisse, ex loci ejus monumentis traditur, in manuscripto quodam codice monasterii Trudonensis, quo olim usi sumus.

CAPUT

(a) An. 944. monasterii Walciodorensis jacta esse fundamenta ab Eilberto Comite, legi in MS. quodam codice cænobii S. Trudonis.

CAPUT LIV.

Tegernseense monasterium in Bavaria.

Albertus & Ottogerion illustres Bojariæ Comites, ita in diplomate appellantur isti duo fratres, in superiori Vindelicia intra Isaram & Oenum in faucibus Alpium, prope lacum Tigurinum, contubernium monachis fundarunt, quorum Præful, Bojariæ Antistites omnes dignitate antecellit. Nam cœnobium fossa, mœnibus, tormentis bellicis, & aliis hujusmodi instructum, instar Regiæ possidet, more Principum equestris ordinis officiales perpetuos habet. Instauratur hoc monasterium ab Ungaris exustum per Ottonem Imperatorem secundum & Ottonem filium Luitolphi, fratris Ottonis secundi, Ducem tum Bojariæ & Sueviæ, qui monachis cœnobium cum prædiis restituit, Hartuicum præficiunt, & prophanos qui religiosorum locum occupant, migrare jubent, anno 979. Fuerunt isti fundatores Comites de Warngew & Tegernsee; quidam suspicantur fuisse filios Grimoldi Ducis Superioris Bavariæ, ex familia primorum Ducum & Regum Bavariæ, occisi in tumultu. Diploma Henrici sexti astipulatur, in quo hos fundatores regali profapia ortos dicitur his fratribus has ditiones inter Isaram & Oenum Alpibus subditas, scilicet Warngew & Tegernsee, à Carolo Marcello fuisse traditas, auctor est Avent. lib. 3. Annal. Diploma Ottonis secundi, cujus exemplum infra in fine ponitur, habet, hos duos germanos fratres & illustres Comites in suo & de suo patrimonio temporibus Pipini Regis Francorum ipsius permisso, condidisse hoc monasterium; unde præsumitur, hos de antiqua nobilitate Bavariæ fuisse, qui una cum fratre Uttonē etiam alias ditiones in Bavaria & in Austria tenuerunt. Utto enim ad Ilmum fluvium monasterium Illmuniter instituit, quo ossa S. Arsatii transtulit Joan. Avent. Superiores duo fratres infra Anasum instituerunt monasterium S. Hypoliti, vulgo *Sant Pelten*. De fundatione hujus monasterii existant quædam in libro quodam scripto monasteriorum Bavariæ, & Indice Abbatum hujus monasterii de filio Ottocari in Gallia, à filio Regis Pipini in ludo Schachorum occiso, quæ tamquam fabulosa Avent. in Chronica omisit. Ego de hac re nihil certius puto inveniri quam quod in privilegiis tum Ottonis secundi, tum Henrici sexti, & Friderici secundi Imperatorum continetur.

Petri domus vel Peterschusum, in diœcesi Constanciensi.

Situm est hoc monasterium ad Rhenum è regione urbis Constantiensis in Suevia, fundatumque à S. Gebhardo XXVI. Episcopo Constantiensi, an. 980. Monachis è Cella Menradi accitis. Obiit S. Gebhardus fundator anno 996. cum præfuisset annis sedecim, de cuius rebus gestis unde libros duos per Felicem Manilium conscriptos, editosque à Joanne Putorio in chronico Constantiensi.

CAPUT LV.

S. Pantaleonis monasterium in urbe Coloniensi.

S. Bruno Coloniensis Episcopus, (cujus diem festum peculiari officio celebrat Ecclesia Tornacensis) etfi gravissimis Reipublicæ negotiis distineretur, utpote vicarius Imperii, à fratre Othone Imp. constitutus, vita tamen solitaria ac monastica quamplurimum delectabatur. Quare per Hadamarium Abbatem Fuldensē reliquias S. Pantaleonis Coloniā Ubiorum adferri jussit, & in ejus honorem insigne monasterium anno 954. construxit ex castro Tuitiensi, quod destruxit, & ponte Rhenano, quem demolitus est. Pons ille à Constantino Magno super Rhenum constructus putabatur. Obiit autem S. Bruno anno Christi 965. in suo D. Pantaleonis monasterio conditus: de cuius sanctitate vide Baronium in Annalibus, tomo 10. ad annum citatum, & Erardum Winhemium in Sacratio Coloniæ Agrippinæ.

Glabacense monasterium vulgo Gladbach, in d. Coloniensi.

Monasterium istud, construxit Gero Archiepiscopus Coloniensis XXVIII. & multis Sanctorum reliquiis idipsum exornavit. Inter alias adservant ibi magna cum reverentia S. Laurentii martyris caput, non semel à Philippo II. Hispaniarum Rege expetitur, sed frustra: quod nollent illius loci monachi tam pretioso thesauro privari.

S. Martini Majoris cœnobium, in urbe Coloniensi.

S. Martini Coloniense monasterium, in insula Rheni olim, hodie in continente, non procul à Rheno, intra urbis mœnia situm, fundatum legitur primum ab Odgero Daciæ Du-

ce; tandem vero reparatum & auctum, postque primam ejus everfionem quasi de novo instauratum anno Christi circiter 986. sub Imperatore Othone tertio. Ita Bruschius.

In hoc monasterio reliquiae S. Eliphii martyris conservantur.

Erardus Winhemius cit. libro dicit hanc basilicam primo constructam à Warino XXVIII.

Episcopo Coloniensi, pro natione Scotica: quod nunc in defuetudinem venit.

In urbe Coloniensi sunt insuper quatuor virginum Benedictinarum monasteria, primum ad S. Machabæos, secundum S. Mauricii, tertium S. Agathæ, quartum S. Joannis Baptistæ in Clusa: de quibus Winhemius cit. libro, & nos alibi dicemus.

Monasterium in Brauvweiler, diæcesis Coloniensis.

Temporibus Hermanni II. Archiepiscopi Coloniensis, Erenfridus Comes Palatinus & uxor ejus Mathildis monasterium istud in Dei ac S. Nicolai honorem an. 1024. fundarunt. Obiit Hermannus fundator anno 1054.

Tuitiense monasterium, ex opposito Colonia Agrippina ad Rhenum fl.

Fundatum id est circa annum Christi 1012. à S. Heriberti Archiepiscopi Coloniensis fratre germano, Comite Rotemburgio ad Tubarum, cujus tamen nomen ignoramus. Is in magna annonæ difficultate, ingentem mendicantium pauperum, ut inutilem multitudinem, in horreum ruri situm convocatum, incendio cum delevisset; sceleris tanti pœnitentia tandem ductus, Romam ad Pontificem ivit: à quo absolutus cum juberetur cœnobium construere pro tanti peccati satisfactioe, Coloniae fratrem Archiepiscopum convenit, cujus consilio pariter atque auxilio in perveteri oppidulo Tuitiensi, eoque ipso loco, ubi antiquitus *Tiifconis* primi Germanorum Regis castrum fuisse affirmant, oratorium & domum Dei condidit, in qua pietatis, & litterarum florent studia, Deoque recte serviret, & probe etiam institueretur scholastica juvenus, Ecclesiæ & Republicæ aliquando servitura.

Hoc in monasterio spectatur tumulus dicti Episcopi Hereberti, in quo tabula plumbea inventa est, hac inscriptione:

Anno ab Incarnatione Domini nostri millesimo vicesimo primo, XVII. Kalend. Aprilis, Obiit Heribertus sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus, qui de suo proprio sumptu hoc monasterium fecit.

Heribertus Coloniensis Episcopus constructor hujus Ecclesiæ, anno incarnati Verbi millesimo vicesimo, ipsam consecravit in honorem Salvatoris mundi, ejusque genitricis.

CAPUT LVI.

Monasterium S. Petri de Eslonza in agro Legionensi.

Situm est hoc monasterium tertio lapide ab urbe Legionensi in valle, quam vocitant *Elifonciæ*, fuitque primum dedicatum in honorem S. Eulaliæ virginis & S. Vincentii Levitæ. Est autem antiquius temporibus Garziæ Regis, qui illius monasterii fundator non fuit, sed benefactor & amplificator, ut ex urbis ipsius diplomatis colligitur.

Nos Garcia Princeps & Munia Dona Regina offerimus venerandis martyribus (quorum reliquie hic condite requiescunt) S. Eulaliæ virgini & S. Vincentio Levitæ, in cujus honorem basilica ab antiquis fundata esse dignoscitur in suburbio Legionensis civitatis, in valle quam vocitant Elifonciæ &c. Datum III. Kal. Septemb. Era D. CCCC. L. Creditur vero hoc monasterium fundatum ante Maurorum incurfionem in Hispaniam. Hujus item monasterii Abbas fuisse putatur Florentius, qui Concilio Toletano I. interfuit, sub Rege Wamba, & his verbis subscripsit. Florentius Ecclesiæ monasterii S. Eulaliæ Abbas hæc gesta synodica, à nobis diffinita consentiens, subscripsi.

Temporibus prædicti Regis Garziæ monasterium istud dedicatum est in honorem SS. Apostolorum Petri & Pauli, ut constat ex diplomate Uxacæ, Ferdinandi Regis & Lantiæ Reginæ filiæ, Dato II. Idus Martii Era CXXXVII. In quo quidem diplomate fit mentio trium insuper monasteriorum, nempe S. Joannis, intra munitionem muri Legionensis siti, S. Adriani in Montanis, & S. Joannis, quod vocatur Virvio in Asturiis. Ita Sandovallius.

CAPUT LVII.

Prioratus S. Sepulcri, Ord. Cluniacensis, in d. Tricassina, in Gallia.

Prioratus S. Sepulcri, octavo ab urbe Tricassina lapide situs est, cujus prima fundamenta jecit S. Aderaldus Tricassinæ quondam Ecclesiæ Canonicus & Archidiaconus, qui animam cælo dignam exhalavit an. 1004. ut in veteri chronico cœnobii S. Petri Vivi Senonensis memoratur. Cum quo facit & Chronicon Roberti monachi Autiffiodorensis, quod anno 1005. in publicum Trevis emissum est. Cum enim ipse Aderaldus sive Adoldus aut Arraldus Jerosolym-

lymitanum iter, gloriosi & augusti Christi sepulchri visendi gratia, dare Deo absoluisset, sacram dictam ædem, ut peregrinationis suæ monumentum esset, instituit, in quo hodieque sacræ dignissimi omni veneratione ejus corporis reliquiæ asservantur, festusque ejus dies in diœcesi Tricassina 20. Octobris agitur. Ita Nic. Camuratus in Antiquitatibus Trecentibus.

CAPUT LVIII.

*S. Pauli Cœnobium, in urbe Ultrajectina, olim in Monte sancto situm
milliari uno ab Amersfurto, ditiois Ultrajectinæ opido.*

ANno Domini nongentesimo nonagesimo quarto, defuncto Balduino Pontifice Trajectensi, Anfridus cum pridem ex seculari Comite clericus esset attonsus, nunc Ecclesiæ Trajectensis decimus octavus est ordinatus Episcopus. Hic de nobili genere Caroli Magni progenitus, fuerat prius Comes Hoyensis, Teysterbandiæ, Bratuspantiæ, & Dominus de Holtena, (vulgo Altenæ.) Is Comes Anfridus solitus erat residere in territorio suo Driel apud Bommel, quia erat Dominus fere illius insulæ. Et habuit nobilem ac devotam uxorem, (eam alii Hilsmondam, alii Hilsendem nuncupant) quæ nocturnis horis sub silentio de castro descendere consueverat, viro suo ignorante quo iret. Quod attendens quidam domino suo familiaris, dixit ei; Ecce domina nostra comitissa omni nocte sola exit è castro sub silentio, & nescio quo; forte ad illos, quos in secreto cordis sui nequiter amat, ut amoris suo satisfaciat. Quod audiens Comes observabat callide excubias, ut sciret quo iret, ac tantas faceret moras. Et ecce quadam nocte secundum suam consuetudinem in profunda noctis caligine descendit de castro, & ipse cæpit silenter ire post vestigia ejus. Et ecce vidit eam ante fores capellæ sub sambuco genibus provolutam, atque ipsam diutissime ac devotissime ibidem in oratione persistentem. Et statim vidente Comite totus aër firmamenti circa eam tanto lumine radiabat, ac si luna suo splendore tota splenduisset. Quod videns Comes valde expavit, & de cetero magno honore & amore eam excoluit. Is denique cum uxore sua seculum reliquit, & attonsus est in Ecclesiasticum. Idem inspirante Deo, ad instantiam Notgeri Leodiensis Episcopi, dedit Comitatum Hoyensem Ecclesiæ Leodiensi, & Otho Secundus Imp. confirmavit. Insuper Comitatum Teysterbandiæ, & Bratuspantium donavit ad usum Ecclesiæ Trajectensis. Item dedit adhuc alias terras Ecclesiæ Trajectensi de quibus dedit tales literas.

In nomine sanctæ & individuae Trinitatis, operæ pretium duximus, quæ subsequuntur scriptis inferere, ne posteros lateret, quod præsens ætas faceret. Quapropter desideramus notum esse cunctis sanctæ Dei Ecclesiæ fideibus, tam futuris quam modo præsentibus, quod ego Anfridus, Dei solummodo gratia sanctæ Trajectensis Ecclesiæ Præsul, indignus jure, confusus in Domino cum transitoriis acquirere perennis vitæ gaudia, quandam mei juris hereditatem, quam antea potestative possederam, infra Comitatum Rien nuncupatum, quorum locorum hæc sunt nomina, Westerlo, Odlobolo, Nierbeke, Hoybeke, Burente, pro me, meorumve parentum remedio, cum omnibus ad hæc pertinentibus Ecclesiis, ædificiis, agris, mancipiis, pascuis, pratis cultis & incultis, silvis, aquis, aquarumve decursibus, trado ad Ecclesiam S. Mariæ semper Virginis, sanctique Martini in Trajecto, ad restaurandum ibidem Dei servitium. Si quis hujus rei traditionem infregerit, laqueum omnipotentis Dei iræ, ejusque genitricis Mariæ, sanctique Martini incidat, & quasi profanus à sanctæ Ecclesiæ liminibus sequestratus existat. Et ut verius credatur firmiusque observetur, sigilli nostri impressione propria manu designavimus.

Et infra: Anno millesimo quinto Anfridus Episcopus Trajectensis, tanquam filius castigatus & dilectus Deo, oculorum suorum lumen amisit, & venerabile collegium ordinis S. Benedicti supra Montem sanctum prope Amersfordiam, in honorem S. Dei genitricis construxit, in quo sacræ religionis habitum suscepit, & ad vitæ suæ terminum devotissime perduravit. Obiit autem anno Domini millesimo octavo, V. Nonas Maji, ac sepelitur in eodem monasterio, postquam Episcopatum Trajectensem sapienter gubernasset annis XIV. Igitur post dormitionem Anfridi, Adelboldus natione Friso XIX. electus, est Episcopus.

Et infra iterum: Anno millesimo vicesimo septimo, V. Kal. Decemb. Adelboldus Episcopus migravit ad Dominum. Post hunc Bernoldus vicesimus ordinatus est Episcopus. Is Abbatiam reverendi patris Anfridi de Monte sancto Trajectum transfudit, ubi conventualem Ecclesiam in honore S. Pauli condidit. Anno Domini millesimo quinquagesimo quarto XIII. Kal. Augusti Bernoldus migravit ad Dominum, sic Joannes Leidanus Carmelita in manuscriptis Hollandiæ Chronicis. Eadem tradunt Joannes Becanus, & Guilielmus Heda Ultrajectensis Ecclesiæ Historiographi.

Libet bis subjungere, quæ de hujus cœnobia initis ac progressu, nobis vir pius atque eruditus Ultrajecto transmissit. Dominus Anfridus, ut Sigebertus habet in Chron. An. 997. secundum seculi dignitatem Comes Teysterbandiæ, Bratuspantium, & Hoyensis, & Dominus de Altenæ, uxorem habuit Hilsmondam; qui postea divino nutu in XVIII. Episcopum Ultrajectensem

fem promotus, construxit in loco Hohorst, prope Amorsfordiam collegium Ord. S. Benedicti, in honorem Dei genetricis Mariæ, tulitque duodecim monachos ex S. Viti martyris Gladbacensi monasterio, & instituit Dominum Weringerum, doctum pariter & pium, primum Abbatem, & liberalissime dotavit, anno c. vi. ipso dedicationis die, scilicet XIV. Kalend. Decembris. Qui Anfridus & habitum religionis in Monte S. Mariæ suscepit, & vitam devotissime finivit an. c. viii. vel ut aliqui volunt c. ix. v. Nonas Maji. Itaque Weringerus Abbas fuit in monte sancto, & claruit an. c. xxviii. cui Anfridus Episcopus multa bona, ut supra dictum est, tradidit, & Adelboldus itidem Episcopus decimas.

Adelbertus II. Abbas in Monte sancto claruit anno c. l. Huic Bernoldus seu Bernulphus Episcopus dedit bona, & monasterium in urbem Ultrajectinam transtulit anno Domini c. l.

Geruicus tertius Abbas, & primus monasterii S. Pauli, claruit anno c. cxvi. sub Burchardo & Godebaldo Episcopis.

Bartoldus secundus Abbas S. Pauli claruit sub Godebaldo Episcopo, an. c. cxvii. Et sic alii ex ordine Abbates, usque ad Dominum Gerardum à Mierlo, qui XXXVI. Abbas, obiit anno c. dclxxxiv. *Hactenus ille.*

Quod ad Thorense monasterium, Ansfridi pariter opibus fundatum, attinet, est illud hodie nobilissimarum virginum Canonicarum illustre ac potens collegium, in vico Thoren, qui sesquimillari distat à Maseica ditionis Leodicensis ad Mosam si. opido, fixam habens sedem. Quibus quidem virginibus, in sacris muneribus obsecundis subserviunt sex Canonici seculares, amplissime itidem dotati. De Thorensis hujus monasterii initiis ita legitur in Chronico Leodicensi, à monachis Aureæ vallis conscripto: Ab Anfredo Comite, de consilio Notgeri Episcopi Leodiensis, fundatum est cœnobium monialium in villa, quæ dicitur Turne, quam tenet Comes Brabantinus à Leodiensi Episcopo. Hic Anfredus in Episcopum inferioris Trajecti per Deum electus, suam conjugem Hilindem in Turne constituit, ubi filia eorum Benedicta primo regimen animarum sub regula B. Benedicti suscepit, & ibi sepultæ sunt. Notgerus Comitatum Hoyensem Leodiensi Ecclesiæ ab Anfredo Comite acquisivit, & ea quæ Otho. Imp. habebat ibi, acquitavit Episcopo, & anulo privilegium sigillavit.

*S. Jacobi Cœnobium, in insula Mosæ fluminis, intra muros urbis
Leodicensis.*

Olbertus (quem Trithemius lib. de Script. Eccles. Albertum nuncupat) Abbas IV. Gemblacensis, Ledernæ in confinio pagi Sambrensis natus puer in cœnobio Laubiensi liberalibus artibus, ac disciplina monastica, ab Herigero ejus loci Abbate, est instructus. Post Lutetiæ Parisiorum, in cœnobio sancti Germani, deinde Tricassinæ studiis triennium operam dedit. Sed & Fulberti Carnotensis Episcopi auditor fuit. Ex Gallia ad Laubiense cœnobium suum reversus, ibidem magna pietatis ac doctrinæ gloria floruit. Cumque ea tempestate Burchardus Wormatiensibus datus esset Episcopus, is à Baldrico, eo nomine secundo Leodicensi Episcopo, petiit, ad se mitti aliquem, cujus opera ac præsidio ulteriores facris in litteris progressus facere posset. Missus est itaque Wormatiam Olbertus, qui Burchardum diligentissime instituit. Quantum vero is ex Olberti doctrina profecerit, ex actibus ejus æstimandum erit; de quo satis constitit, quod illa ætate in Scripturarum eruditione unice claruerit. Quod vel in hoc probari poterit, quod opus sanctæ Ecclesiæ nimis utile elaboravit, dum Olberto distante & magistrante, magnum illud Canonum volumen centonizavit, & quasi collectis floribus omniformis generis de prato scripturarum, coronam pretiosorem auro & topasio, in edito Ecclesiæ collocavit. Olbertus Wormatia Laubium reversus, à Baldrico Episcopo supra nominato, paulo post evocatur, & Gemblacensis Abbas constituitur, consecraturque XI. Kal. Octob. an. millesimo duodecimo. Utque erat vir sacris profanisque apprime eruditus, Bibliothecam insignem, at alter Philadelphus Gemblaci instruxit, plurimis cum divinarum, tum humanarum disciplinarum libris comparatis. Scripsitque inter cetera historiam vitæ & translationis sancti Veroni confessoris, rogante Raginero Hannoniæ Comite. Ceterum cum ea tempestate, S. Jacobi cœnobium in insula Mosæ fl. apud Leodicensis, patrimonii sui ære fundasset idem Baldricus II. Episcopus, ipsoque vivis erepto cœnobium istud nemini adhuc commissum esset, Guolbodo ejus in Episcopatu successore, illud Olberto regendum tradidit, qui primus ibi monachos congregavit, & Leodicensi, simul & Gemblacensi cœnobiis, ad usque vitæ exitum, laudatissime præfuit, mutatis sæpe vicibus, nunc Gemblaci, nunc Leodici residens. Cumque Gemblacensi annos triginta septem, Leodicesi vero cœnobio annos circiter triginta præfuisset, Leodici demum obiit II. Idus Julii, anno millesimo quadagesimo octavo, ibidem ad D. Jacobi conditus, hac inscriptione.

*Hic jacet Abbatum speculum, decus & monachorum,
Abbas Olbertus, flos, paradise, tuus.
Præfuit Ecclesiis normali tramite binis,
Legia corpus babes, Gembla carendo doles.*

Hæc

Hec ex manuscripto Abbatum Gemblacensium catalogo, à Sigeberto chronographo & monacho Gemblacensi conscripto, hausimus; quem pro suo in nos adfectu nobis transmisit Illustris & Reverendus D. Ludovicus Sonbechus, Abbas & Comes Gemblacensis.

Sigebertus porro Gemblacensis in Chronico suo tradit hoc cœnobium à Baldrico an. Christi millesimo decimo quarto fundatum. Quæ autem in stituendi ejus causa seu ratio fuerit, breviter narrat Rodolphus Abbas Trudonensis, in manuscripto sui cœnobii Chronico: Anno Domini ciro. XIII. Baldricus Secundus Leodiensis Episcopus, ad arcendum maleficos, cœpit ædificare castrum apud Hugardis villam, quæ est allodium Ecclesiæ S. Lamberti, intra Brabantiam ad confinia sitam. Cui obsistente Lamberto Barbaro, Lovaniensi Comite, conflictu belli commisso, Episcopus, cæsis suorum trecentis, vincitur; qui Leodium rediens, de suorum strage læsam conscientiam habens, consilio discreti viri N. Episcopi ex Italia venientis, ad placandum omnipotentem, pro redemptione animarum occisorum, cœnobium fundare deoerat. Sequenti igitur anno voti compos, intra muros civitatis, in insula, cœnobium in honorem S. Jacobi Minoris ædificavit, ad quod idem Comes Lambertus de proprio allodio, pro satisfactione, larga dotantia contulit; ubi & primus Abbas Olbertus nomine præfuit *Et paullo infra.*

Anno Domini ciro. XVII. Baldricus secundus obiit, & in crypta monasterii S. Jacobi, quod ipse fundaverat, sepelitur. Cui Wolbodus succedens anno eodem, cœnobium præfatum nuper incœptum, mandato Henrici Imperatoris, perfecit, qui in Episcopatu quinque (alii tribus) annis præfuit. *Hactenus ex Chronico Trudonensi.*

S. Laurentii Cœnobium, apud muros urbis Leodicensis.

DE hujus cœnobii institutione ita Sigebertus Gemblacensis in Chronico: Anno ciro. XXV. Raginardus Leodicensium ordinatur Episcopus, qui Leodii in monte publico cœnobium S. Laurentii instituit, eique Stephanum Abbatem primum præfecit. Longe tamen vetustius esse hoc cœnobium patet ex historia vitæ Notgeri Leodicensis Episcopi, quam ex tabula membranea, ad D. Joannis Evangelistæ Leodici pendente, descriptam, in suo Itinerario Belgico edidit Abrahamus Ortelius. In ea autem sic legitur: Eraclius fundamenta monasterii B. Laurentii, juxta muros Leodieneses, jecit. Itaque feriatim fiebat opus, jamque ex parte surrexerant à fundamento murorum parietes. Opus itaque incœptum per Eraclium, eo defuncto permansit imperfectum, donec Notgerus, qui successit, Episcopus, æquatis tamen parietibus murorum, tectum superponi fecit. *Est itaque cœnobium hoc primum ab Heraclio (qui anno circiter nongentesimo sexagesimo creatus Episcopus, obiit an. nongentesimo septuagesimo primo) inchoatum; post à Notgero, qui Heraclio immediate in Episcopatu succedens anno millesimo septimo obiit, auctum; à Guolbodone item Episcopo ædificiis exornatum (ut alibi me legere memini) ac demum à Raginardo perfectum absolutumque. Obiit autem Notgerus anno Christi millesimo septimo, Raginardus vero anno millesimo tricesimo sexto.*

Manuscriptum porro Chronicon Leodicense notat Stephanum, quem Viridunensem nominat, à Raginardo Episcopo, ad preces Hermannii Comitis, & post monachi S. Vereni, Abbatem primum fuisse creatum, eumque nemora propter latronum insidias succidisse, & annis tribus ac viginti præfuisse.

Florinense Monasterium, in finibus agri Leodicensis, sesquimilliarum à Philippopoli, Hannonie opido situm.

*C*ameracenses inter Episcopos Gerardus, eo nomine primus, enituit, qui apud Florinas patre Arnulfo, viro nobilissimo, ejusque tractus Domino natus, Florinense istud cœnobium, in honorem S. Joannis Bapt. suo ære construxit. De quo Chronographus Cameracensis lib. 3. Gerardi, inquit, Episcopi patre defuncto, ipse Dominus Episcopus apud Florinas, pro reverentia siquidem loci, quo natus fuerat, imo & pro salute animæ patris, & monasterium S. Gingulfi (a) quod pater imperfectum reliquerat, ad finem perduxit, & alterum S. Joannis, ex rebus suis & fratrum suorum, non tam pulchra ædificiorum, quam forti operositate fundavit. Sed hoc quidem clericorum, illud vero monachorum, utrumque annuente Baldrico Leodicensium Episcopo, in cujus parochia sunt, consecravit. Denique illa Abbatia Domini Abbatis Richardi (b) regimonia commendata, sed & magni Imperatoris (Henrici) auctoritate firmata, cœpit florere, ac postea magis magisque, Deo gratias, tam affluentia rerum, quam sanctitate monachorum effloruit. *Hactenus ille.*

De hujus item cœnobii origine legitur in manuscriptis Leodicensium Chronicis, à monachis Aureæ vallis olim concinnatis. In diebus Notgeri Episcopi Leodiensis Ecclesia S. Gengulphi martyris in Florinis incœpit per Arnulphum de Ruminaco. Qui Arnulphus duos habuit filios, Godefridum scilicet & Gerardum Cameracensem Episcopum. Hic Gerardus sciens beatum Joannem Baptistam apparuisse devoto viro, conquerentem quod non fiebat sibi Ecclesia,

r 2

(a) De S. Gingulfo, seu Gengulfo vide Molanum in Natal. SS. Belgii Maji XI.

(b) Richardus iste fuit primum Abbas S. Vedasti apud Atrebatas, post Laubiensis à Gerardo Episcopo constitutus.

ficut multis aliis Sanctis, in Episcopatu Leodiensi, ex voto fecit eidem de patrimonio suo cœnobium de Florenes.

Porro Gerardus iste I. Cameracensis Episcopus obiit an. Christi millesimo quadragesimo octavo, teste Jacobo Guisiano in MSS. Hannonia Cronicis.

Ceterum ex Cameracensis Chronographi verbis effici videtur, in Florensi cœnobio primum clericos, non monachos, à Gerardo Episcopo collocatos esse. Quibus consonant manuscripta Sigebertini Chronici exemplaria Gemblacense & Lipsianum, in quibus sic legitur: Anno millesimo decimo in cœnobio Floriensi, pro clericis, qui ad hoc usque tempus Deo serviebant ibi, monachi sunt constituti. Anno millesimo decimo quinto Baldricus Episcopus Florinensem Abbatiam acquisivit ei, cui præerat, Leodicensi Episcopatu.

C A P U T L I X.

Mons monachorum, extra muros urbis Bambergensis.

Abbatiam hanc amplissimam an. 1008. aut circiter in honorem S. Michaelis Archangeli, excitavit S. Henricus Imp. ejusque conthoralis S. Cunigundis: qui & Episcopatum Bambergensem instituerunt ac dotarunt, teste Bruschio.

S. Udalrici monasterium in urbe Augustana.

S. Udalrici cœnobium, intra Augustanæ urbis mœnia, versus meridiem, sublimi & augusto loco situm, ex D. Afræ vetustissimo templo in monasterium conversum est ab ipso S. Ulrico Augustano Episcopo, post casus ibi ab imperatore Othone Magno Hunnos anno Domini 965. Instituit vero S. Ulricus ibi Canonicos primum Regulares; postea vero à Brunone Episcopo, Imperatoris Henrici secundi germano fratre Abbatia Benedictinorum monachorum, ejectis Canonicis, instituta, S. Ulrico augustum templum dedicatum est, quod prius S. Afræ exiguum tantum fuerat sacellum, idque factum legitur anno Christi 1012.

Weichenstephense monasterium, in d. Frisingensi.

Positum est hoc monasterium in excelsio monte prope Frisingam, ubi olim fuisse dicitur castrum Pipini, Galliarum & Alemanniæ Regis, in quo postea etiam Carolomannus habitavit. Mons ille dictus est *Fetmons* sive *Thetonis mons*, cujus amplissimæ fossæ arcis magnificentiam adhuc hodie satis ostendunt: Hoc castrum postea anno 746. à Marsilio Svevorum Rege eversum esse, historia monasterii tradit; sed Aventinus lib. 3. meminit Landfridi & Diepoldi Ducum Sveviæ, qui cum Utilone circa Lycum multa bella gesserint; sed de Marsilio Rege & de vastatione castrum Testmons, nihil.

In hoc loco Hitto Episcopus Frisingensis constituit Præpositum cum sex Canonicis circa annum Domini 830. Post annos vero 200. imperante S. Henrico secundo, Egilbertus Episcopus Frisingensis, ex familia Comitum Mospurgensium, eundem Præpositum cum suis Canonicis transtulit in umbilicum montis ad monasterium S. Viti, quod ipso fundavit, & loco ipsorum instituit ordinem D. Benedicti, & monasterium S. Stephani protomartyris construxit, circa annum 1021. constituto ibi primo Abbate Arnolphi. Episcopus Hitto sepultus est in Ecclesia cathedrali in crypta, transtulitque Frisingam corpora Alexandri Papæ & Martyris, Justini Cardinalis, & Nonnosii monachi, de quo scribit B. Gregorius in Dialogis. Imperator Sexaganck in Austria, cum suis attinentiis: pro quo Engelbertus per commutationem monasterio didit villam *Hegelhausen*. In diplomate Henrici Imperatoris sunt hæc verba; *partem cujusdam insule Sabsonaganc, &c. in provincia Orientali & in Marchia Adelberti Comitum sita, anno Domini 1021. sic fere Hludius.*

C A P U T L X.

Tinacense & Lubensense monasteria in Polonia.

Illustria hæc Poloniæ monasteria, originem suam debent Casimiro ejus nominis primo Regi Poloniæ, qui olim in Cluniaco monachus fuerat, non modo religionem professus, sed etiam ordine diaconus. Atque hunc quidem Poloni, professionis & Sacramenti religione à Pontifice Romano solutum, advacans majorum suorum regnum revocarunt, qui ducta uxore & liberis procreatis cum annos octodecim regnasset, Poscaniæ an. 1058. vivere desit. Ceterum de utriusque monasterii supra nominati fundatione ita Martinus Cromerus lib. 4. de Rebus gestis Polonorum.

Parato per circuitum regno Casimirus memor pristinae conditionis, & vitæ monasticae, victoriamque contra Maslatum atque barbaros divino beneficio acceptam referens, Cluniacum ubi monachus fuerat legationem cum amplis muneribus mittit, benignitatem erga se Dei prædicat, sodalitati universæ se suosque comendat, aliquot monachos ad se mitti postulat, qui sectæ illius, quasi colonias quasdam in Poloniam deducant, mittuntur duodecim. His partim Tineciam arcem, uno à Cracovia milliario supra Vistulam cum centum amplius pagis: partim Lubensiam opidum ad Odram situm, cum compluribus itidem pagis & pro ventibus aliis attribuit, domicilia monachis exstruxit, atque templa eaque per ampla, suppellectili ad cultum divinum apta, ornavit. Fuit autem primus Abbas Triverensis, Aaron Gallus, cujus integritas, pietas & industria Cluniaci adhuc Casimiro perspecta erat. Atque is deinde Rachelino sexto Archiepiscopo sive Episcopo Cracoviensi vita defuncto à sacro ejus basilicæ collegio postulatus septimus successit, regis favore & commendatione adjutus, decimas, quæ ex bonis, Triverensis monasterii Episcopo Cracoviensi præbebantur Abbati & monasterio jure sempiterno addixit & adscripsit: diocesim psalmodiis & precationibus, iis, quæ Graduum vulgo dicuntur, oneravit. Multa item alia Casimirus Rex fecit & instituit, quæ ad religionis & reip. instauracionem pertinere existimabat: pace perpetua post Maslatum bellum fatigatam superioris temporis malis Poloniam mirum in modum recreavit, eoque Instauratoris pacifici cognomentum meruit.

C A P U T LXI.

Sacri Sepulchri Dominici Cænobium, in urbe Cameracensi.

ANNO Christi millesimo quadragesimo septimo, cum pestis acriter Cameraci sæviret, Gerardus eo nomine primus, ejus urbis Episcopus, novum extra muros urbis cæmeterium constituit, ut peste sublato, quibus vetera cæmeteria vix sufficiebant, in eo sepelirentur. Eodem in loco & facellum in honorem sancti Nicolai, atque in sacri sepulchri Dominici memoriam exstruere cœpit, morte tamen præventus, perficere non potuit. Tradit hæc Jacobus Guisianus in manuscriptis *Hannoniæ Chronicis*.

Ceterum Lietbertus, Gerardi in Episcopatu successor, incobata perficiens, cænobium eo ipso in loco fundavit an. millesimo sexagesimo quarto, teste Meyero in *Annalibus Flandriæ*. De his rebus ita legitur in *historia vitæ B. Lietberti*, quæ manuscripta isto in cænobio adservatur: Cum Lietbertus vix impetrata dimissione, Hierosolymam tenderet, comites habuit fere ad tria millia, tanta coeunte copia populi, ut exercitus Domini diceretur. Ductus tamen per varia loca, & reductus, spe videndi sepulcrum Domini frustratus est, fraude nautarum declinantium insidias paganorum. Ceterum reversus, ex consuetudine nudis pedibus noctu Ecclesias & cæmeteria circuibat, pro se, suis & defunctis Dominum exorans. Inter quæ loca erat oratoriolum Dominici sepulchri. Cum enim fames Cameraci multos enecaret, ut urbis cæmeteria non sufficerent, Gerardus Lietberti antecessor, extra muros cæmeterium, & Ecclesiam in honorem Dominici sepulchri pro sepultura pauperum & peregrinorum consecravit. Ubi Lietbertus magistri animatus exemplo, ampliori schemate monasterium construxit, quod ampliatis mœnibus intra urbem est inclusum, ubi etiam ante quinquennium, quam vita discederet, effodi sibi sepulcrum fecit. Obiit autem B. Lietbertus anno millesimo septuagesimo sexto, conditusque est in hoc cænobio à se constructo, itemque in tumulo jam pridem sibi parato; post ab Alberico Remorum Archiepiscopo, anno millesimo ducentesimo undecimo in locum honorificentiores translatus. Vide Molanum in *Natalibus Sanctorum Belgii*.

Præpositura Capellensis in urbe Bruxellensi.

AB isto S. Sepulchri cænobio dependet cella, seu Præpositura, ut vocant, B. Mariæ Capellensis, olim extra, nunc intra muros urbis Bruxellensis sita, quam monachi aliquot, à Cameracensi S. Sepulchri cænobio evocati, sub unius Præpositi regimine, obtinent, & sacra officia in Capella B. Mariæ (sic istam Bruxellensis urbis parocialem basilicam vulgo nuncupant) ex instituta peragunt. Hujus Præpositura auctor fuit Godefridus I. cognomento Barbatas, Lotharingiæ ac Brabantiae Dux, qui obiit anno 1140. cum annos 44. imperasset, cujus diploma hic vides.

In nomine Domini nostri Jesu Christi, ego Godefridus Lotharingiæ Dux, ab Ecclesiarum Doctoribus intelligens omnium hominum salutem, ab eleemosynarum largitione plurimum constare. Principibus vero hujus seculi, utpote, qui amplius acceperunt à Deo, ut retribuunt ei ad ipsum magis congruere: eo quod eleemosyna peccatum extinguat, & animam vivificet, & quia Prophetæ Danielis testimonio Rex quondam ille eleemosynis à peccatis redimi potuisset, si tam acquievisset. Doctrinis horum & exemplis operam dedi, & quorundam fidelium meorum salubri usus consilio, quæ aure perceperam, opere adimplere curavi. Denique causa salutis animæ meæ patrumque meorum, ac filiorum, allodium quoddam meum, Bruxellæ opido adjacens, & capellam in eo, ad honorem Dominici Sepulchri, Dominique genitricis Mariæ constructam, cum omnibus suis appenditiis Parvino Abbati, ac monachis S. Sepulchri Cameracensis Ecclesiæ, in eleemosynam dedi; in tantum videlicet li-

bere, ut nullus clericorum, five laicorum, aut potentum, illud omnino in perpetuum violare præsumat, ut sui juris aliquid ex eo vindicare queat: ea tamen consideratione, ut ibidem Deo, & ejus genitrici, die noctuque obsequia divina impendantur, nec non & obitus mei memoria, in prælibata capitali Ecclesia, à fratribus annualiter habeatur. Et, ut hæc donatio mea in æternum inconvulsa permaneat, sigilli mei impressione, ac legitimorum testium subscriptione confirmo & corrobore. ¶ Signum Godefridi Ducis. ¶ Signum filiorum ejus Godefridi & Henrici.

S. Andreae Cœnobium, in Castello Cameracesii, quinto lapide à Cameraco.

Cœnobium istud in Castello Cameracesii (quod opidum est ditionis Cameracensis) situm, à fundamentis incobavit, & anno millesimo vicefimo primo dedicavit Gerardus, eo nomine primus, Cameracensis Episcopus, ejusque successor Liethbertus perfecit, ut ejus loci monumenta testantur.

Quiescunt isto in cœnobio S. Maxellendis Virgo & Martyr, itemque S. Sarius presbyter, quorum reliquias idem Gerardus Episcopus Cameraco honorifice istuc transtulit. Vide Molanum in Natalibus Sanctorum Belgii.

C A P U T LXII.

Cavense monasterium, in regno Neapolitano.

Cavense S. Trinitatis monasterium in Metelliana Cava, septimo à Salerno milliari, constructum est à S. Alferio, primo illius loci Abbate, circa annum 1050. ut Joannes Capuanus Abbas in hujus vita tradit. Ab hoc monasterio nomen habuit Congregatio Cavensis, illo in tractu olim celebris. Vide Wionum lib. 5. Ligni Vitæ cap. 11.

C A P U T LXIII.

S. Martini de Campis monasterium, in urbe Parisiensi.

Henricus eo nomine primus Rex Gallia anno 1056. cœpit instaurare ac reædificare monasterium S. Martini de Campis, tunc extra, nunc intra muros urbis Parisiensis situm: ut Guilielmus Naufricus in sua Chronographia, & Gaguinus lib. 5. testantur.

Anno 1060. diploma dedit, in quo hæc inter alia leguntur. *Ante Parisiæ urbis portam in honore Confessoris Christi Martini Abbatia fuisse dignoscebatur, quam tyrannica rabie (quasi non fuerit) omnino deletam ab integro amplioem restitui, Canonicos regulari conversatione ibidem Deo famulantes attulavi: Et paullo post: Canonici etiam hanc potestatem habeant, ut Abbate obeunte, assensu fratrum, boni testimonii virum, nemine perturbante restituant.* Ex his constat ante Henrici I. tempora fuisse hoc in loco monasterium Abbatiale, quod cum instaurandum curasset, Abbatem & Canonicos regulares ordinis S. Augustini in eo collocavit.

Hos, anno 1079. amovit Philippus I. Rex Henrici filius, & monasterium ipsum S. Hugoni Abbati tunc Cluniacensi subjecit. Atque ex eo tempore Martinianum hoc monasterium cœpit esse Prioratus à Cluniacensibus dependens. De monasterio isto plura qui volet, legat librum cui titulus *Martiniana*, Parisiis sine nomine auctoris, anno 1606. excusum, & Jacobum Breulium libro de Antiquitatibus Parisiensibus.

C A P U T LXIV.

Grandimontensis Abbatia, in d. Lemonicensi.

Post reformationem Cluniacensem annis fere centum, surrexit, & alia ordinis monastici in Gallia, restrictio, à monte, in quo inchoata est, *Grandimontensis* vocata. Hæc agente S. Stephano Abbate, legitur propagata. Natus Stephanus in Arvernia nobilibus parentibus, patre Stephano, Mureti oppidi domino (quod est in suburbano Lemonicensi, à quo & familia Mureta, ut refert, Franciscus Bencius in laudatione funebri M. Antonii Mureti, nomen accepit) ad Milonem Beneventanum Archiepiscopum, in lege Domini, & monastica disciplina, erudiendus missus est. Hic spatio duodecim annorum probe edoctus & instructus cum fuisset, desiderio eremiticæ vitæ inflammatus, discessit, & multis eremis peragratis, locum tandem aliquem, quo liberius Deo vacare posset, sibi deligere cupiens, patriam repetiit, Muretum montem ascendit, eumque suo desiderio & voto aptum inveniens, pedem ibi fixit, & parvo tuguriolo constructo, ibidem monasticam eremiticamque simul vitam asperrimam ducere cœpit, anno Christi Salvatoris 1006. Panis ei obsonium, potus aqua, requies nudæ tabulæ, vestes viles & leves, quas nullo calore minuebat, nullo frigore perangebatur, indumentum fuisse perhibentur. Talibus armis per quinquaginta annos diabolo devicto,

eto, carne domata, & mundo triumphato, plurimis monachis, sanctitatis suæ fama, miraculorumque gloria allectis, & præceptis ad S. Benedicti regulam optime informatis, congregationem suam inchoavit. Hanc cum aliquot annis sancte & sapienter rexisset, tandem pietate mirificus in Domino quievit anno, qui erat ab ejus nativitate 1059. ætatis suæ 80. & in monasterio suo sepultus, apothecio donatus est, ad Idus Februarias festo dicato. At non multo post tempore, divino monitu Petro Abbati, ejus successori, facto, monachi in eum, quem nunc habitant, Grandimontensem locum migrarunt: à quo, & monasterio, quod tunc novum construxerunt, in eoque S. Stephanum, quem secum asportaverant, condigno honore sepelierunt, & toti congregationi nomen aptatum.

Prioratus convenuales à Grandimontensi Abbatia, ordinis capite dependentes.

- E**Spoiffæus, in diœcesi Catalavensi. *De Expoiffè.*
 Fayensis, in tractu Nivenensi, ad Ligeim. *De la faye, en Nivernois.*
 S. Mauritii, in d. Senonensi: *de S. Mamire, alias Vieux pont, vers Sens.*
 Dymonensis, in d. Senonensi. *De Dymon alias Lensfourche, vers Sens.*
 Castronovanus, in d. Bituricensi. *De Chasteanneuf en Berry.*
 Hajius, sive Hayensis in d. Andegavensi. *De la Haye, en Anjou.*
 Primauderius sive Primauderienfis, ibidem. *De la Primanderie, en Anjou.*
 Monguidonus sive Monguidonensis, in d. Cenomanensi. *Monguidon, an Mayne.*
 Berseyus, ibidem *Bersay, an Mayne.*
 Grandimontensis, ibidem. *Gravimont, au Mayne.*
 Villierius, in d. Turonensi. *Villiers pres Montbezor.*
 Bozrahierus, ibidem. *Bozrahier, pres le Bourg S. Averin sur Cher.*
 Pomerègrensis, ibidem. *Pomierègre pres Chinon.*
 Puteoctaprarius, in d. Pictonensi. *Puycheurier en Poictou.*
 Chesnogalonensis, in d. Sagienfi. *Chesnegallou, vers Sees.*
 Behomontanus, in d. Ebroicensi. *Beaumont, à Eureux.*
 Grandimontensis, apud Potomagum. *Grannont pres Ponen.*
 Løyensis seu Louyensis, apud Dordanum Belgicæ opidum. *Louye pres Dourdan.*
 Bolonens sive Bolonienfis, in tractu Blesensi. *Boulogne, pres, Chamboit vers Blois.*
 Razans, in d. Meldensi. *Razarii pres Meaux.*
 Chavanonius, in d. Claromontana. *Chavanoy au diœcese de Clermont.*
 Bonorum hominum monasterium, in nervore Vicenarum apud Parisios. *Les Bonshommes, du Bois du Vincennes.*
 Maynelensis, in saltibus Escovanis: *Du Maynel, dans la foret d'Esconan.*
 Montherbedoensis, in d. Magalonensi sive Montis Pressulani. *Montherbeidu diœcese de Magne-lone, on Montpellier.*
 Francouensis, in d. Cadurcensi. *Francou, au diœcese de Cabois.*
 Pinelus seu Pinelensis. *Pinel au d. de Tbolose.*
 S. Martialis, in d. Tudelensi. *De S. Martial de Tudelle, en Navarre.*
 Er Fordiensis, apud Eboracum Angliæ urbem. *d' Erford, du diœcese d' Toick.*
 Auberbisterensis, alias Grandimontensis, in Anglia. *Aubercister en Angleterre.*
 Ita Choppinus lib. 2. Monasticor. tit. 1.

De Fratibus & monachis Grandis Montis fufe agit Jacobus Vitracius cap. 19. historiæ Occidentalis. Est inquit, altera fratrum Religio seu regularis institutio, quæ de Grandimonte nominatur, quorum caput & originale monasterium in partibus est Aquitania. Hi siquidem Grandimontis fratres à principio ordinis prudenter instituerunt, quod monachi spiritualibus & divinis officiis tantummodo intenderent, temporalium administratione & providentia laicis fratribus credita & relicta. Regulam autem & instituta Cisterciensis ordinis in aliis omnibus pene observant, excepto quod nunquam carnes, postquam professionem fecerunt, de cetero licet eis manducare, quantacumque ægritudine prægraventur.

Ordo & monasterium Vallis-Caulium, Gallicæ Le Priore du Grand Val de Choux, in Ducatu Burgundiæ.

VAllis Caulium sita est in silvis, inter Divionem & Augustodunum Ducatus Burgundiæ opida, in diœcesi Lingonensi, à qua ordo seu Congregatio quædam Reformata monachorum ordinis S. Benedicti nomen accepit. De cujus quidem origine agit Chassenæus in Catalogo gloriæ Mundi parte 4. confid. 58. Sunt autem in Burgundia Prioratus hujus ordinis circiter triginta: *Ut Vallis Benedicti juxta Augustodunum, Vallis-Crescens, prope Sedelocum & alii.* Sic fere Choppinus lib. 2. monasticor. tit. 2. §. 20.

De monachis Vallis-Caulium, (corrupte legitur Callium) sic Vitracius historiæ Orientalis cap. 17. *Sunt alii fratres in Episcopatu Lingonensi, monachi Deo amabiles, & valde Religiosi,*

qui de Valle Callium nominantur. Hi Cisterciensis ordinis instituta victu & vestitu & Divinis officiis & in omnibus aliis distincte & diligenter observant, excepto, quod cellulas modicas, causa majoris tranquillitatis & pacis sibi construxerunt, ut in eis, tempore meditationis, lectionis, orationis tanto devotius, quanto secretius clauso sensualitatis ostio intra cubiculum suum soli Deo vacare queant. Adeo autem ab omni exterioris curæ præputio, corda sua circumcidere studuerunt, quod nec greges, nec armenta, nec terras arabiles nec alias habent possessiones, nec temporalibus occupati sollicitudinibus & curis hujus seculi, ab intentione spiritualium retardentur. Præfixerunt autem extra septa monasterii sui terminos, quos non licet eis evagando, præterire. Solus autem Prior cum aliquo de fratribus suis, ut subjecta sibi visitet monasteria, vel alia necessaria causa potest exire, reliquis simplicibus fratribus in dono velut Jacob commorantibus.

CAPUT LXV.

Monasterium S. Crucis, juxta Aretium Italice opidum.

Monasterium S. Andreae de Avellana, quod nunc S. Crucis dicitur, institutum est à Ludolpho, qui ob morum simplicitatem Columbinus vocabatur. Atque hinc originem sumpsit Congregatio Columbæ, circa annum Christi 1060. à dicto Columbino sic dicta. Produxit ea multos insignes viros, ut S. Petrum Damiani, Guidonem Aretinum, Guimundum & alios.

CAPUT LXVI.

Einbemensse Monasterium, ad Scaldim fl. apud Aldenardam Flandriæ opidum.

Hujus originem ita describit Meyerus in Flandriæ Annalibus: Anno 110. LXIII. constructum à Balduino Pio, Flandriæ Comite monasterium Einhamense, illique attributum castellum Einham, eadem, qua ipse ab Hermanno Montensium Comite acceperat, libertate: permanente tamen ejus loci patrocinio apud Comites Flandros. Institutus est ibi primus Abbas Walterus, ex cænobio Divi Vedasti accitus. Ita Meyerus.

At vero monasterium istud longe antiquius, idemque à clericis, seu Canonicis regularibus primo inhabitatum testatur Chronographus Cameracensis, his verbis: Est locus super Scaldim fluvium, quem dicunt Iham, ubi modernis temporibus honorabilis vir Comes Godefridus & uxor sua Mathildis, matrona videlicet memorabilis (erat enim suum prædium suis usibus opportunum) castro quidem munito navigium, mercatum, teloneum, ceteraque negotia statuerunt. Infra castrum vero monasterium in honore sanctæ Mariæ, deputatis Canonicis, fundaverunt. Extra autem Herimannus filius duo monasteria struxit, unum sancto Laurentio, alterum vero sancto Salvatore. Nunc igitur locus, utpote noviter instructus, ex omni sufficientia floret, & tamen effret uberius, nisi crebro hostili incursione quateretur, quod maxime ab inimicis Dei patitur, pro stabilitate regni & fidelitate Imperatoris. Hactenus ex Chronico Cameracensi, quod desinit ad annum Christi millesimum tricesimum. Consule & Siegeberti Chronicon à nobis cum MSS. exemplaribus collatum.

DE Einbemensis, sive, ut veteres appellant, Eihamensis castri antiquitate atque excidio, haud abs re fuerit commemorare, qua in manuscripto exemplari Lipsiano leguntur:

Anno 110. V. mortuo Othone Duce, Ducatus Lotharingiæ datur Comiti Godefrido, filio Godefridi Ardennensis. Iste Dux Godefridus dictus est Eihamensis. Erat autem Eiham opidum & castrum munitissimum, & sedes principalis Ducatus regni Lotharici. Qui Dux Godefridus duxit Mathildem, filiam Herimanni Ducis Saxonum, filiam relictam Baldewini Comitis (Flandriæ) qui erat filius Arnulfi Magni Marchionis (Flandriæ.) De qua idem Godefridus genuit tres filios Godefridum, Gozcelonem, Hezcelonem. Hezcelo Comes, post mortem Ducis castrum Eiham cum provincia Brabantensi suscepit, & diu tenuit. Hic enim genuit filium nomine Herimannum, (a) & filiam nomine Berthildem, qui dum adhuc juvenes essent, defuncti sunt, & in Ecclesia apud (b) Felskam sepulti: qui postea multis miraculorum signis claruerunt, sed à Virduenensibus monachis furtive ablati sunt. Alteram quoque filiam tradidit nuptui Reginero Montensi Comiti, simul cum tota provincia Brabantensi. Deinde cum omnia sua ad votum ordinasset, relicto in manus Regineri castro & Comitatu, apud Verdunum effectus est monachus.

Anno 110. XXXIII. in diebus Ragineri Longicolli traditum est fraudulenter castrum, quod dicitur Eiham, & datum est Baldewino Barbato, qui castrum funditus destruxit.

Anno 110. LXIII. cænobium Einhamense à Baldewino Comite, & Athela Comitissa constructum est.

Anno 110. CXXXIX. dejecta est vetusta Eihamensis Ecclesia, & incæpta est nova à Snelardo Abbate.

(a) Herimannum Godefridi & Mathildis filium nominat Chronographus Cameracensis, cap. 26. à nobis citatus.

(b) De Felsica vide Marchant. Flandriam lib. 1.

Ein-

Einbamerse porro monasterium multa in agro Antwerpiensi, nominatim in vico Turmino, vulgo Duerne, olim prædia habuit, quæ Antwerpiense S. Michaëlis cœnobium, ordinis Præmonstratensis, titulo permutationis sive emtionis, nunc possidet. Ex quo videri fortasse queat, Turminenses S. Fredegandi monachos, quorum cœnobium, circa annum Christi octingentesimum octogesimum secundum, à Normannis vastatum tradunt, ad munitum Einbamerse castrum aliquando aut confugisse, aut domicilium collocasse.

De S. Fredegando, ejusque apud Turminum monasterio, Molanum lege in Natalibus Sanctorum Belgii 17. Julii.

Alciacense S. Silvini Monasterium, apud Hesdinum Artesiæ opidum.

Quo cœnobium istud sit inchoatum, nondum certo comperi. Loci antiquitatem ex eo colligas, quod S. Silvinus Episcopus (cujus nomen Martyrologii Romani tabulis, ad diem XVII. Febr. est adscriptum) in Alciaco obiisse legatur anno Christi septingentesimo decimo quinto, ibidemque tunc conditus sit à monachis Centulensibus, qui S. Richarii hodie nuncupantur. Ex quo effici videtur, Alciacum olim cellam seu Prioratum fuisse, Centulensi cœnobio annexum. Centula hodie S. Richarii Abbatia, ord. S. Bened. in tractu Caetano.

De Alciacensis autem cœnobii primis Abbatibus hæc recitat Iperius in Chronico suo Bertinensi Anno millesimo septuagesimo secundo Abbas noster Heribertus Suelgerum hujus loci monachum, misit ad Alciacum locum nostrum, & eum ibidem primum Abbatem instituit, sed vix duobus annis abbatizavit. Quo defuncto Heribertus successorem ibi statuit Gervinum, hujus loci monachum. Quo deposito Heribertus instituit ibi Norbertum monachum nostrum, anno millesimo septuagesimo septimo.

Solet enim Alciacensis Abbas præfici è numero monachorum Bertinensium; qua de re exstat Rescriptum Innocentii Tertii Pontificis Maximi. Lib. V. Decretal.

Meminit & S. Bernardus Clarevallensis Abbat & Ecclesiæ de Alchi, incultam ei terram in elemosynam dari postulans. Epist. 350.

Quomodo autem Cluniacense institutum apud Alciacenses sit introductum, ita narrat idem Iperius: Lambertus Abbas noster duabus primariis Ecclesiis hujus diœcesis, scilicet Morinensi, & Sithiensi reformatis, totum se Cluniacensibus indulgens, ad vicinas Ecclesias reformandas, mentem intendit, oportunitatem nanciscens, nunc ex Ecclesiarum vacationibus, nunc ex monachorum dissensionibus. Anno itaque millesimo centesimo primo, Ecclesiæ Alciacensis (cui de jure, consuetudine, ac privilegio confuevit, & debet, ex illo monasterio Abbas provideri) Lamberto Abbate defuncto, Odonem Cluniacensem monachum, virum exemplarem, ad ordinem hic reformandum pridem missum, diligentia Hugonis, tunc Cluniacensis Abbat, Alciacensibus Abbatem præfecit. Qui multa ibidem per religionis adversarios adversa perpeffus, illis fugientibus ipse cum viris timoratis, sibi adhærentibus, idem cœnobium fere viginti annis, secundum regulam, & exteriorem abundantiam honorifice rexit. Hactenus Iperius.

CAPUT LXVII.

Bantum vulgo Bantz in d. Herbipolensi.

Fundatum id legitur in honorem S. Dionysii anno 1071. ab Abberarde Comitissa de Bant quæ ibidem sepulta est. Fuit primum sexus utriusque cœnobium; sed virginibus amotis, post vastationem rursus pro monachis ædificatum est anno 1127. ab Othone Episcopo Bambergenfi & Pomeranorum Apostolo. Ita Bruschius citato loco.

Rota, seu Rotense monasterium, ad Oenum fl. supra Wasserburgium.

DE fundatione hujus monasterii nihil certius potest tradi, quam ipsum Henrici quarti Imperatoris diploma, quod ibi integrum ac illæsum extat.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis, Henricus divina favente clementia quartus Romanorum Imperator Augustus; ideo fidelis nostri Cononis Palatini memoriam posteris transmittimus, quæ præterea semper in benedictione erit, quod Deum & S. Petrum omnium rerum suarum heredem reliquit. Habuit enim duos liberos, quibus substantiam suam divisit, Cononem scilicet & Irmingardam, quæ cum marito traderetur, portionem sibi debitam accepit, & de parte reliqua omnem calumniam legitime refutavit. Deinde filius quoque duxit uxorem, celebratisque nuptiis, dum multi convenissent, inierunt consilium parentes cum filio & nuru sua, ne in die bonorum inmemores essent malorum, & ut illi, qui omnia dedit, aliquid tribuerent. Convenerunt ergo in hoc, ut in loco & fundo, qui dicitur Rota, quem præterfluit Oenus fluvius, qui etiam in Comitatu Arzolphi Comitum monasterium construerent, ibique monachos Deo famulantes congregarent. Placuit sic filio, placuit nuru, simulque cum parentibus ad altare Sanctorum Martini & Aniani, procedentes tradiderunt Deo & SS. ejus quidquid in regno nostro possederunt, si absque liberis obirent. Nurus quoque dotem quam ex marito acceperat, monasterio in legitimam possessionem tradidit, cum omni patrimonio quod in Lotaringia possederat, si ex eodem marito Conone liberos non generaret.

ret. Evolutis autem aliquot diebus, filius ad servitium nostrum vocatus, in bello cecidit, & sic omnis hereditas ad monasterii jus, cui traditum fuerat, rediit. Orbatus vero pater tota mente ad Deum convertitur, sublatoque corpore filii, & assumpta nuru, quæ sine prole remanserat, ad monasterium properat, exequias celebrat, celebratisque exequiis traditionem renovavit. Dat socer hereditatem, nurus dotem non conditionaliter, ut prius, sed perfecte Deo & Sanctis ejus in perpetuum; offeruntur viri militares, quæ dicuntur ministeriales, cum prædiis & possessionibus suis, quos domi forisque custodes lateris habebat, quibus etiam jura statuit, ut monasterii gloriam teneant, & Abbatibus libere ac regulariter substituendis honesto loco, gradu & ordine deserviant. Traduntur familiæ diversæ sexus & ætatis, quibus etiam tertiam partem servitii sui relaxavit; hisque dispositis, traditionem consummat, & prædia plurima Deo & fratribus regulariter viventibus confert &c. Confirmavit hæc omnia Henricus Imp. Ratisbonæ anno 1073. Ita Hundius.

Schyrense monasterium, vulgo Scheyrn, in Germania.

Schyrum five Schyrense monasterium, supra *Pfaffenboven* situm Comitum initio Schyrensi-um magnificum castrum fuisse legitur, quod construxit *Arnolphus* Comes Chirensis, filius *Arnoldi* mali. In monasterium vero conversum est hoc modo: Inchoata erat ab *Ottone* & *Alberto*, nobilibus viris, solitudinemque amantibus hominibus, in dictorum Comitum ac Principum Schyrensi-um ditone, montanis videlicet *Bavariæ*, juxta altissimum ejus provinciæ jugum, quod accolæ *den Wendelstein* vocant, Eremitica quædam cella & Ecclesiola, annum *Christi* circiter 1077. consentientibus *Ottone* Schyrensi Comite, ejusque uxore *Haziga*, *Aragonum* Regis filia, & utriusque filii, *Eccharido*, *Bernbardo*, & *Ottone*, Principibus Schyrensi-um. Hæc cella, jussu *Ellenbarði*, *Frisingensis* Episcopi, ea tempestate ægrotantis ac graviter decumbentis, à Pontifice quodam Polensi consecrata est. Decedente vero paulo post ex hac vita Principe *Ottone*, anno nimirum *Christi* 1079. *Haziga*, vidua *Ottonis* cum filiorum suorum consensu, ex humili ac Eremitarum domo celebre monasterium construere, ac dotare decrevit.

Transtulit vero monasticam sedem in paulo amœniorem locum, qui hodie adhuc à præterfluente pisculentissimo fluviolo *Vischbachaw* dici solet, & quatuordecim miliaribus à Schyro, septem à *Monachio*, duobus à *S. Quirini Tigurino* monasterio abest, ad pedem montis *Klmezagel* cognominati in *Aibligensi* districtu situm: ubi adhuc hac tempestate duo sunt templa, quorum aliud *S. Martino*, alterum *B. Virgini* dicatum est, & Præpositura monasterio Schyrensi incorporata. Hunc locum *Haziga* fundatrix & pagis & vineis plurimis ditavit: in eoque cæpit monastica *D. Benedicti* congregatio. In hoc fundatrix mortua & humata; at postea Schyrum translata est. Sed nec iste locus diu fati placuit: post sex enim annos à prima translatione iterum mutata est sedes: & secundo translatum monasterium è montanis in paulo liberiorem agrum ad *Glavum* fluvium, qui non procul inde in *Ambram* cadit, *Ufenhofsum*, antiquitus *Glanek* à fluvio dictum, tribus miliaribus à Schyrensi monasterio situm. Illic in monte *S. Petri* (ubi hodie adhuc templum visitur ab *Ottone* *Hazigæ* fundatricis filio & à *Bertholdo* Comite de *Burgheim* ante duas aras ibidem sepultis, constructum) tertio inchoatum est monasterium, sub primo adhuc Abbate *Erchenboldo*. Sed post se- decim annos propter aquarum in sublimi monte *S. Petri* defectum, locus iste etiam parum commodus monachis visus est; quartoque translatum est cœnobium nuper inceptum, in ipsam Principum Schyrensi-um, unanimi eorundem omnium consensu avitam arcem ac sedem, amplam illam quidem, sed, admodum ruinofam ac fere desertam. Hæc Schyrensi-um monasterii initia sunt & exordia certissima. In mediâ Ecclesiâ sublimis est tumulus *Ottonis* fundatoris, ac *Hazigæ* fundatricis.

In ingressu domus capitularis est alius de terra elevatus tumulus, sub quo 120. utriusque sexus Comitum ac Principum Schyrensi-um corpora sita, & in subterranea crypta, quasi ordine collocata esse dicuntur.

CAPUT LXVIII.

Aquicinctum ad Scarpum fl. secundo milliari à Duaco.

ANNO millesimo septuagesimo nono, incæptum est cœnobium sancti Salvatoris in insula, quæ dicitur *Aquicinctus*, à viris illustribus *Sichero* videlicet atque *Waltero*. Qui *Sicherus* habebat uxorem nomine *Mathildem*, nobilem quidem natalibus, sed nobiliorem moribus. Quæ conjugem suum crebrius monendo, ad hoc opus aggrediendum incitavit, ideo maxime, quod sanctum quendam *Gordanium* inibi quondam eremiticam vitam duxisse ferebatur. De quo vide *Molanum in Natal.* Unde factum est, ut præfati viri hinc crebro colloquentes se mutuo hortarentur, & deliberantes *Ansellum* de *Ribodimonte*, nobilissimum virum adeunt, & ab eo insulam illam, quæ ejus erat juris, deposcunt. At *Ansellus*, alii *Anselmum* nuncupant, audita petitione eorum, gavissus est valde, & sine dilatione gratis, quod pete-

petebatur, concessit. Itaque ex condicō pariter properantes, Gerardum II. Cameracensis urbis Præfulem aggrediuntur, ad cujus dioecesim tunc locus ille pertinebat, quid animo gerant, pandunt, & quia ejus parochiani erant, ut voto eorum assentiat, exposcunt. Quibus auditis venerandus Pontifex libentissime annuit, receptoque fundo de manu Anfelli, quem ab eo in beneficium tenebat, cum arundinetō adjacente, eis tradidit. Quo accepto, cœnobium illic construere cœperunt, & de suis allodiis competenter, pro ut poterant, ditaverunt. Aggregantur ibi Deo devoti viri, se cum facultatulis suis Christo devoentes, ejus grex pusillus esse gestientes. Quorum curam memoratus Præful gerens, duos ex monachis Hasnoniensis cœnobii, honestæ vitæ, ad instituendos eos eis misit; è quibus uni, Alardo nomine, curam commisit, & Abbatem ordinavit. De quo quia se occasio præbuit, libet paucis aperire, cujus simplicitatis, cujusque bonitatis fuerit. Is etenim, si res exigere, ut quoquam progredi debuisset, non meliorem equum sibi eligebat, sed & sæpe animal, quo vehebatur, capistro pro freno regebat. Residentibus monachis in clauistro, in medio eorum sedebat, & veluti quilibet ex eis, cum sobrietate agebat, familiariter cum eis colloquens, & Dominum eorum se esse obliviscens. Si quis ei venerationem impendere voluisset, osculando manus, vel genua, seu alio quolibet modo, cum quadam animadvertione prohibebat, dicens, se eis hunc morem indulgere, futurosque post se adferebat hujusce exactores reverentiæ. Nec ista tamen referentes, in eos invehimur, qui hac more Ecclesiastico sibi congruenter sinunt fieri. Præfatus Pontifex cernens eosdem fratres haud segniter instare rebus cœptis, eandem Ecclesiam omnimodis, quantum pervuluit, libertavit; propter quod baculum regiminis in manu sua retinuit ut ei daret, quem sibi congregatio canonicè eligeret. Præterea contulit eis quædam altaria, sed & innumera impendit beneficia. Erat enim in Ecclesia sanctæ Mariæ Cameracensis, cui idem Gerardus præerat Episcopus, venerabilis Decanus nomine Hugo, qui tam eundem Episcopum, quam alios fideles viros Cameracenses utriusque ordinis animabat, ut liberales existerent præscripto cœnobio. Ipse quoque omnem pæne substantiam suam illo convehebat, unde monasterium & habitacula fratrum primitus ædificavit.

Hæc ex manuscripto Sigeberti Gunblacensis Chronico, quod Aquicinēti, à quodam ejus loci, ut apparet, monacho auctum adservatur fideliter hausimus.

Quomodo autem Cluniacensis instituti reformatio apud Aquicinēti nos sit introduc̄ta, narrat Iperius in Chronico suo Bertinensi: Anno Domini millesimo centesimo decimo, monasterium Aquicinēti ad religionem reparatum est & reductum per Dominum Lambertum (a) Abbatem nostrum, cum ex monachorum dissensionibus nactus esset oportunitatem, monachis Aquicinēti inter se tumultuantibus, in tantum, ut suum Abbatem expellentes deponerent. Hoc itaque Dominus Lambertus considerans, per secretos internuntios illos induxit, ut virum venerabilem, moribus egregium, ac prudentia, facundiaque decoratum sibi sumant in Abbatem, quo collapsa eorum Ecclesia releveretur. Et eis nominari fecit Dominum Alvisum monachum nostrum reformatum, Ecclesiæ sancti Vedasti tunc intendentem. Igitur Aquicinētienses monachi Alvisum, instinctu Lamberti Abbatis nostri, in suum Abbatem elegerunt, qui consilio & auxilio ejusdem Lamberti, eandem Ecclesiam reformavit, & in spiritualibus ac temporalibus sic exaltavit, ut ejus nomen celebre fieret ubique, & idem Alvisus tandem eligeretur in Episcopum Atrebatensem. Hactenus Iperius.

Est vero cœnobium istud longe notissimum à Gymnasio Aquicinēti, quod in Duacena Academia R. P. Joannes Lentaillerus hujus loci Abbas excitandum curavit, & Patribus Societatis Jesu regendum commisit.

DE Aquicinētiensis, sive Aquicinensis, ut veteres nuncupant, cœnobii primis Abbatibus, eorumque rebus gestis, in manuscripto Sigeberti Chronico exemplari, quod Aquicinēti ab ejus loci monacho auctum exstat, ista me legere memini.

Anno crō. LXXXVI. consecrata est Ecclesia hujus Aquicinensis cœnobii, in honore Domini nostri Jesu Christi, ejusdemque genitricis S. Mariæ, à Domino Gerardo Cameracensi Episcopo, decretumque ab eodem Præfule, ut festivitas illorum Sanctorum, quorum pignora hunc allata fuerant, omni anno agatur in hoc loco.

Anno crō. LXXXVII. obiit Alardus primus Abbas hujus Aquicinensis Ecclesiæ. Cui successit Alelmus, ex Normannia, de cœnobio Becci.

Anno crō. LXXXVIII. obiit Alelmus II. Abbas Aquicinensis cœnobii, qui quantæ bonitatis fuerit experti sunt febricitantes, dum ad tumulum ejus dormientes, febrim cum somno sæpius deposuerunt. Cui successit Haimericus, Atrebatensis monachus, litteris eruditus.

Ea tempestate venit Aquicinētum quidam nomine Gelduinus, qui ex monacho Laudunensi Abbas S. Michaelis de Terrascia, relicta Abbacia ob amorem Domini reclusus vixit Aquicinēti.

Anno crō. XCII. Gerardus Episcopus Cameracensis obiit, qui nostrum cœnobium valde dilexit, & sublimare studuit. Gualcherus ei succedit, aliis Gualtherus.

Anno crō. XCIII. Ecclesia S. Georgii Hesdinensis traditur Ecclesiæ Aquicinensi.

t 2

Anno

(a) De Lamberto Abbate Bertinensi plura vide. cap. 17. II. & 40.

Anno c^{ro}. XCV. expulso ab Episcopatu Gualchero, Manasses ei succedit, *Obiit Rainoldus Remensis Archiepiscopus.*

Anno c^{ro}. XCVI. Ansellus de Ribodimonte, fundator Aquicinenfis Ecclesiæ, cum *Godefrido Bullonio, Duce Lotharingiæ, aliisque Principibus Christianis, ad terram sanctam Turris eripendam proficiscitur.*

Anno c^{ro}. C. Robertus Comes Flandriensium ab Hierosolymis repatrians, detulit secum brachium S. Georgii martyris, quod Ecclesiæ Aquicinenfi transmisit, per venerandum Haimericum Abbatem ipsius loci, illatum Aquicinæti III. Kal. Julii.

Anno c^{ro}. CII. Obiit Haimericus tertius Abbas Aquicinenfis, cui successit Gelduinus.

Anno c^{ro}. CV. Manasse Cameracensi Episcopo accepto monachico habitu, Odo primus Abbas ex cœnobio S. Martini Tornacensis Ecclesiæ, in Episcopatu ei succedit.

Anno c^{ro}. CIX. Gelduinus quarto loco Aquicinæti Abbas, fastidiens onus regiminis, potiusque eligens otium olim actæ reclusionis, reliquit curam animarum, & iterum effectus est reclusus apud S. Bertinum. Cui successit in cura pastorali Rotbertus, ejusdem cœnobii monachus.

Anno c^{ro}. CXI. Robertus Aquicinenfis cœnobii quintus Abbas, ægre ferens infectatione quorundam sæcularium vexari Ecclesiam sibi creditam simul quia hoc ei imputabatur, consilio accepto dimisit Abbatiam, succedente ei Domino Aluifo.

Anno c^{ro}. CXXX. defuncto Domino Roberto Atrebatensi Episcopo, succedit ei in Pontificatu Dominus Aluifus Aquicinenfis Ecclesiæ sextus Abbas, vir magnæ religionis & singularis severitatis: Cui in Aquicinenfi Ecclesia substituitur Dominus Gozuinus septimus Abbas. *De B. Gofuino Molanus in Natal. SS. Belgii ejus vita Aquicinæti & apud nos MS. est.*

Anno c^{ro}. CLI. in civitate Atrebatensi post beatæ memoriæ Dominum Aluifum Episcopum, qui in expeditione Hierosolymitana obierat, ordinatus est Godescalcus IV Episcopus.

Anno c^{ro}. CLV. in insula Aquicinenfi dedicata est Ecclesia beatæ Dei genitricis Mariæ à Godescalco Atrebatensi Episcopo, mense Julio.

Anno c^{ro}. CLXVI. piæ memoriæ Dominus Grozuinus, Abbas Aquicinenfis septimus, caritate illustris, amator pacis & religionis, VII. Id. Octobris circa mediam noctem, die Dominica de hoc sæculo transiit. Quo in Ecclesia B. Mariæ semper virginis, in loco ubi orare consueverat, cum magno filiorum suorum gemitu tumultato, Alexander, Prior ejusdem Ecclesiæ, ei octavus succedit.

Anno c^{ro}. CLXXIII. Alexander Abbas Aquicinenfis pretiosas plurimorum Sanctorum reliquias de diversis Ecclesiarum locis congregavit, quas in theca auro & argento ad hoc præparata decenter locavit.

Anno c^{ro}. CLXXIX. Simon Abbas istius loci, in reditu à Concilio Romano Clarevallem divertit, & reliquias Domini Bernardi, ejusdem cœnobii Abbatis, petitas obtinuit, & in hoc Aquicinenfi monasterio decenter reposuit.

Anno c^{ro}. CLXXX. Dominus Simon Abbas Aquicinenfis nonus, communicato cum fratribus suis consilio, Ecclesiam S. Salvatoris, mense Septembri deponit, eo quod non sufficeret tam parva basilica magno conventui Aquicinenfi.

Anno Christi c^{ro}. CLXXX. anno à constructione ejusdem Ecclesiæ centesimo III. mensis Martii die II. jacta sunt fundamenta istius novæ Aquicinenfis Ecclesiæ. Primum lapidem in fundamento Balduinus Comes istius pagi, manibus suis cum cæmento posuit.

Hugo, Cameracensis quondam Decanus, qui Ecclesiæ Aquicinenfi in principio suæ profectionis, magno fuit adminiculo, à proprio removetur sepulchro. Nam novæ Ecclesiæ fundamentum per ipsum recto tramite suum dirigebat cursum. Lapis in sepulchro ejus reperi- tus est, in quo hoc scriptum continebatur:

Hic est sepultum corpus Hugonis Decani S. Mariæ Cameracensis Ecclesiæ, qui construxit claustrum, cum porticu ejusdem Ecclesiæ, capellamque S. Gingulfi. Insuper, ut cætera taceamus, multis annis à carne abstinuit, super plumam non jacuit, nisi forte in hoc monasterio, jussu Abbatis. Hic construxit claustrum, porticum, Eleemosynariam, capellamque B. Mariæ, & multa alia beneficia fratribus contulit. Hic in festivitate omnium Sanctorum, postquam Missam celebrasset, gravi infirmitate percussus, monachus effectus, obiit in bona confessione & vera fide, anno Domini c^{ro}. XCIII. VI. Idus Decembris.

Anno c^{ro}. CCII. Obiit Dominus Simon Abbas nonus; cui successit Dominus Adam decimus.

Anno c^{ro}. CCIV. Dominus Adam obiit. Cui successit Dominus Willelmus undecimus, postmodum Abbas sancti Amandi, & Romam profectus & inde rediens factus est monachus Clarevalensis.

Ipso autem facto Abbate S. Amandi, Dominus Simon Abbas XII. ei successit. Is inceptam Ecclesiam ab avunculo suo Simone nono Abbate feliciter consummavit, & duobus campanilibus cum undecim campanis studiosius insignivit.

Anno c^{ro}. CCVIII. Willelmus noster Abbas undecimus, Abbas S. Amandi efficitur. Cui successit Dominus Simon Abbas XII. de quo supra diximus.

Anno

Anno cto. CCXIX. Honorius Papa III. concessit Domino Simoni Abbati Aquicinctensi XII. & successoribus ejus, usum mitræ & anuli.

Hactenus ex manuscripto Sigibertini Chronici exemplari Aquicinctino, quod pro sua humanitate nobiscum communicavit vir Ecclesiasticarum Belgii antiquitatum peritissimus, Franciscus Barrus, Prior Aquicinctinus; cujus varia de Belgicorum monasteriorum exordiis scripta utinam typis aliquando evulgentur.

CAPUT LXIX.

Ætlenſe monaſterium, vulgo Ætl.

EST id situm in ripa Oeni, supra Wasserburgium, & fundatum ab *Arnolpho*, Comite Damafiano, amicissimo Henrici quarti Imperatoris, ibidem cum uxore Gifala sepulto circa annum 1080. quod quidem per fratrem ejus *Fridericum* dictum *Racho*, ad tantam egestatem redactum est, ut egre tres monachos alere posset. Engelbertus Comes Wasserburgensis postea refecit, ac collocupletavit: Limpurgium arcem seu castrum suum vicinum solo æquavit, quod otio & solitaria vitæ ac disciplinæ strepitus civiles a que aulici minime convenirent: demum Wasserburgium cum toto famulatio migravit, atque ibidem de cetero habitavit: Et hoc circa annum Domini 1160.

CAPUT LXX.

Fidemium, vulgo Femy, in finibus agri Cameracensis, sesquimilliarium à Landresio Hannoniæ opido.

HUIC cœnobio initium dedere, anno Christi millesimo octogesimo, nobiles Angli duo, qui patriis sedibus abierunt, ut incogniti pacifice Deo alicubi servirent. Cumque Romam sese contulissent, Pontifex Maximus Benedictinam ipsis regulam præscripsit. Alter eorum, Stephanus nomine, primus hujus loci Abbas fuit, estque basilica ejusdem loci S. Stephano protomartyri dedicata.

Hoc porro cœnobium egregie auxit Nicolaus Episcopus Cameracensis, eo nomine primus, ut arbitror, itemque Cathedrale Canonicorum ejus urbis collegium: adeo ut episcopus iste, & Canonici Cathedrales, secundarii (ut sic loquar) fundatores habeantur. Fuit autem ab annis centum viginti, inter Francorum Reges & Belgarum Principes, lis & quæstio de cœnobii hujus situs? utrorum videlicet in ditione illud situm existat. Vulgo ditionis Cameracensis esse creditur; sicque arbitri, sive legati partis utriusque cum Mondiderii anno millesimo sexcentesimo tertio conventum agerent, judicarunt.

Hæc ex manuscripto quodam codice, aliisque monumentis, Julianus Ligneus, sacerdos Cameracensis, vir eruditus, nobis per literas significavit.

Affligemium, Tertio milliarium à Bruxella, urbe regia.

WETHERICO monacho S. Petri Gandensis, Romani Pontificis auctoritate, per Flandriam ac Brabantiam, ad clericorum præsertim concubinariorum, populique mores emendandos, prædicante; inter alios quinque (a) milites ad pœnitentiam sunt conversi: quos inter Gerardus, cognomento Niger, eminebat. Qui quidem seculo renuntiantes Affligemienſis in Brabantia cœnobii principia inchoarunt anno millesimo octogesimo tertio. Fuerat is locus antea non nisi latrocinantium conventiculis aptus, tertio vero post anno Gerardus Cameracensis Episcopus basilicam Affligemienſem dedicavit. Sexto autem anno primus Abbas Fulgentius ibidem est constitutus. *Hæc Balduinus Nivensis in Chronico suo manuscripto. Meyerus in Annalibus Flandriæ, concionatorem illum vocat Gedericum, dicitque monachum fuisse Blandiniensem; ex verbis tamen Balduini Nivensis videri fortasse queat, eum monachum fuisse ad D. Bavonis, quod cœnobium istud proprie sancti Petri Gandensis nuncupari soleat.*

Idem Meyerus milites, sive Equites sex nominat Geldulphum, Theobaldum, Emelinum, Hargerum, Ulboldum, & Gerardum: quos ait ad Hannonem Episcopum Colonienſem, pro criminum remissione, a Gederico primum missos esse, indeque reversos, consilio ejusdem, in Affligemienſi solitudine cellam edificasse. Ceterum de anno foundationis legi olim solent apud Affligemienſes versiculi isti:

Annus millenus octogenus, quoque ternus

Dum fertur, locus hic principium reperit.

Vide Sigeberti Chronicon a nobis cum MSS. codicibus comparatum.

(a) *Mediæ ætatis scriptoribus milites sunt, quos hodie equites nuncupamus.*

Diploma Henrici Comitis Bracbatensis, & fundatoris cænobii Affligemienfis, qui Tornaci in baftiludio an. 1096. occubuit.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. Ego Henricus divina propitiante clementia Bracbatensis patriæ Comes & Advocatus, omnibus tam præsentibus quam futuris fidelibus, omne datum optimum & omne donum perfectum descendens à patre luminum. Notam vobis facimus qualiter miles quidam meus Gerardus nomine, cum aliis quibusdam, quos æque divina gratia & prævenit & subsecuta est, balteo militari deposito, ut meliorem invenirent hereditatem, militiam Jesu Christi professi sunt, & in Comitatu meo, loco ab antiquis Hafflingem vocato, modo autem Novo monasterio appellato, habitationem saluofam adhuc & desertam elegerunt, ut quanto amplius remoti à secularibus, tanto sub regula beati Benedicti Deo servirent familiarius. Erexerunt autem Ecclesiam in honore beati Petri Apostolorum Principis, ut, ubi antea erat spelunca latronum, habitatio inciperet tandem recte viventium, & qui erat locus rapinæ & homicidii, mutaretur in possessionem pacis, & fructus eleemosynarum. Quoniam vero locus ipse ad Comitatum nostrum hereditario jure videbatur pertinere, ego fraterque meus Godefridus ab eisdem exorati fratribus, & pro remedio animarum nostrarum omniumque antecessorum nostrorum, legitime, & ex toto libere ad altare ipsius Ecclesiæ tradidimus: præterea quoniam sæpissime probata valde nobis placuerit militaris eorum industria, tam pro seculari eorum amicitia, cum pro remuneratione divina, de eodem allodio adjacente, & ad servitium nostrum remanente, in silvis & pratis, in campis & pascuis, in piscationibus & venationibus omnem eis usum habere nobiscum. Ut autem per amplius beneficium majus ad Dei servitium cresceret eis desiderium, capellam nostram liberam in Wavera subterius sitam, cum tota decimatione superioris Ecclesiæ, cum debita instituendi presbyteri subjectione, cum terris insuper aliquibus nostræ culturæ subistentibus, cum telonio & maceria cum molendinis & curtibus ad nos in eadem villa pertinentibus, huic traditioni legitime addidimus. Quod si, ut vere de misericordia Dei præsumimus, ad meritum eorum accesserit & (a) numeris Abbatem eligere, baculumque super altare positum ipsi comittere, nullo Principe, nullo Episcopo contradicente, in eorum erit potestate, quatenus secundum eorum regulam eligatur, qui eligendus est, & per ostium Jesu Christi ingrediatur qui ordinandus est, remota omni aliena contradictione & suspecta occasione. Nos vero de aliqua sibi illata injuria si appellare voluerit, quasi pro animabus nostris, pro eis nos exponemus, nec quidquam aliunde de loco illo nisi orationes fratrum, & Dei retributionem recipere volumus. Et ut hæc nostra traditio, vel conditio omnibus retro seculis rata & inconversa permaneat, charta & atramento rem uti est, notamus & roboramus. Ante omnia Dominum omnipotentem & Sanctos ejus citamus, & fideles nostros, qui huic traditioni interfuerunt, idoneos testes subterfirmamus. Steppo Brussellensis, & frater ejus Walterus, Balduinus de Aloft, Gerardus de Cumberfaca, Adalbertus Snakart, Theodericus de Budengem, Anselmus de Erpe, Sigerus frater ejus, Herebrand de Nordingotchen, Folcardus & Godescalcus filii ejus Ingelbertus Kalvastert, Sigerus Sanderlensis Onulfus de Milverschen, Gislebertus de Laca, Arnulfus & Obertus de Ordengehem, Henricus Cameracensis Ecclesiæ Canonicus, Alardus Canonicus, & Godero & Meinerus Clerici de Lovania, Joannes Canonicus de Petingehem, Gerardus de Leneca, Godefridus de Lathem, Franco, Amandus, Hugo de Brusselle, Amulricus de Beckensele, Higerus de Aloft, Walterus de Asca, Walterus de Hamme. Actum est hoc anno ab incarnatione Domini c10 LXXXVI. Regni vero Henrici Regis 35. Præfulatus Gerardi Episcopi X.

Diploma Godefridi Primi, Cognomento Barbati, Ducis Lotharingiæ & Comitis Lovaniensis, qui fuit frater Henrici Comitis Bracbatensis.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, ego Godefridus, Dei miseratione Dux & Marchio Lotharingiæ, & Comes Lovanii, audiens Apostolum exhortantem, dum tempus habemus operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei, fratres in cænobio Affligimienfi, Deo & sancto Petro fervientes, terrenæ meæ hereditatis participes facere disposui, ut in cælo heredum Dei, & coheredum Christi consortio merear aggregari. Quia enim idem cænobium in meo allodio fundatum, à me & fratre meo Comite Henrico libertate donatum, Deo incrementum dante, in brevi plurimum crevit, tam fratrum numero, quam religionis testimonio, congaudens ejus provectui; & cooperari volens profectui, in quibuscumque scivi, vel potui, illud honorare, exaltare, & munire dignum duxi. Veniens igitur ad altare sancti Petri, cum duobus filiis meis Godefrido & Henrico, plurimis hominum meorum, tam liberis, quam servis præsentibus, astante etiam Petro, loci ipsius Abbate, cum tota congregatione, quod immunitatis sive libertatis jam olim cum fratre meo donaveram, filiis meis collaudantibus, innovavi. Quidquid etiam ex meo allodio, vel emtione vel hominum meorum collatione fratres acquisierant, cum omni usu, jure & servitio ad ipsam terram

(a) Forte muneris.

ram pertinente, in filvis, pratis, aquis, & pascuis libere tradidi. Cellam quoque sanctæ Mariæ in Wavera, sicut etiam cum suis appenditiis præfatus frater meus donavit, item cellam sanctæ Mariæ in Fliderbeca, quam ego eidem Ecclesiæ subjeci, terram in Selleka, quam à Stephano de Bunlar fratres acquisierant, terram apud Cobengem, quam Arnulfus de Rode cum uxore sua Mabilia eis vendiderat. Item terram in (a) Itte, quam à Waltero Amandi filio emerant, & cetera omnia, de quibus ego, ut liber Ecclesiæ advocatus donum susceperam, super prædictum altare legitime reddidi. Licentiam etiam eis indulsi, emendi & acquirendi, quæ possent ex allodio meo, quod homines mei à me in beneficio tenebant, & à telonio meo in omni terra absolvi. In electione Abbatis eorum nihil juris me habere recognovi, nihil dominationis, seu violentæ potestatis super locum ipsum mihi retinui. Si autem de aliqua injuria sibi illata fratres me appellaverint, ibi advocatum, judicem, & vindicem me recognoscam, & contra malefactores eorum, ac si pro anima mea, me eis opponam. Nec fas sit in posterum ulli successorum meorum, ad hoc exequendum, aliquem personæ suæ vicarium subrogare, sed quicumque Comes terræ Bracbatensis fuit, ipse mihi sicut honore & potestate, ita benevolentia & affectu ad defensionem Ecclesiæ succedere debet. Hæc ergo statuens, pro redemptione animæ meæ, & fratris mei, & parentum meorum, in tutamen etiam salutis, & honoris filiorum meorum, & omnium successorum meorum, nullum aliud munus vel servitium exegi, nisi orationes fratrum, easdemque solas posteris meis pro omni munere exigendas, & servitio dereliqui. Quæ ut nota fiant omnibus & præsentibus, & post nos venturis, scripto ea mandari, & sigilli nostri impressione; & testium adstipulatione, filiorum quoque meorum voluntario consentu, roborari feci, & ne à quoquam temere violentur, in prævaricatores anathematis sententiam ab Abbate promulgari postulavi. Testes horum omnium fuerunt, duo filii mei, Godefridus & Henricus, Onulfus Presbyter, Godezo Capellanus, Walterus de Crainhem, Henricus de Affcha, Hugo Rampart, Walterus de Merbeca, Arnulphus de Oppendorp, Gosvinus Hirundo, Walterus de Wemblene, Nicolaus de Ozkerka, Arnulfus de Bigardis, Arnulfus de Rode, Lambertus de Savenhem, Gifelinus de Hunzeghem, Anselmus de Capella, Franco Pincerna, Gosvinus Clubbive, Rinerus de Haverel, Gosvinus filius Modebaræ, Franco filius Mariæ. Acta sunt hæc anno ab incarnatione Domini *cr.* C. XXXVIII. Indictione prima, in Pontificatu Innocentio, in regno Conrado præfidente.

*Diploma B. Idæ, matris Godefridi Bullonii, Ducis Lotharingiæ,
& post Regis Hierosolymorum.*

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. Ego Ida Boloniensis Comitissa, humilis Christi ancilla, cunctis in fide manentibus gaudia promereri promissa fidelibus. Notum fieri cupio, tan præsentibus, quam futuris, signum meæ dilectionis, erga Dominos meos, & fratres, videlicet monachos cænobii Novi monasterii, cui vocabulum Hasslingam inditum erat ab antiquis. Quoniam mihi, multisque eorum complacuit conversatio, & religionis effectus, dignum dæxi me commendare talium orationibus, nec in incerto divitiarum sperare, sed has potius cum eis participare. Igitur in allodio meo, & villa, quæ vocatur Genapia, pro salute animæ meæ, patris quoque mei Ducis Godefridi, & Comitis Eustathii Domini mei, Ecclesiam cum decimis & universis ejus redditibus, firmiter perpetuoque jure tenendam dedi supradietis fratribus; in idipsum filiiis meis Godefrido, Eustathio, Balduino mihi cooperantibus. Filius quoque meus Dux Godefridas in eadem villa Genapia quinque mansos terræ donavit iisdem fratribus, ad quos ego postea in augmentum concessi quasdam partes circumjacentes, plane sextum mansum continentes, ab omni comitatu, & censu tributario liberas & expertes. Insuper autem quidquid, sibi vendicabant, quippe quod à prioris doni tempore possederant, & usibus suis assignaverant, sive in filvis, sive in pascuis, sive in (b) fartis, eis concessi eadem libertate, qua tenui, sed & omne participium in silva, & reliquo usufructu communi, in hoc nihilominus filii meis consentientibus mihi. Factum est autem hoc apud Trajectum in Ecclesia S. Servatii confessoris, præsentibus etiam reliquiis sanctæ Gertrudis virginis pro simili negotio illuc tunc allatis. Ut autem hæc traditio omnibus retro seculis rata & inconvulsa permaneat, omnem rem, uti gesta est, literarum memoriæ commendamus, & sigillis nostris ego & Godefridus filius meus roboramus, & testes idoneos, qui huic rei interfuerunt, subter signavimus. ¶ Signum Lamberti nostri Capellani, S. Roberti Capellani. S. Gerardi Comitis de Gelre, & fratris ejus Henrici. S. Godescalci de Jacen, S. Henrici de Cuc. S. Arnulfi de Rede, S. Cononis de Montaur. S. Theoderici de Bemel. S. Hende Birbaica, S. Balduini de Ostruic. S. Walteri de Grimberges, S. Reyneri Advocati Leodicensis. Denique de scriptis testibus, & illud notum facimus, quod Comes Henricus qui eandem villam in beneficium à nobis tenuit, duobus annis antequam hæc donatio confirmaretur, nobis reddiderit ad opus frarum, quod ad eum pertinuit. Factum est autem hoc incarnationis Domini anno millesimo nonagesimo sexto. Indictione quarta, regnante

Domino nostro JESU Christo: anno etiam profectiois Christianorum contra paganos Jerusalem.

DE Affligemienſis cœnobii exordiis, deque ejus filiabus, & ut ſic dicam, traducibus, puta Waverenſi, Fraxinenſi, Andreano, Foreſtenſi, Bornehemienſi, Bigardiēſi, & Fliderbecano monaſteriis ſive cellis, diſtincta temporum ſerie, leguntur iſta in manuſcripto Sigebertini Chronici exemplari Lipſiano.

Anno c. LXXXIII. Affligemēſe cœnobium tale, auxiliante Deo, ſumſit exordium. Prædicante Wetherico ſervo Dei, qui quaſi ſtella matutina in medio nebulae, effugandis obſcuritatibus erroris apparuit, converſi quinque milites ſuis integre renuntiant. Inter quos Gerardus Niger, qui cæteris excellentior videbatur, doctoris ſui conſilio animatus, cum ſociis locum Affligem diſtum, ſicut nomine, ſic omni barbarie incultum (quippe qui latrocinantium tantum conventiculis aptus erat) ædificare, & clauſtrum in eo extruere aggreditur.

Anno c. LXXXVI. Affligemēſis cœnobii fundatores, qui omnibus abjectis ita nudi ad ædificandum clauſtrum convenerant, ut nihil ſecum, præter panes tres, dimidium caſeum & pauca ferramenta detulerint, vix tribus annis exactis, à Gerardo II. Cameracenſi Epifcopo, in honore Apoſtolorum Petri & Pauli, Eccleſiam dedicari faciunt.

Comitiſſa Adela, cum duobus filiiſ ſuis, Henrico & Godefrido, ad ædificandum inibi cœnobium, eundem locum libertate donavit.

Prædicti fratres monachos, à quibus monachium ordinem diſcerent, ſibi adſociaverunt.

Anno c. LXXXVII. Dominus Fulgentius hujus cœnobii primus Abbas hoc anno electus eſt in feſtivitate S. Martini.

Anno c. LXXXVIII. Dominus Fulgentius primus hujus cœnobii Abbas conſecratus eſt in feſtivitate S. Gregorii.

Anno c. XCI. nobilis vir Heribrandus divina revelatione admonitus à S. Petro apud Affligem ad converſionem venit; qui XXX. die mox à Deo vocatur. Quem ſecuti quinque filii ejus, frater quoque magni nominis & potentiae, nomine Ingelbertus, omnes conſurati ad cœleſtes theſauros terrena patrimonia tranſtulerunt.

Anno c. XCVI. Ida Boloniēſium Comitiſſa tradidit nobis Eccleſiam, quæ eſt in villa Genapia, cum decimis & univerſis ejus redditibus, conſentientibus filiis ſuis, Godefrido Duce, Euſtathio & Baldewino.

Idem Godefridus Bullionius Dux, filius in eadem villa quinque manſos terræ nobis donavit; ad quos ipſa poſtea quaſdam partes circumjacentes, plane unum continentes, in augmentum conceſſit.

Anno c. XCIX. cellam Fraxinam Dominus Fulgentius Abbas ſuſcepit regendam. *Porro Fraxina ſeu Fraxinea cella, Gallice Fresne, Prioratus eſt in Gallo-Brabantia, cujus initia Eremburgi piæ matronæ debentur.*

Anno c. C. cellam ſancti Andreae prope Brugas ſitam Dominus Abbas Fulgentius ſuſcepit regendam. *De ea ſuſe egimus cap. XLVIII.*

Anno c. CV. immunitas Affligemēſis Eccleſiæ etiam Apoſtolica auctoritate à Paſchali Papa corroboratur, anno VI. Pontificatus ejus.

Dominus Fulgentius Abbas locum, qui Foreſt dicitur, ſuſcepit. *Vide cap. LVII.*

Anno c. CXX. cellam in Bornehem Dominus Abbas Fulgentius ſuſcepit regendam, tradente Abbate, & Canonicis ejus monachis factis, quia per eos regi non poterat.

Eſt autem Bornehemium Flandriæ municipium, titulo Baronatus illuſtre, inter Antverpiam & Teneramondam opida, ex oppoſito Tamisæ, ad veterem alveum Scaldis ſc. ſitum; in quo Abbatiale Canonicoꝝ regularium olim cœnobium, circa annum milleſimum centeſimum fundatum exſtitit, cujus hodieque rudera ac veſtigia ſpectantur. Sed N. Bornehemienſi Abbate ſecundo, cum ſodalibus ſiſ, inſtitutum Benediſtinum in Affligemio amplectente, univerſa ejus loci prædia Affligemienſibus acceſſerunt. Hodie Bornehemium Præpoſitura eſt ac paræcia, Affligemienſi Abbatia annexa.

Anno c. CXXV. Dominus Fulgentius Abbas locum, qui Fliderbeke dicitur, ſuſcipit. *Vide cap. L.*

Anno c. CXXXIII. Domino Fulgentio Abbati locus Bigardis commendatur. *Vide cap. LXI.*

Anno c. CXXXIX. Godefridus Lovaniēſis, Dux Lothariēſium moritur, & Affligemienſis templi ſepultura honoratur.

Anno c. CXL. Henricus Comes, filius Ducis Godefridi, ſuperiori anno defuncti, militiæ cingulo depoſito, Affligemienſis monachus factus, cœleſtis militiæ ſignaculum accepit, & cito vocatus à Deo migravit.

Anno c. CLII. in Eccleſia S. Nicolai, quæ conſtructa eſt in opido Bruſellenſi, S. Maria mater Chriſti operata eſt tanta miracula, quod à temporibus Apoſtolorum adeo magna & frequentia, in tam brevi tempore nuſquam ſunt audita. Dum enim conſenſu Abbatis Affligemēſis, & conſilio fratrum, feretrum illud in honore S. Mariæ auro & argento operiendum, ab Eccleſia (a) Waverenſi, cum cæteris reliquiis, quæ in eadem continentur, fuiſſet

(a) Capellam B. Mariæ in Wavera Henricus Comes Brabatēſis dedit Affligemienſibus an. 1096. vide c. XLIII.

fuiſſet allatum, & in Eccleſiam S. Nicolai reverenter locatum, ſtatim operante divina virtute, per merita glorioſæ virginis, cæci viſum, ſurdi auditum, claudi greſſum receperunt, & tot infirmi variis languoribus oppreſſi, à Paſchali hebdomada uſque in diem nativitatſ S. Joannis fanitatem optatam confeſſi ſunt. Si fratres ſupradictæ Eccleſiæ hæc per ſingula itili officio fidelium memoriæ commendaffent, non parvum volumen poſteris profuturum conſcripſiffent.

Hoc bono odore provincia in brevi reſperſa, non ſolum ex noſtris, ſed ex valde remotis partibus factus eſt concursus divitum & pauperum: diverſæ ætatis, & utriuſque ſexus fideles cum oblationibus ſuis convenerunt, & tantam pecuniam, quæ non facile æſtimari poteſt, hac ratione dividendam obtulerunt; partim ſcilicet in ſuſtentionem pauperum, partim in reſtaurationem Eccleſiarum, partim in uſus fratrum in Eccleſia Affligemienſi, vel Waverenſi Deo fervientium. Abbas etiam Affligemienſis, & fratres ejus, pedites uſque ad ipſum opidum convenerunt, ubi albis veſtiti & cappis induti, proceſſionem multitudine monachorum compoſite & honeſte ordinaverunt, & ſic cantando, Deum & ejus Gentricem collaudando, cum magna gloria & applauſu totius populi: qui ea die dicuntur iere ad XXX. millia conveniſſe, Eccleſiam S. Nicolai intraverunt. Atteſtati ſunt fideles, numquam ſe aliquo conventu, qui factus ſit aliquando, ſive Imperatoris, ſive juffu Romani Pontificis, tam honeſtam, & tam bene ordinatam proceſſionem vidiffi.

Quoddam inſuper beneficium, quod non eſſet ſilentio prætereundum, imo ſuper cetera commendandum, ipſa glorioſa Domina contulit toto illo tempore fidelibus ſuis, per quod bella multa, quæ jam, inſtigante maligno, concitata fuerant, & ſeditiones conſopitæ quieverunt. Dum enim ex diverſis partibus multi conveniſſent, de quibus auditum eſt, quod inimici eſſent ad invicem, ſtatim ſine ulla exactione pecuniæ, vel qualibet ſatiſfactione, quæ inter ſæculares in hujusmodi negotiis ſolet fieri, ſolo Dei timore, & amore piiffimæ Matris correpti, interventu fidelium in pace reconciliati ſunt.

Hoc finito tempore relatum eſt feretrum illud in ſupra nominatam Eccleſiam cum reliquiſ; nec tamen toto illo anno deſiit Mater miſericordiæ à cæptis circa infirmos beneficiis.

Anno cto. CLIII. Bruſſellenſes opidani Dominam noſtram (ſic enim ajunt) de Eccleſia Waverenſi devote & humiliter tollentes, cum honore ſuſceperunt, & ſuo tempore paciſce & cum gaudio remiſerunt.

Hactenus ex MS. Sigeberti Gemblacenſis Chronico, quod à monacho Affligeminenſi auctum; V. CI. Juſtus Lipſius è ſua nos bibliotheca tranſmiſit.

Affligemienſe porro cænobium, inter Bruxellam & Alostum opida loco amœniſſimo ſitum viſitur; cujus quidem loci dignitas Abbatialis, Apoſtolica ac Regia auctoriſtate, Archiepiſcopatu Macblimienſi patrum memoria inſtituto, eſt annexa.

C A P U T LXXI.

Munſterienſis ſeu Monafterienſis, B. Virginis Abbatia, olim extra, nunc intra muros urbis Luceburgenſis ſita.

*H*aud longe à muris urbis Luceburgenſis, in jugo montis, inter ruinas caſtri Veteris Luceburgenſis, & caſtri Mansfeldici, à Petro Erneſto Mansfeldio, anno milleſimo quingentefimo nonageſimo, exſtructi, celebre olim exſtitit cænobium, BB. Apoſtoliſ Petro & Paulo primitus dicatum, poſt Deiparæ Virginis cognomento donatum, quod ob excellentiam præ ceteris ejus tractus cænobiis vulgo Munſter eſt nuncupatum. Iſtud an. Chriſti milleſimo octogefimo tertio à Conrado Comite Luceburgenſi cui uxor fuit Clementia, Henrici IV. Imp. filia, conditum eſſe, mihi per literas R. P. Joannes Bertelius, hujus olim cænobii, nunc Epternacenſis Abbas ſignificavit.

Bellis porro ſevientibus inter Carolum V. Imp. & Franciſcum I. Gallie Regem, Munſterienſe cænobium à noſtris hominibus, ne Gallis hoſtibus domicilium præberet, incendio abſumptum eſt. Eſtque id temporis in ſepulcro fundatoris inventa tabula plumbea, cujus hanc fuiſſe inſcriptionem teſtatur Caſpar Bruſchius in Chronologia monafteriorum Germaniæ.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, quieſcit hic Comes Conradus. Hic cum inter ſæculi principes fama probitatis eſſet celeberrimus, ſepulcrum vitæ principis adiit amore divino ſuccenſus, indeque rediens, divina vocante clementia, obiit peregrinus, ſepultus in terra decenter, non ſua: indeque anno dormitionis ſuæ ſecundo ſublatus, an. quarto, ipſo die annuæ migrationis ſuæ de ſæculo, hic fuit repoſitus, præſente conjuge ſua Clementia, per manus filiorum ſuorum, Adelberonis Primicerii Metenſis, Henrici Comitſ, Conradique Comitſ, præſente Rodolpho Abbate, filio Comitſ, quem ipſe proviſorem & ordinatorem hujus loci ſtatuerat. Facta ſunt hæc regnante permiſſu Dei, Henrico tyranno damnato, ac piæ memoriæ Gregorio Pontifice Romano. Obit autem VI. Idus Auguſti, anno Dominicæ incarnationis 1086.

Ceterum Carolus V. Imp. monachis Munſterienſibus Xenodochium pauperum, baſilicæ S. Joannis Baptiſtæ contiguan, atque in ipſa urbe Luceburgenſi ſitum, cænobio novo excitando, poſtmodum donavit,

quod hodie ædificiis ac disciplina monastica est illustre. De Munsteriensis cœnobii origine atque Abbatibus, plura qui volet, Joannem Bertelium, in *Historia Luceburgensi* nuper edita consulat.

Aldeburgense monasterium, secundo milliari ab Ostenda, Flandriæ opido olim situm.

Aldeburgum primæ olim notæ apud Flandros opidum fuisset constat. Sed Attila Hunnorum Rege Galliam vastante, cum aliis opidis excisum est; & monstrant hodieque castrorum Attilæ locum, primo lapide ab Aldeburgo, quem vernacule Attilaghem nuncupant. Tradunt autem a Balavino Calvo, Flandriæ Comite, ad annum Christi octingentesimum sexagesimum quintum, burgum Brunense, cum a patre ejus muniti ceptum esset, Aldeburgi rudibus eo advectis, cinctum fuisse.

In hoc porro Flandriæ tractu S. Ursinarum, Episcopum & Abbatem Laubiensem, Evangelii olim doctrinam sparsisse, tradit Anso Abbas Laubiensis, in historia vitæ ejus, quæ à RATHERIO Veronensi Episcopo emendata, & à Laur. Surio, quamquam non plene, typis est edita. Nos eam integram ex manuscriptis codicibus Laubiensibus nacti sumus, in qua sic inter alia legitur: ipse provinciæ dominus Aldo nomine, B. Ursinari prædicatione ad fidem Christi conversus, donavit de suo dictum vocabulo Aldeburgh vicum, in quo construxit, atque consecravit Ecclesiam in honore Petri Apostoli, & mille passus undique per circuitum: de quo postea dotavit Ecclesiam Laubiensem, quatenus ipse B. Petrus Apostolus, cui à Domino ligandi atque solvendi collata est potestas, patrocinaretur Flandrenibus atque Menapensibus, qui de diversis idolorum cultibus revocati, facta erant una Ecclesia Christi. Sic Anso & RATHERIUS. Anso obiit an. 713.

*Alii tamen Aldeburgum, sive Oudeburgum, quasi vetus castrum, ab antiquitate sic dictum volunt. Ut sit, illud constat an. Christi millesimo octogesimo quarto, à S. Arnulfo Sueffionum Episcopo monasterium in signe Aldeburgi, in honorem SS. Petri & Pauli Apostolorum, extructum. De his rebus JUSEP MEYERUS in *Annalibus Flandriæ*: An. CCCC. LIII. factum est memorabile illud prælium ab Aetio Romano adversum Hunnos in campis Catalaunis. Stabant pro nomine Romano, præter Aetii exercitum, Visigothi, Alani, Burgundiones, Franci & Saxones, magis Attilæ regis odio, quam Romanorum studio adducti. Attilæ præter Hunnos aderant Ostrogothi, Quadi, Rugi, Gepidæ & Marcomanni. In his Reges sex nominatim memorati, Attila Hunnorum, Valamirus Ostrogothorum, Theodericus Visigothorum, cum filio Thurismundo, Ardaricus Gepidarum, Meroveus Francorum, & Sigebard Alanorum. Ceciderunt CLXXX. millia hominum, in quibus Theodericus Rex Visigothicus. Victus Attila de morte sibi consciscenda cogitavit, sed eo omisso consilio, in Pannoniam se recipit. Ea tempestate vix ulla per Gallias civitas Hunnicam subterfugit rabiem. In hac nostra Belgica Tornacum & Tervanum & Aldenburgum excisa lego. Tum Colonia Agrippina, (teste Rhenano) Tungrorum opidum, Novesium, Vtricesium, Castra Herculis, Vetera, Asciburgum, Noviomagum, Antennacum, Bingium, Magontiacum, Argentaria, Augusta Rauricorum, multaque alia opida partim ab Hunnis, partim à Francis funditus destructa sunt, quorum de vastatione Sidonius Apollinaris.*

*Etiam terrificis diffuderat Attila campis
In campos se, Belga, tuos:
Francus Germanum primum, Belgamque secundum
Sternebat.*

An. c10. LVI. Aldenburgenses collapsum longa ætate D. Petri templum, lapidibus opidi jam olim eversi reædificaverunt: qua tempestate eo in opido tantus est cœmeterio Virginis Matris habitus honos, ut in illo nisi nobiles non sepelirentur, aliique omnes, qui obicuri essent generis, ad D. Petri humarentur. Pro ejus templi restituti memoria nos fecere verficulos:

*Anno milleno quinquageno quoque sexto,
Hujus opus templi ceptum cognoscitur esse,
Lignea Basilica fuerat quo condita primum.*

De miraculis, quibus est illustratum anno c10. LXXXI. templum Aldeburgense, vide Epistolas quas edidimus de Viris illustribus.

Anno c10. LXXXIV. Conon Roberti Flandriæ Comitis cubicularius, Aldenburgensis Ecclesiæ gentilitium tenebat sacerdotium. Cæterum Hafecca ejus uxor, mulier religiosa templum tantis miraculis insignitum diutius retinere formidabat. Quapropter Conon suavis uxoris Roberto Comiti, Robertus Episcopo Rabodoni, (a) Rabodo autem S. Arnulfo Episcopo Sueffionum id ipsum tradidit: quod ipsum Arnulfus, assentiente Roberto Comite, ita convertit in cœnobium Benedictinorum monachorum.

Anno c10. LXXXVII. XVIII. Kal. Septembris Aldenburgi defunctus est divus Arnulfus Episcopus Sueffionum, sepultusque ibi in æde D. Petri. Tunc Arnulfus ejus nepos ex Afzela sorore primus factus est Abbas Aldenburgensis. Hactenus MEYERUS. *Vita Arnulfi exstat apud Surium Tom. 4.*

(a) Fuit iste Rabodo seu Ratbodo Noviomensis ac Ternacensis Episcopus. An. 1087.

Porro Aldeburgense monasterium, anno Christi millesimo quingentesimo septuagesimo octavo, à Calvinianis pæne funditus est eversum; loci vero hujus monachi hodie Brugensi in urbe agunt, paciora aliquando tempora expectantes.

Ceterum inter Abbates Aldeburgenses olim Hariulfus emicuit, qui vitam S. Arnulfi Sueffionensium Episcopi litteris consignavit, quæ manuscripta exstat integra in Ursicampo, Ord. Cisterciensis monasterio, apud Noviomum Picardiæ urbem, cujus hoc est initium: Domino Lamberto Dei gratia Tornacensi Episcopo filiorum ultimus Hariulfus. Hanc ipsam Surius Tom. IV. edidit sed præfatione triplici omissa.

Hujus etiam Aldeburgensis cænobii alumnus fuit Arnoldus Wionus patria Duacensis, qui bellis civilibus apud Belgas renascentibus, in Italiam se contulit, optimeque de universa familia Benedictina est meritus, libris aliquot, de illius origine, progressu ac viris illustribus, in lucem editis, quos Ligni vitæ titulo prænotavit.

Hammense Monasterium, inter Aeriam & Liliariam, Artesiæ opida.

Joannes Bertinensis Abbas XXXIX. consecratus est an. Domini millesimo octogesimo primo. Hujus Abbatis anno tertio Balduinus Ghisnarum Comes, & Ingelramus Liliariensis Dominus à peregrinatione S. Jacobi redeuntes per Pictaviam, hospitati sunt in monasterio Carofenum. Et videntes ibi religionem bene vigere, de monachis Carofensibus secum ad has partes adduxerunt. Et quidem Balduinus Andrense, Ingelramus vero Hammense monasteria in honorem S. Salvatoris fundaverunt, an. Domini millesimo octogesimo quarto. Sic Iperius in Chron. MS. Bertinensi. Cui Meyerus in Annalibus Flandriæ subscribit: Anno c15. LXXXIV. Balduinus Comes Ghisnensis, & Engerannus Liliariensis, reverii ex Hispania à Compostella D. Jacobi, monachos secum deportaverunt ex monasterio Carofensi in Pictonibus, permiffique Gerardi Morinorum Episcopi, Ghisnensis Andrense, Liliariensis vero Hammense condidit cænobium. Hactenus Meyerus. Haud abs re fuerit hoc loco subnectere fundationem cænobii, Capellensis seu Merckensis, ex Iperii ejusdem citato Chronico: Anno Domini millesimo nonagesimo Eustathius Bononiæ Comes, & uxor ejus Juda Ida parentes ac genitores illius clarissimi atque illustrissimi Godefridi de Bullione, ac Balduini postea Regum Hierusalem, fundaverunt monasterium B. Mariæ de Capella, intra terminos de Merck, juxta Calesium, in loco, qui prius dicebatur Broucham, & monachos ibi Hammenses instituerunt. Ubi & ipsa Ida Comitissa XI. de capillis B. Mariæ virginis, quos ab Hastulfo Rege magnis precibus impetraverat, cum aliis Sanctorum reliquiis obtulit. Idem tradit Meyerus in Annalibus Flandriæ.

Porro Merckense seu Capellense hoc cænobium secundo fere milliari à Caletto olim situm, postea ad-junctum est cænobio Morinensi S. Joannis in Monte, de quo supra diximus. c. 19.

S. Dionysii Monasterium, in Broqueroia, secundo lapide à Montibus Hannoniæ metropoli situm.

Richildis Flandriæ & Hannoniæ comitissa, quæ obiit an. 1086. & filius ejus Balduinus, piis operibus & elemosynis intendentes, in suo allodio Ecclesiâ S. Dionysii construxerunt, in qua monachos S. Benedicti instituerunt, & ipsam villam, multisque in locis terras cultas & incultas, silvas, & aquas, & prata, servos & ancillas eidem Ecclesiæ contulerunt, & qua potuerunt libertate, atque honore adfecerunt. In diebus illis Montibus Hannoniæ in Ecclesia sancti Petri tredecim erant Canonici, quorum præbendæ ad donationem Capituli sancti Germani, ejusdem urbis, pertinebant. Unde Richildis Comitissa, & Balduinus ejus filius tantum effecerunt, ut illæ præbendæ in usum monachorum sancti Dionysii converterentur. Et cum omnes oblationes altarium Montensium, & Capellaniarum ad Sacellanos sanctæ Waldetrudis, scilicet ad Canonicos sancti Germani, excepto monasterio S. Petri, pertinerent, compositum fuit ut Ecclesia sancti Germani monasterium sancti Petri, ab Ecclesia S. Dionysii sub annuo censu sex denariorum in ipsius S. Dionysii festo solvendorum, in ipsa Ecclesia S. Dionysii, fusciperet perpetuo tenendum. Hæc fere Jacobus Guisianus in MS. Hannoniæ Chronico.

C A P U T LXXII.

Zuiphaltense monasterium in d. Constantiensi.

Zuiphaltum five Zuifaltaha, Latine ad duplices aquas, cænobium à duobus rivis Aych cognominatis, in ipso monasterio concurrentibus sic dictum, Constantiensis diœcesis, non procul à Danubio inter Hanigum & Riedlingum oppida, tribus miliaribus supra Ulmam in Alpibus Sueviæ situm, fundatum amplissimeque dotatum est anno Christi 1088. in honorem B. Mariæ Virginis, pro XII. monachis ex Hirsaugia adductis, ab illustribus Comitibus de Achalm Luitboldo & Chunone duobus germanis fratribus, pontificatum Urbano secundo, imperium vero Henrico quarto tenentibus. Dotatum est mox ab Adalberto quodam Comite Calwenfi Sindelfingiæ cænobii fundatore.

S. Martini Cœnobium, in urbe Tornacensi.

S. Eligius Noviomensis ac Tornacensis Episcopus, dentes duos Sancti Martini Turonenfis Episcopi cum haberet, quos pio adfectu, ex maxilla beati Præfulis extraxerat, cum sacrum ejus corpus à Lothario Gallia Rege aureæ capsæ includendum accepisset, indignum judicans sacratissimos hosce dentes, diutius apud se, sine honore publico, retinere, statuit eos publice in basilicis honorandos deponere. Cum itaque apud Tornacum Nerviorum, prædicationis Evangelicæ munus obiret, montem amœnissimum reperit, in quo sanctum Martinum olim orasse, mortuumque ad vitam revocasse, constanter incolæ adfirmabant. Ratus itaque optimam propoliti sui exequendi occasionem sibi oblatam, in dicto monte, opidi muris nunc incluso, basilicam & monachorum cellas exædificavit, eoque in loco alteram beati Martini dentem (alterum enim Noviomenfi Ecclesiæ dedit,) quem hodieque monachi pie adservant, reliquit. Destructum est autem hoc S. Martini cœnobium à Normanis Belgicam vastantibus, anno octingentesimo octogesimo secundo, soloque æquatum, præter sacellum quod inter ruinas, meritis haud dubie beatorum Præfulum, subsistens, post instaurationi occasionem dedit. Anno namque Christi millesimo nonagesimo secundo (a) postquam Odo, summæ vir eruditionis, Aureliis Tornacum à Collegio Canonorum B. Virginis evocatus, scholisque præfectus annos quinque Rectoris munere laudatissime functus fuisset, & sanctioris vitæ genus cum discipulis suis aliquot, amplecti jam statuisset, Radbodi Noviomensis ac Tornacensis Episcopi rogatu, B. Martini sacellum, apud muros urbis inter rudera adhuc subsistens, comitante clero, populoque applaudente, postridie Kal. Majas (qui dies tunc Dominicus erat) cum fociis possidendum accepit. Vixit autem cum suis primum juxta regulam S. Augustini: at postmodum, Haimericus III. Abbatis Aquicincti consilium secutus, S. Benedicti habitum atque institutum adsumsit. Anno vero millesimo centesimo quinto, ab instauratione monasterii decimo quarto, dictus Odo Abbas, ad Episcopatum Cameracensem raptus est; relictis in monasterio, à se nuper extructo, monachis Benedictinis amplius octoginta, quibus abiens Segardum virum optimum præfecit, qui annis viginti & uno, magna cum laude, præfuit. *Hæc fere ex loci istius monumentis desumpta nobis transmisit R. P. Petrus Loberius, ejusdem cœnobii Abbas, noster olim in studiis Theologicis Lovanii collega. Ceterum Odo sede sua Episcopali postmodum pulsus, quod virgam & anulum, quæ consecratus ab Ecclesia acceperat (ut ipsemet scribit lib. de blasphemia in S. Sanctum) ab Henrico IV. Imp. iterato nollet accipere, ad Aquicinctim cœnobium se contulit, ubi & obiit anno millesimo centesimo decimo quarto. Scripsit is varia, quæ Tritemius, Henricus Gandavensis, & nos in Bibliotheca Belgica recensemus: ex quibus in Bibliotheca SS. Patrum exstat Commentarius in Canonem Missæ ad Vulbodonem monachum Affligemiensem conscriptus.*

Est autem in hoc Martinensi cœnobio pulcherrima atque amplissima librorum manuscriptorum Bibliotheca, quam aliquando cum admiratione lustravimus.

Varios inter manuscriptos codices, ad quos Sigeberti Gemblacensis Chronicon à nobis cum Appendice Anselmi Abbatis Gemblacensis evulgatum, comparavimus, & Ortelianum exemplar à Tornacensis hujus cœnobii, ut apparet, monacho auctum usui nobis in primis fuit. In eo autem non pauca de monasterii istius instauratione leguntur inserta, quibus nostratis Ecclesiasticæ antiquitatis studiosam nequaquam duximus frustrandum.

Anno cr. XCII. in suburbio Tornacensi ad septemtrionalem plagam urbis, monasterium sancti Martini construere incipit Odo Aurelianensis, VI. Non. Maji, die Dominico. Ex condito namque prædicta die eo adveniens, comitante eum solempni processione Domino Radbodo ejusdem urbis Episcopo, & clericis Ecclesiæ beatæ Dei genitricis Mariæ, cum populi maxima multitudine, locum ab eodem suscepit Episcopo, una cum IV. fratribus secum ibidem Deo militaturis regula Canonica, sub habitu clericali. Qui Odo Aurelianus oriundus, Tornaci tunc temporis Scholasticus, nullo Cisalpinorum inferior fama celebrabatur, Dialecticæ artis, ceterarumque liberalium scientia. Qua ex re, undeque ad eum clericis confluentibus, unus è peregrina superveniens regione, annulum aureum illi obtulit, in quo monostichon hoc insculptum fuit.

Annulus Odonem decet aureus Aureliensem. Hæc retulimus, ut ex iis conjiciatur, quantum apud unam regaliū Ecclesiarum honorem habere potuisset, si illo tetendisset, dum maluit Christo adherere in loco pauperiæ & indigentia.

Anno cr. XCIII. Odo Aurelianensis, invalescente religionis fervore, monasticum habitum una cum ceteris fratribus suscipit, secum in hoc monasterio S. Martini Tornacensis constitutus. Et quia tanta fama viri, ut prædiximus, circumquaque diffusa, tantumque lumen disponebat, cuncta congregatio jam, Deo largiente, numerosior adulta, unanimi voluntate parique voto, eundem Odonem Abbatem sibi præficit, assensu Radbodi jam prædicti Episcopi. Cui in tantum divina gratia adruit, ut cum ante ejus adventum, idem locus

per

(a) Meyerus in *Annal. Flandriae* tradit id factum an. 191.

per CCC. fere annos defertus fuisset, nec quidquam omnino appendiciorum haberet, plusquam LXX. monachos infra XII. annos in eo congregaverit, constructis sufficientibus eis officinis, tanta agrorum amplitudine acquisita, tantaque substantia, quæ superabundaret ad necessarios usus, tam supervenientium hospitem, quam inhabitantium monachorum.

Anno ciro. CV. Manasse Cameracensi Episcopo accepto monachico habitu, Odo primus Abbas ex cœnobio sancti Martini Tornacensis Ecclesiæ in Episcopatu ei succedit. *Hactenus ex manuscripto Sigebertini Chronici exemplari quod olim Abrahami Ortelii, Cosmographi Regii fuit, nunc in bibliotheca Soc. Jesu Antwerpiae adseruatur.*

Obiit autem Odo XIII. Kal. Julii, an. Christi millesimo centesimo decimo tertio, (non decimo quarto, ut alibi legitur:) quod ex libello seu (a) Epistola longiore, de ejus vita & obitu à N. monacho Aquincinctino scripta certo didici. In qua de scriptis ejus hæc inter alia leguntur: Exstant apud nos quædam ejus opuscula, quæ digna habentur memoria, scilicet de Canone Evangeliorum, & Canone Missæ libelli duo, Disputatio contra Judæum, Homilia de Villico, Liber unus de originali peccato, & alius de blasphemia in Spiritum sanctum, quem interrogationi meæ dignatus est respondere, meoque nomini consecrare.

Commentarius porro in Canonem Missæ scriptus est ad Wolbodonem monachum Affligemiensem, unum è sex illis primis militibus, qui cœnobii Affligemiensis fundamenta jecerunt.

CAPUT LXXIV.

Formpachense monasterium, vulgo Formpach, in Bavaria.

DE fundatione istius monasterii scribit Aventinus, quod omnino non convenit cum infra scriptis monumentis & confirmatione Lotharii Imperatoris, ex quibus, quomodo se res habeat, certius comprobatur. *Incipit commemoratio traditionum cœnobii sive monasterii S. Mariæ, quod est ad Formpach. Ego Berengerus, Formpachensis cœnobii primus non meis meritis Abbas, & bi, qui mecum congregati sunt fratres, animadvertimus, alterne charitatis & debitæ esse retributionis illos describi, qui primam, & qui deinceps sue hereditatis heredem fecerunt Ecclesiam nostram, quæ est ad Forempach consecrata in honore S. Dei Genitricis Mariæ, pariterque loca, à quibus & quomodo ad hanc tradita sint, adnotari, ut notitiam illorum, qui ea tradiderunt, successoribus nostris relinquamus, & per hanc memoria eorum nominatim fiat & longa. Tradidit namque in primis Domina Himelrud, venerabilis matrona, ad eandem Ecclesiam, cum manu Advocati sui, in usus ibidem Deo servientium, hæc sue proprietatis loca, quæ hic sunt nominata, villam scilicet Themnaten, Winchartesbeimin, Machingen, Hartheim, Rischbermin, Minicheimin. Accepit quidem ea ipsa materfamilias Thiemonem Comitem in Advocatum sibi, etiam dictæ Ecclesiæ, & his omnibus, qui vel quæ ad hanc pertinent; ea ratione & complacitatione, ut nunc post illum ejusdem advocacionis curam & regimen susciperet, qui in filiis ejus primus esset ætate, & sic simili modo de filiis in filios sue posteritatis hujus tutelæ procuratio transfret, quatenus eo propensiori cura susceptis in patrocinatum patrocinaretur, quo se vicem & locum patris, avi, etiam proavi procurare sciret: postea Eckpertus Comes quarto loco à prænominato avo Thiemone ejusdem procuracionis debitor effectus, consilium habuit cum Abbatibus, cum Marchionibus, & aliis honestioribus religiosis viris religionis, & maxime cum Episcopo Pataviensi Udalrico, & ex fiducia & auctoritate consilii eorum, congregatis, in eodem loco Formpach monachis, effecit Abbatem Berngeram, monachum expertum atque probatum, quem Episcopus Pataviensis ille, qui supra, anno Incarnationis Dominicæ 1094. indictione secunda, 16. Kalend. Januarii, Abbatem consecravit, & faciens sermonem pro eo ad populum, enunciavit ea, quæ ipse Advocatus Eckpertus, & cunctus qui aderat populus collaudavit videlicet, ut ea ipsa Abbatia ad Formpach sit libera, & monachi illi post mortem Abbatis sui liberam potestatem habeant ad eligendum sibi Abbatem, undecumque huic nomini idoneum invenire possint, sive in suo sive in alio vicino, seu longinquo monasterio, & is qui electus fuerit, ad designationem sue electionis baculum ab altare sui monasterii sumat, & si forte monachi illi in electione dissentiant, tunc adveniens Episcopus Pataviensis, cum Advocato ipsorum eos suis exhortationibus coadjuvet, & ut mediator sanioris partis sententiam tenere persuadeat; moxque idem Præsul hæc ita suo decreto cum clericis & Abbatibus, qui præsto erant, stabilivit, & Episcopali hanno confirmavit. Aliunde hæc firmari non erat propter schismata & dissensiones, quæ tunc temporis in sede Romana erant, & in regno.*

Burrhonium sive Burrhense monasterium, in d. Constantiensi.

Monasterium istud situm est in Ducatu Wirtembergensi, secundo lapide ab Ulma Sueviæ metropoli, fundatumque circa annum 1095. ab *Anselmo*, ejusque filiis *Henrico* & *Hugone*, Palatinis Tubingensibus.

In eadem d. Constantiensi visitur *Biblingum*, cœnobium pariter Ordinis Benedictini, in honorem S. Martini anno 1099. ab *Othone* & *Hermano*, fratribus, Comitibus de *Hirschberch*.

y

Ca-

(a) *Exstat ea MS. apud me & alibi.*

Castellum monasterium, in Palatinatu Superiore.

IN honorem Dei ac S. Petri fundatum est hoc monasterium anno Christi 1098. à *Frederico* Comite de Castelberch & *Bertha* ejus conjuge.

Abbatie Ordinis S. Benedicti, quæ hodieque perstant ac florent ex

Chronico Constantiensi Joannis Pistorii Præpositi Vrcislaviensis anno 1607. edito.

Petri-domus, alias *Petershausen*, in urbe Constantiensi.

Augia major vulgo *Reichenow*.

Zwyfalten.

S. Georgii in nigra filva.

Alberpach.

Blaubeuren.

Ochsenhausen.

Wiblingen.

Weingarten.

Engelberg cœnobium tam monachorum quam monialium Ord. S. Benedicti in tractu Lucernensi,

Augia Prigantina.

Yfni five Iſni.

Cella B. Mariæ.

S. Truperti in Nigra filva prope Friburgum.

S. Petri in Nigra filva.

Rynow.

S. Joannis in Turtaal.

S. Galli.

Muri S. Benedicti A.

Truob.

S. Georgii in Stain.

Thuregum, monialium.

S. Blasii.

Omnium Sanctorum in Schafhufen.

Isnense monasterium.

Situm est hoc monasterium, intra muros Isnæ, opidi Imperialis apud Suevos, & fundatum in honorem SS. Jacobi & Georgii an. 1096. à *Mangoldo* Comite Veringensi, ejusque filiis *Waltero* & *Walfrado*, ut scribit *Brulchius* libro citato.

Neresheimium, tertio lapide à Nordlingiaco Sueviæ opido.

Fundatum ac dotatum legitur an. 1095. ab *Hartmanno* Comite Dillingensi & *Adelbeide* ejus conjuge: consecratum vero ab *Ulrico* Hartmanni Comitis filio, Episcopo Constantiensi.

Ochsenbusium, in Suevia.

Est in Suevia quoque Ochsenhusiensis Abbatia, duobus milliaribus à Memmingiaco, totidemque fere à Biberaco sita: cujus primi fundatores ignorantur. Fuit olim non nisi Præpositura, à S. Blasii monasterio in Hercynia filva dependens, sed anno 1420. facta est Abbatia libera & à S. Blasii jugo prorsus exempta.

Anno 1540. totum cœnobium in incorporatum est, ut loquuntur, Episcopatu Constantiensi.

CAPUT LXXV.

Augia major Germanice Reichenovv ad locum inferiorem, in d. Constantiensi.

Ilustis hæc Abbatia, olim utriusque sexus, nunc solummodo monachorum, fundata legitur anno Christi 1098. ab *Udalrico* Rhetorum & Brigantiæ Comite, templumque dedicatum est ab *Ulrico* Constantiensi Episcopo. Fuit hoc monasterium exemptum, nunc vero Episcopatu Constantiensi est incorporatum. In Augia majore quiescunt reliquiæ S. *Marci* Evangelistæ, Venetiis eo advectæ ante annos sexcentos: ut tradit *Jo. Pistorius* in *Chronico* suo Constantiensi, itemque S. *Pirminii* hujus loci Abbatis, ut idem commemorat.

Alba Augia Narcoſtorum aut potius Norici, Germanice Weissenavv im Nordgev, in diœcesi Bambergensi.

Fundatum legitur hoc monasterium an. 1053. à *Gebhardo* Comite, qui Eistetensis Ecclesiæ Episcopus, ac tandem post Leonem IX. consanguineum suum, Romanus Pontifex factus, *Victor II.* cognominatus est.

Postea

Postea anno circiter 1130. quasi post liminio renovatum atque ampliatum est à S. *Ottbone* Bambergensis Ecclesiæ Episcopo, Pomeranorum Apostolo. Ita Bruschius lib. de monasteriis Germaniæ.

Est & Alba Augia Sveviæ, hoc est Album Pratum, sive ut alii vocant minor Augia vulgo *die Minderow*, magnificum ordinis Præmonstratiensis monasterium prope Ravenspurgum opidum Imperiale, de quo vide chronicon nostrum Præmonstratense.

Augia dives, vulgo *die Reichenow*, monasterium amplissimum in insula fundatum est circa annum 724. à *Priminio* Episcopo Meldensi ejusque loci primo Abbate, auxiliis Caroli Martelli: ad quod non nisi Principes, Comites, ac Barones olim admitti solebant. Ceterum Abbatia ista Constantiensi Episcopatu est incorporata circa annum 1544. consentiente Romano Pontifice.

C A P U T LXXVI.

Casale Benedicti, vulgo Chezaubenoist, in Francia.

Temporibus Leodegarii Archiepiscopi Bituricensis qui sedit anno 1098. fundatum fuit *Casalis Benedicti* cœnobium ac dotatum, auctore Andrea, illius monasterii primo Abbate, qui obiit anno 1120.

Est hoc monasterium caput Congregationis reformatæ in regno Galliæ. Exstatque Bulla Leonis X. de erectione Congregationis Casalis Benedicti, ad instar Congregationis Montis Cassini, alias S. Justinæ de Padua, reformatæ, data Kal. decembris anno 1516. Sunt autem Abbatia quinque ex reformatione Casalis Benedicti in Francia fatis notæ: quarum Pontificia Regiaque privilegia citat Choppinus lib. 2. de Domanio Franciæ tit. 10.

Ceterum Casalis Benedicti Abbates non nisi triennales sunt.

Sub Congregatione Montis Casalis, quot monachorum, totidem Virginum sunt monasteria, nimirum *Bituricense* S. Laurentii, *Lugdunense* S. Petri, *Nivernense* Nostræ Dominæ, *Ieu-riense* seu *Molinese* in Borbonia, & *Charentonense* in provincia Bituricensi: vide Choppinum lib. 1. Monasticon tit. 1. & tit. 2.

C A P U T LXXVII.

S. Crucis monasterium in opido Imperiali Donawerda.

Præclarum hoc monasterium fundatum initio legitur pro virginibus Deo dicatis an. 1100. à *Mangoldo* Comite Dillingensi & Hiburgenfi, ejusque conjuge *Tuta*, & auctum postea à duobus aliis Mandoldis ejusdem stemmatis Comitibus. Quorum omnium communis existat tumulus, hac epigraphe.

*Tres fundatores Mangoldi, Tutaque, flores
Cælestis prati, pausant simul hic tranulati.*

C A P U T LXXVIII.

S. Andreae Cœnobium, apud Brugas Flandrorum.

Anno crō. XCVIII. Robertus Hierosolymitanus, Flandriæ Comes, jubet per litteras uxori Clementiæ, cœnobium aliquod construat in honorem D. Andreae, ideo quod is Divus Petro Massiliensi sacerdoti apparuerat, auctorque exstiterat sacrae inveniendæ lanceæ. Clementia statim impetravit ab Baldrico (*alii Balduino*) Tornacensi Episcopo, & Lamberto Archidiacono, Reineroque Persona gentilitia, altare in Stratis, alio nomine Bertferkerk, juxta Brugas cœpitque mox ibi construere cœnobium nationis Benedictinæ.

Anno crō. C. Robertus Comes ex Syria rediit domum, acceptus à suis popularibus incredibili lætitia, & cellam à se constructam juxta Brugas in honorem D. Andreae, Fulgentio commendavit, Abbæ Hassligemensi, ea conditione, ut is ex sua domo monachos eo mitteret.

Anno crō. CLXXXVIII. Andreani cœnobitæ juxta Brugas, qui hæctenus sub Hassligemensibus fuerant, agente Philippo Elfatio, Flandriæ Comite, Hugonem sibi peculiarem ac proprium acceperunt Abbam.

Anno crō. CCVI. obiit Hugo primus Abbas. *Meyerus in Annalibus Flandriæ. Eadem fere tradit Chronographus Affligemensis, cujus verba, fidei apud Lectorem augendæ, subjungam:* Locus iste datus fuit nobis à Clementia Flandrensium Comitissa, confirmante Balduino Tornacensium & Noviomensium Episcopo, ut ibidem monasterium construeretur. Actum anno Domini millesimo centesimo. Confirmavit nobis cellam istam Paschalis secundus Papa, anno Pontificatus sui sexto, Christi vero millesimo CV. Item rogante Frandrensium Comite Roberto, Episcopus Tornacensis liberam eam nobis fecit. Item Callistus II. anno sui Pontificatus primo, Domini vero millesimo centesimo nono decimo, cum suis pertinentiis, nobis eam confirmavit. Item Eugenius tertius, anno sui Pontificatus quarto, Christi millesimo centesimo quadragesimo octavo. Item ab Alexandro divisum est hoc monasterium ab Hassligemensi, de consensu Abbatis Hassligemensis, ut idem Abbas eligatur, per Guilielmum Re-

mensum Archiepiscopum. Actum anno Domini millesimo centesimo octogesimo octavo. Item presente Philippo Flandrensi Comite, monasterium Hassligemiense quitavit Ecclesiam prædictam & liberam ab omni jurisdictione penitus, & absolutam clamavit, consentiens super electione Abbatis ibidem. Actum an. Domini millesimo centesimo octogesimo octavo. *Hætenus ille.*

CAPUT LXXIX.

Monasterium S. Petri in monte Matriona apud Bavaros.

IN vertice Matrone montis, qui in superiori Bavaria D. Petro dicatus, Oeno continuatur, supra castrum *Falckenstein*, atque in illius ditione situm monasterium *Berchtoldus Comes ab Andechs & Dissen*, Monachis S. Benedicti ædem condidit, circa annum 1100. Sic Aventinus. Alibi sic ponit, *Arnulphi Comitis filii, Poppo, Berchtoldus primus, Otto Wolfratsbustus, & Gebhardus, hoc monasterium fundarunt.* Defecit hoc monasterium postea, atque excisum est eo bello, quod Rudolphus Dux Bavarie, jussu fœderi, sui Adolphi, Rom. Regis, contra Menardi Ducis Carinthie & Comitis Tyrolensis filios rebelles Imperii, gessit. Monachis in exilium actis, Conradus ad *Hornstam* ejusdem religionis, sacras reliquias ac librum Missalem perveterem (quæ adhuc hodie monstrantur,) secum abstulit, anno 1296. atque in sanctum montem *Andex* portavit, juxta Aventinum lib. 7. Annalium. Deinde monasterium hoc in Præposituram abiit, quam Princeps plerumque alicui ex aulicis sacerdotibus confert, qui ibi vicarium habet, absque ulla animarum cura, quæ ad parochiam *Flinspach* ditionis prædictæ in Falckenstein pertinet. Ita Hundius.

Spanheimense seu Sponheimense monasterium in d. Moguntina.

ANNO Christo 1044. *Everardus* Comes de Sponheim Ecclesiam in loco qui *Mons Campi* dicebatur antiquitus, fundavit. Anno 1101. Stephanus Comes de Sponheim Ecclesiam in Monte Campi à suis progenitoribus fundatam in cœnobium monachorum Ordinis D. Benedicti erigendum curavit. An. 1123. *Megenhardus* Comes, Stephani filius Ecclesiam & monasterium Sponheimense, dedicandum curavit in honorem B. Mariæ & S. Martini Turonensis Archiepiscopi. Plura vide in Chronico Sponheimensi Joannis Tritemii hujus loci Abbatis qui obiit Abbas S. Jacobi majoris apud Herbipolim.

S. Dyfibodi monasterium, in d. Moguntina.

ANNO 1108. cœptum est monasterium construi in honorem S. Dyfibodi. Piæ namque memorie Burchardus Abbas D. Jacobi Moguntie, quem Ruthardus Archiepiscopus Ecclesie S. Dyfibodi primum Abbatem præfecerat, II. Kal. Julii primum fundamenti lapidem jussu præfati præfulis posuit, ita Dodechinus in Chronico: Vide Serarium lib. 5. Rerum Moguntiacarum in Ruthardo Archiepiscopo.

Malbarstorf, alias Malbarzdorf, & Madilbartstorf.

MONASTERIUM istud fundatur per *Henricum & Ernestum* filium, Comites de Kirchberg, anno 1109. Aventinus in Annalibus ita ponit: *Eadem tempestate Henricus & filius ejus Ernestus Comites à Kirchberg, arcem suam Mallerstorf, in inferiori Bavaria prope Laber amnem sitam, in templum commutant; Hartvicus Ratisbonensis Episcopus dicat, sacris D. Benedicti initiat, Burchardum Magistrum, id est, primum Abbatem legit.* Primo ibi juxta castrum, in quo comites illi residebant, ædificata est capella in honorem S. Burchardi, quæ adhuc hodie vetus & prima fundatio appellatur; *die alt Stiff*, & non tantum pro Abbate & monachis, sed etiam pro Priorissa & monialibus S. Benedicti Ordinis, quæ postea defecerunt; sicque totum castrum in monasterium transivit. Sunt autem in illa capella S. Burchardi non solum fundatores sepulti, verum etiam sex alii illius familie; quod testatur vetustus lapis ibi cum hac inscriptione.

*Hic fundatores Comites tumulus capit iste,
In cœlis Christe, facies tibi proximiores.*

Hoc monasterium fuit per manum liberi hominis Eberhardi Ecclesie Bambergensi collatum, confirmatumque per Innocentium Pontificem anno 1139.

CAPUT LXXX.

Regni Scotie monasteria varia.

MULTA olim Benedictini Ordinis monasteria in regno Scotie exstiterunt, multique ex eo regno viri Apostolici in Germaniam superiorem atque inferiorem transmigrarunt: Ut ex Joanne Molano in Natalibus Sanctorum Belgii; ex Vigileo Hundio in Metropoli Salisburgensi, ex Gaspare Bruschio in Chronologia monasteriorum Germanie, aliisque discere licet.

Inter Scotie monasteria hæc celebria fuere, *Dunelmense, Dunfermelinense, Scovense, Novocastrense* ut alia.

Dun-

Dunfermilinensem Abbatiam excitavit *Edgarus* LXXXIX. Scotiæ Rex, & frater ejus, atque in regno successor *Alexander* fastigio imposito perfecit, multisque prædiis locupletavit; *Edgarus* anno Christi 1109. & regni sui nono vivere desiit; *Dunfermelini* sepulturæ traditus. In Novo Castro *David* I. eo nomine Rex duo monasteria extruxit, unum ordinis S. Benedicti, alterum ordinis Præmonstratensis. Hæc tradit *Jo. Lesleus* lib. VI. de rebus Scotorum.

CAPUT LXXXI.

Michaelis campus, Germanice Michelsfelt.

Monasterium istud generis nobilitate conspicuis destinatum circa annum Christi 1119. excitavit *Otho* VIII. Episcopus Bambergensis & Pomeranorum Apostolus, ut ex illius diplomate constat, quod *Bruschius* recitat in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

Monasterium & Congregatio Bursfeldensis in Germania.

Anno 1420. quo Constantiæ in Germania Synodus est celebrata, Capituli, ut loquuntur seu Congregationis Bursfeldensis reformatio sumpsit exordium. Hujus auctor fuit *Joannes Rodius*, Abbas cænobii S. Matthiæ apud Treveros, qui generalis ordinis Visitator à Constantiensi Synodo constitutus, seipsum inprimis ac monasterium suum reformavit, & decretorum à se editorum confirmationem à Romano Pontifice impetravit. Inter cetera vero ordinis hujus monasteria *Bursfeldia*, pauperulum Saxonie cænobium, Reformationis istius decreta primum suscepit, & in *Reinhausen*, aliaque vicina aliquot Saxonie monasteria derivavit. Mortuo deinde *Joanne Rodio*, *Joannes Hagenfis*, Abbas Bursfeldensis, qui in monasteriis aliquot veterem disciplinam jam instaurarat, agente *Jacobo Treverensi* Archiepiscopo, successor illi datus est. Sed cum nollet pauperulum Bursfeldente suum cænobium relinquere, alius in Rodii locum, ut generalis Reformator est successus; sed exiguo admodum fructu. Itaque temporibus istis in Germaniam venit *Nicolaus Cusanus* Cardinalis & Sedis Apostolicæ Legatus, qui *Joannem Hagensem*, pietatis opinione celebrem, ad se evocatum, generalem Ord. Reformatorem pronuntiavit. Quo factum est; ut idem *Cusanus* conventum, seu Capitulum, ut vocant, annum pro conservatione Reformationis institueret, Præsidis seu Præfecti domicilium è S. Matthiæ Treverensis cænobio *Bursfeldiam* transferret, omniaque Reformationis decreta à Romano Pontifice curaret approbanda. Huic porro Bursfeldensi Congregationi pleraque Germaniæ ac Galliæ Belgicæ monasteria sese olim aggregarunt: quæ Congregatio five societas hodieque perdurat.

CAPUT LXXXII.

Ostbroucanum Cænobium, milliari uno ab Ultrajecto, Germaniæ inferioris opido.

Anno Domini millesimo centesimo vicesimo secundo, *Godebaldus* Episcopus Trajectensis XXIV. superædificavit in palustri solitudine de *Oestbræk* cænobium monachorum, & monialium in honore sanctæ Mariæ perpetuæ Virginis, & sancti Laurentii pretiosi martyris. Quod monasterium propter arctam religionis observantiam, dicebatur olim Carcer Ordinis. Ibidem enim congregatio maxima fuit, & rigor monasticæ disciplinæ secundum regulam S. Benedicti districtissime pullulavit.

Et infra: Anno millesimo centesimo vicesimo octavo, *Godebaldus* Episcopus morbo gravatus, in *Oestbræk* habitum religionis accepit postquam Trajectensem Ecclesiam annis XV. in pace rexisset. Qui demum II. Idus Novembris defunctus est, & in eodem monasterio satis honorifice sepultus. Ita *Joannes Becanus* in manuscripto *Ultrajectensis Ecclesiæ Chronico*. Eadem narrat *Joannes Leidanus* in suo manuscripto *Hollandiæ Chronico*: vult tamen, anno millesimo centesimo vicesimo primo, cænobium istud à *Godebaldo* ædificatum. Quamquam alii notant *Godebaldum* non tam incobasse, quam ea, quæ ab *Hermanno*, *Theoderico* & *Henrico* Equitibus, aliisque nobilibus viris incobata, & à *Machtilde* Imperatrice, anno millesimo centesimo vicesimo secundo, erant dotat, aperfecisse, & auctoritatis suæ munimine stabilivisse, anno millesimo centesimo vicesimo quinto. Fuit itaque principio monasterium hoc sexus utriusque sed an. millesimo centesimo tricesimo octavo, monialium prædia à monachorum prædiis sunt divisa; virginumque cænobium in silva haud procul distita à fundamentis ædificatum, & *Deiparæ* Virgini dedicatum Belgicæ *Vrouwenclooster*, Latine *Dominarum* monasterium dixeris.

Primus Abbas *Ostbroucanus* fuit *Berengerus*, quo præside miraculum insigne contigisse *Rupertus* Abbas *Tuitiensis* commemorat. Qui quidem (a) *Rupertus* ex S. Laurentii apud *Leodicenses* cænobio, ipsis initiis, ad hoc *Ostbroucanum* se contulit, indeque postea *Tuitium*, quod ad *Rhenum* fl. est, ex adverso *Coloniæ Agrippinæ* est situm, ubi & Abbas creatus demum obiit.

CAPUT LXXXIII.

Viennense Scotorum monasterium in Austria.

Benedictini monachi, cum Scotam monasteriis refarcissent nec Britannicæ insulæ angustiis diutius coerceri possent, in Germaniam late redundarunt, & variis in locis ut *Vienna* in Au-

Z

(a) Lib. 2. de div. Off. Cap. 3.

Au-

Austria, *Herbipoli* in Franconia, *Colonia* in Ubiis, & alibi liberalitate principum fuorum popularium seminaria excitarunt. *Henricus* certe Austriae Dux anno Christi 1121. monasterium, censu lautissimo auctum, Viennae in favorem Scotorum excitavit, atque edicto cavit, nequis extra Scotos in illo monasterio vel Abbas crearetur, vel monachus, adsciferetur ut tradit *Joannes Lerleus* Episcopus Rossensis lib. 6. de rebus Scotorum.

Eichenbrunnium, in d. Augustana.

EXstructum est hoc monasterium in honorem SS. Petri & Pauli à *Gumberto* domino de *Fochberg*, ejusque filio *Chrinone*, idque *Calixto II. P. M.* anno 1122. confirmante.

Mellicense monasterium in Austria.

FUndatum est hoc monasterium anno 1122. non procul à Vienna Austriae atque à *Calixto II.* consecratum. Ab eo nomen induit Congregatio Mellicensis, ad quam hodieque spectat *Tegeustense* monasterium juxta *Ingolstadium* & alia, vide *Wionium* lib. 5. *Ligni vitae* cap. 11.

Elchingum, infra Ulmam, ad Danubium.

IN diœcesi Augustana quoque visitur monasterium *Elchingense* an. 1128. fundatum à *Cunrado* duce Saxoniae ejusque conjuge *Lucia* Sveviae ducissa, *Conradi III. Imp.* forore.

Biburgense monasterium, in Germania.

ANNO à nato Christo 1124. *Ulricus* & *Gebhardus*, majores natu fratres germani, filii *Henrici* de *Biburg* & *Berthæ*, patriam diviserunt hereditatem. *Ulricus* & *Gebhardus* fortiti sunt *Hilpoldstain*, *Conradus* autem *Erbo* atque *Bertha* *Biburg*. Alii duo fratres *Eberhardus* & *Meginwardus*, sacris initiati erant, ille *Canonicus* *Bambergensis*, ac deinde monachus *Prufelingensis*; hic veteris *Capellæ Ratisbonensis* *Præpositus*. Quatuor alii filii *Otto*, *Magnus*, *Albertus*, *Hazilo*, ante obitum parentum ex hac vita migrarant. Nam *Henricus* ille superior undecim liberos ex *Bertha* sua conjuge progenuit, decem mares, & unam femellam *Bertham*.

Proximo deinceps anno, nimirum 1125. *Cunradus Erbo*, & *Bertha*, consilio & auxilio *S. Ottonis*, Episcopi *Bambergensis*, de suo patrimonio *Benedictinis* viris & feminis cœnobium, item pauperibus atque egenis *Xenodochium* ædificare cœperunt, & octavo anno compleverunt, hoc est, anno 1133.

Quo etiam anno in die *Simonis & Judæ*, *Otto* *Bambergensis* Episcopus, & *Henricus* Comes de *Wolfratshausen*, cognatus *Berthæ*, uxoris *Henrici* superioris, Pontifex *Ratisbonensis*, templum *Biburgense* consecrarunt. *Eberhardus*, monachus *Prufelingensis*, eo tempore frater fundatorum fit Abbas; frater ejus *Ulricus de Stain*, Advocatus, qui cum uxore *Halica* & filio *Burchardo* villam *Perchach* dono dedit monasterio. *Innocentius* secundus, Pont. Max. comprobavit hanc foundationem, & diplomate confirmavit.

D. Eberhardus, primus Abbas, *Canonicus* *Bambergensis*, deinde monachus à *D. Ottone*, Episcopo *Bambergensi*, translatus in *Prufeling*, mansit ibi usque ad consecrationem monasterii à fratribus suis conditi, cui ipse præfuit annis tredecim. Deinde *Cunrado* primo Archiepiscopo *Salisburgensi*, de *Abensperg* oriundo, cognato ac vicino suo in Episcopatu successit, electus anno 1147. Præfuit annis septemdecim, obiitque anno 1164. sepultus in majori Ecclesia, ubi adhuc religiose colitur. Sic *Hundius* in *Metropoli* *Salisburgensi*.

C A P U T LXXXIV.

Fliderbecanum, seu Vlibacense cœnobium, olim extra, nunc intra muros urbis Lovaniensis.

HUJUS cœnobia auctor fuit *Godefridus*, eo nomine primus, cognomento *Barbatus*, Dux *Lotharingiæ* & Comes *Lovaniensis*, de cujus initiis ac progressu *Chronographus Affligemienfis* audiatur: Iste locus traditus fuit monasterio *Haffligemienfi* à *Godefrido Lovaniensium* Comite, ut ibidem cella construeretur, & monachi ponerentur. Deinde usum tam in silvis, quam in pascuis & aquis, fratribus ibidem annuit, atque à telonio & omni exactione eos liberos fecit. Datum anno Domini millesimo centesimo vicesimo quinto, & confirmatum ab eodem, anno millesimo centesimo tricesimo octavo.

Idem locus ab *Henrico Leodiensi* Episcopo nobis confirmatus est anno Domini millesimo centesimo quadragesimo septimo, anno Præfulatus ejus tertio, & ab *Eugenio* Papa tertio anno Pontificatus ejus quarto, Domini millesimo centesimo quadragesimo octavo. Divisum est autem hoc monasterium ab *Haffligemienfi* cœnobia, cum consensu utriusque conventus, sub certis conditionibus, anno Domini millesimo centesimo septuagesimo tertio, Indictione sexta. Haftenus ille.

Fliderbecanum itaque cœnobium primitus non nisi cella seu Præpositura, ut vocant. *Haffligemienfi* monasterio annexa existit. Primusque ejus loci Præpositus *N. à Godeschalco* Abbate *Affligemienfi*, anno millesimo centesimo quinquagesimo octavo, est constitutus. Cujus successor *Arnulfus*, *N. Lothoringiæ & Brabantiae* Duce rogante, ipsis indulfit, ut Abbatem sibi, sed ex Afflige-

Affligemienſium monachorum cœtu, diligenter. Demum prædiis cœnobii paullatim immi-
nutis, Alexandri IV. Pont. Max. juſſu Vlinderbacenſes ab omni ſubjectionis jure, quo Affli-
gemienſibus erant obnoxii, an. 1259. ſunt abſoluti, conſeſſumque ut Abbatem ſuo è cor-
pore adſumerent.

Porro Bursfeldenſis Capituli reformatio apud Vlinderbecanos introducta eſt per N. S. Ja-
cobi Leodicenſis Abbatem, & Sedis Apoſtolicæ Commiſſarium, Joannes Langrodii Abbatis
ævo, qui an 1484. creatus Abbas, an. 1519. vivere deſiit. Joanni Langrodio ſucceſſit alter
Joannes Panhuſius, qui primus infulam ſeu mitram à Rom. Pontifice impetravit, obiitque an.
1543. Fuit cœnobium iſtud olim dimidio fere milliari à muris Lovanienſibus ſitum, quod cum
anno 1572. Sept. 25. propemodum in cineres ab hæreticis redactum eſſet, Vlinderbecanis Lo-
vanienſe Beggardorum cœnobium, anno 1590. Apoſtolica & Regia auctoritate eſt conſeſſum;
Beggardis qui ſupererant, Benedictinum inſtitutum amplectentibus. *Hæc fere Joannes Bapt.
Grammajus, vir eruditus, ex ejus loci monumentis nobiſcum communicavit; cujus & Brabantiaſe hiſtoriam,
plura qui volet, legat.*

Diploma Godefridi eo nomine primi, Ducis Lotharingia & Comitum Lovaniensis.

IN nomine ſanctæ & individua Trinitatis. Ego Godefridus Dei ordinatione, Dux & Mar-
chio Lotharingia, atque Comes Lovania, omnibus fidelibus caeleſtes mercari divitias.
Conſiderans omnem mundi gloriam inſtar fluminis raptim præterfluere, & omnes amatores
ſuos ſubito inanes & vacuos relinquere, utile mihi fore peripexi, & neceſſarium, ut de di-
vitiis, divina mihi largiente bonitate conſeſſis, aliqua ſerviſ Dei vivens impartirer, quæ
moriens integra invenirem. Locum itaque quemdam Fluderbeca appellatum, ab omni pote-
ſtate, tam mea, quam Eccleſiæ Lovanienſis, liberum, beato Petro Haſſligemienſis Eccleſiæ
(ſicut moris eſt Principibus) cum omnibus pertinentiis ſuis libere tradidi, ut Abbas Haſſligemienſis
cellam ibi, Dei & mea meorumque opitulatione, exſtrueret, monachos poneret,
qui die noctuque pro mea, meorumque ſalute Deo ſupplicarent. Ut autem firma pax &
concordia, inter clericos & monachos, ſicut decet, inviolabiliter perſeſeret, ex utraque
parte immutabiliter decretum eſt, ne altera pars quidquam, quod juris ſit alterius partis, ſibi
uſurpet. Advocatus vero loci erit, quicumque Lovania Comes fuerit, qui Advocatum alium
pro ſe numquam conſtituet, nec de Advocatia illa aliud beneficium exiget, aut recipiet,
niſi devotas à fratribus orationes, & æternam à Chriſto remunerationem. Præterea omnem
uſum tam in ſilvis quam in paſcuſ, & aquis meis, fratribus libenter annui, & ut à telonio,
& omni hujusmodi exactione, in omni loco mei juris, perpetuo ſint liberi. Ut autem hæc
traditio noſtra firma & inconvulſa perſeſeret, præſentem paginam ſigillo meo ſignavi, & ido-
neis teſtibus, quorum ſubſcripta ſunt nomina confirmavi. ¶ Signum Meuronis Decani S.
Richelonis Scholaſtici. S. Everardi. S. Joannis & Henrici de Bierbeke. S. Henrici de Lan-
den. S. Willelmi de Bechevoort. S. Arnulfi de Oppenthorp. Datum eſt hoc Lovania an-
no incarnationis crō. CXXV.

CAPUT LXXXV.

Gerardi-Montenſe S. Hadriani Cœnobium, in Flandria.

Fuit hoc cœnobium primo ſitum ac fundatum in vico quodam Declivio, ſeu Declivim nun-
cupato, per Manafſem Episcopum Cameracenſem, circa annum milleſimum nonageſi-
mum quintum; ſed conſentiente Manafſe Archiepiscopo Remenſi, ejusque Coepiscopis, pro-
pter loci anguſtias à Declivio ad Gerardi montem translatum eſt, anno milleſimo nonageſimo
ſexto, petente id Roberto Hieroſolymitano Flandria Comite, & Hinricboldo ejusdem opi-
di Caſtellano. *Hæc nobiſcum R. P. Hieronymus Moncajus, ejus loci Abbas, Franciſci Moncaei viri
ſcriptis editis clari frater, communicavit. Ceterum Gerardi-mons opidum eſt Flandria, ad quod S. Ha-
driani, martyris Nicomediensis reliquie ex Raulicuria Harmonia pago, ab Eubaldo ſacerdote, an. mille-
ſimo centefimo decimo, ſunt translate. Quæ quidem reliquie hoc in cœnobio hodieque adſervantur, tanto-
que piorum hominum concuſſu frequentantur, ut & cœnobium & opidum ipſum S. Hadriani cognomen
fere innotefcant. Meyerus in Annal. Flandria an. 1110.*

CAPUT LXXXVI.

Abuſum corrupte & vulgo Anbuſum in d. Auguſtana.

Diſtat hoc monaſterium quarto milliari ab Ulma Suevorum metropoli, & conſtructum eſt
in honorem S. Martini Episcopi à Manogoldo Comite Palatino Tubingenſi ejusque filiis,
Gualtero Episcopo Auguſtano, Mangoldo, Adalberto & Udalrico Comitibus, ſub annum Chriſti
1125. ut tradit Caſpar Bruſchius in Chronologia monaſteriorum Germania.

Eſt & Anhuſium cœnobium monachorum Ordinis Benedictini in Marchionatu Brande-
burgenſi fundatum anno Chriſti 958. in d. Aureatenſi, ab Erneſto Comite de alto Truhendingen
ejusque Sororio Hartmanno Barone de Lodenburg.

Aspachense monasterium, vulgo Aspach, in Bavaria.

Est istud cœnobium fundatum à *Christiana*, vidua *Geroldi* Comitis, consecratum ab *Ottone*, Episcopo Babenbergensi anno 1127. Aventinus in Annalibus suis ponit, Geroldum & Christinam conjugem prætorium suum Benedictinis tradidisse. Pertinebat autem hoc monasterium jure Advocatiæ, ad ditionem *Fraunstan* & *Ering*, quæ olim ad Ecclesiam Bambergensem spectabant. Unde superioribus annis, tempore Willelmi & Ludovici, Ducum Bavariæ, Episcopi Bambergenses prætendebant nescio quæ jura ad istud monasterium, volebantque Prælatos jura temporalia & Episcopis in feudum recipere annuamque pensionem solvere. Sed renuebant Principes, & sub sua ditione ac protectione sicut ipsorum antecessores, retinuerunt. Ita Hundius.

CAPUT LXXXVII.

S. Odolphi Stauriense Monasterium, in Frisia Occidentali.

Cœnobium istud institutionem suam debet B. Odulpho presbytero, Orscoti in Campania Brabantica nato; qui cum esset Canonicus Ultrajectensis, in S. Salvatoris basilica, à B. Frederico, ejus urbis Episcopo, apud Frisios prædicante, circa annum Christi octingentesimum tricesimum, in Frisiam, ad hæresim Arianam, qua tunc ea provincia laborabat, extinguendam, & Catholicam religionem propagandam, est evocatus. Itaque B. Fredericus ad suos rediens Stauriensem Odulpho Ecclesiam gubernandam commisit, qui ea in urbe, tum celeberrimo Frisix emporio, insigne clericorum, seu Canonicorum cœnobium instituit. Canonicorum, inquam, cœnobium, non regularium proprie, ut hodie loquimur, sed libere, & sine professione, intra claustrum tamen, in communi, secundam regulam, sub Episcopi obedientia viventium, Tale enim constat ab ipsis initiis fuisse Ultrajectinum sancti Salvatoris monasterium, in quo S. Odolphus est institutus. *Hæc fere Molanus in Natalibus Sanctiorum Belgii, & in lib. de Canonicis. Vita S. Odulphi exstat apud Surium Tom. 3. Junii 12.*

A motis porro ob liberiores vitam Canonicis, (a) *Andreas Cuquensis, XXV. Episcopus Ultrajectinus, Benedictinam sexus utriusque cœtum Ostbrucano, cœnobio tum florentissimo evocatum, substituit. Qua de re Joannes Becanus in manuscriptis Ultrajectinæ Ecclesiæ Chronicis: Præsul, inquit, Andreas amovit duodecim presbyteros Staurienses propter eorum demeritum, adducens ibidem ab Oestbrœc utriusque sexus conventuale collegium. Videturque Becanus id referre ad annum Christi millesimum centesimum tricesimum secundum, aut quartum. Joannes tamen Leidanus in manuscripto suo Hollandiæ Chronico signanter ait, Andream Præsulem paucis diebus ante mortem suam id fecisse. Obiit vero Andreas anno 1138.*

Fuit autem hoc cœnobium primo situm extra muros urbis Stauriensis ad Occidentem quod hostili incursu vastatum, inde in urbem à Frederico Ultrajectensi Episcopo anno 1415. sive, ut alii volunt, anno 1419. est translatus.

CAPUT LXXXVIII.

S. Egidii monasterium, apud Noribergam.

Rectum est hoc monasterium anno Christi 1140. à *Conrado III. Imp. Suevorum* duce.

S. Viti monasterium, in d. Salisburgenfi.

Fundavit id *Diethmarus* Comes de Leonberg ac Lungionum. Leonburg, nunc Leonberg arx est inferioris Bavariæ, quam Isara præterfluit, Lungionum Charinorum pagus est ultra Taurum montem, vulgariter *Im Lungau*. Diethmarus filius fuit Babonis Comitis Abenspergensis, prole 32. filiorum inclyti. Hic Diethmarus inferiori Bavaria, ad amnem *Rot*, in loco qui *Elsnpagen* dicitur, instituit monasterium pro Benedictinis; translatum deinde anno 1171. per hujus filium aut nepotem *Volfframum* Comitem de Dornberg; ad montem S. Viti, prope vicum *Neumerckt* (unde hodie S. Viti monasterium dicitur) idque cum consensu *Adalberti* Salisburgenfis Archiepiscopi & *Henrici* Abbatis *Elsnpacensis*; quia locus hic multo commodior erat monasticæ quieti ac devotioni. Hac tamen lege, ut in *Elsnpacensi* Ecclesia nihilominus duo vel plures fratres ad exsequenda ibi divina officia permanerent.

Astipulati sunt huic translationi *Eberhardus* de *Julbach*, & *Henricus* de *Schaunberg*, prædicti *Wolfram* uxoris fratres, ad quos advocatia ejus loci spectabat, qui aliquot prædiis & aliis adminiculis monasterium juvarunt. Ita Hundius.

Ursinium sive Irsingum, in Germania.

Ursinium vel (ut nunc corrupte dicitur) *Irsingum*, olim castrum eo ipso loco conditum, ubi hodie S. Stephani templum in editiore colle conspicitur, nunc vero monasterium ordinis Benedictini amplissimum ac pulcherrimum, paululum infra *Khaußburnium* oppidum Imperiale, non procul à *Wertachio* amne, in mediis densissimisque nemoribus situm: fundatum & locupletatum est anno Christi 1182. regnante *Friderico Barbarossa*, Suevorum Duce, & Imperatore, ab *Henrico* Marchione de *Rumspurg* & ejus filiis *Godefrido* ac *Bertholdo*, & *Irmelgarde* filia, in media Ecclesia ibi sepultis, cum tali inscriptione:

(a) *Quidam notant id factum an. 1132. in festo Pentecostes.*

Hic

*Hic generosorum feliciter ossa quiescunt.
A Rumsperg Comitum Bertholdi, & Godfederici
Irmelgarde simul dilecta cunq̄e sorore,
Hujus cœnobii qui primi rite fuerunt
Auctores, vera commoti religione.
Ergo Deo vivant æterna pace fruentes.*

Henricus fundator profectus cum Friderico Barbarossa ad recuperandam terram sanctam, obiit Neapoli anno Christi 1188. qui exceperat ex Udilhilde conjuge Godefridum primum filium, qui mortuus est Augustæ sub cura medicorum, & reuectus inde ad Utenburram, ibi honorifice est sepultus; postea ex Utenburra ad Ursinensē monasterium relatus una cum fratre Bertholdo honorifico mausoleo conditus est, sub Abbate ejus loci XXIII. Paulo Neccharo. Secundus Henrici filius fuit Bertholdus, qui obiit in quodam conflictu prope Rhenum. Irmelgardis autem filia nupsit Baroni cuidam de Ultimis, genuitque Udalricum de Ultimis, magnum inprimis Ursinensis cœnobii benefactorem, habitantem in Adelburgo Athesinæ regionis castro.

CAPUT LXXXIX.

Seon, sive Seun, monasterium in Germania.

EST illustre monasterium *Sein* in valle *Sein*, provinciæ Treverensis, conditum ab *Henrico* Comite de *Sein*, quod confirmavit *Joannes* Archiepiscopus Treverensis, anno 1202.

Aliud à *Seieni* monasterio, est Bavaricum monasterium *Seon* sive *Seum* vel *Seiben*, secundum vetera diplomata nuncupatum, & fundatum ab *Arbone* Comite *Damasiano* ac *Andecensi*, qui in Bavarica *Norica*, non procul à *Chiemeni* lacu, *Burgilium* castellum suum in templum vertit, *D. Lamperto* dedicavit, tradiditque *Benedictinis* monachis. Incolæ à lacubus, qui ibi sunt frequentes, vocant *Socum*. *Henricus Sanctus*, hoc & alia monasteria largiter locupletavit.

Ulricus Abbas *Seunensis* & conventus elegerunt *Ludovicum* Palatinum *Rheni*, Ducem *Bavariæ* in Advocatum & protectorem suum vigore privilegiorum suorum, tam Pontificiorum quam Imperialium, ita ut post illius obitum sive pater, sive alii ipsius proximi agnati eandem advocatiam irrevocabiliter tenerent, alii vero nemini eandem concederent, monasterii privilegia & jura defenderent. Extat latinum diploma, datum anno 1247. Ita *Hundius*.

Munichmunsteriense Monasterium, in Bavaria.

ISTUD monasterium ad *Danubium* infra *Vohburg* fundavit *Drepoldus* Marchio de *Vohburg*, hujus nominis quartus, qui duo insuper alia monasteria, *Reichenpach* & *Waldsassen*, fundavit: secundum *Laurentium Hochwart*, in Catalogo Episcoporum *Ratisbonensium*.

Hoc monasterium olim ab *Ugris* exustam, *Henricus* nonus, Dux *Bavariæ* & *Deipoldus* *Vohburgenis* Marchio, pro *Benedictinis* monachis instaurarunt: ut scribit *Aventinus*.

Ludovicus Dux *Bojariæ* confirmavit huic monasterio parochiam in *Moching*, quæ antiquitus huc pertinebat. In illis literis nominat *Arnoldum* Ducem *Bojariæ* tyrannum, propterea quod monasterium magnis malis adfecerat. Testes *Albertus Lenzmannus*, *Albero* de *Pruggerg*, *Hadmarus* de *Laber*, *Meinhardus* Comes de *Roteneck*, *Winhardus* de *Rorbach*, *Otto* & *Ulricus* fratres de *Lapide*, *Albertus* *Schilwaz*, *Jordanus* de *Starzhäusen*, *Otto* de *Werd*, *Dietricus* de *Sanderstorf*, *Berchtoldus* de *Wackerstein*, *Marquardus* de *Gruenharzhoven*, *Henricus* & *Ulricus*, fratres de *Otling*, *Ulricus* *Marschalcus* dictus de *Perge*, *Conradus* de *Munster*. Datum *Ilmendorf* anno 1264.

Extitit in hoc monasterio liber antiquissimus in membranis compactus, in quo descriptæ sunt vitæ *Sanctorum*, à *Paschasio* è *Græca* lingua in *Romanam* translata. Item *Hilarion* *D. Hieronymi* adeo antiquis litteris, ut lectori repuerascendum, & ad prima elementa redeundum sit. In fine hæc verba leguntur: *Hic liber fuit inchoatus in Hunia in exercitu, anno Domini 918. IV. Non. Junii, & perfinitus apud S. Florianum, pridie Idus Septembris in hebdomada quinta decima.* Meminit *Joannes* *Aventinus* lib. *Annalium* 4. quem post diligentem investigationem anno 1580. ibi non reperi; puto autem translatum esse *Monachium* ad bibliothecam *Ducalem* una cum quibusdam aliis libris.

Ita *Hundius* in *Metropoli* sua *Salisburgenfi*.

CAPUT XC.

S. Nicolai de Arenis monasterium, in Sicilia.

FUIT hoc monasterium olim extra, nunc intra urbem *Catanensem* situm: à quo nomen olim habuit *Congregatio S. Nicolai de Arenis* circa annum Christi 1300. Sed desiit ea anno 1506. quando dictum *Catanense* monasterium, cum aliis quinque, *Congregationi Caslinensi* accessit.

CAPUT

CAPUT XCI.

Etalense monasterium, vulgo Etal in d. Frisingensi.

IMp. Ludovicus quartus (ut habet historia monasterii, sed Joannes Aventinus in Annalibus suis, lib. 7. non meminit historiae sequentis, forte non satis fide digna,) cum propter nimias impensas, quas in Italia fecerat, ita ut ei jam necessarii sumptus pro reditu in Germaniam deficerent, admodum sollicitus esset, veniente quadam die ad se monacho, & spem facienti, illum ex his malis emerfurum; ea conditione, si postquam in Germaniam rediisset, monasterium in loco suae ditionis, *Ampherang* dicto, in honorem Dei & beatissimae virginis Mariae exstrueret; fidem dedit, se illud sedulo exsecuturum, & cœnobium in praedicto loco conditurum. Quamobrem illico à quodam Regulo Italiae, quem una cum ditione sua libertatis jure donavit, magnam pecuniae vim accepit; ita ut oppignorata omnia redimere posset: In Germaniam itaque reversus, in *Partenkirchen* à quodam venatore, Henrico *Vend* nomine, exceptus est, ex quo de loco illo *Ampherang* quæsit. Cumque ille in vicinia jam esse diceret, eoque Imperatorem deducere jussit Imperator illic ligneam domunculam pro venatore ædificari, silvamque olim latronum receptaculum extirpari, & ita monasterium, quod promiserat erigo, in honorem B. Mariae Virginis, posuitque primum lapidem simul quoque offerens effigiem B. Virginis ex alabastro factam, quam illi monachus in Italia dederat, quæ usque hodie adhuc ibi ostenditur in die Vitalis Martyris, anno 1330. Instituitque Abbatiam S. Benedicti pro 20. monachis, quorum 14. sacerdotes esse deberent Primus Abbas ex monasterio Reichenpach hic positus, nomine Fridericus Heinrichcenter. Ita Hundius.

Andechense Monasterium, vulgo auf dem heiligen Berg Andech, in Bavaria.

Ludovicus, Bojariae Princeps, pater Ludovici Imperatoris, *Andechs* ædem, quæ cum arce ante quinquaginta annos diruta erat, refecit. Vide Comites Andecenses, & tractatum singularem de fundatione & sacris reliquiis Andecensibus impressum: item Vitum Arnpeck in Chronicis Bavariae. Anno 1388. sacra, quæ ibi diutius sub terra latuere, (hinc mons *Andechs* sacer appellatus) à Jacobo Dachauer Franciscano reperta, jussu Principum Monachium translata sunt, ibidemque ostensa populo: postea ad montem sanctum *Andechs* relata sunt per Ernestum Ducem, qui ibi collegium pro septem mystis instituit. Albertus Dux Bavariae, Comes Vochburgensis, filius Ernesti, auctoritate Summi Pontificis amotis Præposito & Canonicis secularibus, ibi substituit monachos Benedictinos. Ita Hundius.

CAPUT XCII.

Monasterium S. Justinae de Padua, caput Congregationis Italicæ, quæ nunc Cassinensis dicitur.

Ludovicus Barbo, natione Venetus, fuit primum Prior monasterii S. Georgii de Alega, quod est Canonicorum seculares Ord. S. Augustini apud Venetos. Anno 1408. creatus postea Abbas cœnobii S. Justinae de Padua, à Gregorio XII. Papa, mox de reformando ordine monastico cogitare cepit, à suo monasterio Paduano exorsus. Unde natum mox nomen Congregationis seu Unionis S. Justinae de Padua, quæ nunc Cassinensis dicitur ob reverentiam illius archimonasterii, quod anno 1504. à Julio II. Papa Congregationi S. Justinae incorporatum fuit, ea lege ut deinceps Congregatio Cassinensis dicitur, Ceterum Ludovicus Barbo, tandem ab Eugenio IV. quamquam invitus, factus Episcopus Turnifinus, obiit anno 1443. in suo monasterio Paduano conditus.

Ceterum monachi hujus Reformatæ Congregationis à carnibus perpetuo abstinent, nisi agri sint. Eorum Generales seu Præsidentes non perpetui, sed annales sunt.

Catalogus monasteriorum Abbatialium Congregationis Cassinensis, alias S. Justinae de Padua.

Monasterium S. Justinae de Padua.

Monasterium S. Fortunati, juxta Bassanum.

S. Mariae de Carupta, in diœcesi Veronensi.

S. Jacobi de Agriano, ibidem.

Monasterium de Tortona.

S. Nicolai de Buschetto, in districtu Genuensi, ad unionem accessit anno 1417.

S. Spiritus de Papia, an. 1417.

S. Benedicti de Padolyrone, in agro Mantuano.

S. Pauli de Roma, an. 1425.

S. Sixti de Placentia, an. eodem.

S. Georgii Majoris, de Venetiis, 1429.

S. Petri

- S. Petri Mutinense monasterium, an. 1434.
 S. Mariæ Florentinum 1436.
 S. Petri Perusinum, anno eodem.
 Ingeffati Mediolanense, anno eodem.
 S. Severini Neapolitanum, anno 1438.
 S. Angeli Cajetanum, anno eodem.
 S. Nazarii Veronense, anno 1443.
 S. Eugenii Senense, anno 1447.
 S. Mariæ de Pratalea, anno 1448.
 S. Mariæ de Pera, apud Constantinopolim, anno 1449.
 S. Columbani Bobiense, in Insabria, anno eodem.
 S. Salvatoris Papiense seu Tirinense, an. 1451.
 S. Nicolai de Littore, Venetiis, anno eodem.
 S. Mariæ de monte, prope Ceseam, anno 1453.
 S. Euphemie Brixienſe, an. 1457.
 S. Petri de Saviliano, an. 1459.
 S. Hieronymi de Silvaria, an. 1460.
 S. Fuliani de Albario, an. eodem.
 S. Mariæ de Maguzano, an. 1462.
 S. Fortunati de Vincentia, an. eodem.
 S. Mariæ Lachromæ, juxta Ragusium in Dalmatia, an. 1466.
 SS. Floræ & Lucillæ, de Aretio, anno 1474.
 S. Vitalis Pavennense, an. 1476.
 S. Joannis Evangelistæ, Parmense, anno 1477.
 S. Bartholomæi, Aitenſe, an. 1479.
 S. Benedicti Majoris Ferrariense, anno eodem.
 S. Prosperi de Rheigo, an. 1481.
 S. Michaelis de Caveoso, an. 1484.
 S. Jacobi de Pontida, an. 1487.
 SS. Faustini & Jonitæ Brixienſe, anno 1491.
 S. Mariæ de Pomposia, Ferariæ, anno 1492.
 S. Trinitatis, Cavæ, an. 1495.
 S. Pauli de Argon, juxta Bergianum, anno 1494.
 S. Benedicti monasterium in Monte Cassino situm Julius II. Papa anno 1504. univit cum Congregatione S. Justinæ de Padua. Ob cujus reverentiam voluit eam Congregationem deinceps vocari Cassinensem, quæ antea S. Justinæ de Padua vocabatur.
 Anno 1505. die 12. Januarii Patres Congregationis Paduanæ monasterium Cassinense solemniſter intrarunt, suntque in eo centum monachi collocati sub Abbate Eugenio Mutinensio.
 Anno 1506. Congregatio Sicula, quæ vocabatur S. Nicolai de Arenis, & sex monasteria complectebatur, unita est cum Congregatione Cassinensi, alias S. Justinæ de Padua, per Julium II. Papam. Sunt autem ista sex monasteria.
 S. Nicolai de Arenis monasterium, tunc extra, nunc intra urbem Messanensem, Congregationis Siculæ olim caput.
 S. Martini de Scalis, Panormi.
 S. Placidi, extra Messanam.
 S. Mariæ de Monte Regali.
 S. Mariæ de Gangis.
 S. Mariæ de Fondrono.
 Anno 1513. S. Catharinæ Genuense monasterium accessit Congregationi Cassinensi.
 S. Laurentii Averſanum, anno 1514.
 S. Mariæ de Gratiis, in diœcesi Placentina, anno 1515.
 SS. Benedicti & Scholasticæ monasterium Sublacense, sive de Sublaco, anno 1516.
 S. Honorati monasterium Lerinense, in regni Galliæ provincia, anno eodem.
 S. Simpliciani Mediolanense, anno 1517.
 S. Mariæ de Ponte vivo, anno 1520.
 S. Mariæ de Farfa, anno 1567.
 S. Benedicti Castrovillarum, an. 1577.
 S. Mariæ de Andria, anno eodem.
 Monasterium S. Mariæ de Catalavixetta, quod est opidum Siciliæ, haud procul à Naro opido.

C A P U T X C I I I.

S. Benedicti monasterium in urbe Vallisoletana, in regno Castellæ.

REformatae Congregationis in Hispania, quæ ab hoc monasterio *Vallisoletana* nuncupatur, primarius auctor exstitit circa annum Christi 1520. *Garsias Cisnerus*, monasterii *S. Mariæ* in *Monteferrato* Abbas, in districtu *Barcinonensi*. Scripsit is inter alia *Exercitatorium vitæ Spiritualis*, in 69. capita partitum, variisque locis sine nomine auctoris editum: quem librum *Soc. Jesu* Patres in primis commendatum habent. Obiit *Cisnerus* circa an. Christi 1540. Ceterum monasterii hujus *Vallisoletani* auctor exstitit *Joannes I. Castellæ* Rex, utpote qui veterem arcem in monasterii *Benedictini* formam convertit; teste *Joanne Mariana* in *historia Hispaniæ*. Obiit autem *Joannes* Rex anno 1390.

C A P U T X C I V.

Hulsbergense Monasterium, apud Hattemum Geldriæ opidum.

FRatrum, seu Clericorum *Hieronymianorum* in communi viventium Ordo, à *Gerardo Magno Daventriensi*, anno circiter millesimo trecentesimo septuagesimo nono institutus, illustrium virorum, & gymnasiorum, in quibus & juventutem optimis & moribus & litteris imbuebant, copia apud *Germanos*, *Belgas*que ad nostram usque etatem, mirifice floruit. Inter illustres viros fuere *Gabriel Bielius*, celebris apud *Tubingenses* Theologus, *Gerardus Sutphanus*, scriptor asceticus, *Christianus Massæus*, *Georgius Macropedius*, aliique plerimi, à *Tboma Kempensi*, & à nobis alibi commendati. Inter gymnasia fuere apud *Belgas*, seu *Germanos inferiores*, *Daventriense*, *Hulsbergense*, *Groningense*, *Ultrajectinum*, *Bruxellense*, *Silviducense*, *Gandense*, *Cameracense* & alia. Ad *Hulsbergense* quod attinet, situm illud fuit in *Velania* apud *Hattemum*, munitum *Geldriæ* opidum, quod *Isalæ* st. impositum quarto distat à *Daventria* milliari. Quod quidem cœnobium, *Henrico Bavaro*, *Ultrajectensi Episcopo* consentiente, à *Carolo Egmondano Geldriæ Duce* bellicosissimo, & *Catholicæ religionis* augenda, atque adversus hereses, id temporis exsurgentes, stabilienda studiofissimo, anno millesimo quingentesimo vicesimo quinto, die *VII. Maji*, in monasterium ordinis *S. Benedicti* est commutatum. Abbas vero ejus loci primus, anno eodem, *XIII. die mensis Maji*, electus est *Paulus Becanus*, presbyter, & *Benedictini* instituti vetus affecta, monachis aliquot aliunde evocatis.

Porro fratres *Hieronymiani*, cum indicta causa monasterio sese pulsos quererentur, defuncto *Carolo Duce*, postliminio pristinum in locum sunt restituti.

C A P U T X C V.

S. Benedicti monasterium Olisiponense, in Portugallia.

ESt hoc monasterium in urbe *Olisiponensi* an. 1566. exstructum, à quo reformata *Lusitaniæ* Congregatio, nomen *S. Benedicti de Olisipona* accepit. Cujus quidem congregationis primus auctor fuit *Jacobus de Murcia* Ordinis *S. Hieronymi*, & *S. Nicolai* in *Portugallia* Abbas commendatarius, qui anno 1549. obtenta à *Paulo III.* facultate Ordinem *Benedictinum* ad veterem disciplinam revocavit. Reformationis suæ fundamenta jecit *Conimbricæ*, in qua urbe an. 1555. nobile monasterium excitavit, & juvenes duodecim sub regula *S. Benedicti* alendos atque instituendos collegit: qui postmodum virtute ac doctrina crescentes congregationem istam admodum illustrem reddiderunt.

Favit huic sacro instituto in primis *Sebastianus Portugalliæ* Rex, & *Henricus Infans S. R. E. Cardinalis*, qui an. 1566. à *Pio V.* Facultatem impetrarunt, *Abbatias Portugalliæ* vacaturas huic novellæ congregationi adjungendi.

Idem anno eodem in urbe *Olisiponensi*, regni totius metropoli amplum ac magnificentum *S. Benedicti* Cœnobium à fundamentis excitarunt; & ab eo congregationem istam *S. Benedicti de Olisipona* nomen trahere voluerunt.

C A P U T X C V I.

Melidæ insulæ monasterium in Dalmatiâ.

Juxta *Ragusium Dalmatiæ* opidum, *Republica libera* nobile visitur insula nomine *Melidæ* & monachorum in ea *Benedictinorum* cœnobium. Ab isto congregatio reformata *Melidæ* nomen habet, quæ circa an. Christi 1560. incohata est à *Chrysofomo* monacho *Callinensi* & postea *Archiepiscopo Ragusino*: ut tradit *Arnoldus Wionus* lib. 5. *Ligni vitæ* cap. 11.

F I N I S.